

467

D. LEONIS PAPAE,

HVIVS NOMINIS PRIM,

*Qui summo iure Magni cognomentum iam olim
obtinet, Sermones & Homilia, quae quid-
dem extant omnes.*

Altera iam vice summa cum diligen-
tia ad antiquissima exemplaria omnia
castigata, & aucta.

Cum duplici Indice.

L O V A N I I

*Apud Hieronymum VVelleum
ad interfigne Diamantis.*

Anno 1566.

1-182

REVERENDO
IN CHRISTO PATRI

AC DOMINO D. IOANNI

Lippiensi, Episcopo Cirenensi, Suffraganeo & Ecclesiastæ primario Coloniens. Petrus Canisius Noviomagus. S. P. D.

Vriosum est hoc seculū reuerēde pater, quod adeo diuinos tumultus istos componere nescit, vt citius quidē nouos excitet, atq; indies in peius gliscentes motus longē latēque propaget. Quis qui tantorum malorum vestigia

gant origines, collectasq; sensim vires dissicere contendunt (quo tūc præcipuē spectat pietas) ij vno velut ore immanem philautiæ rabiem incusant, eumq; morbum, vt caterorum omnium & caput & causam, non improbabiler insinuant. Ex eodem fonte mihi deriuari videntur studia nouos quoque scribendi libros, quod perinde ac vana curiositatis genus redarguit Ecclesiastes. Atque hinc (quod multo pestilentius) prodit & ambitiosa doctrinæ ostentatio, & præfracta quædam sapientiæ præsumptio, tum effrenis illa libido comminiscendi noua dogmata, quibus vetera fastidiri simul & antiquari documenta incipiant. Per hos demū ceu gras

dus omnis impietatis, huc iam nunc processit huma-
 na temeritas, prohdolor, vt sanctissimorū quorumq;
 pontificum ac spectatissimorum veteris Ecclesiæ
 patrum plerisque contempta sit & dignitas & au-
 toritas, nisi hac ipsa fortè ad confirmandos ipsorum
 errores nouis magistris cōmodè liceat abuti. Nam
 hætenus illis valet Gēnadius de communione
 & transubstantiatione, Clemens de Eucharistiæ
 reseruatiōe, Hilarius de fidei iustificatiōe,
 Epiphanius de sacrarum imaginum demolitiōe
 ne, Prosper de confessiōe, Gregorius de pri-
 matus Ecclesiastici nuncupatiōe, Bernardus
 de dispensatiōe. Sed plusquam rigidus, adeoque
 intolerabilis videtur Hieronymus, nimirum,
 quod non possit non insuauis esse Iouiniani &
 Vigilātij sectatoribus. Displicet passim Cyprianus.
 Nec minus, quando merita operum & satisfacti-
 onis vjam hisce fidei iactatoribus haud segniter
 commendat, vtpote non nomine, sed re ipsa totus
 Euangelicus. Dissimulat, inquiunt, sūi tēporis cor-
 ruptos mores Augustinus, quia scilicet receptam
 Ecclesiæ disciplinam contemptoribus istis libenter
 inculcat. Iam qui pari modestia tot ac tā reueren-
 da maiorum placita, leges ac instituta contemnunt,
 an hunc quæso Leonem audient, quamuis hic rara
 orationis & planè Apostolica maiestate nusquam
 non detonet? Num suspicient pontificem tot nomi-
 nibus alioqui suspiciendum? & dignitate, & gra-
 uitate, & sapientia, & eloquentia, vt summo iure
 Magni cognomen acceperit. Imò vel ob hoc solum
 quia dictus est Papa, nec minus vniuersalis Eccle-
 siæ Epis-

fiæ Episcopus, quam pontifex Romanus, vti de seipso frequenter scribit, etiam sannis, non dubium, risuq; Sardónico virum tantum excipient. Qua verò stomachi patientia ferent vnquam, ad certorum dierum ieiunationes, ad nocturnas vigilias, ad designata precandi loca & tempora Dei populum relegari? Legent hic, velint nolint, benefactis cœlestem gratiam promerendam esse, nec fide, sed operum fidei studio Christianum pectus declarari. Legent identidem, eleemosynis peccata redimi, dignus pœnitentiæ fructibus Deum placari offensum, lachrymarum visordes internas ablui, laboris item præsentis magnitudini charitatisque nostræ feruori futuram à Deo mercedem attemperari. Legent quoq; priuatam ieiuniorum legem communi seu publicæ postponi. Legent ciborum delectum & ecclesiasticæ obedientiæ iugum pulchræ libertati Christianæ congruere, neque cum superstitione Iudaica quicq; habere commune. Legent pleraque sine scripto vel ab Apostolis vel Apostolicis viris ad constituendum religionis ordinem promanauisse. Legent sanctorum intercessionem Christum redemptionis mediatorem, nō modo nihil nobis obscurari, sed vehementer etiam illustrari, totamq; simul iuuari Christianam Ecclesiam. Legent denique sacrosanctam Missæ & sacrificij oblationem baud sine ratione vel in eadem basilica quotidie iterari. De primatu Petri dicere supersedeo. Testimonia sunt passim in promptu, sacris etiam confirmata literis, ne quid addam amplius. Conuicti igitur (belli nempe iudices) tum longissimi temporis inuiolabili obseruatione

ne, tum sanctissimi pontificis irrefutabili auctoritate, quantum quantum fert illorum libido, papisticam eiusmodi doctrinam calumnientur, ac iam dudum explosam à se, permittant nobis obsecro, ut qui matris Ecclesie observantes filij videri cupimus, & esse non desinimus. Quanquam non admodum difficile sit aduersus obtrektatores istos Diuini Leonis innocentiam causamque tueri. Quid enim adferant quamuis versuti, quod non unico responso huius pontificis ad Martianum Augustinum iam ilico subuertatur & concidat? Hic docendi optimus, inquit, est modus, ut paternorum sensuum linea, plebis & cleri auribus innotescat. Ac si qui sunt (hoc demum aduersarij notent) qui nostra scripta despicunt, illis saltem, qui nobiscum Apostolicis sensibus congruunt, acquiescant. Sed nihil est mirum, si virgam in Leonis opera censoriam arrogant sibi, quos adeò nihil pudet in arcanas etiam diuinâsque literas irrumpere, his locis manifestam vim inferre, illos prorsus infringere, alios omnino negare, omnia propemodum adulterare, nimirum nouis & hactenus inauditis interpretatiunculis. Nam ubi tandem Theologorum extat aliquis, qui tot annorum abhinc centenarijs vel somniarit vnquam, qualia nunc isti nouo, sed non diuino spiritu sibi reuelata produnt? Produnt, inquam, de doctrina demoniorum, de fermento Phariseorum, de osibus mortuorum, de nuptijs presbyterorum, de prohibitione votorum & improbatione ieiuniorum: ad hæc de humanis viribus, de regno Antichristi, Babylona gentiumque

simulacra

simulacbris. Quam verò in procliui est omnibus,
 plausibile dogma iustificantis fidei commendare,
 Christianæ libertatis fucum obtendere, pro hu-
 manis constitutiunculis firma Ecclesiæ dogmata,
 nec non traditiones Apostolicas conuellere, Theo-
 logorum sententias eludere, ad solam scripturam
 iudicem, sed mutam illam prouocare, postremo
 damnatas prius opiniones innouare. Nam hinc po-
 tissimum incipiunt, hac pergunt, hic desinunt,
 qui nouorum dogmatum iactatione, non minus pe-
 riculosa, quàm vana, tantas Germaniæ nostræ
 cient turbas, nec cessant adhuc (proh nefas) ex
 huiusmodi fontibus hanc animorum labem, quæ
 plurimos inficit, totis & viribus & artibus de-
 ducere. Quomagis tua nobis suspicienda est pie-
 tas, & grato semper animo rememoranda isthac
 sedulitas reuerende pater, vt qui tanq. ~~et~~ alter
 & idem inuictus Leo, tot iam annis aduersus ra-
 paces istiusmodi lupos te totum obijcis, te pro do-
 mo Israël murum aggeremque fortissimum oppo-
 nis, talem denique Christi gregem in hac beata
 Germaniæ totius metropoli sic ipse gladio Spiritus
 propugnans Ecclesiastes, sic custodis & curas Epia-
 scopus, vt in nullis quidem vicinis oppidis mino-
 rem contagionem religio acceperit, aut maio-
 rem hæctenus vigorem Ecclesiastica disciplina
 conseruarit. Certè facundia tua simul & oratio-
 nis vi perinde ac viua Euangelij tuba percel-
 lis animos, & imples Christianas aures, idque
 tanto efficacius, quo tua sinceritas distat lōgius ab
 omni fastu, ambitione & pōpa. Sētit quod loquimur,

EPISTOLA

probatq̃ constanter clerus hic tam insignis, & populus neutiq̃ effeminatus. Hinc enī ad te pro con-
 cione dicētem agminatim vterq̃ confluit, licet heb-
 domadatim hoc munus & sæpius quidē obeas; hinc
 & communi applausu excipit singularem illā, qua
 mirē polles, in detegendis hæreticorum fraudibus,
 industriā vebemētiamq̃. Norūt imbecilles, norunt
 fortes in fide, quantū per te cōfirmata fidei integri-
 tas efficiat. Sed hæc missa facere præstat, ne quid
 tuam onerem modestiā, præsertim quod vt tu verē
 iuxta ac piē nos doces, quicq̃ sumus aut possumus,
 id totum munificētiæ diuinæ acceptum ferre oport-
 teat. Proinde librum hunc autoritate nominis tui
 decoratum in lucē emittimus, pulcherrimum illud
 sanē munus, & sicut à pijs hætenus desideratissimū,
 ita per se vtilissimū, maximēq̃ conueniens tum
 donā. Tibi clerico tuo, tū accipienti tibi Episcopo
 meo, qui admirabili quadam, facūda & amabili ve-
 hemētia sic pertractas diuina dogmata, vt non im-
 merito, si liberē fatēdū sit alter in hac Repub. Leo
 & dici & haberi possis. Cæterū vitæ tenorē et exi-
 mias D. Leonis dotes partim ex ijs, quæ post Indi-
 cem subiiciuntur, partim ex ipsis eius operibus nō
 minus quàm Leonem (vt aiunt) ex vnguib. cuiq̃ li-
 cebit cognoscere. Quod superest, cū pijs omnibus ex
 animo precor, vt pastor ille pastorum conatus tuos
 prosperet, ac nō solum huius vrbis, sed cūctæ simul
 Ecclesiæ commodis valetudinem tuam diu seruet
 incolumem. Datum apud sanctā Vbiorū Coloniam,
 quarto Idus Septēbris. Anno salutis humanæ
 M.D.XLVII.

Dini

DIVI LEONIS

MAGNI, VERE SUMMI

Sanctissimi Pontificis

Vita. 1

LEO Papa eius nominis primus, & Thufcus natione, & Quintiano patre, in demortui Sixti III. locum Pontifex creatus est, idq; non sine singulari suffragantiū omniū concordia. Fuit hic annus à Christo nato plus minus CCCCXLI.

iuxta cyclum Dionisii. Quo tempore diaconus adhuc in Galliis procul agens, magno sanctoq; studio resarciendæ pacis inter Aetium & Albinū ipse destinebatur. Hinc igitur publica legatione Romam accitus, ut quæ non ambitio, sed virtus, nec tam fauor humanus, quam populi numinis voluntas ad summæ dignitatis Pontificiæ fastigium euexisset, iam ardenti cunctorum desiderio magnaq; patientia diu expectatus accessit, & ægregiè confectis rebus apud Gallias, magno omniū applausu Romæ Pontifex Maximus consalutatus est. Tum vir ille contra nominis rationem humanissimus, ad collectam Episcoporum coronam vicissim gratias dixit, partim quod ex longa peregrinatione saluum & incolumem se conspiceret apud incolumes illos patres, partim quod singulari Dei Opt. Max. benignitate & illorum concordii voluntate munus amplissimum sibi concreditū esset. Sed acceptam diuini præsidii spem, fore scilicet, ut susceptæ prouinciæ Christo iuuante satisfaceret, sollicitus quoque temperabat animi moeror, ut non perinde lætandū ac tristandum sibi putaret: hac parte quidem non dissimilis illi regi, qui perpensis curis regiæ dignitatis, ne humi quidem ante oculos iacens diadema sustollendum in caput arbitrabatur. Quare quod ad boni pastoris imaginem

exprimendā attinet, cum fide in Christū ardenti mo-
 deltiam maximam coniunxit, vt obscurum esse nemi-
 ni potest si vel primos qui nunc leguntur hoc autore,
 sermones obiter inspiciat. Occupauit apostolicā illam
 cathedram pastor apostolicus annos xxi. iam inde à
 beato Petro Apostolorum principe xliiii. Christianę
 Ecclesię curator & antistes. Porro veluti futurorum
 præscijs, per omnē vitā excellenti Pontificatus munere
 se diligenter præparare voluisse videtur, dum præcipuè
 quidem his rebus instructum habere pectus ab ado-
 lescentia curauit, nempe sacrorum voluminum recon-
 dita intelligentia, multa scripturārum exercitatione, va-
 ria doctorū lectione, iudicio sano, prudentia non vul-
 gari, sincero fortiq; animo, vt ratio sui nominis flagi-
 tabat, denique parata linguę copia, sed paratiore simul
 & purgatiore corde, qui fons est orationis & efficax,
 dicendi docendiq; magister. Proinde satis illi nequaquā
 fuit purum esse ob omni crimine, nisi iuxta eiusdem
 beati Pauli monita sese abstineret ab omni specie ma-
 la, ne qua videlicet in suspensionem criminis incurreret.
 Nihil in eius puro pectore, quod sauius ille tyrannus
 ananiam diuitiarū, vel glorię mūdane sitis, vel ambitionis
 fœda lues sibi vendicaret. Christianam philosophiam
 nec aptè satis à se doceri, nec constanter retineri posse
 putauit, nisi voluptatum illecebras & cupiditates no-
 xias à sensibus oībus procul submouisset. Hinc quod
 consequens est, extinctis vitiorum fometis indies ma-
 gis ac magis ardebat in eo fides, magna vi tandem
 erumpens, vt verum Dei timorem, religiosam diuinę
 maiestatis venerationem & infractum animi robur
 aduersus omnia terriculamenta perficeret magis quā
 conferret. Fides porro gignebat illi charitatem, quem-
 admodum charitas vicissim alebat fidem bonis operi-
 bus. Per oculum ac lumen fidei citra errorem omnem
 cernebat, quid expetendum, quid fugiendum esset.
 Rursus per charitatem, quod fides dictasset, exequens,
 eam naturę vim, quę voluntas dicitur, perficiebat. Iam
 inter malorū agmina, quę pijs viris defunt nūq, ita spe
 vice baculi sese sustentabat, vt nec animū ī aduersis dei-
 ceret, nec

ceret, nec in prosperis insolentē redderet, homo tranquillæ
semper securæque conscientiæ. Tum sicut mentem ha-
bebat igneam, & ad bene merendum de omnibus fla-
grantem, ita Christi spiritus inhabitans cor eius, mo-
uebat oris plectrum, & vim arcanam verbis proma-
nantibus adferebat. Quo factum est, ut Christianum
Demosthenem, imò cœlestem oratorem sonare passim
omnibus videretur. Manat enim etiamnum è sanctis-
simo Leonis pectore grauis & autoritatis plena ora-
tio, qualem in aliis reperire sit multo difficillimum.
Etenim licet omnibus quoque dicendi virtutibus
excellant, quod Leoni maximè concessum est, ægrè ta-
men fiet, quin aliquando remittant æquale solidumq;
pondus illud verborum atque sententiarum. Taceo
quam operosum molestumque sit, in homiliis perpe-
tuam vnius dictionis gratiam fortemque splendorem
apud populū seruare. Sed hac in parte sic Leo regnat,
ut ob sapientissimam eloquentiam & eloquentissimā
sapientiam Magni cognomen apud posteros obrinue-
rit, sic eloquentia nemini Theologorū cedens, uti mul-
tos excedit sapientia. Et quis demum hoc hodie præ-
stare queat, quod suis tot tantisque scriptis **LEO** ne
ex istis quidē opinor aliquis, qui studiū omne collo-
carūt in parāda dictionis facultate. Tanta autē erat in
Leone, tamque mirabilis ingenii facilitas, tanta sanitas
tantāque præsentia, ut paratā orationis huius copiam
cum singulari grauitate, sed & iucunditate quadam
coniuncta, nullus non impendio miraretur. Sunt sanè
viri & autoritate graues & eruditione spectabiles,
qui Leonem appellare non vereantur, Ecclesiasticæ
dictionis Tullium, Theologiæ Homerum, rationum
fidei Aristotelem, & quod multo est amplius, Petrum
ipsum in pontificio throno simul & Paulum in pul-
pito Christiano differentē. Ita enī demulcet, inquit,
ut vinctos auditores teneat: ita docet, ut sensibus diui-
nis aures impleat: ita exhortatur, ut ardoribus virtutis
animos incendat. Oratione quidem parcus, sensibus
verdò sublimis, in primisque cœlestis, & quod est ante
omnia admirabile, profundissimus atque planissimus.

Ad hæc

Ad hæc pontificia maiestate differens, & Apostolico facundus eloquio, modestia illa verè Christiana virtuteque diuina cum nusquā nō admirabilis existat, tum in suis præcipuè sermonibus, vt nemo alius, effulget, quod breuitatis magister & vnicus penè artifex latissima rerum diuinarū mysteria perstringat, & secundum canonicas scripturas quendā sacri eloqui principatum includat. Quid verò in eiusdē epistolis vltro citroque missis vsquam desideres, quod non à maximi pōtificis throno, & excultissimi pectoris domicilio dignissimè profectum videri possit? Quanquā interim pontificalium negociorum ingens ille & nunquam æstimādus premebat labor, noctu diuq; cruciabat omniū in orbe Ecclesiarum non desitura cura, miserè sollicitabant tot animorum pestes humanam superantes industriam, augebant denique continuum illi mœrorem nunciata piorum pericula, exilia, cruces & ignominia. Nihilo secius ad sapienter conficiendas tot tantāque causas, licet etiam nouæ inciderant quotidie, semper illi præsens erat animus, & (quod incredibile videtur) ad scribendum æquabilis vbique stilus. Partim autem bonæ conscientia securitate, partim æternæ felicitatis expectatione sic manebat alacris, vt nullis prorsus humanæ vitæ vel illecebris vel terculamentis à cursu pietatis ac feruentissimo de omnibus bene merendi studio retardaretur. Quid ni? vel ipsa sui nominis ratione prouocatus, illud à sapiente sapiens in Prouerbiis didicerat: lustrus quasi leo confidens absque terrore erit. Et illud: Leo fortissimus bestiarū ad nulli⁹ pauebit occursum. Triste quidem dictu ac miserabile prorsus, si quis horrendos etiam illius sæculi motus ætūsque sermone consequi aliqua saltem ex parte conetur. Nos vnus hominis Athilæ nihil obscurum exemplū cum illa singulari Leoninæ virtutis magnitudine cōponemus. Igitur Athila Hunorum dux, qui flagellum Dei vocitatus est, cuius omnium effratissimi Barbari ardebant oculi, totoque ex ore crudelitas emicabat, inflammatus furore in Italiam venit, simul atque iam Thracias & Illyricum, Macedoniam & Moetiam, Achaiam

Achaïam & Græciam, Pannoniam & Germaniam
rabie immanissima deuastasset, adeoque germanum
fratrem Budam regni consortem alter ipse Komulus
ingulasset, crudelis totus in suppliciis, auar⁹ in rapinis,
superbus in contumeliis. Quā obsecro tam immanem
charybdim Poetæ fingendo exprimere potuerūt, quæ
tantos exhaurire gurgites posset, quantas iste prouin-
ciarum Occidentalium prædas exorbuit? Concordiam
incendio consumpsit, Aquileam funditus euerit, Tici-
num & Mediolanum regias vrbes excidit. Hinc cæteris
Italiæ ciuitatibus, partim direptis & incensis, par-
tim metu deditis, latè porrò inter Abduam & Athe-
sim peruagari cœpit. Vbi præter commemoratas vrbes,
Mantuanam, Brixiam, Cremonam, Bergomum & Ra-
uennam pari clade afflixit. Iamque vastatis circum-
quaque tot tantisque urbibus, Huni velut ruptis
claustris Athila duce Romam irrumpere festinarunt.
Quo tum Leonem esse animo oportuit? quæ hic face-
ret tali in re ac tempore? quum ignauia ratio in fugam
atque latebras fortissimum quemque impelleret, im-
probitas autem & furor hostis ad desperationem coge-
ret, populi denique clamor crudelissimum & lacrimo-
sissimum exitum promitteret, ita vt incensionem urbi,
internecionem ciuibus, vastitatem Italiæ, atque aded
interitum totius Christianæ reipubl. vicina quæque
portenderent. Certè cum iam esset hostis propemo-
dum in conspectu, vt copias etiã, qua Mintius padum
influit, traicere pararet (mirum dictu) occurrit Leo
vir sanctissimus, utpote calamitatem tum Italiæ, tum
urbis Romæ miseratus: ac Leoninæ mentis nunquam
interiturum æditurus argumentum, occurrit inquam,
grandis iam natus cum altero Consulum & parte non
modica Romani Senatus. Occurrit omnia depopulan-
ti tyranno senex innocuæ simplicitatis, & multa idem
canicie simul & angustiore habitu venerabilis, qui sese
totum pro seruandis ouibus impendere vel non roga-
tus iam dudum exoptabat. Atque illic circa Mintium
amnem ita regem truculentum affatus dicitur: Senatus
populisque Romanus quondam orbis victor, nunc
verò

verò victus, suppliciter abs te veniam & salutem precatur rex regum Athila: nihil tibi in tanta rerum gestarum gloria cōtingere potuit, aut ad præsens decus pulchrius, aut ad posteros memorabilius, quàm vt is populus supplex ad tuos pedes iaceret, ante quē olim omnes gentes & reges supplices iacuerunt. Subegisti quidem Athila omnem terrarum orbem, cui Romanos omnium victores gentium subiicere tributum est. Nunc tantum precamur, vt te ipsum vincas, qui vincis cetera. Nec est, quando iam omne humanitatis fastigium transcendisti, in quo Deo immortalī similiore esse possis, quàm quo plures viceris, plures per te saluos esse velis. Senserunt mali flagellum tuū: sentiant nunc supplices clementiam, vel quia se victos fatentur, vel quia sunt ultro imparata facturi. Hęc bona conscientia inuictus Leo dixerat, in cuius habitu venerabilique aspectu contemplando quum tacitus staret Athila deliberabundo similis, en duo quidam dextera leuaque viri Petrus nimirum & Paulus Apostoli, subito ipsi conspecti sunt, qui non solum augustiore habitu pro Pontifice quoque adstarent, verum etiam supra ipsius caput strati tenerent intenderentque gladios, ac mortem demum minitarentur, nisi dicto Pontificis obtemperaret. Quamobrem, vt autor est Eutropius, hac Leonis intercessione placatus Athila, quantum alioqui furiosus, confestim promissa pace firmissima ultra Danubium nō reditur⁹ abcessit. Nec enim diu post rebus humanis excessit, & humani generis dintinē vexationi finem aliquando vel mortuus imposuit. Rogatus autem ab his, qui proximē adstiterant Leoni supplicanti, quid in causa esset, cur tam faciliē pulcherrimam precibus hostium victoriam condonauisset, & prostratos ante pedes surgere ac stare iussisset (bono sitis, inquit, animo, datur vobis venia) respondisse fertur palam, oportuisse sic fieri, quando medio affatu supplicantium, tales tantiq; viri sibi visi fuissent, ac subito mutare sententiam coegissent. Videas igitur alterum in Leone Moysen, qui spiritalibus armis Barbarorū vires expugnet, iratumq; deū peccatrici gēti cōciliet. Proinde

hoc

Hoc tam insigni beneficio principem Valentinianum
 urbemq; totam, sicut nunquam antea, sibi deuinciuir,
 & vulgo receptam suae sanctitatis opinionem etiā atq;
 etiam apud omnes confirmauit. Sub hac ad urbem re-
 diens, non sine communi omnium applausu (vt qui pa-
 trem patriae conspicerent, cui secundum Deum, fortu-
 nas omnes, incolumitatem suā, nec minus orbis, quā
 his salutem acceptas merito ferrent) in primis Deo
 Opt. Max. & Apostolis eius Petro & Paulo gratias di-
 xit, his omnē rei bene gestae gloriā adscribens, quorum
 & patrocinio concessae sedis Romanae consortium tri-
 buere solet. Dein totus ad cōfirmandam tuendamq; ca-
 tholicam fidem cōuertitur, quae tunc à multis quidem
 haeticis, vt Manichæis, Donatistis, Arianis, Priscillia-
 nistis, praecipuē verò à Nestorianis & Eutychianis ho-
 stiliter impugnabatur. Certē Nestorius ille Constanti-
 nopolitanus Episcopus, genere Germaniciensis, cuius
 haereses à D. Cyrillo confutatas prima synodus Ephe-
 sina damnauerat, incōparabilem illā terq; beatam vir-
 ginem Mariam negauit esse Deiparam, hoc est, homi-
 nis duntaxat genitricem esse censuit, vt aliam carnis,
 aliam diuinitatis personā in Christo faceret, ac proprium
 seuerim alterum Dei filium, alterum hominis imple-
 statueret. Eutyches verò presbyter & Archimandrita
 Constantinopolitanus, homo senex, versipellis & im-
 pudens, qui tantum Leoni simul & Chalcedonensi
 Consilio negotium faceisset, ne iuterim blasphemio Ne-
 storio palam cōsonare videretur, diuinā cū humana na-
 turam docuit in vnum idemque compositum recidisse,
 vnumq; factū, nec vllō modo debere distingui. At Cy-
 rilli successor in Alexandrina Ecclesia Dioscorus, ho-
 mo vaser, violentus & seditiosus planē, cum imperato-
 ris Theodosii & Ephesini conciliabuli autoritatē pro-
 se stare magna vi coegisset, repulsis etiam sedis Aposto-
 licae, qui praesiderent synodo, Legatis, ac iniquissi-
 mē damnato cum reliquis orthodoxis Episcopus
 Euuiano Constantinopolitano, sic Eutychetis cau-
 sam perfidus apud perfidos egit, vt nisi Leonis cu-
 ra imperator & Augusta Pulcheria synodum apud
 Chalce-

Chalcedonā innouassent, oppressa certē pietas & deferta Ecclesiæ causa iacuisſent. Aded quidam omnis pudoris & reuerentiæ metas transgressi, iam tum eo temeritatis proruperāt, vt insignes Ecclesias, quæ domus orationis hæten⁹ efflorebant, in speluncas latronū ignominiosè conuerterent, monasteria prophanata euerterent, sacramentorum lumen extinguerent, sacrificiū oblationem interciperent, sanctificationem chrisinatis auferrent, vt iam parricidalibus manibus impiorū omnia demum myſteria sese subtraxerint. Et hæc velut infanda sacrilegii genera peracerbe suggillat Leo epistola lxxv. ad Leonem Augustum. Neque tantum literis absens, sed Nicephoro teste, lachrymis etiā præsens, quo scandala tam horrenda corrigerentur, optimates tum admonere tum obtestari non desit. Et quæ grauior obtestatio, quàm dum hisce verbis Theodosii fidem officiumque implorat? Ecce ego, inquit, Christianissime & venerabilis Imperator cum consacerdotibus meis implens erga reuerentiam clementis vestræ sinceri amoris officiū, cupiensque vos placere per omnia Deo cui pro vobis ab Ecclesia supplicatur, ne ante tribunal Christi domini rei de silentio iudicemur, obsecramus coram vnius Deitatis inseparabili Trinitate, quæ tali facto læditur (cum ipsa vestri sit custos & autor Imperii) & coram sanctis angelis Christi, vt omnia in eo statu esse iubeatis, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe sacerdotum numerus cōgregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari, quia quod necesse est nos dicere, veremur inquit, ne cuius religio dissipatur, indignatio prouocetur. Præ oculis habete, & tota mentis acie reuerenter aspiciite beati Petri gloriam, & communes cum ipso omnium Apostolorum coronas, cunctorumque martyrum palmas. Verum isthæc in promouenda synodo vehementia minus apud Theodosium profecit, siue quod is inter viuos diu superesse non potuit, siue quod in tuenda religione, sicut & in administrando Imperio signior haberetur, ad omnem ferè auram mobilis, adeoque incurius, vt chartis à se non perlectis facillè subscripserit.

Constan,

Constantior autem & spectatę pietatis prudētięq; fuit
 Martianus, quem defuncto Theodosio Imperatorem
 Pulcheria Augusta Theodosii soror pronunciarat. Re-
 ligiosam eius mulieris sollicitudinem, & pręcipuum
 erga Christi Ecclesiam studium variis amicisque lite-
 ris Leo designauit. At Martianus Imperator ad cele-
 brandam synodum Chalcedonensem & componen-
 dos Ecclesię motus omne suum studium conuertit. Id
 quod Leoni rursus acceptum ferre oportet, qui magna
 & irrefutabili constantia necessariam cogendę synodi
 rationem illi commendarat: æquisimum esse dicens,
 vt Christi legibus & Ecclesię commodis seruiret hu-
 manę potentię fastigiũ. Inter amicos pręcipuę co-
 luit Prosperum Aquitanicum, postea Regiensē Epi-
 scopum, & Flauianum, cuius & antea mētionem feci-
 mus, Archiepiscopum Constantinopolitanum. Vterq;
 pietatis & religionis omnis obseruantissimus fuit, nec
 minus eruditus, quā sanctus. De illo agemus pauld
 inferius: in hoc ne martyrii quidem gloria desideratur,
 sic nimirum agente Dioscori apud Ephesum tyranni-
 de, quod accusatũ ab Eusebio Eutychem hęresiarcham,
 apud suos primus ille condemnauisset. Vnde Flauiani
 nomē honorificę passim citatur á Leone, multis etiam
 datis ad eũ literis cohonestatum. Nec est inter Leonis
 epistolas vlla cēlebrior, quā quę ad Flauianum deci-
 ma legitur, á Consilio Chalcedonēsi summopere com-
 probata, cuius etiam vnicę Gennadius meminit, reli-
 quis omisis Leonis operibus. Quin exacti iudicii Pa-
 pa Gelasius, vbi de receptis probatisque patrũ scriptis
 pronunciat, pręterquam quod inter primos illic bea-
 tum Leonem numerat, certę tanta religione dictam
 epistolam prosequitur, vt anathema dicat ei, quisquis
 vel textum illius vel iota vnum improbarit contentio-
 sior, vel non singulatim in ea suscepit omnia venera-
 bundus. Putant nonnulli diuino magis spiritu, quā
 humano ingenio factum, vt Eutychetis perplexa im-
 pietas tanta veritatis luce detecta profligaretur. Nam
 hic suis etiam Leo diffusus viribus, priusquam episto-
 lam illam aliquo destinasset, altari B. Petri vtunque
 scriptam

scriptam imposuit, se verò p̄. quadraginta dies tum
ieiuniis, tum precibus exercens, hoc vnum ab Apосто-
lorum principe votis flagrantibus contendit, vt si quid
fortè corrigendum haberet epistola, quæ causam fidei
longè difficillimam tractabat, id omne suis ille mani-
bus correctum absolueret. Nec fefellit sanctam præca-
toris expectationem etiam rarus euētus. Tersam enim
& elaboratam epistolā dies reddidit quadragessimus,
addita simul reuelatione certissima, successum Apo-
stolo illi tribuēdum esse, cuius pia dignatio & fida di-
lectio, ne in persona quidem imparis tepestic hæredis.
Quid quod aliquando quum nimio libidinis æstu dis-
cruciaretur, quando deosculata sibi manus fortè fuisset
muliercula, vt in sacra communione festo paschæ mor-
ris erat, tanto zelo à se spontè sumpsit supplicium, vt
manum scandalizantem amputarit penitus, veluti no-
xium pestilēsq̃ membrum excindens! Hinc quem-
admodū Damascenus ille Ioannes defectam manum
fuis ad beatam virginem Mariam precibus rursus re-
cuperauit (vt est idoneus testis Ioānes patriarcha Hie-
rosolymitanus) ita non dissimili ratione per eiusedē sa-
cro sanctæ virginis suffragia, quæ summo cum animi
mœrore tum expetēbat Leo, detruncatam manum de-
nuo recepit, receptam obmurmuranti populo, quod nō
sacrificaret, læte protulit, acceptum quædam diuinitus
beneficium publicis laudibus cohonestauit. Neque ve-
rò fidem excedit aut pietati refragatur, quod omnem
peccatorum veniam semel consequutus dicitur, præser-
tim & ieiunando & præcādo diebus quadraginta, qui-
bus apud beatissimi Petri corpus diuinā expetens mi-
sericordiam, hoc tandem responsi latissimus tulit: De-
precatus sum pro te dominum, remisit ille tibi peccata,
vt solum hoc expendendum & à te postulandum su-
perfit, quibus aduersus apostolicam legem temerè ma-
nus imposueris. Breuiter, his præsertim armis omnium
valentissimis cōtinenter vsus est, vigiliis, ieiuniis, lachry-
mis, & quibus rebus potissimum Leoninas vires colle-
git, constanti in Deum fiducia, necnon ardenti in præ-
cando instantia. Sic urbem defendit. Italiam seruauit,
Impe-

Imperium Romanum erexit, dum placato Athila tyranno tam sanum Hunorum iugum à suorum cervicibus excussit. Sed quale illi queso certamen cum Genserico Barbarorum omnium immanissimo? Is Alano- rum & Vandalorum Imperator præterquam quod Arianæ factioni patrocinaretur, expulsis paſsim Epiſcopis, nihil non iuris & bonorum Epiſcopalium ſibi vendicabat, ac præſertim Cartagini clericorum miniſteria, templorum cultum, ſacra omnia prophanauit, corrupit, euertit, cum in vniuerſum captiui populi ordinem ſauus, tum præcipuè nobilitati & religioni inſeſtus. Hinc ab Eudoxia in auxilium vocatus, vt eius deſuncti coniugis Valentiniani Cæſaris mortem vlcifceretur, vacuam præſidio urbem hoſtili manu inuaſit. Prodierat autem Leo Pontifex obuiam venienti, non aliis quidem armatus præſidiis, quam quæ talem decent Pontificem, lingua, precibus & vitæ ſanctimonia. Qui precatus eſt inflexibilem Tyrannum, vt ab ea vrbe prohiberet iniuriam, cui Athila omnium hominum immaniſſimus, victor pepercifſet: aut ſi urbem ſuis diripiendam dare in animo haberet, parceret ſaltem templis, parceret ædificiis publicis & priuatis: urbem noliſſimam ciuibſque magna ex parte vacuam ab excidio ſeruaret. Ergo quanquam nec perſonæ dignitas Barbarorum, nec religionis pietas Arianum regem ſatis mitigaret, ab igne tamen & cæde ſuppliciiſque tyrannum auocauit, præda contentum abductiſque ſpoliis. Quo maiori deinde cura Leo tum ad reparandam urbem, tum ad conſolandos afflictos conuerſus eſt. Tempſa diſtracta reſtituit, ſacrorum vaſa vel à Barbaris comminuta vel ablata reformauit. Demetriadem à beato Stephano condendam in fundo ſuo Baſilicam impu- lit, aliam in Epiſcopi Cornelli honorem ipſe conſtituit, Apoſtolorum ſepulchris clericos cubiculares addidit, ac præter alia religioni conſecrata loca & deputata officia, monaſterium prope ſanctum Petrum extruxit. De Proſpero Aquitanico dicere ſuperſedemus, quando familiarem illius cum Leone conuictum Ant. Flaminius Imolèſis expoſuit. Neque

VITA D. LEONIS.

Calcedonenſi. Conciliū attingim⁹, quod abūdè quidē
Leonis exhaustas p Eccleſia curas, laboréſq; cōmēdat.
Niſi fortè parum ſit, à tot tantifque patribus ter ſan-
ctum acclamari, & hoc à ſapientiſſimis elogium con-
ſequi: Leo ſanctiſſimus, Apoſtolicus & œcumenicus
ſeu vniuerſalis patriarcha per multos annos viuat. Vi-
xit ad ætatem vſque decrepitam verè magnanimus ac
planè glorioſus Leo: Sed vt non minus in hiſce
ſuis monumentis orbi ſuperſit etiam
defunctus.

F I N I S.

D. LEONIS

HVIVS NOMINIS PAPÆ

*primi, sermones in præcipuis anni totius festi-
nitatibus, ac de serijs quibusdam alijs
negocijs, habiti ad fidelem
plebem.*

In anniuersario die assumptionis eius ad summi
Pōtificis Romani culmen & onus, sermo primus.

*Dignitates Ecclesiasticæ à quo potissimum con-
ferantur, & ad quid valeant.*

Audem domini loqua-
tur os meum, & nomen
sanctū eius anima mea
ac spiritus, caro & lingua
benedicat: quia non ve-
recundæ, sed ingratae
mentis indicium est, be-
neficia tacere diuina: &

Ingratitu-
dinis est
beneficia
Dei ta-
cere.

fatis dignum est à sacrificijs dominicæ lau-
dis, obsequium consecrati Pontificis incho-
are: quia in humilitate nostra memor fuit
nostri dominus, & benedixit nobis, quia fe-
cit mirabilia magna solus, vt præsentem
me cerneret vestrae sanctitatis affectio, quæ
fecerat necessitas longæ peregrinationis
absentē. Ago igitur deo nostro gratias, actur-
us pro omnibus, quæ tribuit mihi: vestri
quoque fauoris arbitriū debita gratiarū acti-
one concelebro, euidēter intelligens, quan-

tum mihi possint reuerentiæ, amoris & fidei, studia vestræ dilectionis impendere, animarum vestrarum salutem pastoralis sollicitudine cupienti, qui tam sanctum de me nullis admodum præcedentibus meritis iudicium protulistis. Obsecro igitur per misericordias domini, iuuate votis quæ desiderijs expetistis, vt & spiritus gratiæ maneat in me, & iudicia vestra nõ fluctuēt. Præstet in commune nobis omnibus pacis bonũ, qui nobis vnanimitatis studia infudit: vt omnibus diebus vitæ meæ, in omnipotentis Dei seruitium, & ad vestra paratus obsequia cū fiducia possim dominũ deprecari: Pater sancte, conserua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, semperq; proficientibus vobis ad salutem, magnificet anima mea dominum, & futuri retributione iudicij, ita mihi apud iustum iudicẽ sacerdotij mei ratio subsistat, vt vos mihi per bona opera vestra sitis gaudium, vos corona, qui bona voluntate syncerum præsentis vitæ testimonium præstitistis. Honorabilem igitur mihi dilectissimi, hodiernum diem fecit diuina dignatio: quæ dum humilitatem meam in summum gradum prouehit, quod neminem suorum sperneret, demonstrauit. Vnde etsi necessarium est trepidare de merito, religiosum est tamen gaudere de dono: quoniam qui mihi * honoris est autor, ipse mihi fieri administrationis adiutor: ne sub magnitudine gratiæ succumbat infirmus: dabit virtutem, qui contulit dignitatem. Recurrente

Ioan. 17.

1. Thef. 2.

* honoris

igitur per suum ordinē die, quo me dominus Episcopalis officij voluit habere principium, vera mihi in gloriam Dei causa est lætandi: qui mihi, vt multum à me diligere-
tur, multa dimisit: & vt mirabilem faceret gratiam suam, in eum munera sua contulit, in quo meritorum suffragia non inuenit. Quo opere suo dominus, quid cordib⁹ nostris insinuat, quidve commendat: nisi vt de iustitia sua nemo præsumat, & de ipsius misericordia nemo diffidat? Quæ tunc euidentius præeminet: quando peccator sanctificatur, & abiectus erigitur. Neque enim de qualitate nostrorū operum pendet cœlestium mensura donorum: aut in isto seculo, in quo tota vita tentatio est, hoc vnicuique retribuitur, quod meretur: vbi si iniquitates dominus obseruaret, nullus iudicium suum sustineret. Magnificatē ergo dilectissimi dominum mecum, & ex-
temus nomen eius in inuicem: vt tota ratio celebritatis hodiernæ ad laudem sui referatur authoris. Nam quod propriè ad affectum animi mei pertinet, confiteor me plurimum de omnium vestrum deuotione gaudere. Cunctq; hanc venerabilium consacerdotum meorum splendidissimam frequentiam video, angelicum nobis in tot sanctis sentio interesse conuentum: Nec dubito abundantiori nos hodie diuinæ præsentiae gratia visitari, quando simul adsunt, & vno lumine micant, tot speciosissima tabernacula Dei, tot membra excellētissima

Quid nos
moneat
Deus i ho-
norū col-
latione.

corporis Christi. Nec abest, vt confido, ab hoc cœtu etiã beatissimi Apostoli Petri pia dignatio, & fida dilectio: neque vestrã deuotionem ille deseruit, cuius vos reuerentia congregauit. De vestro itaque & ipse gaudet affectu, & in consortibus honoris sui, obseruantiam dominicæ institutionis amplectitur, probans ordinatissimã totius Ecclesiæ charitatẽ, quæ in Petri sede Petrum suscepit, & à tãti amore pastoris, nec in persona tam imparis tepescit hæredis. Vt ergo hæc pietas dilectissimi, quam erga humilitatem meam vnanimiter exhibetis, fructum sui studiij consequatur, misericordissimam Dei nostri clementiam supplices obsecrate: vt in diebus nostris expugnet impugnantes nos; muniat fidẽ nostram, multiplicet dilectionẽ, augeat pacẽ, meq; seruulũ suũ, quem ad ostendẽdas diuitias gratiæ suę, gubernaculis Ecclesię voluit præsidere, sufficientem tanto operi, & vtilem vestræ dẽfensionĩ dignetur efficere, & ad hoc tempora nostræ seruitutis extendere, vt proficiat deuotioni, quod fuerit largitus ætati: per Christũ dominum nostrum. Amen.

Sermo I I. in anniuersario die assumptionis eiusdem ad summi Pontificis munus.

Pontificatus qualitas secundum ordinem Melchisedech quæ sit.

Quoties nobis misericordia Dei donorum suorum dies renouare dignatur: iusta dilectissimi & rationabilis causa est legendi, si

tandi, si officij origo suscepti, ad laudem sui
 referatur autoris. Hanc enim obseruantiam
 omnibus quidem sacerdotibus congruam,
 sed mihi necessariam maximè esse cogno-
 sco, qui respiciēs ad exiguitatis meæ tenui-
 tatem, & ad suscepti muneris magnitudi-
 nem, etiam ego illud propheticum debeo
 proclamare: Domine audiui auditum tuum, **Abacuc 3.**
 & timui: consideraui opera tua & expaui.
 Quid enim tam insolitum, tam pauendum,
 quàm labor fragili, sublimitas humili, di-
 gnitas non merenti? Et tamen non despera-
 mus, neque deficimus, quia non de nobis,
 sed de illo præsumimus, qui operatur in
 nobis. Vnde & Dauidicum Psalmum dile-
 ctissimi non ad nostram elationem, sed ad
 Christi domini gloriam consona voce can-
 tauimus. Ipse est enim, de quo propheticè **Psalm. 110.**
 scriptum est: Tu es sacerdos in æternum se- **Sacerdos**
 cundum ordinem Melchisedech. hoc est, **est Chri-**
 nō secundū ordinem Aaron, cuius sacer- **stus sec-**
 dotium per propaginem sui seminis currēs **du ordin-**
 temporalis ministerij fuit: & cū veteris te- **Melchise-**
 stamenti lege cessauit: sed secundum ordi- **dech.**
 nem Melchisedech, in quo æterni Pontificis
 forma præcessit: & dum quibus parentibus
 sit editus, non refertur, in eo ille intelligitur
 ostendi, cuius generatio non potest enarra-
 ri. Denique cum huius diuini sacerdotij sa-
 cramentum etiam ad humanas peruenit
 functiones, non per generationum trami-
 tem currit, nec quod caro & sanguis crea-
 uit, eligitur: sed cessante priuilegio patrum,

& familiarum ordine prætermisso, eos re-
 ctoreſ eccleſia accipit, quos ſpiritus ſanctus
 præparauit : vt in populo adoptionis Dei,
 cuius vniuerſitas ſacerdotalis atq; regalis
 eſt, nō prerogatiua terrene originis obtineat
 vnctionē, ſed dignatio cœleſtis gratiæ gignat
 antiſtitem. Quamuis ergo dilectiſſimi
 nos ad explendam noſtri officiꝝ ſeruitutem
 & infirmi inueniamur & ſegnes, dū ſi quid
 deuotē & ſtrenuē agere cupimus, ipſius no-
 ſtrę cōditionis fragilitate tardamur: habentes
 tamen inceſſabilē propitiationem omnipotentis
 & perpetui ſacerdotis, qui ſimilis noſtri, æqualis patri, diuinitatem vſque
 ad humana ſubmiſit, humanitatem vſque ad
 diuina prouexit, dignē & piē de ipſius conſtitutione
 gaudemus: quoniam etſi multis paſtoribus curam ſuarum ouium delegauit,
 ipſe tamen dilecti gregis cuſtodiam non reliquit.
 De cuius principali æternōque præſidio etiā Apoſtolicę opus munimē accēpimus,
 quod vtique ab opere ſuo nō vacat: & firmitas fūdamēti, cui totius Eccleſię ſuperſtruitur altitudo,
 nulla incūbentis ſibi templi mole laſſeſcit. Soliditas enim illius fidei
 quę in apoſtolorū principe eſt laudata, perpetua eſt: & ſicut permanet, quod in Chriſto
 Petrus credidit, ita permanet quod ī Petro Chriſtus inſtituit. Cū enim ſicut Euan-
 gelica lectione reſeratum eſt, interrogaffeſſet dominus diſcipulos, quem ipſum (multis
 diuerſa opinantibus) crederent, reſpondiſſetq; beatus Petrus, dicens: Tu es Chriſtus
 filius

Matt. 10.

filii Dei viui: dominus ait: Beatus es Simō
Bar Iona, quia caro & sanguis non reuelauit
tibi: sed pater meus qui in cœlis est. Et ego
dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc
petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ
infernæ non præualebunt aduersus eam: & ti-
bi dabo clauēs regni cœlorum. Et quod-
cunque ligaueris super terrā, erit ligatum &
in cœlis: & quodcunque solueris super ter-
ram, erit solutum & in cœlis. Manet ergo
dispositio vëritatis: & beatus Petrus in ac-
cepta fortitudine petræ perseuerans, susce-
pta Ecclesię gubernacula nō reliquit. Sic
enī præ ceteris est ordinat⁹, vt dū petra dici-
tur, dū fundamentū pronuntiatur, dū regni
cœlorū ianitor cōstituitur, dū ligādorū sol-
uendorūq; arbiter, mansura etiam in cœ-
lis iudiciorū suorū definitione, præfigitur:
qualis ipsi cum Christo esset societas, per
ipsa appellationum eius mysteria noscere-
mus. Qui nunc plenius & potentius ea quæ
sibi commissa sunt, peragit: & omnes patres
officiorū atq; curarum in ipso & cum ipso,
per quē est glorificatus, exequitur. Si quid
itaq; à nobis rectē agitur, rectēq; discerni-
tur: si quid à misericordia Dei quotidianis
supplicationibus obtinetur: illius est operū
atq; meritorum, cuius in Sede sua viuit po-
testas, excellit autoritas. Hoc enim obti-
nuit dilectissimi illa cōfessio, quę à Deo pa-
tre Apostolico inspirata cordi, omnia hu-
manarū opinionū incerta transcendit: & fir-
mitatem

Fidei Ec-
clesiæ Ro-
manæ
preconiū.

mitatem petræ , quæ nullis impulsionebus
quateretur, accepit. In vniuersa nanq; Eccle-
sia, Tu es Christus filius Dei viui, quotidie
Petrus dicit : & omnis lingua , quæ domi-
num confitetur, magisterio huius vocis im-
buitur. Hæc fides diabolum vincit, & capti-
uorum eius vincula dissoluit . Hæc erutos
mundo, inserit cælo, & portæ inferi aduer-
sus eam præualere non possunt . Tanta enim
diuinitus soliditate munita est: vt eā nec he-
retica vnquam corrumpere prauitas, nec pa-
gana potuerit superare perfidia . His itaque
modis dilectissimi, rationabili obsequio ce-
lebratur hodierna festiuitas: vt in persona
humilitatis meæ ille intelligatur, ille hono-
retur, in quo & omnium pastorum sollici-
tudo cum commendatarum sibi oculum cu-
stodiæ perseuerat, & cuius etiam dignitas in
indigno hærede nō deficit . Vnde venerabi-
lium quoq; fratrum & consacerdotum meo-
rum desiderata mihi & honoranda præsen-
tia hinc sacratior est atq; deuotior , si pieta-
tē huius officij, in quo adesse dignati sunt, ei
principaliter deferunt, quem non solum hu-
ius Sedis præfulem, sed & omnium Episco-
porum nouerunt esse primatem. Cum ergo
cohortationes nostras auribus vestræ san-
ctitatis adhibemus, ipsum vobis cuius vice
fungimur , loqui credite: quia & illius vos
affectu monemus, & non aliud vobis, quàm
quod docuit, prædicamus , obsecrantes , vt
succincti lumbos mentis vestræ castam &
sobriam vitam in Dei timore ducatis , nec
concu-

Petr⁹ om-
nium Epi
scoporum
primus.

concupiscentijs carnis, mens principatus sui oblita, consentiat. Breuia & caduca sunt terrenarum gaudia voluptatum, quæ ad æternitatem vocatos, à semitis vitæ conantur auertere. Fidelis ergò & religiosus animus ea quæ sunt cœlestia concupiscat, & diuinarum promissionum auidus, in amorē se incorruptibilis boni, & in spem veræ lucis attollat. Certi autem estote dilectissimi, quod labor vester, quo vitijs resistitis, & carnalibus desiderijs repugnatis, placens in conspectu Dei est atque preciosus, nec solum vobis, sed etiam mihi apud Dei misericordiā profuturus: quia de profectu gregis gloriatur cura pastoris. Corona enim mea, sicut Apostolus ait, & gaudium vos estis: si fides vestra, quæ ab initio Euangelij in vniuerso mundo prædicata est, in dilectione & sanctitate permanserit. Nam licet omnem Ecclesiam, quæ in toto est orbe terrarum, cunctis oporteat florere virtutibus, vos tamen præcipuè inter cæteros populos decet meritis pietatis excellere, quos in ipsa Apostolica petrae arce fundatos, & dominus noster Iesus Christus cū omnibus quos redemit: & beatus Apostolus Petrus præ omnibus erudiuit, per eūdem Christū dominū nostrum Amen.

1. Theſ. 2.
Roman. 1

Sermo III. in anniuersario die eiusdem
assumptionis.

*Sacerdotium supremum quare beato Petro & eius
collatum successoribus.*

Gaudeo

GAudeo dilectissimi ad religioso vestra
 deuotionis affectu, & Deo gratias ago q
 in vobis pietatē Christianæ vnitatis agnosco. Sicut enī ipsa frequētia vestra testatur,
 intelligitis diei huius recursum ad cōmunē
 lætitiā pertinere, & honorē celebrari totius
 gregis, per annua festa pastoris. Nā licet vni-
 uersa Ecclesia Dei distinctis ordinata sit gra-
 dibus, vt ex diuersis mēbris, sacrați corpo-
 ris subsistat integritas, nos tamē omnes, si-
 cut ait apostolus, ī Christo Iesu vnū sumus,
 nec quisquā ab alteri⁹ ita est diuisus officio:
 vt non ad cōnexionem pertineat capitis, cu-
 iuslibet humilitas portionis. In vnitae igitur
 fidei atq; baptismatis, indiscreta nobis
 societas dilectissimi, & generalis est digni-
 tas, secundū illud beatissimi Petri Apostoli
 sacratissima voce dicentis: Et ipsi tanquam
 lapidēs viui superēdificamini in domos spi-
 ritales, sacerdotium sanctū, offerentes spiri-
 tales hostias, acceptabiles Deo. per Iesum
 Christū. Et infra: Vos autem genus electum
 regale sacerdotium, gens sancta, populus ac-
 quisitionis. Omnes enim in Christo rege-
 neratos, crucis signum efficit Reges, sancti
 verò spiritus vnctio consecrat sacerdotes,
 vt præter istam specialem nostri ministerij
 seruitutem, vniuersi spirituales & rationa-
 les Christiani agnoscant se regij generis &
 sacerdotalis officij esse cōsortes. Quid enim
 tam regium, quàm subditum Deo animum
 corporis sui esse rectorem? Et quid tam
 sacerdotale, quàm vouere domino con-
 scien-

1. Cor. 12.

1. Pet. 2.

Sacerdo-
 tium quō
 competat
 omnibus
 Christia-
 nis.

Hostiæ
 spirituales.

scientiam puram, & immaculatas pietatis
 hostias & altari cordis offerre? Quod cum
 omnibus per Dei gratiam commune sit fa-
 ctum, religiosum tamen nobis atq; laudabi-
 le est, de die prouectionis nostræ, quasi de
 proprio honore gaudere, vt vnum celebre-
 tur in toto Ecclesiæ corpore Pôntificij sacra-
 mentū, quod effuso benedictionis vnguen-
 to, copiosius quidem in superiora profluxit,
 sed non parcè etiam in inferiora descendit.
 Quum itaq; dilectissimi de consortio istius
 muneris magna nobis materia sit commu-
 nium gaudiorum, verior tamen nobis &
 excellentior erit causa lætandi, si non in no-
 stræ humilitatis consideratione remoremi-
 ni cum multo vtilius multoque sit dignius,
 ad beatissimi Petri Apostoli gloriā contem-
 plandam, aciem mentis attollere, & hunc
 diem in illius potissimum veneratione cele-
 brare, qui ab ipso omnium charismatum
 fonte, tam copiosis est irrigationibus inun-
 datus: vt cum multa solus acceperit, nihil in-
 quenquā sine illius participatione transie-
 rit. Verbum enim caro factum fuerat, & ha-
 bitabat iam in nobis, vt reparando huma-
 no generi totū se Christus impenderat. Ni-
 hil indispositū sapientiæ: nihil erat arduum
 potestati. Famulabantur elementa, mini-
 strabant spiritus, angeli seruiebant, nec vl-
 lo modo poterat inefficax esse sacramētum,
 quod simul ipsius deitatis vnitas operaba-
 tur & trinitas. Et tamen de toto mundo
 vnus Petrus eligitur, qui & vniuersarum

Ioan. 1.

Petr⁹ prī-
 cept⁹ pasto-
 rū à Chri-
 sto consti-
 tutus.

gen-

gentiū vocationi & omnibus apostolis, cunctisque Ecclesiæ patribus præponatur: vt quāuis in populo Dei multi sacerdotes sint, multiq; pastores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Christus. Magnum & mirabile dilectissimi huic viro consortium potentiæ suæ tribuit diuina dignatio: & si quid cum eo cōmune cæteris voluit esse principibus, nunquam nisi per ipsum dedit, quicquid alijs nō negauit. Omnes deniq; Apostolos dominus, quid de se homines opinentur, interrogat: & tamdiu sermo respondentium cōmunis est, quādiu humanæ intelligentiæ ambiguitas explicatur. At vbi quid habeat sensus discipulorum, exigitur, primus est in domini cōfessione, qui primus est in Apostolica dignitate.

Matth. 16

Qui cum dixisset: Tu es Christus filius Dei viuit. respōdit ei Iesus: Beatus es Simon Bar Iona: quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus, qui ī cœlis est. Id est, ideo beatus es, quia pater meus te docuit, nec terrena opinio te fefellit, sed inspiratio cœlestis te instruxit: & non caro & sanguis, sed ille me tibi, cuius sum vnigenitus filius, indicauit. Et ego, inquit, dico tibi: hoc est, sicut pater meus tibi manifestauit diuinitatē meam: ita & ego notā tibi facio excellentiam tuam, quia tu es Petrus: Id est, cum ego sim inuiolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio vtracq; vnum, ego fundamentum, præter quod nemo potest aliud ponere: tamē tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris,

Ephes. 2.
1. Cor. 3.
Petrus dicitur petra, super quā fundatur Ecclesia.

fidaris, vt quæ mihi potestate sunt propria
 sint tibi mecum participatione communia.
 Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam
 meam, & portæ inferi non præualebunt ad-
 uersus eam. Super hanc, inquit, fortitudinem
 æternum extruam templū: & Ecclesię meę
 cœlo inferenda sublimitas, in huius fidei fir-
 mitate consurget. Hanc confessionem porte
 inferi non tenebunt: mortis vincula non li-
 gabunt. Vox enim ista vox vitæ est. Et sicut
 cōfessores suos in cœlestia prouehit: ita ne-
 gatores ad inferna demergit. Propter quod
 dicitur beatissimo Petro: Tibi dabo clauēs
 regni cœlorum, Et quæcūq; ligaueris super
 terram, erunt ligata & in cœlis: Et quęcūq;
 solueris super terram, erunt soluta & in
 cœlis. Transiuit quidē etiā in alios Aposto-
 los vis potestatis isti⁹, & ad omnes Ecclesię
 principes decreti huius cōstitutio commea-
 uit: sed non frustra vni commēdantur, quod
 omnibus intimatur. Petro enī ideo hoc sin-
 gulariter creditur: quia cunctis Ecclesię re-
 ctoribus Petri forma præponitur. Manet er-
 go Petri priuilegium: vbicūque ex ipsius
 fertur æquitate iudicium. Nec nimia est vel
 seueritas, vel remissio, vbi nihil erit ligatū,
 nihil solutum, nisi quod beatus Petrus aut
 soluerit aut ligarit. Instante autem passio-
 ne sua dominus, quæ discipulorum erat tur-
 batura constantiam: Simō, inquit, Simō ecce
 Satanas expostulauit vos, vt cribraret sicut
 triticum: Ego autem rogaui pro te, vt non
 deficiat fides tua. Et tu aliquando con-

Petr⁹ om-
 nib⁹ Apo-
 stolis præ-
 latus.

Lucæ 22.

uersus, confirma fratres tuos: vt non intretis in tētationem. Commune erat omnibus

Christus
specialiter
pro Petro
rogauit.

Apostolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant, quoniā diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen specialis à domino Petri cura suscipitur, & pro fide Petri propriè supplicatur, tanq̃ aliorum status certior sit futurus, si mēs principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur. Cum itaque, dilectissimi, tantū nobis videamus præsidium diuinitus institutum, rationabiliter & iustè in ducis nostri meritis & dignitate lætamur, gratias agentes semper aeterno Regi, redemptori nostro domino Iesu Christo, qui tantam potentiam dedit ei quem totius Ecclesiæ principem fecit: vt si quid etiam nostris temporibus rectè per nos agitur, rectèque disponitur, illius operibus, illius sit gubernaculis deputandum, cui dictum est: Et tu conuersus, cōfirma fratres tuos, et cui post resurrectionem suam dominus ad trinā æterni amoris professionem mystica insinuatione ter dixit: Pasce oues meas. Quod nunc quoque proculdubio facit & mādātū domini pius pastor exequitur, confirmās nos cohortationibus suis, & pro nobis orare non cessans, vt nulla tentatione superemur. Si autem hanc pietatis suæ curam omni populo Dei, sicut credendum est,

Lucæ 22.

Ioan. 11.

Oratio
sanctorū
pro nobis

dum est, ubique præcedit: quanto magis nobis alumnis suis opem suam dignatur im-

pendere, apud quos in sacro beatæ dormitionis thoro, eadem qua præcedit carne, requiescit? Illi ergo hunc seruitutis nostræ natalitium diem, illi adscribamus hoc festum, cuius patrocinio, Sedis ipsius meruimus esse consortes, auxiliante nobis per omnia gratia domini nostri Iesu Christi, qui uiuit & regnat cum Deo patre & spiritu sancto in secula seculorum. Amen.

SERMO I. DE COL-
lectis.

Eleemosyna quid prosit, & uti præstetur.

MUltis diuinarum scripturarum testimonijs edocemur: quantum eleemosynarum meritum, & quanta sit virtus. Certum est enim, vnumquemque nostrum animæ suæ benefacere: quoties misericordia sua inopiæ succurrit alienæ. Prompta ergo & facilis dilectissimi apud nos largitas esse debet: si credim⁹ sibi vnumquemque id præstare, quod indigentibus tribuit. Thesaurum enim suum condit in cælo: qui Christum pascit in paupere. Benignitatem itaque in hoc & dispensationem diuinæ pietatis agnosce. Idcirco enim te abundare voluit, ut per te alius non egeret, & per ministerium operis tui, pauperem ab egestatis labore, te à peccatorum multitudine liberaret. O mira prouidentia & bonitas creatoris: ut vno facto duobus vellet esse succursum. Vétura igitur dominica, dies

Eleemosy-
narū fru-
ctus.

DE COLLECTIS.

collectarum futurus est. Hortor & moneo sanctitatem vestram, vt singuli quique & pauperū memineritis & vestri, nec pro possibilitate virium vestrarum negligatis in egentibus Christum: qui tātum nobis pauperes commendauit, vt se in ipsis vestiri, ac suscipi testaretur, & pasci: Christus dominus noster, qui cum patre & sancto spiritu viuīt & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo I I. de collectis.

*Eleemosyna vt sit secundum lauacrum à peccatis,
& opus maximæ charitatis.*

Notum vobis dilectissimi & familiare mandatum pastoralī prædicamus hortatu: vt in opere misericordiæ studeatis esse deuoti, quod etiam si nunquam à vestra sanctitate negligitur, nunc tamē promptius est & impensius exequendum: quia primus collectarum dies saluberrimè à sanctis patribus institutus hoc exigit, vt vnusquisque, prout votiuum atque possibile est, in vsus atque alimoniam pauperum de vestris facultatibus conferatis: scientes præter illud regenerationis lauacrū, in quo vniuersorum ablutæ sunt maculæ peccatorū, hoc remediū infirmitati humanæ diuinitus esse donatum: vt si quid culparum in hac terrena habitatione contrahitur, eleemosynis deleatur. Eleemosynę enim opera charitatis sunt. Et scimus, quod charitas operit multitudinem peccatorum. Proinde dilectissimi in secunda feriā spontaneas * collectas vestras sollicitè præparate: vt quicquid vobis de

Eleemosy
nis extin-
guuntur
peccata.

1. Cor. 13.

1. Petr. 4.

* collectio
nes

bis de temporalibus substantijs dempseritis, id multiplicatum in æterna retributione sumatis.

Sermo III. de collectis.

Eleemosyna quantum excruciet demones, quidve sentiendum de collectis.

Christianę pietatis est dilectissimi, vt quę apostolicis sunt traditionibus instituta, perseueranti deuotione seruentur. Nam illi beatissimi discipuli veritatis, hoc diuinitus inspirata cõmendauere doctrina, vt quoties cæcitas paganorum * in superstitionibus suis esset intentior, tunc præcipuè populus Dei, orationibus & operibus pietatis instaret, quoniam immundi spiritus, quantum gentilium errore lætantur, tantum verę religionis obseruatiã atterũtur: & augmenta iustitię vrunt impietatis authorem. Cuius impia & prophana commenta, ne iustis Deo vero cordibus aliquid pollutionis inferrent, beatus magister gentium præcauebat, cum voce Apostolica diceret: Nolite iugum cum infidelibus ducere. Quę enim participatio iustitię cum iniquitate? aut quę societas lucis ad tenebras? Et deinde vocem prophetici spiritus addidit dicēs: Exite, exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, & immũdum ne tetigeritis. Vnde quoniam ad destruendas antiqui hostis insidias in die, quo impij sub idolorum suorum nomine diabolo seruebant, prouidentissimè in sancta Ecclesia prima est instituta collectio, volumus dilectionem ve-

* super in
stitutioni
bus suis.
Opera bo
na excruc
iant diabo
lum.

2. Cor. 6.

Meritum
elemosy-
nz.

fram tertia feria per omnes regionum ve-
strarum Ecclesias cum voluntarijs eleemo-
synarum oblationibus conuenire. In quo
opere, etsi nō est omnium æqualis facultas,
debet esse par pietas: quoniam fidelium lar-
gitas, non de muneris pensatur pondere, sed
de beneuolentiæ quantitate. Habeāt in hoc
misericordiæ commercio etiā pauperes lu-
crum, & ad sustētationem egentiu, de quan-
tacunq; substantia aliquid, quod eos non
contristet, excerpant. Sit diues munere co-
piosior, dum pauper animo non sit inferior.
Quamuis enim maior speretur redditus de
maiore semente: potest tamē etiā de exigua
satione multus fructus prouenire iustitiæ.
Iustus enim est iudex & verax, qui nemi-
nem fraudat mercede meritō. Et ideo nos
curam pauperum vult habere, vt in futuræ
retributionis examine, misericordib⁹, quam
promisit, misericordiam largiatur Christus
Deus noster, qui cum patre & spiritū sancto
viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo IIII. de collectis & elemosyna.

Elemosyna vt saluet hominem.

Misericordia dilectissimi & iustitia Dei,
formam retributionum suarum à mun-
di constitutione dispositam, per doctrinam
domini nostri Iesu Christi, benignissima no-
bis expositione reseruauit, vt acceptis re-
rum significationibus, quæ futura credi-
mus, iam quasi præterita nosceremus. Sciebat
enim redēptor noster atque seruator, quan-
tos fallacia diaboli per totum mūdum spar-
asset

fisset errores, & quam multis superstitio-
nibus maximam sibi partem humani ge-
neris subdidisset. Sed ne vltra per ignoran-
tiam veritatis, creatura ad imaginem Dei
condita, in præcipitia perpetuæ mortis age-
retur: Euangelicis paginis iudicij sui inser-
uit qualitatem, quæ omnem hominem à
callidissimi hostis reuocaret insidijs, quum
iam nulli esset incognitum, quæ bonis spe-
randa præmia, & quæ malis essent inferen-
da supplicia. Incentor nanque ille autorq;
peccati, primum superbus, vt caderet, dein-
de inuidus, vt noceret, quia in veritate
non stetit, totam vim suam in mēdacio col-
locavit, omniâque deceptionum genera de
hoc venenatissimo artis suę fonte produxit,
vt ab illo bono, quod ipse propria elatio-
ne perdiderat, spem humanæ deuotionis ex-
cluderet, eosq; in consortium damnationis
suæ traheret, ad quorū ipse recōciliationem
pertinere non posset. Quicquid igitur homi-
num quibuscumq; impietatibus Deum læsit,
huius fraude traductum, huius est nequitia
deprauatū. Facile enim in omnia flagitia im-
pulsit, quos in religione decepit. Sciēs autem
Deum non solū verbis, sed etiam factis ne-
gari, multis quibus auferre non potuit fi-
dē, sustulit charitatē: & agro cordis ipsorum
auaritiæ radicibus occupato, spoliavit fru-
ctu operum, quos non priuauit confessione
labiorum. Propter has ergo dilectissimi ver-
sutias hostis antiq; scire nos voluit ineffabi-
lis benignitas Christi, quid in die retributio-

Ioan. 8.
Diaboli
astus &
malicia in
deceptione
generis huma-
ni.

Fides sine
charitate
esse po-
test.
Ad Tit. 1.

nis de vniuersitate hominū esset decernendum, vt dum in hoc tempore legitimorum remediorum medicina præbetur, dum elisis reparatio non negatur, & qui diu fuerunt steriles, possint tandem esse fœcundi, præueniatur disposita censura iustitię, & nunq̃ à corde, oculis, diuinæ discretionis imago discedat. Veniet enim in maiestatis suę gloria dominus, sicut ipse prædixit, aderitque

Matt. 25. cum eo radians in splendoribus suis, innumerabilis angelicarū multitudo legionum,

**Iudicii extremi for-
m.** congregabuntur ante thronum potentię eius omnium gentium populi, & quicquid hominum vniuersis seculis toto terrarum

orbe progenitum est, in conspectu iudicantis adstabit. Separabuntur ab iniustis iusti, à nocentibus innocentes: & cum præparatum sibi regnum recensitis misericordię operibus filij pietatis acceperint, exprobrabitur duritia sterilitatis iniustis: & nihil habentes sinistri commune cum dextris, in ignem ad diaboli & angelorum eius tormenta dispositum, omnipotentis iudicis dānatione mittentur: cum illo habituri pœnę communionem, cuius eligerunt facere voluntatē. Quis igitur istam sortem æternorum cruciatuum non pauescat? Quis mala nunquam finienda non timeat? Sed cum ideo denunciata sit seueritas, vt misericordia quęreretur, in diebus præsentibus cū misericordię est largitate viuendum, vt homini post periculosam negligentiam, ad pietatis opera reuertenti, possibile sit ab hac sententia liberari. Hoc enim

**Opera mi-
sericordię
saluāt ho-
minem.**

emim aglt potentia iudicis, hoc gratia seruato-
 toris, vt reliquat impius vias suas: & ab ini-
 quitatis suæ consuetudine peccator absce-
 dat. Misereantur pauperum, qui sibi volunt
 parcere Christum. Faciles sint in alimenta
 miserorū, qui cupiunt ad societatem * per-
 uenire fidelium. Non sit vilis homini ho-
 mo, nec in quoquam despiciatur illa natu-
 ra quam rerum conditor suam fecit. Cui
 enim laborantium licet negare: quod Chri-
 stus sibi profitetur impēdī? Iuuatur conser-
 uus, & gratiam refert dominus. Cibus ege-
 ni, regni cœlestis est preciū: & largitor tem-
 poralium, hæres efficitur æternorum. Vnde
 autem exigua ista impendia, tanta æstimari
 taxatione meruerūt, nisi quia pondera ope-
 rū charitatis lance pensantur, & quū ama-
 tur ab homine, quod Deus diligit, merito in
 eius ascenditur regnum, in cuius transitur
 affectum? Ad horum ergo operum dilectis-
 simi piam curam dies nos Apostolicæ in-
 stitutionis inuitat, in quo sanctarum col-
 lectionum prima collectio est prudenter
 à patribus & vtiliter ordinata: vt quia in
 hoc tempore gentilis quondam populus
 superstitiosus dæmonibus seruiebat, cōtra
 prophanas hostias impiorum, sacratissima à
 nobis nostrarum eleemosynarum celebra-
 retur oblatio. Quod quia incremētis Eccle-
 siæ fructuosissimum fuit, placuit esse per-
 petuum. Vnde hortamur sanctitatem ve-
 stram, vt per Ecclesias regionum vestrarum
 quarta feria de facultatibus vestris, quan-

Instituti-
 ones Apo-
 stolorum
 seruandæ
 sunt.

cum luadet possibilitas & voluntas expen-
 sas misericordiæ conferatis, vt possitis illā
 beatitudinē pmereri, in qua sine fine gau-
 debit, qui intelligit super egenum & paupe-
 rem. Ad quem intelligendum dilectissimi,
 sollicita benignitate vigilandū est: vt quem
 modestia tegit, & verecundia præpedit, in-
 uenire possimus. Sunt enim, qui palam pos-
 cere ea, quibus indigent, erubescunt: &
 malunt miseria tacite egestatis affligi, quam
 publica petitione confundi. Intelligendi er-
 go isti sunt, & ab occulta necessitate * sub-
 leuandi, vt hoc ipso amplius gaudeant, cum
 & paupertati eorum consultum fuerit &
 pudori. Rectè enim in egeno & paupere, ip-
 sius Iesu Christi domini nostri persona sen-
 titur: qui cū esset diues, sicut dicit Aposto-
 lus, inops factus est, vt nos sua paupertate
 daret. Et ne deesse nobis sua præsentia vi-
 deretur, ita humilitatis & gloriæ suæ tēpera-
 uit mysterium, vt quem regē & dominum
 in maiestate patris adoramus, eundē in suis
 pauperibus pascere, liberandi ob hoc
 in die mala à damnatione perpetua, & pro
 intellecti pauperis cura, regni cœlestis con-
 sortijs inferendi. Vt autē in omnibus dile-
 ctissimi placeat domino vestra deuotio, etiā
 ad hāc vos hortamur industriam: vt Mani-
 chæos vbicunq; latētes vestris presbyteris
 publicetis. Magna est enim pietas prodere
 latebras impiorum: & ipsum in eis, cui ser-
 uiunt, diabolus debellare. Contra istos
 enim dilectissimi, omnem quidem orbē ter-
 rarum,

Psal. 40.
 Pauperi-
 bus vere-
 cūdis sub-
 ueniendū
 est.

* releuan-
 di,

2. Cor. 8.

Hæretici
 prodendi
 suat.

SERMO IIII.

rarum, & totam vbiq; Ecclesiam decet fidei
 arma arripere. Sed vestra in hoc opere de-
 uotio debet excellere, qui in progenitori-
 bus vestris Euangelium crucis Christi ab
 ipso beatissimorum Apostolorum Petri &
 Pauli ore didicistis. Non sinantur latere ho-
 mines, qui legē per Moysen datā, ī qua Deus
 vniuersitatis conditor ostenditur, recipien-
 dam esse non credunt: prophetis & sancto
 spiritui contradicunt: Psalmos Dauidicos,
 qui per vniuersalē Ecclesiam cū omni pie-
 tate cantantur, dānabili impietate ausi sunt
 refutare: Christi domini natiuitatē secundū
 carnem negant: passionem & resurrectio-
 nem eius simulatam dicunt fuisse, non verā:
 Baptismū regenerationis totius gratiē vir-
 tute dispoliant. Nihil est apud eos sanctum,
 nihil integrum, nihil verum. Cauendi sunt,
 ne cuiquā noceant: prodendi sunt, ne in an-
 qua ciuitatis nostræ parte consistant. Vo-
 bis dilectissimi ante tribunal domini pro-
 derit, quod indicimus, quod rogamus. Di-
 gnū est enim, vt eleemosynarum sacri-
 ficio & huius operis palma iungatur: au-
 xiliante nobis per omnia domino Iesu
 Christo, qui viuit & regnat in secula secu-
 lorum, Amen.

Sermo V. de collectis & eleemosynis.

Eleemosyna ac temperantiæ bona quæ, virtutesque omnes non prodesse sine misericordiæ operibus.

Aposto-

Patrum tra-
ditiones.

Terrenarum
facultatum,
non tam
possessio
quam dispen-
satio nobis
commissa
est.

Apostolicæ traditionis dilectissimi Institutæ seruantes, pastoralis vos sollicitudine cohortamur, ut diem, quem illi ab impiorum superstitione purgatum, misericordiæ operibus consecrarunt, deuotione religiosæ consuetudinis celebremus: ostendentes apud nos auctoritatem patrum viuere, eorumque doctrinam in nostra obedientia permanere, quoniam sancta tantæ constitutionis utilitas, non præterito tantum tempore, sed etiam nostræ prospexit ætati: ut quod illis profuit ad destructionem vanitatum, hoc nobis proficeret ad incrementa virtutum. Quid autem tam aptum fidei, quid tam conueniens pietati, quam egentium iuuare paupertatem, infirmorum curam recipere, fraternis necessitatibus subuenire? & conditionis propriæ in aliorum labore meminisse? In quo opere, quantum quis possit: quantumque non possit, solus veraciter ille discernit, qui nouit, quid quibusque contulerit. Non solum enim spirituales opes & dona cœlestia Deo donante capiuntur, sed etiam terrenæ & corporeæ facultates ex ipsius largitate proueniunt, ut merito rationem earum quæsiturus sit, quæ non magis possidenda tradidit, quam dispensanda commisit. Muneribus igitur Dei iuste & sapienter utendum est, ne materia boni operis fiat causa peccati. Nam diuitiæ quidem, quantum ad ipsas species earum atque substantias pertinet, bonæ sunt, & humanæ societati plurimum prosunt, cum à beneuolis habentur & largis,

largis nec illas aut luxuriosus prodigit, aut
 auarus abstrudit, vt tam pereant male con-
 ditæ, quàm insipienter expensæ. Quamuis
 autem laudabile sit, intemperantiam fuge-
 re, & turpium voluptatum damna vitare,
 multique magnificè dedignentur facultates
 suas occulere, & in copia affluentes vilem
 atq; sordentem horreant parcitatem: nō est
 tamen talium aut felix abundantia aut pro-
 banda frugalitas, si ipsis tantum propriæ
 opes seruiunt, si eorum bonis nulli iuuatur
 pauperes, nulli fouentur infirmi: si de ma-
 gnarum abundantia facultatum, non capti-
 uus redemptionem, non peregrinus sola-
 tium, non exul sentit auxiliū. Huiusmodi di-
 uites, egentiores sunt omnibus egenis. Per-
 dūt enim illos redditus, quos possunt habe-
 re perpetuos: & dum breui nec semper libe-
 ro incumbunt vsui, nullo iustitiæ cibo, nul-
 la misericordiæ suauitate pascuntur, foris
 splendidi, intus obscuro: abundantes tem-
 poralium, inopes æternorum: quia ipsi ani-
 mas suas fame afficiunt, & nuditate deho-
 nestāt: qui de ijs, quæ terrenis horreis com-
 mēdarūt, nihil thesauris cœlestibus intule-
 runt. Sed fortè sunt aliqui diuitum, qui licet
 nullis largitionibus pauperes Ecclesię sole-
 ant adiuuare: alia tamen mandata Dei cu-
 stodiunt, & inter diuersa fidei & probitatis
 merita, venialiter sibi æstimant vnā deesse
 virtutem. Verum hæc tanta est, vt sine illa
 cæteræ, etsi sint, prodesse nō possint. Quā-
 uis epim quis fidelis sit, & castus, & sobrius,
 & alijs

Tempe-
 ratiæ mo-
 dus ac bo-
 num.

Auarorū
 & prodi-
 gorū ege-
 ntas.

Matth. 5. & alijs moribus ornatus insignibus, miseri-
 Virtutes cors tamé si non est, misericordiam nō me-
 alia absq; retur. Ait enī dominus: Beati misericordes,
 misericor- quoniā ipsorū miseribitur Deus. Cum au-
 dia operi- tem venerit filius hominis in maiestate sua,
 bus non & sederit in throno gloriæ suæ: & congre-
 profunt, gatis omnibus gentibus, bonorum & malo-
 rum fuerit facta discretio, in quo laudabun-
 tur qui ad dexterā Dei stabunt, nisi in ope-
 ribus beneuolentiæ & charitatis officijs,
 quæ Iesus Christus sibi impensa reputabit?
 Quoniam qui naturam hominis suam fecit,
 in nullo se ab humana humilitate discreuit.
 Sinistris verò quid obijcietur, nisi neglectus
 dilectionis, duritia inhumanitatis, & paupe-
 ribus misericordia denegata? Quasi nec alias
 virtutes dextri, nec alias offensiones habe-
 ant sinistri. Sed illo magno summoque iudi-
 cio tanti æstimabitur vel largitatis beni-
 gnitas, vel tenacitatis impietas, vt pro ple-
 nitudine omnium virtutum, & pro tumma
 omniū cōmissorū, & per vnum bonum isti
 introducantur in regnum, & per vnum ma-
 lum illi mittantur in ignem æternum. Ne-
 mo igitur dilectissimi de vllis sibi bonæ vi-
 tæ meritis blandiatur: si illi defuerint opera
 charitatis. Nec de sui corporis qualitate se-
 curus sit, qui nulla eleemosynarū purifica-
 tione mūdatur. Eleemosynę enī peccata de-
 lent, mortem perimunt, & poenā perpetui
 ignis extingunt. Sed qui ab earū fructu fuerit
 vacuus, erit ab indulgētia retribuentis alie-
 nus, dicente Salomone: Qui obdurat aures,
 nō au-

Matth. 23

Eleemosy-
 na bona.

Prouer. 21

ne audiat imbecillem, & ipse vocabit dominum, & non erit, qui exaudiat eum. Vnde & Tobias filium suum præceptis pietatis instituens: Ex substantia, inquit, tua fac eleemosynam, & noli auertere faciē tuā ab illo paupere: ita fiet, vt nec à te auertatur facies Dei. Hæc virtus omnes facit vtilis esse virtutes, quæ ipsam quoq; fidē, ex qua iustus viuit, & quæ sine operibus mortua nominatur, sui admixtione viuificat: Quia sicut in fide est operū ratio, ita in operibus fidei fortitudo. Dū ergo tēpus habemus, sicut ait Apostolus, operemur bonū, maximè autē ad domesticos fidei. Bonum autem facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus. Præsens itaq; vita tēpus est sationis & retributionis, tēpus est messis: quando vnusquisq; seminum fructus, secundum sationis suæ percipiet quantitatem. De prouentu autē istius segetis nemo fallitur, quia animorum ibi magis quàm impendiorum mensura taxabitur: & tantum reddent exigua de exiguis, quantum magna de magnis. Et ideo dilectissimi satisfiat Apostolicis institutis. Et quia die dominica, prima est futura collectio, omnes vos deuotioni voluntarię præparate: vt vnusquisq; secūdū sufficientiā suā habeat in sacratissima oblatione cōsortiū. Exorabūt pro vobis & ipsæ eleemosynę & ñ qui vestris munerib⁹ iuuabuntur, vt ad omne op⁹ bonū idonei semp esse possitis, in Christo Iesu dño nostro: q viuit & regnat ꝑ infinita secula seculorū, Amen.

Sermo

Tob. 4.
Fides sine
operibus
mortua
est.
Abac. 2.
Rom. 1.
Galat. 3.
Heb. 10.
Iacob. 2.
Galat. 6.

Creatio hominis vt fuerit ad Dei imaginem, quantumve oratio, ieiunium, & eleemosyna, nos Deo commendent.

SI fideliter dilectissimi atque sapienter creationis nostræ intelligamus exordium, inueniemus hominem ideo ad imaginem Dei conditum, vt imitator sui esset auctoris: & hanc esse naturalem nostri generis dignitatem, si in nobis quasi in quodam speculo diuinæ benignitatis forma resplendeat. Ad quam quotidie nos vtique reparat gratia seruatoris, dum quod cecidit in Adam primo, erigitur in secundo. Causa autem reparationis nostræ non est nisi misericordia Dei, quem non diligeremus, nisi prius nos ipse diligeret: & tenebras ignorantiæ nostræ, suæ veritatis luce discuteret. Quod per sanctum Esaïam dominus de-

Esaïa. 42. nuncians ait: Adducam cæcōs in viam, quam ignorabant, & semitas quas nesciebant, faciam illos calcare. Faciam illis tenebras in lucē, & praua in directa. Hæc verba faciam illis, & non relinquam eos. Et ite-

Esaïa 65. rum: Inuentus sum, inquit, à non quærentibus me, & palam apparui ihs, qui me non interrogabant. Quod quo modo impletū sit,

1. Ioan. 5. Ioānes Apostolus docet, dicēs: Scimus quoniam filius Dei venit, & dedit nobis sensum, vt cognoscamus verum, & simus in vero fi-

1. Ioan. 4. lio eius. Et iterū: Nos ergo diligamus Deū, quoniam ipse prior dilexit nos. Diligendo itaque

itaque nos Deus, ad imaginem suam nos
 reparat, et vt in nobis formam suæ bonita-
 tis inueniat, dat vnde ipsi quoq;, quod ope-
 ratur, operemur: accédens scilicet mentium
 nostrarum lucernas, & igne nos suæ charita-
 tis inflammans, vt nō solū ipsum, sed etiam
 quicquid diligit, diligamus. Nam si inter ho-
 mines ea demum firma amicitia est, quā
 morum similitudo sociarit, cum tamen pari-
 litas voluntatum sæpe in reprobos tendat
 affectus: quantum nobis optandum atq; ni-
 tendum est, vt in nullo ab ijs, quæ Deo sunt
 placita, discrepemus? De quo dicit Prophe-
 ta: Quoniam ira in indignatione eius, & vita
 in voluntate eius: quia non aliter in nobis
 erit dignitas diuinæ maiestatis, nisi imitatio
 fuerit voluntatis. Dicente itaq; domino: Di-
 luges dominum Deum tuum ex toto corde
 tuo, & ex tota mente tua, & diliges proxi-
 mum tuum, sicut te ipsum, suscipiat fidelis
 anima auctoris sui atque rectoris immarces-
 sibilem charitatem, totamq; se etiā eius sub-
 iiciat voluntati, in cuius operibus atque iu-
 dicijs nihil vacat à veritate iustitiæ, nihil à
 miseratione clemētiæ: quoniam etsi magnis
 quis laboribus & multis fatigetur incom-
 modis, bona est illi causa tolerandi, qui se
 aduersis, vel corrigi intelligat, vel probari.
 Charitatis verò istius pietas perfecta esse
 non poterit, nisi diligatur & proximus. Quo
 nomine non ij tantum intelligendi sunt, qui
 nobis amicitia & propinquitate iunguntur,
 sed omnes prorsus homines, cum quibus
 d nobis

Amicitia
 vera quæ
 sit.

Psal 29.

Mat:h. 22

Proxim⁹
 noster qd
 sit.

Acto. 14.

Matth. 5.

Rom. 12.

Philip. 2.

nobis natura communis est, siue illi hostes sint, siue socij, siue liberi, siue serui. Vnus enim nos conditor finxit, vnus nos creator animauit, eodem cuncti cœlo & aere, iisdem vtimur diebus & noctibus. Quumque alij sint boni, alij mali, alij iusti, alij iniusti: Deus tamen omnibus largitor, omnibus est benignus, sicut Licaonijs à Paulo & Barnaba Apostolis dicitur de prouidentia Dei, qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens eis, de cœlo dans pluuiam & tempora fructifera, & implens cibo & iustitia corda nostra. Dedit autem nobis maiores diligendi proximum causas Christianæ gratiæ latitudo, quæ se per omnes partes totius orbis extendens, neminem despectat, dum docet neminem negligendum: Et merito etiam inimicos diligi, & pro persecutoribus sibi præcipit supplicari, qui ex omnibus quotidie gentibus fractis oliuæ suæ ramis, germen inferens oleastri, de inimicis reconciliatos, de alienis adoptiuos, de impijs facit iustos, vt omne genus flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. Cum ergo Deus bonos nos esse velit, quia bonus est, nihil nobis debet de eius iudicijs displicere. Nam nō per omnia illi gratias agere, quid est aliud, quàm ex quadam eum parte reprehendere? Audet plerumque

huma-

humana insipientia aduersus creatorem suum,
 non solum de inopia, sed etiam de copia,
 murmurare: vt & quum aliquid, non sup-
 petit, querula, & quum quædam exuberant,
 sit ingrata. Multæ melsis dominus horreo-
 rum suorum plenitudinem fastidiuit, & ad
 copiam vindemiæ affluentis ingemuit: nec
 de magnitudine fructuum gratulatus, sed
 de vilitate conquestus est. Si autem par-
 cior fuerit in susceptis terræ seminibus &
 castigatiore prouentu vites oleæq; defluxe-
 rint, accusatur annus, arguuntur elementa,
 & nec aeri parcitur nec cælo, quum fideles
 & pios discipulos veritatis nihil magis com-
 mendet & muniat, quàm perseuerans in
 Deum indefessa laudatio, dicente Aposto-
 lo: Semper gaudete, sine intermissione ora-
 te, in omnibus gratias agite. Hæc enim vo-
 luntas Dei est in Christo Iesu in omnibus
 nobis. Huius autem deuotionis quæadmo-
 dum poterimus esse participes, nisi rerum
 varietas constantiam mentis exerceat? vt
 amor directus in Deum, nec inter secunda
 superbiat, nec inter aduersa deficiat. Quod
 placet Deo, placeat & omnib⁹ nobis, de om-
 ni mensura munerum eius gaudeamus: Qui
 bene vsus est magnis, vtatur bene & modi-
 cis. Tam nobis copia, quàm parcite con-
 sulitur. Nec in spiritalibus lucris angustia
 grauabimur fructuū, si fœcunditas, non are-
 scat animorū. Oriatur de cordis agro, quod
 terra non dedit. Semper illi, quod largiatur,
 occurrit, cui bene velle nō deficit. Ad omnia

Marth. 9.

Lucæ 16.

1. Theſ. 5.

4 Reg. 4.

Joan. 2.

Joan. 6

Tria potissimum
misericordiae opera

Daniel. 4.

Intercessio sancto-
rum.

igitur dilectissimi opera pietatis, omnium nobis qualitas profit annorum, nec benevolentiam Christianam difficultas temporalis impediat. Nouit dominus vasa hospitalis viduae in opus pietatis suae vacuata complere: nouit aquas in vina conuertere: nouit de paucissimis panibus, quinque milia esurientium saturare populorum, & ille, qui in suis pascitur, quae potuit augere dando, potest multiplicare sumendo. Tria verò sunt quae maxime ad religiosas pertinent actiones, oratio scilicet, ieiunium, & eleemosyna, Quibus exercendis omne quidem tempus acceptum, sed illud est studiosius obseruandum, quod Apostolicis accepimus traditionibus consecratum, sicut etiam decimus hic mensis morem refert veteris instituti, vt tria illa, de quibus locutus sum, diligentius exequamur. Oratione enim propitiatio Dei quaeritur, ieiunio concupiscentia carnis extinguitur, eleemosynis peccata redimuntur, simulque per omnia Dei in nobis imago renouatur, si & in laudem eius semper parati, & ad purificationem nostram sine cessatione solliciti, & ad sustentationem proximi indefinenter simus inteti. Haec triplex obseruantia dilectissimi, omnium virtutum comprehendit effectus. Haec ad imaginem & similitudinem Dei peruenit, & à spiritu sancto inseparabiles facit. Quia in orationibus permanet fides recta, in ieiunio innocens vita, in eleemosynis mens benigna. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus, Sabbato autem apud

apud beatissimum Apostolum Petrum vigi-
lias celebremus: qui & orationes, & ieiunia
& eleemosynas nostras, precibus suis digna-
bitur adiuuare, per dominum nostrū Iesum
Christum, qui cū patre & sancto spiritu vi-
uit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo I I. de ieiunio decimi mensis, & colle-
ctis eiusdem.

*Ieiunium mensis Septembris cur institutum,
eiusq; efficacia.*

QUod temporis ratio & deuotionis no-
strę admonet consuetudo, pastoralis vo-
bis dilectissimi sollicitudine prædicamus, de-
cimi mensis celebrandum esse ieiunium, quo
pro consummata perceptione omnium fru-
ctuum, dignissimè largiri eorum Deo, con-
tinentiæ libamen offertur. Quid enim po-
test efficacius esse ieiunio? cuius obseruan-
tia appropinquamus Deo, & resistentes dia-
bolo, vitia blanda superamus. Semper enim
virtuti cibis, ieiuniū fuit. De abstinencia de-
niq; prodeunt castę cogitationes, rationabi-
les volūtates, salubriora consilia, & per vo-
luntarias afflictiones caro cōcupiscētijs mo-
ritur, virtutibus spirit⁹ innouatur. Sed quia
non solo ieiunio animarum nostrarum salus
acquiritur, ieiunium nostrum misericordijs
pauperū suppleamus. Impendamus virtuti,
quod subtrahimus voluptati. Fiat refectio
pauperis, abstinencia ieiunantis. Studea-
mus viduarum defensionem, pupillorum vti-
litati, lugentium consolationi, dissidentium
paci. Suscipiatur peregrinus, adiuuetur op-

Ieiunii
efficacia.

pressus, vestiatur nudus, foueatur ægrotus, ut quicumque nostrum de iustis laboribus auctori bonorum omnium Deo sacrificium huius pietatis obtulerit, ab eodem regni cœlestis præmium percipere mereatur. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud beatum Petrum Apostolum pariter vigilemus, cuius suffragantibus meritis, quæ possimus impetrare possimus, per dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre & sancto spiritu uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo IIII. de ieiunio decimi mensis, & de eleemosynis eiusdem.

Ager dominicus ut fide muniatur, ieiunijs exercetur, eleemosyna seratur, orationibusque fecundetur.

In dominico agro dilectissimi, cuius operarij sumus, oportet nos prudenter atque vigilanter spiritalem exercere culturam, ut perseueranti industria, quæ legitimis temporibus sunt exequenda, curantes, de sanctorum operum fruge lætemur. Quæ si pigro ocio & inertis desidii negligantur, terra nostra nihil generosi germinis pariet, & spinis ac tribulis subdita, non producet, quæ condenda sint horreis, sed quæ vrenda sint flammis. Ager autem iste dilectissimi, rorâte desuper gratia Dei, fide munitur, ieiunijs exercetur, eleemosynis seritur, orationibus fecundatur, ut inter plantationes rigationesque nostras, nullius amaritudinis radix pullulet, nec se incrementa cuiusquam noxiæ

noxia stirpis attollant, sed enecato omni re-
mine vitiorum, conualescat seges læta vir-
tutum. Ad quam diligentiam omni quidem
nos tempore pietatis magister adhortatur,
sed in his diebus, qui huic operi sunt specia-
lius præstituti, maior animositas & cura est
excitanda feruentior, ne quod pium est age-
re non dictum, impium sit negligere prædi-
catum. Decimi itaq; mensis ieiuniū, ad quod
charitatem vestram religioso proposito no-
uimus præparatam, vnanimiter auxiliante
Christo celebrantes, hortamur monentes,
vt vnusquisque secundum mensuram pos-
sibilitatis, quam accepit à Deo, in bonis ope-
ribus enitescat, Quia & inimici nostri, qui
nostra sanctificatione torquentur, in his die-
bus, quos ad maiorem obseruantiam nobis
dispositos esse nouerunt, vehementius sæ-
uiunt, & subtiliore insidiatur astutia, vt
immittendo metum inopiæ de largitatis ex-
pensis, immittendo tristitiam de labore
ieiunij, quàm plurimos à cōsortio huius de-
uotionis abducant. Contra quas tētationes
dilectissimi, vigilet in nobis pñ cordis inten-
tentio, & à Christianis mentibus cogitatio-
nes diffidentia repellatur. Modicū est enim
quod pauperi satis est, nec victus illius, nec
vestitus onerosus est. Vile enī est, quod esu-
rit: vile est, quod sitit: & nuditas, quæ indi-
get operiri, non poscit ornari. Et tamē do-
min⁹ noster tā operū pius nostrorū arbiter,
tam benignus est æstimator, vt etiam pro
calice aquæ frigidæ sit præmium redditu-
d iiii rus.

Diabolus
bene ope-
rantibus
magis infi-
diatur.

rus. Et quia iustus est inspector animorum, non impendium solum operis, sed etiam affectū est remuneraturus operātis, per Christum dominum nostrum.

Sermo IIII. de ieiunio decimi mensis, & de elemosynis eiusdem.

Ieiunium in utroque testamento obseruatum, quid valeat contra peccata.

Confidenter vos dilectissimi ad pietatis opera hortamur, quia experimentis didicimus, libenter vos suscipere, quod monemus. Scitis nanque, & Deo docente cognoscitis, ad æternum vobis gaudium profuturam diuinorum obseruantiam mandatorum. In quibus exequendis quia humana fragilitas plerunque lassescit, & in multis per lubricum suæ infirmitatis offendit, misericors & pius dominus remedia nobis & adiuuoria dedit, per quæ veniam obtinere possimus. Quis enim tot illecebras mundi, tot insidias diaboli, tot denique pericula suæ mutabilitatis euaderet, nisi clementia regis æterni mallet nos reparare, quàm perdere?

Nam & qui iam redempti, iam regenerati, filij lucis effecti sunt, quàm diu tamen in hoc mundo, qui totus in maligno positus est, detinentur: quàm diu infirmitati carnis, corruptibilia & téporalia bládiuntur, non possunt istos dies sine tentatione transire. Nec facile cuiquam prouenit tam incruéta victoria, ut inter multos hostes frequentesque conflictus, etiam si sit liber à morte, sit quoque immunis à vulnere. Curandis igitur læsionibus, quas

Pugna cō
tinua chri
stianorū.
1. Ioan. 5.

q̄tas sæpe incidunt, qui cum inuisibili hoste
 configunt, triū maximè remediorū est ad-
 hibenda medicina: in orationis instantia, in
 castigatione ieiunij, in eleemosynę largitate.
 Quę cū pariter exercentur, Deus propicia-
 tur, culpa deletur, tentator eliditur. Et ijs
 quidem præsidjs semper fidelis anima de-
 bet accingi, sed tunc studiosius preparari, cū
 ij adsunt dies, qui ppriè sunt ad hæc pieta-
 tis officia præstituti. De quorū ordine est
 etiā decimi huius mensis solenne ieiunium,
 quod nō ideo negligendū est, quia de obser-
 uantia veteris legis adsumptū est, tanquam
 hoc de illis sit, quę inter discretionēs cibo-
 rum, inter baptismatū differentias, & auiū
 pecudumq̄ hostias, esse destiterunt. Illa
 enim quæ rerum futurarum figuras gere-
 bant, impletis, quę significauere, finita sunt.
 Ieiuniorum verò vtilitatē, noui testamen-
 ti gratia non remouit, & continentiam cor-
 pori atq̄ animę semper profuturam, pia ob-
 seruatione suscepit, quoniā sicut permanet
 apud intelligentiam Christianā: Dominum
 Deum tuum adorabis & illi soli seruiēs. Et:
 Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo,
 & diliges proximū tuum sicut teipsum, &
 cætera talium mandatorum: ita quod in eis-
 dem libris de ieiuniorum sanctificatione &
 curatione præceptum est, nulla interpreta-
 tione vacuatur. In omni enim tempore om-
 niq̄ vita huius seculi, ieiunia nos contra
 peccata faciunt fortiores. Ieiunia contra
 concupiscentias vincunt, tentationes repel-

Ieiunium
 licet i ve-
 teri testa-
 mento sit
 obseruatū
 tamē etiā
 in nouo
 obseruan-
 dum est.
 Matth. 4.
 Matth. 23.

Iunt, superbiam inclinant, iram mitigant, & omnes bonæ voluntatis affectus, ad naturam totius virtutis enutriunt: si tamen in societatem sibi beneuolentiam charitatis assumant, & in operibus misericordiæ se prudenter exerceant. Ieiunium enim sine eleemosyna, nō tam purgatio animæ: quàm carnis afflictio est, magisq; ad auaritiā, quàm ad continentiam referendum est, quādo aliquis sic à cibo abstinet, vt etiā à pietate abstineat. Nostra ergo ieiunia dilectissimi abundent fructibus largitatis, & pauperes Christi benignis sint fœcunda muneribus. Nec tardentur in hoc opere mediocres, quia parum sit, quod possint de sua facultate decerpere. Nouit dominus omnium vires, & scit iustus inspector, de qua mensura quisque quid tribuat. Dissimiles quidem substantiæ, ~~similes~~ erogationes habere non possunt. Sed æquatur plerunq; merito, quod distat impendio. Qui potest esse par animus; etiam vbi impar est sensus? Hæc itaq; vt adiuuante Deo pia deuotione curentur, quarta & sexta feria ieiunemus. Sabbato verò apud beatum Petrum Apostolum vigilias celebremus, cuius orationibus adiuti in omnibus misericordiam Dei mereamur.

Sermo V. de ieiunio decimi mensis & de eleemosynis eiusdem.

Ieiunij & eleemosynarum fructus, ac hereticorum prodigiosa seruitus.

Svblimitas quidē dilectissimi gratiæ Dei hoc quotidie operatur in cordibus Christianis,

stianis, vt omne desiderium nostrū à terrenis ad cœlestia transferatur. Sed & præsens vita per creatoris opem ducitur, & per ipsius prouidentiam sustinetur: quia idem est largitor temporaliū, qui promissor est æternorū. Sicut enim pro spe futuræ felicitatis, ad quam per fidem currimus, gratias Deo agere debemus, quod ad perceptionem tantæ præparationis euehimur: ita pro ijs quoq; commodis, quæ singulorum annorum reuolutione consequimur, Deus à nobis honorandus atq; laudādus est, qui sic terræ fecunditatem ab initio dedit: sic pariendorum fructuū leges in quibuscq; germinibus & seminibus ordinauit, vt nunquam sua instituta defereret, sed in rebus conditis benigna conditoris administratio permaneret. Quicquid ergo ad vsus hominum segetes, vineæ, oleæq; pepererint, totū hoc diuinæ bonitatis largitate profluxit: quæ elementorū qualitate variata, dubios agricolarum labores clementer adiuuit, vt vtilitatibus nostris ventis & imbres, frigora & æstus, dies noctesque seruirent. Non enim sibi ad effectus operum suorum humana ratio sufficeret, nisi plantationibus & rigationibus solitis dominus incrementa præberet. Vnde plenum pietatis & iustitiæ est, vt de ijs, quæ nobis cœlestis pater misericorditer contulit, nos quoque alios adiuuemus. Sunt enim plurimi, qui nullam in agris, nullam in vineis, nullam habent in oleis portionem, quorum inopiæ de ea, quam dominus dedit, copia consu-

Eleemosy
næ fructus.

consulendum est, ut & ipsi nobiscum Deo pro terræ fecunditate benedicat, & gaudeant possidentibus fuisse donata, quæ etiam pauperibus ac perigrinis fuerunt facta communia. Felix est illud horreum, & omnium fructuum multiplicatione dignissimum, de quo egentiū & debiliū saturatur esuries, de quo releuatur peregrini necessitas, de quo desiderium fouetur infirmi. Quos ideo sub diuersis molestiis iustitia Dei laborare permisit, ut & miseros pro patientia, & misericordes pro beneuolētia coronaret. Huic autem operi dilectissimi cū omnia oportuna sint tempora, hoc nunc præcipue aptum est atq; conueniens, in quo sancti patres nostri diuinitus inspirati, decimi mēsis sanxere ieiunium, ut omnium fructuum collectione conclusa, rationabilis Deo abstinētia dicatur: & meminisset quisq; ita uti abundantia, ut & circa se abstinētiior, & circa pauperes esset effusior. Efficacissima enim pro peccatis deprecatio est in eleemosynis atq; ieiunijs, & velociter ad diuinas cōscēdit aures talibus oratio eleuata suffragijs. Quoniam, sicut scriptum est, animę suę benefacit vir misericors, & nihil vnius cuiusque tam proprium, quàm quod impendit in proximum. Pars enim corporalium facultatum, quę indigētibus ministratur, in diuitias trāfit æternas: & illę opes de hac largitate pariuntur, quæ nullo vsu minui, nulla poterunt corruptione violari. Beati autē misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus: & ipse

Prouer. 11

ipse erit illis summa præmij, qui est forma præcepti. Inter hæc autem dilectissimi opera pietatis, quæ nos Deo magis magisque commendant, dubium non est, quin hostis noster, nocendi cupidus & peritus, acrioribus inuidiæ stimulis incitetur, ut quos apertis & cruentis persecutionibus impugnare non finitur, sub falsa Christiani nominis professione corrumpat, habens hereticos huic operi seruiantes, quos à catholica fide deuios, sibique subiectos, militare in castris suis sub diuersis erroribus fecit. Et sicut decipiendis primis hominibus ministerium sibi serpentis adsumpsit: ita horum linguas ad seducendos rectorum animos, veneno suæ falsitatis armavit. Sed his insidijs dilectissimi pastoralis sollicitudine, in quantum dominus auxiliatur, occurrimus. Et ne quid de sancto gregge crearet, precauentes, paternis vos denunciationibus admonemus, ut labia iniqua & linguam dolosam, à quibus animam suam propheta liberari postulat, declinetis: quoniam sermo eorum, sicut ait beatus Apostolus, serpit ut cæcer. Humiliter irrepunt, blandè capiunt, molliter ligant, latenter occidunt. Veniunt enim, sicut seruator prædixit, sub vestitu ouium, intus autem sunt lupi rapaces: quia non possent veras & simplices oues fallere, nisi Christi nomine tegerent rabiem bestialem. In his autem omnibus operatur, qui cum sit veræ illuminationis inimicus, in lucis se angelum transfigurat. Huius arte Basilides, huius Marcion callet ingenio, hoc duce agitur

Heretici
ministri
diaboli.

Genes. 3.

Psal. 119.

2. Tim. 2.

Matth. 7.
Heretici
mentiantur se
Christianos.

* discre-
uit

Maniche-
orum im-
pietas.

Maniche-
orum sa-
crificia.

tur Sabellius, hoc præcipitatur rectore Pho-
tinus, huius potestati famulatur Arrius, hu-
ius spiritui seruit Eunomius. Tota denique
bestiarum taliu cohors hoc præfide ab Eccle-
siæ vnitatem discessit, hoc magistro à verita-
te * desciiuit. Sed cum in cunctis peruersitati-
bus multiformem teneat principatum, arcem
tamen sibi in Manicheorum struxit infania,
& latissimam in eis aulam, in qua se exultan-
tius iactaret, inuenit, ubi non vnius prauita-
tis speciem, sed omnium simul errorum im-
pietatumque mixturam generaliter posside-
ret. Quod enim in paganis prophanum, quod in
Iudeis carnalibus cecum, quod in secretis ma-
gicæ artis illicitum, quod denique in omni-
bus hæresibus sacrilegum atque blasphemum
est, hoc in istos, quasi in sentinam quandam cum
omnium sordium concretione confluit. Vnde
vniuersas eorum impietates ac turpitudines
enarrare, per longum est, superat enim verbo-
rum copiam, criminum multitudo. Ex quibus ad
indicandum pauca sufficiunt, ut de his quæ
audieritis, etiam illa, quæ verecundè præter-
mittimus, æstimetis. De sacris tamen eorum
quæ apud illos tam obscena sunt, quam ne-
fanda, quod inquisitioni nostræ dominus manife-
stare voluit, non tacemus, ne quisquam putet
nos de hac re dubie famæ & incertis opinio-
nibus credidisse. Residētibus itaque mecum
Episcopis ac presbyteris, ac in eundem cōfes-
sum Christianis viris ac nobilibus congre-
gatis, electos & electas eorum iussimus præ-
sentari. Qui quum de peruersitate dogma-
tis sui

ris sui, & de festiuitatum suarum consuetu-
dine multa referarent, illud quoq; scelus,
quod eloqui verecūdū est, prodiderūt, quod
tanta diligentia inuestigatum est, vt nihil
minus credulis, nihil obtreſtatoribus relin-
queretur ambiguum. Aderant enim omnes
personæ, per quas * nefandum facinus fue-
rat perpetratum, puella scilicet vt multum
decēnis, & duę mulieres, quę ipsam nutrie-
rant, & huic sceleri prepararant. Pręsto erat
etiā adolescentulus vitiator puellę, & Epi-
scopus ipsorum detestandi criminis ordi-
nator. Omnium par fuit horum & vna con-
fessio, & patefactū est execratum, quod au-
res nostrę vix ferre potuerunt. De quo ne
apertius loquētes, castos offendamus audi-
tus, gestorum documenta sufficiunt: quibus
plenissimē docetur nullā in hac secta pū-
ritiam, nullam honestatem, nullam penitus
reperiri castitatē, in qua lex est mendacium,
diabolus religio, sacrificium turpitudine. Hos
ideo homines dilectissimi per oīa execrabi-
les atq; pestiferos, quos aliarum regionum
perturbatio nobis intulit crebriores, ab ami-
citiis vestra penitus abdicate, vósq; præci-
puē mulieres à talium notitia & colloquijs
abstinetes: ne dum fabulosis narrationibus
incautus delectatur auditus, in diaboli la-
queos incidatis. Qui sciens, quod primum
virum mulieris ore seduxerit, & per fœmi-
neam credulitatem omnes homines à para-
disi felicitate deiecerit, vestro nunc quoq;
sexui securiore insidiatur astutia, vt eas,
quas

* infandū

Hæretici
prodendi
sunt.

quas sibi potuerit per ministros suæ falsitatis illicere, & fide spoliet & pudore. Illud quoque vos dilectissimi obsecrans moneo, ut si cui vestrum innotuerit, ubi habitent, ubi doceant, quos frequentent, & in quorū societate requiescāt, nostrę sollicitudini fideliter indicetis, quia parum prodest unicuique, quod protegente spiritu sancto ab istis ipse non capitur, si cum alios capi intelligit, non mouetur. Contra cōmunes hostes pro salute communi, vna cōmunis debet esse vigilantia, ne de alicuius membri vulnere etiam alia possint membra corrumpi, Et qui tales nō prodendos putant, in iudicio Christi inueniantur rei de silentio, etiā si non contaminantur assensu. Adsumite igitur religiosę sollicitudinis pium zelum, & contra sæuissimos animarum hostes, omnium fidelium curā consurgat. Ideoque enim misericors Deus quandam nobis partem prodidit hominum noxiorum, ut manifestato periculo, excitaretur diligentia cautionis. Non sufficiat, quod actum est, sed eadem inquisitio perseueret: quæ hoc auxiliante Deo consequitur, ut non solum, qui recti sunt, incolumes perseuerēt, sed etiam multi, qui diabolica seductione decepti sunt, ab errore reuocentur. Vestrę autē orationes & eleemosynę atque ieiunia, misericordi Deo per hanc ipsam deuotionē sacratius *adferentur, cum etiā hoc opus fidei ad omnia officia pietatis accesserit. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud præsentem
b'atist.

• offeren-
tur,

beatissimum Apostolum Petrū vigiliis celebremus. Qui sicut experimur et credimus pro commendatis sibi à domino ouibus indefinenter pastorales prærendit excubias, exoraturus deprecationibus suis, vt Ecclesia Dei, quæ ipsius est prædicationibus instituta, ab omni errore sit libera, per Christū dominum nostrum, Amen.

Intercessio sanctorum.

Sermo VI. de ieiunio decimi mensis, & de misericordiarum operibus.

Morbus auaritiæ quis, & fructus elemosynarum ac ieiuniorum Christianorum.

EVāgelicis sanctionibus dilectissimi multum * autoritatis præbet doctrina legalis, cum quædam de mandato veteri ad nouam obseruantiam transferuntur: & ex ipsa Ecclesiastica deuotione demonstratur, quod dominus Iesus Christus non venit legem soluere, sed adimplere. Cessantibus enim significationibus, quibus saluatoris nostri nunciabatur aduentus: & peractis figuris, quas abstulit ipsa præsentia veritatis, ea quæ vel ad regulas morum, vel ad simplicem Dei cultum, ratio pietatis instituit, in eadem apud nos forma, in qua sunt condita, perseverant: & quæ vtrique testamento erant congrua, nulla sunt commutatione variata. Ex ijs autem est etiam decimi mensis solenne ieiuniū, quod à nobis nūc est annua cōsuetudine celebrandum, quia plenum iustitiæ est atq; pietatis, gratias agere diuinę largi-

* vtilitatis

Marth. 5.
Vetus lex
in noua
impletur.

Lucæ 6.
Eleemofy-
narū uti-
litas.

largitati pro fructibus, quos in vſus homi-
num ſecundū ſummæ prouidentię tēpera-
mentū terra produxit. Quod vt prōpto ani-
mo nos facere monſtremus, nō ſolum con-
tinentiam ieiunij, ſed etiā eleemofynarum
curam oportet aſſumi: vt de terra quoque
cordis noſtri, germen iuſtitię & fructus cha-
ritatis oriatur, & miſericordiam Dei paupe-
rum ipſius miſerendo mereamur. Efficaciſ-
ſima enim eſt ad exorandum Deum postula-
tio, cui pietatis opera ſuffragātur, quoniam
qui ſuum ab inope non auertit animum, ci-
to ad ſe domini conuertit auditum, dicente
domino: Eſtote miſericordes, ſicut & pater
veſter miſericors eſt. Dimittite, & dimitte-
tur vobis. Quid hac iuſtitia benignius?
Quid hac retributione clemētius, vbi ſentē-
tiā iudicaturi in poteſtate ponitur iudicādi?
Date inquit, & dabitur vobis. Quā cito diffi-
dentię ſolicitudo & auaritię eſt amputata
cūctatio, vt quod redditurā ſe promittit ve-
ritas ſecura expendat humilitas. Conſtans
eſto Chriſtiane largitor: da quod accipias:
ſere, quod metas: ſparge quod colligas. Noli
metuere diſpendium, noli de dubio ſuſpira-
re prouentu. Subſtantia tua cum bene ero-
gatur, augetur: & concupiſcere iuſtum mi-
ſericordię lucrū, æterni quæſtus eſt ſectari
cōmerciū. Munerator tuus vult te eſſe mu-
nificum, & qui dat vt habeas: mandat vt tri-
buas dicens: Date, & dabitur vobis. Ample-
ctenda eſt tibi promiſſionis iſtius gratulan-
da conditio. Quamuis enim non habeas, niſi
quod

Lucæ 6.
1. Cor. 4.

quod acceperis: non potes tamen nō habere, quod dederis. Qui ergo pecunias amat, & multiplicare opes suas immodicis optat augmentis, hoc potius sanctum fœnus exerceat, & hac vsurarū arte ditescat, vt non hominum laborantium captet necessitates, ne per dolosa officia laqueos incidat insolubilem debitorum, sed illius sit creditor, illius fœnerator, qui dicit: Date, & dabitur vobis, & qua mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis. Infidelis autē & iniquus est etiam sibi, qui quod estimat diligendum, non vult habere perpetuum. Quantalibet adijciat, quantalibet condat & congerat, inops in hoc mūdo & egenus abscedet, dicente Dauid propheta. Quoniam cum interierit, non accipiet omnia, neq; descendet cum eo gloria domus eius. Qui si benignus est animę suę, illi bonā suā crederet, qui & idoneus fideiusor est pauperum, & largissimus redditor vsurarum. Sed iniustitia & impudens auaritia, quę beneficium se dicit præstare, cum decipit, non credit Deo veraciter promittenti, & credit homini trepide pacifcenti. Dumq; certiora existimat præsentia quā futura, merito ī hoc frequēter incurrit, vt ei cupiditas iniusti lucri non iniusti causa sit damni. Vnde quilibet sequatur euentus, mala semper est ratio fœnerantis, cui pecuniam & minuisse & auxisse peccatum est: vt aut miser sit amittendo, quod dedit, aut miserior accipiendo, quod non dedit. Fugienda prorsus est iniquitas fœnoris, & lucrū,

Psal. 48.

Auaritiæ
morbus.Fœnera-
toris ma-
lum.

Psal. 14.

quod omni careret humanitate, vitandum est. Multiplicatur quidem facultas iniustis & tristibus incrementis, sed mentis substantia contabescit: quoniam fœnus pecunię, funus est animę. Quid enim de huiusmodi hominibus sentiat Deus, sacratissimus propheta Daud manifestat. Qui cum diceret: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis regescet in monte sancto tuo? respõso diuinę vocis instruitur, & eũ ad æternã requiẽ pertinere cognoscit, qui inter alias pię cõversationis regulas, pecuniam suam non dedit ad vsuram, & à tabernaculo Dei ostenditur alienus, & à sancto monte eius extraneus, qui dolosum quæstũ de pecunię suę captat vsuris: & dũ per aliena cupit damna ditari, æterna dignus est egestate puniri. Vos itaq; dilectissimi, qui ex toto corde promissionibus domini credidistis, fugiẽtes auaritię lepram immundissimam, donis Dei pię & sapienter vtimini? E quoniam de ipsius largitate gaudetis, date operam vt possitis gaudiorum vestrorum habere cõsortes. Multis enĩ, quę vobis suppetũt, desunt: & in quorundam indigentia, materia vobis data est diuinę bonitatis imitandę: vt per vos & in alios beneficia diuina transirent, & benę dispensantes temporalia, acquireretis æterna. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud beatissimũ Petrũ Apostolum vigilemus, cuius orationibus nobis per omnia obtineatur diuina protectio, p Christum dominum nostrum, Amen.

Ser-

Sermo VII. de ieiunio decimi mensis & elemosynis.

Vt homo Christianus impugnetur assidue, quæ sint pijs arma contra inuisibiles hostes.

PRæsidia militiæ Christianæ dilectissimi sanctificandis mētibus nostris atque corporibus diuinitus instituta, ideo cum dierum temporumq; curriculis sine cessatione reparantur, vt infirmitatum nostrarum ipsa nos medicina cōmoneat. Natura quippe mutabilis & de peccati labe mortalis, licet etiam iam redempta & sacro baptismo sit renata, in quantum est passibilis, in tantum est ad deteriora procliuus, corrumpeturq; carnali desiderio, nisi spiritali muniretur auxilio, quia sicut illi nunquā deest, de corruat: ita semper præsto est, vnde subsistat dicēte Apostolo: Fidelis Deus qui vos non patietur tētari supra id, quod potestis, sed faciet prouentum, vt possitis sustinere. Quāuis ergo dominus protegat bellatores, & milites suos ille, qui potens est in prælio, cohortetur & dicat: Nolite timere, quia ego vici mundum, sciendum tamē est dilectissimi, hoc incitamento formidinem sublatam esse, non pugnam, & retuso aculeo timoris, causam manere certaminis: quod ab hoste versuto, terribiliter quidē furore psecutionis mouetur, sed innocentibus specie pacis infertur. Vbi enim in aperto sunt pugnae, in manifesto sunt & coronæ. Et hoc ipsum alit

e iij atque

Naturæ
humanæ
infirmitas

1. Cor. 10.

Psal. 23.
Ioan. 16.
Pugnandum homini continē.

atq; accendit patientiæ fortitudinem: quod
 sicut proxima est tribulatio, ita est & vicina
 promissio, cessantibus publicis impugna-
 tionibus impiorum, & à cædibus & suppli-
 cijs fidelium diabolo continente, ne pertina-
 cia crudelitatu, multiplicatio fieret trium-
 phorum vestrorum. Fremit aduersarius, &
 cruentas inimicitias ad quietas cōuertit in-
 fidias, vt quos vincere fame & gelu, flam-
 mis ferroque non poterat, ocio tabefaceret,
 cupiditatibus irretiret, ambitione inflaret,
 voluptate corrumpere. Sed n̄s malis atque
 alijs omnibus destruendis habet acies Chri-
 stiana potentes munitiones & arma victri-
 cia, Deo scilicet instruite milites suos, vt
 spiritu veritatis, mansuetudo iram, largitas
 auaritiam, benignitas extinguat inuidiam.
 Commutante enim dextera excelsi corda
 multorum, rediūt in nouitatem vetustas, &
 de iniquitatis famulis ministri prodire iu-
 stitiæ. Subegit luxuriam continentia, humi-
 litas arrogantiam propulsauit: & qui impu-
 dicitia sorduerant, castitate nituerunt. His
 autem conuersionibus dilectissimi, proui-
 dente gratia Dei, addita sunt sancta ieiunia,
 quæ in quibusdam diebus ab vniuersa Ec-
 clesia deuotionem obseruantia generalis
 exigent. Quamuis enim pulchrum sit atq;
 laudabile, vt singula quæque membra cor-
 poris Christi, proprijs ornentur officijs, ex-
 cellentioris tamen est actionis sacrationisq;
 virtutis, cum in vnum propositu, pie plebis
 corda cōcurrunt: vt illi cui sanctificatio no-

Arma
 Christia-
 norum.

stra supplicium est, non solum a parte, sed

etiam a solidate superetur. Cui nunc operi dilectissimi decimus mensis offertur, admonens quodammodo pro qualitate temporis sui ne quisquam frigore infidelitatis obtorpeat, sed potius charitatis spiritu concalcet. Quoniam & per ipsa elementa mundi, tanquam per publicas paginas, significationem diuinæ voluntatis accipimus, nec vnq̃ cessat superna eruditio, quando etiam de ijs, quæ nobis famulantur, imbuimur. Præter illam nanq̃ Apostolicam sententiā, qua homines fructu pietatis carentes, vacuis arboribus comparatur, etiam illa ficus nobis cauenda est de suæ infœcunditatis exemplo, quam dominus Iesus, sicut Euangelium refert, nihil habentem, quod esuriens sumeret, perpetua sterilitate damnauit: vt intelligeremus, quoniam qui esurgentē non refouet egenum, illi denegat cibū, qui quod pauperi est datum sibi dixit impensum. Et huius maledictionis arbores erunt, quibus a iudicante dicetur: Discedite a me maledicti in ignem æternum, quē præparauit pater meus diabolo & angelis eius. Esuriui enim, & nō dedistis mihi manducare. Sitiui, & non dedistis mihi bibere, etc. Quæ ideo singula recoluntur, vt aduertamus non futurum extra misericordiam, qui vel partem horum operum fuerit executus. Anima autem neminem iuuans, erit arbor non habens poma cum totius fructu pietatis inuenietur aliena. Decimi ergo mēsis ieiuniū,

Matth. 3.

Matth. 21.
Pœna eorum, qui eleemosynas nō fecerunt.

Matth. 25

quod est hyemalis temporis, ad agriculturam nos mysticam vocat, qua segetum & palmitum atque arborum vires, quibus humana sustentatur infirmitas, spiritualibus studiis excolantur, ut dominicus ager suis ditetur impendiis, & quem nunquam expedit esse sine fructu, de propria fiat vberitate fecundior. Quod utique intelligit sanctitas vestra, ad totius Ecclesie profectum esse referendum, quorum in fide germen est, in spe incrementum, in charitate maturitas. Quia castigatio corporis, & instantia orationis, tunc veram obtinent puritatem, cum eleemosynarum sanctificatione nitescent, dicente domino: Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud beatissimum Petrum Apostolum vigilias celebremus, ipso praestante & adiuuante, qui cum patre & sancto spiritu viuit & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

Lucæ 12.

Sermo VII. de ieiunio decimi mensis, & eleemosynis.

Ieiuniorum Christianorum tempora quæ sint, de duplici ieiunio.

Cum de aduentu regni Dei, & de mundi fine ac temporum, discipulos suos seruator instrueret, totamque Ecclesiam suam in Apostolis suis erudiret: Cauete, inquit, ne forte grauetur corda vestra crapula &

Lucæ 21.

q. rie-

ebrietate, & cogitationib⁹ secularib⁹. Quod
 vtiq^{ue} præceptum dilectissimi ad nos specia-
 lius pertinere cognoscimus, quibus denun-
 ciatus dies etiam si est occultus, nō dubita-
 tur esse vicinus. Ad cuius aduentū omnem
 hominem conuenit præparari, ne quēquam
 aut ventri deditum, aut curis secularibus in-
 ueniat implicatum. Quotidiano enim dile-
 ctissimi experimento probatur, potus satie-
 tate aciem mentis obtundi, ciborum nimie-
 tate vigorē cordis hebetari, ita vt delectatio
 edendi, etiam corporum contraria sit saluti,
 nisi ratio temperantiæ obfistat illecebræ, &
 quod futurum est oneri, subtrahat volupta-
 ti. Quamuis enim sine anima nihil caro de-
 sideret, & inde accipiat sensus, vnde sumit &
 motus, eiusdem tamen est animæ, quædam
 sibi subditæ negare substantiæ, & interi-
 iudicio, ab inconuenientibus exteriora fre-
 nare vt à corporeis cupiditatibus sæpius li-
 bera, in aula mentis possit diuinæ vacare sa-
 pientiæ, vbi omni strepitu terrenarum silen-
 te curarum, in meditationibus sanctis, & in
 delicijs lætetur æternis. Quod si in hac vita
 difficilè est continuari, potest tamē frequen-
 ter adsumi, vt sæpius ac diutius spiritualibus
 potius quā carnalibus occupemur. Et cum
 melioribus curis maiores impendimus mo-
 ras, ad incorruptibiles diuitias, etiam tem-
 porales transeūt actiones. Huius obseruan-
 tiæ utilitas dilectissimi in Ecclesiasticis est
 præcipuè constituta ieiunijs, quæ ex doctri-
 na sancti spiritus ita per totius anni circu-

Intempe-
 rantia ma-
 luma.

Animæ
 corp⁹ de-
 bet esse
 subiectū.

Ieiunii
tempora ab
Ecclesia p
totū an-
num de-
scripta.
Quadra-
gesimæ
obserua-
tio.

Psal. 18.
Rom. 1.

Ieiunii
utilitas.

lum distributa sunt, vt lex abstinentiæ om-
nibus sit ascripta temporibus. Siquide iei-
unium vernum in Quadragesima, æstium
in Pentecoste, autumnale in mense septimo,
hyemale autem in hoc, qui est decimus, cele-
bramus, intelligentes diuinis nihil vacuum
esse præceptis, & verbo Dei ad eruditionem
nostram omnia elementa seruire, dum per
ipsius mundi cardines, quasi per quatuor
Euágelia, incessabili tuba discimus, quod &
prædicemus & agamus. Dicente enim pro-
pheta: Coeli enarrant gloriam Dei & opera
manuum eius annunciat firmamentū. Dies
diei eruat verbū, & nox nocti indicat sci-
entiā: quid est, per quod veritas nobis nō lo-
quitur? Ipsius voces in die, ipsius audiuntur
in nocte. Et pulchritudo rerum vnius Dei
opificio conditarum, nō desinit cordis auri-
bus magistrā in sinuare rationem, vt inui-
sibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta
conspiciantur, & non creaturis, sed creatori
omnium seruiatur. Cum ergo vniuersa vi-
tia per continentiam destruantur, & quic-
quid avaritia sitit, quicquid superbia am-
bit, quicquid luxuria concupiscit, huius vir-
tutis soliditate superetur, quis nō intelligat,
quātū nobis per ieiunia cōferatur? in quibus
indicitur, vt non solū à cibis, sed etiā ab om-
nibus carnalibus desiderijs temperetur. A-
lioqui superfluum est suscipere esuriem, &
iniquam non deponere voluntatē: reciso af-
fligi cibo, & à cōsepto non desilire peccato.
Carnale est, nō spiritale ieiuniū, vbi soli cor-

pori

pōri non parçitur:& in ijs,quę omnibus deliçis sunt nocētiora,permanetur. Quid prodest animę foris agere quasi dominam,& intus seruire captiuā? membris proprijs imperare,& ius proprię libertatis amittere? Et merito plerunq; patitur famulam rebellantem,quę non reddit domino debitam seruitutem. Ieiunet ergo corpus ab escis, mens ieiunet à vitijs, & curas cupiditatėsque terrenas, regis sui lege dñjudicet. Meminerit primam dilectionem Deo, secundam deberi proximo, omnesque affectus suos hac regula dirigēdos, vt nec à cultu recedat domini, nec ab vtilitate conserui. Quomodo autem Deus colitur,nisi vt quod ipsi placet, placeat & nobis? Nec ab eius imperio noſter vnquā resultet affectus, quoniā si hoc, quod ille vult,volumus,ab illo sumet infirmitas nostra virtutem, à quo ipsam accepimus voluntatē. Deus est enī, sicut ait Apostolus,qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. Nec superbia denique homo inflabitur, nec desperatione frangetur,si bonis diuinitus datis, in gloriā dantis vtatur, & ab ijs desideriis sua reuocet quę sibi nocitura cognoscit. Abstinēs enim ab inuidiæ malignitate,à luxurię dissolutione,à perturbatione iracundiæ, à cupiditate vindictę, purificabitur veri sanctificatione ieiunij, & incorruptibilium deliciarum voluptate pascetur, vt per vsum spiritale etiā terrenas copias in cœlestem nouerit transferre substantiam,non sibi condēdo,quę acceperit,

Ieiunium
corporal
absq; spi-
ritali non
prodest.

Philip.2.

Interces-
sio san-
ctorum.

ceperit, sed magis magisque multiplicando quod dederit. Vnde paternæ charitatis affectu dilectionem vestram monemus, vt ieiunium decimi mensis fructuosum vobis eleemosynarum largitate faciat, gaudentes, quod per vos dominus pauperes suos pascit & vestit. Quibus vtique posset eas, quas vobis contulit, tribuere facultates, nisi pro ineffabili misericordia sua, & illos iustificare vellet de patientia laboris, & vos de opere charitatis. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud beatissimum Apostolum Petrum vigilias celebremus, qui & orationes, & ieiunia, & eleemosynas nostras, precibus suis dignabitur adiuuare, præstante domino nostro Iesu Christo, qui cum patre & sancto spiritu viuit & regnat in æcula seculorum, Amen.

In solennitate Natiuitatis domini nostri, Iesu
Christi Sermo I.

*De letitia in hac solennitate habenda, & quid
Christus sua natiuitate nobis attulerit.*

Saluator noster dilectissimi hodie natus est, gaudeamus. Neque enim fas est locum esse tristitiæ, vbi natalis est vitæ: quæ consumpto mortalitatis timore, nobis ingerit de promissa æternitate lætitiā. Nullus ab huius alacritatis participatione seceratur, vna cunctis lætitiæ communis est ratio: quia Dominus noster, peccati mortisque destructor, sicut nullum à reatu li-
brum

berum repperit, ita pro liberandis omnibus venit. Exultet sanctus, quia propinquat ad palmam. Gaudeat peccator, quia inuitatur ad veniam. Animetur gentilis, quia vocatur ad vitam. Dei nanque filius secundum plenitudinem temporis, quā diuini consilij inscrutabilis altitudo disposuit, reconciliandam auctori suo naturam generis adsumpsit humani, vt inuentor mortis diabolus, per ipsam, quā vicerat, vinceretur. In quo conflictu pro nobis inito, magno & mirabili æquitatis iure certatū est, dum omnipotens dominus cum sæuissīmo hoste, non in sua maiestate, sed in nostra concreditur humilitate, obſcians ei eandem formam, eandemq; naturam, mortalitatis quidem nostrę participē, sed peccati totius expertem. Alienum quippe ab hac natiuitate est, quod de omnibus legitur: Nemo mundus à sordē, nec infans, cuius est vnus diei vita super terram. Nihil ergo in istam singularem natiuitatem de carnis concupiscentia transiuit, nihil de peccati lege manauit. Virgo regia Dauidicæ stirpis eligitur, quæ sacro grauidanda foetu, diuinam humanamque prolem prius conciperet mente, quàm corpore. Et ne superni ignara consilij, ad inusitatos paueret * affatus, quod in ea operandum erat à spiritu sancto, colloquio discit angelico. Nec damnum credit pudoris, Dei genetrix mox futura. Cur enim de conceptionis nouitate desperet, cui efficiētia de altissimi virtute promittitur? Confirmatur

Incarnationis mysteriū expenditur.

Maria prius mente Deū concepit quā corpore.

* effectus,

Ioan. 1.

firmatur credentis fides etiam præcun-
tis attestazione miraculi, donaturq; Elisa-
beth inopinata fœcunditas, vt qui conce-
ptum dederat sterili, daturus non dubitare-
tur & virgini. Verbum igitur Dei Deus, fi-
lius Dei, qui in principio erat apud Deum,
per quem facta sunt omnia, & sine quo fa-
ctum est nihil, propter liberandũ hominem
ab æterna morte, factus est homo, ita se ad
susceptionẽ humilitatis nostræ sine diminu-
tione suæ maiestatis inclinans, vt manens

Philip. 2.

quod erat, assumensque quod non erat, ve-
ram serui formam ei formæ, in qua Deo pa-
tri est æqualis, vniret: & tanto fœdere natu-
ram vtranque confereret, vt nec inferiorem
consumeret glorificatio, nec superiorẽ mi-
nueret assumptio. Salua igitur proprietate
vtriusq; substantiæ, & in vnã coeunte per-
sonam, suscipitur à maiestati humilitas, à
virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas

Mediator
Dei et ho-
minum
Christus.
1. Tim. 2.

& ad rependendum nostrę conditionis debi-
tum, natura inuiolabilis naturæ est vnita
passibili, Deusque verus & homo verus, in
vnitatem domini temperatur, vt quod no-
stris remedijs cõgruebat, vnus atq; idẽ Dei
hominumq; mediator, & mori posset ex
vno, & resurgere posset ex altero. Merito igi-
tur virgineæ integritati nihil corruptionis
intulit partus salutis, quia custodia fuit pu-
doris, æditio veritatis. Talis igitur dilectis-
simi natiuitas decuit Dei virtutem & Dei
sapientiam Christũ, qua nobis & humilita-
te congrueret, & diuinitate præcelleret nisi

1. Cor. 1

venim

enim esset Deus verus, non adferret remedium: nisi esset homo verus, non præberet exemplum. Ab exultantibus ergo angelis nascete domino gloria in excelsis Deo canitur: & pax in terra bonæ voluntatis hominibus nuntiatur. Vident enim cœlestem Hierusalem ex omnibus mundi gentibus fabricari, de quo inenarrabili diuinę pietatis opere, quantum lætari debet humilitas hominum, quā tantum gaudeat sublimitas angelorū? Agamus ergo dilectissimi gratias Deo patri per filium eius in spiritu sancto, qui propter multam charitatem suam, qua dilexit nos, misertus est nostri: & cū essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos Christo, vt essemus in ipso noua creatura, nouumq; figmentum. Deponamus ergo veterē hominem cū actibus suis, & adepti participationem generationis Christi, carnis renunciemus operibus. Agnosce o Christiane dignitatem tuam, & diuinę consors factus naturę, noli in veterem vilitatem degeneri conuersatione redire. Memento, cuius capitis & cuius corporis sis membrum. Remiscere, quia erutus de potestate tenebrarum, translatus es in Dei lumen & regnum. Per baptismatis sacramentum, spiritus sancti factus es templum. Noli tantū habitatorem prauis de te actibus effugare, & diaboli te iterū subñcere seruituti, quia preciū tuū sanguis est Christi, q̄ l̄ veritate te iudicabit, q̄a misericordia te redemit, qui cū patre & spū sancto regnat in secula seculorū, Amen.

Sermo

*Natiuitatis Christi quæ fuerit necessitas,
qualitas & utilitas.*

EXultemus in domino dilectissimi, & spiritali iucunditate lætemur, quia illuxit nobis dies redemptionis * nouæ, reparationis antiquæ, felicitatis æternæ. Reparatur enim nobis salutis nostræ annua reuolutione sacramentum, ab initio promissum, in fine redditū, sine fine mansurum. In quo dignum est nos erectis sursum cordibus, diuinum adorare mysterium, vt quod magno Dei munere agitur, magnis Ecclesiæ gaudijs celebretur. Deus enim omnipotens & clemens, cuius natura bonitas, cuius voluntas potentia, cuius opus misericordia est, statim vt nos diabolica malignitas veneno suæ mortificauit inuidiæ, prædestinata renouādis mortalibus suæ pietatis remedia inter ipsa mūdi primordia præsignauit, denuncians serpenti futurum semen mulieris, quod noxæ capitis elationem sua virtute contereret, Christū scilicet in carne venturū Deū hominemq; signans, qui natus ex virgine violatorem humanę propaginis incorrupta natiuitate dānaret. Nam quia gloriabatur diabolus, hominem sua fraude deceptum, diuinis caruisse muneribus, & immortalitatis dote nudatū, durā mortis subiisse sententiam, seq; in malis suis quoddam de præuaricatoris consortio inuenisse so-

latium, Deum quoque iuste, leueritatis exigente ratione, erga hominem, quem in tanto honore condiderat, antiquam mutasse sententiã: opus fuit dilectissimi, secreti dispensatione consilij, vt incõmutabilis Deus (cuius voluntas nõ potest sua benignitate priuari) primam pietatis suæ dispositionem, sacramento occultiore compleret, & homo diabolicæ iniquitatis versutia actus in culpam, contra Dei propositum non periret.

Incarnationis necessitas.

Aduenientibus ergo temporibus dilectissimi, quæ redemptioni hominum fuerant præstituta, ingreditur hæc infima Iesus Christus dominus nõster, de cœlesti sede descendens, & à paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiuitate generatus. Nouo ordine, quia inuisibilis in suis, visibilis factus est, in nostris, Incomprehensibilis voluit comprehendi: Ante tempora manens, esse cœpit ex tempore. Vniuersitatis dominus seruilem formam obũbrata maiestatis suæ dignitate suscepit. Impassibilis Deus non dedignatus est homo esse passibilis, & immortalis mortis legibus subiacere. Noua autem natiuitate genitus est, conceptus à virgine, natus ex virgine, sine paternæ carnis concupiscentia, sine maternæ integritatis iniuria, quia futurũ hominũ saluatorem talis ortus decebat, qui & in se haberet humanæ substantiæ naturã, & humanæ carnis inquinamẽta nesciret. Autor enim in carne nascenti, Deus est, testãte Archãgelo ad beatam virginẽ Mariam: Quia spiritus sanctus
f super-

Lucæ 1.

* cogite-
tur
Partus di
uini qua-
litas.

superueniet in te , & virtus altissimi obum-
brabit tibi : ideoque quod nascetur ex te tan-
ctum, vocabitur filius Dei. Origo dissimilis,
sed natura consimilis : humano vsu & con-
suetudine , quod credimus, caret, sed diuina
potestate subnixum est , quod virgo conce-
perit: quod virgo pepererit , & virgo per-
manserit . Non hic* consideretur parientis
conditio , sed nascentis arbitrium , qui sic
homo natus est, vt volebat & poterat. Si ve-
ritatē quæris, humanæ naturę cognosce ma-
teriam: si rationem scrutaris originis, virtu-
tem, confitere diuinam . Venit enim domi-
nus Iesus Christus contagia nostra auferre,
non perpeti: nec succumbere vitij, sed me-
deri. Venit, vt omnem languorem corrupti-
onis & vniuersa vulnera sordentium cura-
ret animarū , propter quod oportuit, vt no-
uo nasceretur ordine: qui nouam impollute
synceritatis gratiam humanis corporibus
inferebat . Oportuit enim vt primam geni-
tricis integritatem , nascens incorruptio
custodiret , & complacitum sibi claustrum
pudoris & sanctitatis hospitium , diuini spiri-
tus virtus infusa seruaret, quæ statuerat de-
iecta erigere, confracta solidare, & superan-
dis carnis illecebris , multiplicatam pud-
icitiae donare virtutem: vt virginitas, quæ in
alijs non poterat salua esse generādo, fieret
alijs imitabilis confitendo , renascendo.
Hoc ipsum autem dilectissimi , quod Chri-
stus nasci elegit ex virgine: nōne apparet al-
tissimæ fuisse rationis? vt scilicet humano
generi

geniti natam salutem diabolus ignoraret,
 & spiritali latente conceptu, quē non alium
 videret quam alios, non aliter crederet na-
 tum esse quam cæteros. Cuius enim simi-
 lem cum vniuersis aduertit naturam, parem
 habere arbitratus est cum omnibus causam.
 Nec intellexit à trāsgressionis vinculis libe-
 rum, quem ab infirmitate mortalitatis non
 inuenit alienum. Verax nanq̃ misericor-
 dia Dei, cum ad reparandum humanum ge-
 nus ineffabiliter multa suppeterēt, hanc po-
 tissimū consulendi viam elegit, qua ad de-
 struendum opus diaboli, non virtute vtere-
 tur potentiaē: sed ratione iustitiæ. Nam su-
 perbia hostis antiqui non immerito sibi in
 omnes homines ius tyrannicum vendica-
 bat, nec indebito dominatu premebat, quos
 à mādato Dei spontaneos in obsequium
 voluntatis allexerat. Non itaq̃ iustē amitte-
 ret originalem dediti generis seruitutem,
 nisi de eo, quōd subegerat, vinceretur. Quod
 vt fieret, sine virili semine æditus est Chri-
 stus ex virgine: quam non humanus coitus,
 sed spiritus sanctus fœcundauit. Et cum in
 omnibus matribus non fiat sine peccati sor-
 de conceptio, hæc inde purgationem traxit,
 vnde concepit. Quo enim paterni seminis
 transfusio non peruenit: peccati se illic ori-
 go non miscuit. Inuiolata virginitas con-
 cupiscentiam nesciuit, substantiam mini-
 strauit. Assumpta est de matre * domini na-
 tura, non culpa: creata est forma serui sine
 conditione virili, quia nouus homo sic con-

Diaboli
 tyrannis
 iustē de-
 structa.

* hominis

Luc 2.

temperatus est veteri, ut & veritatem peret generis, & vitium excluderet vetustatis. Quum igitur misericors omnipotensque saluator ita susceptionis humanæ moderetur exordia, ut virtutē inseparabilis à suo homine deitatis, per velamen nostræ infirmitatis absconderet, illusa est securi hostis astutia, qui natiuitatem pueri, in salutem generis humani procreati, non aliter sibi, quàm omnium nascentium putauit obnoxiam. Vidit enim vagientē atq; lachrymantem, vidit pannis inuolutum, circumcissioni subditum, & legalis sacrificij oblatione perfunctū. Agnouit deinceps solita pueritię incrementa, & usq; in viriles annos de naturalibus nō dubitauit augmentis. Inter hæc intulit cōtumelias, multiplicauit iniurias, addidit maledicta, opprobria, blasphemias, conuitia, omnē postremo in ipsum vim furoris sui effudit. Omnia tentamentorum genera percurrit, & sciens, quo humanam naturam infecisset veneno, nequaquam credidit primæ transgressionis exortem, quem tot documentis didicit esse mortalem. Perstitit ergo improbus prædo & avarus exactor in eum, qui nihil ipsius habebat, insurgere: & dū vitiatæ originis præiudicium generale persequitur, chirographū, quo nitebatur, *excedit, ab illo iniquitatis exigens pœnam, in quo nullam reperit culpam. Soluitur itaq; letiferæ pactiois malesuada conscriptio, & per iniustitiā plus petendi, totius debiti summa vacuatur. Fortis ille nectitur suis

inculis , & omne commentum maligni in caput ipsius retorquetur. Ligato mundi principe, captiuitatis vasa rapiuntur. Reddit in honorem suum ab antiquis contagijs purgata natura; mors morte destruitur, natiuitas natiuitate reparatur, quoniam simul & redemptio aufert seruitutem, & regeneratio mutat originem , & fides iustificat peccatorem. Quisquis igitur Christiano nomine pie & fideliter gloriaris, reconciliationis huius gratiam iusto perpende iudicio . Tibi enim quondã abiecto, tibi extruso à paradisi sedibus , tibi per longa exilia morienti , tibi in puluerem & cinerem dissoluto, cui iam non erat spes vlla viuendi, per incarnationē verbi potestas data est , vt de longinquo ad tuum reuertaris autorē, recognoscas parentē, liber efficiaris ex seruo , de extraneo proueharis in filium: vt qui ex corruptibili carne natus es, ex Dei spiritu renascaris, & obtineas per grātiā, quod non habebas per naturam: vt si te Dei filium per spiritum adoptionis agnoueris , Deum patrem audeas nuncupare. Malæ conscientiae reatu absolutus, ad cœlestia regna suspires: voluntatem Dei facias diuino fultus auxilio: imiteris angelos super terram : immortalis substantiæ virtute pascaris : securus aduersus inimicas tentationes * propria libertate configas: & si cœlestis militiæ sacramēta seruaueris, non dubites te in castris triūphalibus regis æterni pro victoria coronādum, cum te resurrectionis pñs parata susceperit in regni cœlestis

Humana
natura p
Christū
sublimata

*proprietate

*presumptione

consortium prouehendum . Habentes tantæ spei fidutiam dilectissimi, in fide, qua fundati estis, stabiles permanete, ne idē ille tentator, cuius iam à vobis dominationem Christus exclusit, aliquibus vos iterū seducat insidijs, & hæc ipsa præsentis diei gaudia, fallaciæ suę arte corrumpat, illudēs simplicioribus animis de quorundam * persuasione pestifera, quibus hæc dies solennitatis nostræ, non tam de natiuitate Christi, quam de noui, vt dicūt, solis ortu honorabilis videatur. Quorū corda vastis tenebris obuoluta & ab omni incremento veræ lucis aliena sunt, trahuntur enim adhuc stultissimis gētilitatis erroribus. Et quia supra id, quod carnali intuentur aspectu, nequeunt aciem mentis erigere, ministra mundi luminaria & ino honore venerantur. Absit ab animis Christianis impia superstitio, prodigiosumq; mendaciū. Ultra omnem modum distant à sempiterno temporalia, ab incorporeo corporea, à dominatore subiecta. * Quæ etsi mirandam habent pulchritudinem, adorandam tamen non habent deitatem. Illa ergo virtus, illa sapientia, illa est colēda maiestas, quæ vniuersitatem mundi creauit ex nihilo, & in quas voluit formas atq; mensuras, terrenam cœlestemq; substantiā omnipotēti ratione produxit. Sol & luna, & sydera, sint commoda vtētibus, sint speciosa cernentibus, sed ita, vt de illis gratiæ referantur auctori, & adoretur Deus, qui condidit, nō creatura, quę seruit. Laudate igitur Deū dile-

*Quia
Adorādu
sol⁹ Deus

ssimi in omnibus operibus eius atq;
iudicis. Sit in vobis indubitata credulitas
virginæ integritatis & partus. Reformatio-
nis humanæ sacrum diuinumq; mysterium
sancto atq; sincero honorate famulatu. Am-
plectimini Christum in nostra carne nascentem,
vt eundem Deum gloriæ videre mere-
amini in sua maiestate regnantem, Qui cum
patre & spiritu sancto manet in vnitae dei-
tatis in secula seculorum, Amen.

Sermo III. in eadem solennitate.

*Vt sentiendum sit de Christi diuinitate &
humanitate, & quare eius incarnatio
tam diu dilata fuit.*

Nota quidem sunt nobis dilectissimi, &
frequenter audita, quæ ad sacramenta
pertinent solennitatis hodiernæ, sed sicut
illæsis oculis voluptatem adfert lux ista
visibilis: ita cordibus sanis æternum dat
gaudium natiuitas saluatoris, quæ à nobis
nunquam est reticenda. Non enim ad illud
tantummodo sacramentum, quo filius Dei
consepiternus est patri, sed etiam ad hunc
ortum, quo verbum caro factum est, credi-
mus pertinere, quod dictum est: Generatio-
nem eius quis enarrabit? Deus itaq; Dei fi- Esaia 55.
lius, par atq; eadem de patre & cū patre na-
tura, vniuersitatis creator & dominus, to-
tus vbiq; præsens, & vniuersa excedēs, in or-
dine tēporū, quæ ipsius dispositione decur-
f iiij runt,

Esaia 7.

Natura di
uina &
humana
in vna p^{so}
na subli-
stit.

Ioan. 14.

Ioan. 10.

runt, hunc sibi diem, quo in salutem m
ex beata virgine nasceretur, elegit, integro
per omnia pudore generantis. Cuius virgi-
nitas sic non est violata partu, vt non fuerat
temerata conceptu, vt impleretur, sicut ait
Euangelista, quod dictum est à domino per
Esaia prophetam: Ecce virgo concipiet in
vtero, & pariet filium, & vocabitur nomen
eius Emmanuel, quod interpretatur, nobis-
cum Deus. Hic enim mirabilis sacrae virgi-
nis partus, verè humanam, verè diuinam,
vna ædedit prole naturam, quia nō ita pro-
prietates suas tenuit vtraq; substantia, vt per-
sonarum in eis possit esse discretio: nec sic
creatura in societate sui creatoris est assum-
pta, vt ille habitator & illa habitaculū esset,
sed ita, vt naturæ alteri altera misceretur. Et
quæuis alia sit, quæ suscipitur, alia verò quæ
suscipit: in tantā tamē vnitatē cōuenit vtri-
usq; diuersitas, vt vnus idēq; sit filius, qui se,
& secundum quod verus est homo, patre
dicit minorem: & secundum quod verus est
Deus, patri profitetur æqualem. Hanc vni-
tatē dilectissimi, qua creatori creatura con-
feritur, intelligentiæ oculis cernere cæcitas
Arriana non potuit, quæ vnigenitū Dei, eius-
dem cum patre gloriæ atq; substantiæ esse
nō credens, minorem dixit filij deitatem, de
ijs argumenta sumens, quæ ad formam sunt
referenda seruilem, quam idem filius Dei, vt
ostendat in se nō discretæ, neq; alterius per-
sonæ, sic cum eadē dicit: Ego & pater vnum
sumus. In forma enim serui, quam nostrę re-
para-

ionis causa in fine seculorum suscepit, minor est patre: in forma autem Dei, in qua erat ante secula, æqualis est patri. In humilitate humana factus est ex muliere, factus sub lege: in maiestate diuina, manens Dei verbum, per quod facta sunt omnia. Proinde qui in forma Dei fecit hominem, in forma serui factus est homo, sed vtrunque Deus de potentia suscipientis, vtrunque homo de humilitate suscepti. Tenet enim sine defectu proprietatem suam vtraque natura. Et sicut formam serui, forma Dei non adimit: ita formam Dei, serui forma non minuit. Sacramentum itaque vnitæ cum infirmitate virtutis, propter eandem hominis naturam minorem patre dici filium finit. Deitas autem, quæ vna est in Trinitate patris & filij & spiritus sancti, omnem opinionem inæqualitatis excludit. Nihil enim ibi habet æternitas temporale, nihil natura dissimile: vna illic voluntas est, eadem substantia, par potestas, & non tres dñj, sed vnus est Deus: quia vera & inseparabilis est vnitas, vbi nulla potest esse diuersitas. In integra igitur veri hominis perfectaque natura, verus natus est Deus, totus in suis, totus in nostris. Nostra autem dicimus, quæ in nobis ab initio creator cōdidit, & quæ reparanda suscepit. Nā illa, quæ deceptor inuexit, & homo deceptus admisit, nullū habuerūt in saluatore vestigiū. Nec quia cōmunionē humanarum subiit infirmitatum, ideo nostrorum particeps fuit delictorum. Assumpsit, formā ser-

Galat. 4.

Ioan. 1.

Philip. 2.

Christus
quomodo
maior &
minor sit
patre.

Incarnatio-
nis ne-
cessitas.

ui sine sorde peccati, humana prouenē
uina nō minuens. Exinanitio enim illa, qua
se inuisibilis visibilem præbuit, inclinatio
fuit miserationis, non defectio potestatis. Vt
ergo ad æternam beatitudinem ab origina-
libus vinculis, & à mundanis reuocemur er-
roribus, ipse ad nos descendit, ad quem nos
non poteramus ascendere: quia etsi multis
inerat amor veri, incertarum tamen opinio-
num varietas, fallentium dæmonum deci-
piebatur astutia, & falsi nominis scientia in
diuersas compugnantēsq; sententias huma-
na ignorantia trahebatur. Ad auferendum
autem hoc ludibrium, quo captivæ mentes
superbienti diabolo seruebant, nō suffice-
bat doctrina legalis, nec per solas cohorta-
tiones propheticas poterat natura nostra
reparari, sed abiiciēda erat veritas redēptio-
nis mortalibus institutis, & corruptā ab ini-
tio originem nouis renasci oportebat exor-
dijs. Offerenda erat pro reconciliādis hostia,
quæ esset nostri generis socia, & nostrę con-
taminationis aliena, vt hoc propositū Deī,
quo peccatum mundi in Iesu Christi placuit
natiuitate ac passione delere, ad omniū ge-
nerationum secula pertineret: nec turbarent
nos, sed potius confirmarent mysteria, pro
temporū ratione variata, quum fides, qua
viuimus, nulla fuerit ætate diuersa. Cessent
igitur illorum querelæ, qui impio murmure
diuinis dispensationibus obloquētes, de do-
minicæ natiuitatis tarditate causantur, tan-
quam præteritis temporibus nō sit impen-
sum,

Fides vna
& eadem
semp fuit.
Incarna-
tio Chri-
sti nō fru-
stra dilata

sum, quod in vltima mundi ætate * est ge- * sit
itum. Verbi incarnatio hæc contulit facien-
da, quæ facta, & sacramentum salutis hu-
manę in nulla vnquam antiquitate cessauit.
Quod prædicauerunt Apostoli, hoc annun-
ciauerunt prophetæ, nec sero est impletum,
quod semper est creditũ. Sapientia verò &
benignitas Dei hac salutiferi operis mora,
capaciores nos suæ vocationis effecit, vt
quod multis signis, multis vocib⁹, multisq;
mysterijs per tot fuerat secula prænũciatum,
in his diebus Euāgelij nō esset ambiguum:
& natiuitas, quæ omnia miracula, om-
nemq; intelligentiæ erat excessura mēsurā,
tanto constantiorē in nobis gigneret fidem,
quanto prædicatio eius & antiquior præ-
cessisset & crebrior. Non itaq; nouo consi-
lio Deus rebus humanis, nec sera miseratione
consultuit, sed à cōstitutione mūdi vnā
eandemq; omnibus causam salutis instituit.
Gratia autē Dei, qua semper est vniuersi-
tas iustificata sanctorum, aucta est Christo
nascente, nō cœpta. Et hoc magnæ pietatis
sacramentum, quo totus iam mūdus imple-
tus est, tam potēs etiam in suis significatio-
nibus fuit, vt non minus adepti sint, qui in
illud credidere promissum, quam qui susce-
pere donatũ. Vnde cū manifesta pietate di-
lectissimi tantæ in nobis diuinæ bonitatis
effusæ sint gratiæ, quibus ad æternitatē vo-
candis, non solum exemplū præcedentium
vtilitas ministravit, sed etiam ipsa veritas,
visibilis & corporalis apparuit, non segni-
neque

IN Nativitat. DOMINI

neq; carnali lætitia diem dominicæ nativitatís celebrare debemus, quod dignè ac intelligèter fiet à singulis, si meminerit quisq; cuius corporis membrum sit, & cui capiti coaptatū, ne sacrę edificationi discors compago non hæreat. Considerate dilectissimi, & secundum illuminationem spiritus sancti prudenter aduertite, quis non in se suscepit, & quem susceperimus in nobis. Quoniam sicut factus est dominus caro nostra nascendo: ita & nos facti sumus ipsius renascendo: Ideo & membra Christi, & téplum sumus spūs sancti. Et ob hoc beat⁹ Apostolus dicit: Glorificate & portate Deum in corpore vestro, Qui formā nobis suę mansuetudinis & humilitatis insinuans, ea nos virtute imbuat, qua remedit, ipso domino pellicente. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meū super vos, & discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & invenientis requiem animabus vestris. Suscipiamus ergo regentis nos veritatis non graue nec asperum iugū, & simus eius humilitati similes, cuius glorię volumus esse conformes: ipso auxiliante & perducāte nos ad promissiones suas, qui secūdum magnā misericordiam suā potens est peccata nostra delere, & sua in nobis dona perficere, Iesus Christus dominus noster qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

1. Cor. 6

Matth. 11.

Sermo I I I I. in eadem solemnitate.

Ratio-

*Sum. Generationem incarnationis Christi explicat,
errorésque circa eandem quorunda-
dam hæreticorum refellit.*

Semper quidem dilectissimi diuersis mo-
dis multisque mensuris humano generi
bonitas diuina consuluit, & plurima pro-
uidentia suæ munera omnibus retro seculis
clementer impartit, sed in nouissimis tem-
poribus omnem abundantiam solitæ beni-
gnitatis excessit, quando in Christo, ipsa ad
peccatores misericordia, ipsa ad errâtes ve-
ritas, ipsa ad mortuos vita descendit, vt
verbum illud coæternum & coæquale ge-
nitori in vnitatem deitatis suæ naturam no-
stræ humilitatis assumeret, & Deus de Deo
natus, idem etiâ de homine nasceretur. Pro-
missum quidem hoc à constitutione mundi,
& multis significationibus rerum atq; ver-
borum semper fuerat prophetatû, sed quan-
tam hominum portionem figuræ illæ & my-
steria obumbrata saluarent, nisi longa & oc-
cultâ promissa aduentu suo Christus imple-
ret? & quod tunc paucis credentibus profuit
faciendum, innumeris iam fidelibus prodes-
set effectum. Iam ergo nos non signis, neque
imaginibus ad fidem ducimur, sed Euange-
lica historia confirmati, quod factum credi-
mus, adoram⁹, accedētibus ad eruditionem
nostram propheticiis instrumentis, vt nul-
lo modo habeamus ambiguû, quod tantis
oraculis scimus esse prædictum. Hinc enim
est,

- Genes. 22. est quod dominus Abrahamæ ait: in semine tuo benedicetur omnes gentes. Hinc David promissionem Dei prophetico spiritu canit, dicēs: Iuravit dominus David, & nō frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedē tuā. Hic idem dominus per Esaiā:
- Esaiā 7. Ecce virgo, inquit, in vtero accipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel: quod interpretatur nobiscū Deus.
- Esaiā 11. Et iterum: Exiet virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascēdet. In qua virga non dubiē beata virgo Maria prædicta est, quæ de Iesse & David stirpe progenita, & spiritu sancto fœcundata, novum florem carnis humanæ, vtero quidem materno, sed partu est enixa virgineo. Exultent ergo in laudem Dei corda credētium, & mirabilia eius confiteantur filij hominum: quoniam in hoc præcipuē Dei opere humilitas nostra cognoscit, quāti eam suus cōditor estimarit. Qui cum origini humanæ multum dederit, quod nos ad imaginem suam fecit, reparationi nostræ longē amplius tribuit, cū servili formæ ipse se dominus coaptavit. Quāvis enim ex vna eademq; pietate sit, quicquid creaturæ creator impendit, minus tamē mirum est, hominē ad diuina proficere, quā Deum ad humana descendere. Hoc autē nisi facere dignaretur omnipotens, nulla quēquā species iustitiæ, nulla forma sapiētie à captivitate diaboli, & à profundo æternæ mortis erueret. Condemnatio enim ex vno in omnes cum peccato trāsiens permaneret,
- & le-

& letali vulnere tabefacta natura, nullum remedium reperiret, quia conditionē suam suis viribus mutare non posset. Primus namq homo carnis substantiam accepit è terra, & rationali spiritu per insufflationem creantis animatus est, vt ad imaginem & similitudinem sui authoris viuens, formam Dei bonitatis atque iustitiæ in splendore imitationis tanquam in speculi nitore seruaret. Quam naturæ suæ speciosissimam dignitatem si per obseruantiam legis datæ perseueranter excoleret, ipsam illam terreni corporis qualitatem ad cœlestem gloriam mens incorrupta perduceret. Sed quia inuido & deceptorī temerè atque infelicitè credidit, & superbiae cōsilijs acquiescēs, repositum honoris augmentum occupare maluit quàm mereri, non solum ille homo, sed etiam vniuersa in illo posteritas eius audiuit: Terra es, & in terram ibis. Qualis ergo terrenus, tales & terreni: & nemo immortalis, quia nemo cœlestis. Ad hūc itaque peccati & mortis vinculis resoluendum, omnipotens filius Dei omnia implens, omnia continens, equalis per omnia patri, & in vna ex ipso & cum ipso consempiternus essentia, naturam in se suscepit humanam, & creator ac dominus omnium rerum, dignatus est vnus esse mortalium, electa sibi matre, quam fecerat: quæ salua integritate virginea, corporeæ esset tantum ministra substantiæ, vt humani seminis cessante cōtagio, nouo homini & puritas inesset & veritas. Non ergo in Christo ex

Genes. 2.

Adam in statu innocentiae potuit mereri.

Genes. 3.

2. Cor. 15.

sto ex vtero virginis genito, quia natiuitas est mirabilis, ideo est natura dissimilis. Qui enim verus est Deus, idem verus est homo, & nullum est in vtraq; substantia mendacium. Verbū caro factū est prouectione carnis, non defectione deitatis: quæ sic potentiam suā bonitatēq; moderata est, vt & nostra suscipiendo proueretur, & sua communicando nō perderet. In hac natiuitate Christi secundum prophetiam Dauid, Veritas de terra orta est, & iustitia de cœlo prospexit. In hac natiuitate etiam Esaiæ sermo cōpletus est dicentis: Producat terra, & germinet saluatorem, & iustitia oriatur simul. Terra enī carnis humanæ, quæ in primo fuerat p̄uaricatore maledicta, in hoc solo beatæ virginis partu germen ædedit benedictū, & à vitio suæ stirpis alienum. Cuius spiritalē originē in regeneratione quisq; consequitur, & omni homini renascenti aqua baptismatis instar est vteri virginalis, eodem spiritu sancto replente fontem, qui repleuit & virginem, vt peccatum, quod ibi vacauit sacra conceptio, hic mystica tollat ablutio. Ab hoc sacramēto dilectissimi infans Manicheorum error alienus est, nec vllā habent in Christi regeneratione consortium, qui eum de Maria virgine negant corporaliter natū: vt cuius non credūt veram natiuitatem, nec verā recipiāt passionē, & quem non confitētur vere sepultum, abnuant veraciter suscitatum. Ingressi enim præruptam execrandi dogmatis viam, in qua nihil non

te. rebro-

Psal. 84.

Esaiæ 45

Baptism⁹
est quasi
virginis
vterus.
Maniche-
orum in-
fania.

tenebrosum, nihilq; non lubricum est, ruunt in profunda mortis per præcipitia falcitatis: nec aliquid solidum, cui innitantur inueniunt, qui propter omnia diabolici probra commenti, in ipso præcipuo obseruantia suæ festo, sicut proxima eorum confessione patefactum est, vt animi, ita & corporis pollutione lætantur, neq; in pudore, neq; in fide integritatem seruantes, vt & in dogmatibus suis impij, & in sacris inueniantur obscœni.

Aliæ hereses dilectissimi, licet merito omnes in sua peruersitate dānādæ sint, habent, tamen singulæ in aliqua sua parte, quod verum est. Arrius Dei filium minorē patre & creaturam esse definiens, & ab eodem inter omnia creatum putans spiritum sanctū, magna impietate se perdidit: sed sempiternam atque incommutabilem deitatem, quam trinitatis vnitatem nō vidit, in patris essentia nō negauit. Macedonius à lumine veritatis alienus diuinitatem sancti spiritus non recepit, sed in patre & filio vnam potentiam, & eandem cōfessus est esse naturam. Sabellius in explanabili errore confusus, vnitatem substantiæ in patre & filio & spiritu sancto inseparabilem sentiens, quod æqualitati tribuere debuit, singularitati dedit. Et cum veram trinitatem intelligere non valeret, vnā eandēq; credidit sub triplici appellatione personam. Photinus mentis cæcitate deceptus, in Christo verum & substantiæ nostræ confessus est hominē, sed eūdem Deum de Deo ante omnia secula genitum esse nō credidit.

Arrius,

Macedonius.

Sabellius.

Photin^{us}.

Apol-

Apollina- Apollinaris fidei soliditate priuatus, filium
ris. Dei ita veram humanæ carnis credidit iu-

cepisse naturam, vt in illa carne diceret ani-
mam non fuisse, quia vicem eius expleuerit
ipsa diuinitas. Hoc modo si omnes, quos ca-
tholica fides damnat, retractentur errores,
in alijs atq; alijs quiddam inuenitur, quod à
damnabilibus possit abiūgi: In Manichæo-
rum autem scelestissimo dogmate prorsus
nihil est, quod ex vlla parte possit tolerabile
iudicari. Sed vos dilectissimi, quos nullis di-

gnius quàm beati Petri alloquor verbis, ge-
nus electum, rigale sacerdotium, gens san-
cta, populus acquisitionis edificati super in-
uiolabilem petram Christum, ipsiq; domino
saluatori nostro per veram susceptionem
nostræ carnis inserit, permanete stabiles in
fide, quam confessi estis coram multis te-

stibus, & in qua renati per aquâ & spiritum
sanctum, accepistis chrisma salutis & signa-
culum vitæ æternæ. Si quis autem vobis ali-
ud annunciauerit præter id, quod didicistis,
anathema sit. Nolite impias fabulas præpo-
nere lucidissimæ veritati, & quicquid con-
tra regulam catholici & apostolici symboli
aut legere aut audire contigerit, id omnino
mortiferum & diabolicū iudicate. Non vos
seducant deceptorij artibus ficta & simula-
ta ieiunia, quæ non ad purificationem, sed ad
perditionem proficiūt animarū. Specie qui-
dem sibi pietatis & castitatis assumunt, sed
hoc dolo actuum suorum obscœna circūte-
gunt, & de prophani cordis penetralibus iā-
cula,

cula, quibus simplices vulneretur, emittunt
 ut sicut ait propheta, sagittetur, in obscuro re- Psal. 10.
 ctos corde. Magnum praesidium est fides in- Fidei cō-
 tegra, fides vera, in qua nec augeri ab ullo mēdatio.
 quicquam, nec minui potest: quia nisi vna
 est, fides non est, dicente Apostolo: Vnus do- Ephes. 4.
 minus, vna fides, vnū baptisma: vnus Deus
 & pater omnium qui super omnes, & per
 omnia, & in omnibus nobis. Huic vnitati
 dilectissimi inconcussis mentibus inherete,
 & in hac omnem sectamini sanctitatem, &
 in hac praecipis domini deseruite: quia sine Hebr. 12.
 fide impossibile est placere Deo. Et nihil si-
 ne illa sanctum, nihil castū est, nihil viuū, Abac. 1.
 Iustus enim ex fide viuit. Quam qui diabo-
 lo decipiente perdiderit, viuens mortuus
 est. Quia sicut per fidem iustitia, ita etiam
 per fidem veram vita obtinetur aeterna, di-
 cente domino saluatore: Hæc est autem vi- Ioan. 17.
 ta aeterna, ut cognoscant te solum verum
 Deum, & quem misisti Iesum Christū. Qui
 vos proficere & perseuerare faciat vsque in
 finem, qui viuit & regnat cum patre & spi-
 ritu sancto in secula seculorum, Amen.

Sermo V. in eadem solennitate.

*Humanitas Christi ut fuerit ad credendum disa-
 ficilis, deque stulta sapientia mundi, quidq̃
 obedientia & humilitas Christi no-
 bis attulerint.*

Quamuis dilectissimi ineffabilis sit natiuitas domini nostri Iesu Christi in qua se naturæ nostræ carne vestiuit, audeo tamen non de facultate mea, sed de ipsius inspiratione præsumere, vt in die, qui in sacramentum humanæ restorationis electus est, aliquid à nobis, quod audientes posset ædificare, promatur. Non enim quia maior pars Ecclesiæ Dei, quod credit, intelligit, ideo necessariū nō est, etiam quæ dicta sunt dicere, cum utiq; nunc multis ad fidem primum venientibus, oris nostri officium debeamus, meliúsq; sit doctos onerare iam notis, quàm rudes fraudare discendis. Quod ergo filius Dei, qui cū patre & spiritu sancto non vnus personæ, sed vnus essentiæ est, dignatus est humanitatis nostræ particeps fieri, & vnus possibilium, vnus voluit esse mortaliū, tam sacratum tamq; mirabile est, vt ratio diuini consilij sapientibus mūdi patere non possit, nisi humanæ ignorantiae tenebras lux vera discusserit. Non enim in solo opere virtutū, aut in sola obseruantia mandatorum, sed etiam in tramine fidei angusta & ardua via est, quæ ducit ad vitam, & magni laboris est magnique discriminis, inter dubias imperitorum opiniones & verisimiles falsitates per vnā sanæ doctrinæ semitam inoffensis gressibus ambulare, & cū vndiq; se laquei errorisq; opponant, omne periculū deceptionis euadere. Quis autē ad hæc idoneus, nisi qui spiritu Dei & docetur & regitur? dicente Apostolo: Nos autem nō spiritum huius mun-

Fidei diffi-
cultas.

Matth. 7.

1. Cor. 2.

mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, vt sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis: Canente etiam Dauid : Beatus homo, Psal. 93. quem tu erudieris domine, & de lege tua docueris eum. Habentes itaq; dilectissimi inter pericula erroris præsidia veritatis, & non humanæ sapientiæ verbis, sed doctrina spiritus sancti eruditi, quod didicim⁹, credimus: quod credimus, prædicamus, Dei filiū Deum ante secula genitū, & patri sempiterna & cōsubstantiali æqualitate coæternum venisse in hunc mundum per vterum virginis, in hoc sacramentum pietatis electæ, in qua & ex qua ædificauit sibi sapientia domum, & formam sibi serui in similitudinem carnis peccati, incommutabilis verbi deitas coaptauit, in nullo apud se & patrē & spiritum sanctū minor gloria sua, quia diminutionē & varietatē summæ & æternæ essentiae natura nō recipit. Propter nostrā autem infirmitatē extenuauit se in capacibus sui, & velamine corporis splendorē maiestatis suæ, quem visus hominum non ferebat, obtegit. Vnde etiā exinanisse se dicitur, tāquā Philip. 2. se propria virtute euacuauerit, dū in ea humilitate, qua nobis consuluit, non solū patre, sed etiam se ipso factus est inferior. Nec aliquid illi hac inclinatione decessit: cui cū patre & spiritu sancto, hoc quod est, cōmune est, vt hoc ipsum intelligamus ad omnipotentiam pertinere, quod qui secundū nostrā minor est, secundum propria minor non est. Quia enim lux ad obcecatos, virtus

IN ACTIVIT. DOMIN

1. Cor. 2.

Diuinitas
Christi.

ad imbecilles, misericordia respexit ad mi-
seros, de magna factum est potestate, vt Dei
filius substantiam humanam causamq; sus-
ceperit, qui & nostram naturam, quam con-
didit, reformaret: & mortem, quam non fe-
cit, aboleret. Repudiatis igitur longeq; ab-
iectis omnibus opinionibus impiorū, qui-
bus aut stultitia est crux Christi aut scanda-
lum, exultet rectarum mentium fides, & ve-
rum vnumq; Dei filium, nō solum secūdum
deitatē, qua à patre genitus, sed etiā secun-
dum humanitatem, qua de matre virgine
est natus, intelligat. Ipse est enim in humani-
tate nostra, qui est in maiestate diuina, verus
homo & verus Deus, sempiternus in suis,
temporalis in nostris: vnum cum patre in
substantia, quæ nunquam fuit minor patre:
vnum cum matre in corpore, quod creauit.
In assumptione enim naturæ nostræ nobis
factus est gradus, quo ad ipsum per ipsum
possimus ascēdere. Nā illa essentia, quæ sem-
per ubiq; tota est, locali descētione non egu-
it, & tam ei proprium fuit, totam homini in-
feri, quam ei proprium est, totā à patre non
diuidi. Manet ergo, quod in principio erat
verbum, & non est ei accidens, vt quod est
aliquando non fuerit. Sempiterne enim fi-
lius, filius est, & sempiterne pater, pater est.
Vnde cum ipse filius dicat.: Qui videt me,
videt & patrem: excæcauit te o hæretice
impietas tua, vt qui maiestate filij non vidi-
sti, patris gloriā nō videres: dicēdo enī geni-
tū esse, qui non erat, filiū asseris temporalē:
& dum

Ioan. 14.

& dum filium asseris temporalem, credidisti patrem esse mutabilem. Mutabile enim est, nō solū quod minuitur, sed etiam quicquid augetur, & si ideo patri impar est genitus, quia vt tibi videtur, generando eū, qui non erat, genuit, imperfecta erat etiā generantis essentia, quæ ad habēdum, quod non habuit, generando proficit. Sed hāc impiam peruersitatem tuam fides catholica execratur & dānat, quæ in deitate vera nihil temporalitatis agnoscit, sed vnus sempiternitatis & patrem cōfiteatur & filiū, quia splendor ex luce ortus, nō est luce posterior. Et lux vera, nunquā est sui splendoris indiga: sic substantiale semper habens fulgere, sicut substātialem semper habet existere. Huius autem splendoris manifestatio, missio, dicitur, qua Christus mundo apparuit: & cum omnia inuisibili maiestate sua semper impleteret, tamen quasi de remotissimo altissimōq; secreto, ijs quibus erat ignotus, aduenit, cum cæcitatem ignoratiæ sustulit, sicut scriptum est: Sedentibus in tenebris & in vmbra mortis lux orta est eis. Quamuis enim etiā prioribus seculis ad illuminationem sanctorum patrum & prophetarum lumen veritatis emissum sit, dicente Dauid: Emitte lucem tuā & veritatem tuā: & diuersis modis multisq; signis opera præsentiæ suæ deitas filij declarauit, omnes tamen illę significationes cunctaq; miracula, testimonia fuerunt istius missionis, de qua dicit Apostolus: Cum ergo venit plenitudo temporis, misit Deus fi-

Mutabile
quicquid
augetur.

Esaiæ 9.

Psal. 42.

Galat. 4.

IN NATIVIT. DOMINI.

lium suum, natum ex muliere, factum suo lege. Quid verò hoc est, nisi verbum carnem fieri? conditorem mundi per vterum virginis nasci? dominum maiestatis, humanis se coaptare primordijs? licet conceptui spiritali nulla sint terreni seminis mixta contagia, ad suscipiendum tamen verę carnis substantiam, solam sumpsit de matre naturam?

Filius minor patre.

Hac missione, qua Deus vnitus est homini, filius impar est patri, non in eo, quod ex patre, sed in eo, quod est factus ex homine. Æqualitatem enim inuiolabilem, quam habet deitas, non corrumpit humanitas: & creatoris ad creaturam descensio, credētium

2. Cor. 1.

est ad æterna prouectio. Nam quia, sicut ait Apostolus: In sapientia Dei non cognouit mundus per sapientiam Deum: placuit Deo

Sapientia mundi.

per stultitiam prædicationis saluos facere credentes. Mundo ergo, id est, prudentibus mundi, sapientia sua cæcitas facta est, nec potuerunt per illam cognoscere Deum, ad cuius notitiam non nisi in sapientia eius acceditur. Et ideo, quia mundus de vanitate suorum dogmatum superbiebat, in eo constituit dominus saluandorum fidem, quod & indignum videretur & stultum, vt & deficientibus omnibus opinionū præsumptionibus, sola Dei gratia reuelaret, quod comprehendere humana intelligentia non valeret. Agnoscat igitur catholica fides in humilitate domini gloriam suam, & de salutis suę sacramentis gaudeat Ecclesia, qui corpus est Christi, quia nisi verbum Dei caro fieret & ha-

& habitaret in nobis, nisi in communionem creaturæ creator ipse descenderet, & vetustatem humanā ad nouū principium sua natiuitate reuocaret, regnaret mors ab Adam vsq; in finē, & super homines condemnatio insolubilis permaneret, cum de sola conditione nascēdi, vna cūctis esset causa pereundi. Solus itaq; inter filios hominum dñs Iesus innocens natus est, quia solus sine carnalis concupiscentiæ pollutione conceptus. Factus est homo nostri generis, vt nos diuinæ naturæ possimus esse cōsortes. Originē, quam sumpsit in vtero virginis, posuit in fonte baptismatis. Dedit aquæ, quod dedit matri. Virtus enim altissimi & obumbratio spiritus sancti, quæ fecit, vt Maria pareret saluatorem, eadem fecit, vt regeneret vnda credentē. Quid enī sanādis ægris, illuminandis cæcis, viuificandis mortuis aptius fuit, q̃ vt superbiæ vulnera, humilitatis remedijs curarentur? Adam præcepta Dei negligens, peccati induxit damnationem: Iesus factus sub lege, reddidit iustitiæ libertatē. Ille diabolo obtēperans vsq; ad præuaricationem, meruit vt in ipso oēs morerentur: hic patri obediēs vsq; ad crucem, fecit vt in ipso omnes viuificarentur. Ille cupidus honoris angelici, naturæ suæ perdidit dignitatē: hic infirmitatis nostræ suscipiens conditionem, propter quos ad inferna descendit, eosdem in cœlestibus collocauit. Postremo, illi per elationem lapso dictum est: Terra es, & in terram ibis; huic per subiectionē exaltato

Rom. 5.

Lucæ 1.

Christi
obediētia
& humi-
litas.
Adæ ino-
bedientia
& super-
bia.

IN NATIVIT. DOMINI.

- Psal. 109. dictum est : Sede à dextris meis donec ponā inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Hæc domini nostri opera dilectissimi, non solū sacramento nobis vtilia sunt, sed etiam imitationis exemplo, si in disciplinam ipsa remedia transferātur, quodq; impensum est mysterijs, profit & moribus : vt meminerimus, nobis in humilitate & mansuetudine redemptoris nostri esse viuendum, quoniam
- Rom. 8. sicut ait Apostolus: Si cōpatimur, & conregnabimus. Frustra enim appellamur Christiani, si imitatores non simus Christi, qui
- Ioan. 14. ideo se viam dixit esse, vt cōuersatio magistri, forma esset discipuli, & illam humilitatem eligeret seruus, quam sectatus est dominus. Qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo V I. in eadem solennitate.

*Filius Dei quare factus sit filius hominis, &
opera bona quid prosint.*

OMnibus quidem diebus dilectissimi atq; temporibus, animis fidelium diuina meditantium, domini & saluatoris nostri ex matre virgine ortus occurrit, vt mens ad confessionem sui auctoris erecta, siue in gemitu supplicationis, siue in exultatione laudis, siue in sacrificij oblatione versetur, nihil crebrius, nihilque magis fidenter spiritali attingat intuitu, quā quod Deus Dei filius, genitus de patre coæterno, idem etiam

etiam partu est natus humano. Sed hanc adorandam in cœlo & in terra natiuitatem nullus nobis dies magis quàm hodiernus insinuat, & noua etiam in elementis luce radiante, totam sensibus nostris mirabilis sacramenti ingerit claritatem. Non solum enim in memoriam, sed in cōspectum quodammodo redit angeli Gabrielis cum Maria stupente colloquium, & conceptione de spiritu sancto tam mirè promissa quam credita, autor mundi æditus est vtero virginali. Et qui omnes naturas condidit, eius est factus filius quam creauit. Hodie verbum Dei carne apparuit vestitum, & quod nunquā fuit humanis oculis visibile, cœpit etiā manibus esse tractabile. Hodie genitum in nostræ carnis animæq; substantia saluatorem angelicis vocibus didicere pastores, & apud dominicorum præsules gregum hodie euangelizandi forma præcondita est, vt nos quoque cum cœlestis militiæ dicamus exercitu: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Quamuis igitur illa infantia, quam filij Dei non est dedignata maiestas, in virum perfectum ætatis adiectione prouecta sit, & consummato passionis & resurrectionis triūpho, omnes susceptæ pro nobis humilitatis transferint actiones, renouat tamen nobis hodierna Festiuitas nati Iesu ex Maria virgine sacra primordia, & dum saluatoris nostri adoramus ortū, inuenimur nos nostrū celebrare principium. Generatio enim Christi, origo est populi

Festorum
celebran-
dorū ra-
tio.

Lucæ 2.

IN NATIVIT. DOMINI

populi Christiani, & natalis capitis, natalis est corporis . Habeât licet singuli quique vocatorum ordinem suum, & omnes Ecclesiæ filij temporû sint successione distincti, vniuersa tamen summa fidelium, fonte orta baptismatis , sicut cû Christo in passione crucifixi , in resurrectione resuscitati, in ascensione ad dexteram patris collocati , ita cum ipso sumus in hac natiuitate cõgeniti. Quicquid enim hominum, in quacunque mundi parte credentium , regeneratur in Christo: interciso originalis tramite vetustatis, transit in nouum hominem renascendo, nec iam in propagine habetur carnalis patris , sed in germine saluatoris, qui ideo filius hominis est factus, vt nos filij Dei esse possimus. Nisi enim ille ad nos hac humilitate descendere, nemo ad illum vllis suis meritis perueniret. Nihil hic vocatorum cordibus caliginis inferat terrena sapientia, nec se contra altitudinẽ gratiæ Dei, mox in ima rediturus terrenarû cogitationum puluis attollat. Impletû est in fine seculorum , quod erat ante tempora æterna dispositû, & sub præsentiâ rerum, signis cessantibus figurarum , lex & prophetiæ veritas facta est, vt Abraham fieret omnium gentium pater , & in semine eius daretur mundo promissa benedictio, ne ij tantum essent Israel , quos sanguis & caro genuisset, sed in possessionẽ hereditatis fidei filijs præparatæ, vniuersitas adoptionis intraret. Nec obstrepât ineptarû calûnię quæstionum, nec effectus diuini operis , ratiocinatio

natio humana discutiat. Nos cum Abraham Rom. 4.
 credimus Deo, nec hæsitamus diffidentia,
 sed plenissimè scimus, quoniam quod pro-
 misit dñs, potens est & facere. Nascitur er-
 go non de carnis semine dilectissimi, sed de
 spiritu sancto saluator, què primę transgres-
 sionis condemnatio non teneret, vnde ipsa
 collati muneris magnitudo dignam à nobis
 exigit suo splēdore reuerentiam. Ideo enim,
 sicut beatus Apostolus docet, non spiritum 1. Cor. 2.
 huius mundi accepimus, sed spiritum, qui
 ex Deo est: vt sciamus, quæ à Deo donata
 sunt nobis: qui non aliter piè colitur, nisi id
 ei, quod ipse tribuit, offeratur. Quid enim in
 thesauro dominicæ largitatis ad honorem
 præsentis festi tam congruum possumus in-
 uenire, quam pacē, quæ in natiuitate domini
 prima est angelico prædicata concentu? Ipse
 enim est, quæ parit filios Dei, nutrix dilecti-
 onis, & genitrix vnitatis: requies beatorū,
 & æternitatis habitaculum, cuius hoc opus
 proprium spiritale beneficium est, vt iun-
 gat Deo, quos secernit de mūdo. Vnde Apo-
 stolus ad hoc bonū nos incitat dicens: Iusti-
 ficati ergo ex fide pacē habeamus ad Deum, Rom. 5.
 cuius sententiæ bræuitate, omniū ferè man-
 datorum continetur effectus: quia vbi fu-
 erit veritas pacis, nihil ibi potest deesse vir-
 tutis. Quid est autem dilectissimi, pacem ha-
 bere ad Deum, nisi velle quod iubet, & nol-
 le quod prohibet? Si enī humanæ amicitia
 pares animos & similes expetunt volunta-
 tes, nec vnquā diuersitas morum ad firmam
 potest

Pacis cō-
 mēdatio.

Rom. 5.

Pax cum
 Deo qua-
 lis sit.

Esaia 1.

Opera bona
na neces-
saria filiis
Dei.

Matth. 5.

potest venire cōcordiam: quomodo diuina
particeps erit pacis, cui ea placent, quæ Deo
displicent, & nō appetit delectari, quibus il-
lum nouit offendi? Non est iste animus filio-
rum Dei, nec talem sapientiam recipit ad-
optiua nobilitas. Genus electus & regium,
regenerationis suæ respōdeat dignitati. Di-
ligat, quod diligit pater, & in nullo ab auto-
re suo dissentiat, ne iterum dicat Dominus:
Filios genui & exaltaui, ipsi autem spreue-
runt me. Agnouit bos possessorem suum, &
asinus præsepe domini sui: Israel autē me nō
cognouit, & populus meus me non intelle-
xit. Magnum est dilectissimi huius muneris
sacramentū, & omnia dona excedit hoc do-
num, vt Deus hominem vocet filium, & ho-
mo Deum nominet patrē. Per has enim ap-
pellationes sentitur & discitur, quis ad tan-
tam altitudinem ascēdat affectus. Nam si in
progenie carnali & stirpe terrena claris pa-
rentibus genitos vitia malæ conuersationis
obscurant, & ipso maiorum suorum lumine
soboles indigna confunditur: in quem exi-
tum venient, qui propter amorem mundi
à generatione Christi non metuunt abdicari?
Si autem ad humanam. pertinet laudem,
vt patrum decus in prole resplēdeat, quan-
to magis gloriosum est, ex Deo natos in au-
toris sui imaginem refulgere? & illum in se,
qui illos generauit, ostendere, dicente domi-
no: Sic luceat lux vestra coram hominibus,
vt videant opera vestra bona, & glorificent
patrem vestrum, qui in cœlis est. Scimus qui-

quidem, quod sicut Ioannes Apostolus dicit: Totus mundus in maligno positus est: & infidante diabolo & angelis eius, hoc innumeris tentationibus laboratur, vt hominem ad superna nitentem aut aduersa terreant, aut secunda corrumpat: sed maior est, qui in nobis est, quā qui aduersum nos est: & pacem cum Deo habentibus, ac semper patri cum toto corde dicētibz: Fiat voluntas tua: nulla preualere certamina, nulli possunt nocere cōflictus. Accusantes enim nosmetipsos confessionibus nostris, & consensum animi carnis concupiscentijs denegantes, inimicitias quidem aduersum nos eius, qui peccati autor est, commouemus, sed inexpugnabilem cum Deo pacem, gratiæ ipsius seruiendo firmamus, vt regi nostro non solū obedientia subiiciamur, sed etiam iudicio copulemur. Quoniam si in eadē sententia sumus, si quod vult, volum⁹, & quod improbat, improbamus, ipse iā pro nobis omnia bella conficiet, ipse qui dedit velle donabit & posse, vt scimus cooperatores operum eius, & propheticū illud, cū fidei exultatione dicamus: Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Dominus defensor vitæ meæ, à quo trepidabo? Qui ergo nō ex sanguinibus, neq; ex volūtate carnis, neq; ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, offerant patri pacificorum concordiam filiorū, & in primogenitum nouæ creaturæ, qui venit non suam, sed mittentis facere voluntatem, vniuersa adoptionis membra concurrant:

1. Ioan. 5.

Matt. 6.

Cooperatores
dei sum⁹.

Psal. 26.

Ioan. 1.

IN NATIVIT. DOMINI.

current : quoniam gratia patris non discordes , neq̃ dissimiles , sed vnum sentientes , vnumq̃ amantes , adoptavit hæredes. Ad vnam reformatos imaginem oportet animum habere conformem . Natalis domini ,
 Ephes.2. natalis est pacis. Sic enim ait Apostolus: Ille est pax nostra, qui fecit vtraq̃ vnum , quoniam siue Iudæus siue gētilis, per ipsum habemus accessum in vno spiritu ad patrē: qui ante passionis diem, voluntaria dispositione
 Ioan.14. præelectū, discipulos suos hac præcipuè doctrina sua informavit, vt diceret: Pacē meam do vobis, pacē meam relinquo vobis. Et ne sub nomine generali, pacis suę qualitas lateret, adiecit: non quemadmodū mundus dat, ego do vobis. Non habet, inquit , mundus amicitias veras , & multos fecit peruerso
 Onore concordēs. Sunt enim in vitijs pares animi: & similitudo desideriorū, æqualitatē
 Pax mundi qualis. gignit affectuum. Et si quidā forsitan repēriantur , quibus praua & inhonesta non placeant, quique illicitas consensiones à fœdere suę charitatis excludant : tamē etiam tales, si vel Iudæi sint, vel heretici, vel pagani, non de amicitia Dei, sed de pace sunt mundi. Pax autem spiritalium & catholicorum, à supernis veniens, & ad superna perducēs, cū amatoribus mundi nulla nos vult communione misceri, sed omnibus obstaculis resistere, & ad vera gaudia à perniciosis delectationibus euolare, dicente domino: Vbi fuerit thesaurus tuus , ibi est & cor tuum . Hoc est, si deorsum sunt, quæ amas , ad ima descendes: si

des: si furtum sunt, quæ diligis, ad summa peruenies. Quo nos vnum volentes, vnum sentiētes, & in fide ac spe & in charitate concordēs, spiritus pacis agat atque perducatur: quoniam quicumque spiritu Dei aguntur, ij filij sunt Dei, qui regnat cum filio & spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Sermo VII. in eadem solennitate.

Duarum naturarum in Christo rationem explicat, & quatenus creaturis vtendum.

FEstiuittatis hodiernæ dilectissimi verus venerator est & pius cultor, qui nec de incarnatione domini aliquid falsum, nec de deitate aliquid sentit indignum. Paris enim periculi malum est, si illi aut naturæ nostræ veritas, aut paternæ gloriæ negatur æqualitas. Cum ergo ad intelligēdum sacramentum natiuitatis Christi, qua de matre virgine est ortus, accedimus: abigatur procul terrenarum caligo rationum, & ab * illumi- * illumi- nato fidei oculo mundanæ sapientiæ fumus nate abscedat. Diuina est enim autoritas, qui credimus: Diuina est doctrina, quā sequimur. Quoniam siue legis testificationi, siue oraculis prophetarū, siue Euangelicæ tubæ, interiorem admoueamus auditum, verum est, quod Ioannes plen' spiritu sancto intonuit: In principio erat verbum, & verbum erat Ioan. 1. apud Deū, & Deus erat verbū. Hoc erat in principio apud Deū. Omnia per ipsum facta sunt,

Naturæ
duæ in
Christo.

Ioan. 14.
Ioan. 10.

Caro pro
toto ho-
mine su-
mitur.
Christus
intempo-
raliter de
essentia
patris ge-
nitus, &
tempora-
liter de v-
tero virgi-
nis natus.

sunt, & sine ipso factum est nihil. Et simili-
ter verum est, quod idē prædicator adiecit:
Verbum caro factum est, & habitavit in no-
bis: & vidimus gloriam eius, gloriam qua-
si vnigeniti à patre. In vtraque ergo natura
idem est DEI filius, nostra suscipiens, &
propria non amittens. In homine homi-
nem renouans, in se incommutabilis per-
seuerans. Deitas enim, quæ illi cum patre
communis est, nullum detrimentum omni-
potentiæ subiit, nec Dei formam serui for-
ma violauit: quia summa & sempiterna es-
sentia, quæ se ad humani generis inclinavit
salutem, nos quidem in suam gloriam tran-
stulit, sed quod erat, esse non destitit. Vnde
cum vnigenitus Dei minorem se patre con-
fiteretur, cui se dicit æqualem, veritatem in se
formæ vtriusq; demonstrat, vt & humanam
probet imparilitas, & diuinam declaret
equalitas. Maiestati igitur filij Dei, corporea
natiuitas nihil abstulit, nihil contulit: quia
substantia incommutabilis nec minui po-
tuit, nec augeri. Quod enim verbū caro fa-
ctum est, nō hoc significat, quod in carnem
sit Dei natura mutata, sed quod à verbo in
vnitatem personæ sit caro suscepta, in cuius
vtriq; nomine homo totus accipitur, cū quo
intra virginis viscera, sancto spiritu fœcun-
data, & nunquam virginitate caritura, tam
inseparabiliter Dei filius vnitur, vt qui erat
intemporaliter de essentia patris genit⁹, ip-
se sit temporaliter de vtero virginis natus.
Aliter enim ab æternæ mortis vinculis non
posse-

possemus absolui, nisi in nostris fieret humilis, qui omnipotens permanebat in suis. Nascēs itaq; dominus noster Iesus Christus homo verus, qui nūquam destitit esse Deus verus, nouæ creaturæ in se fecit exordium, & in ortus sui forma dedit humano generi spiritale principium, vt ad carnalis generationis abolenda contagia, esset regenerâdis origo sine semine criminis, de quibus dicitur: Qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Quæ hoc sacramentum mens comprehendere, quæ hanc gratiâ valet lingua narrare? Redit in innocentiam iniquitas, & in nouitatem vetustas: in adoptionem veniunt alieni, & in hæreditatem ingrediuntur extranei. De impijs iusti, de avaris benigni, de incōtinētibus casti, de terrenis incipiunt esse cœlestes. Quæ autem est ista mutatio, nisi dextræ excelsi? Quoniam venit filius Dei dissoluere opera diaboli: & ita se nobis, nos quoq; inseruit sibi, vt Dei ad humana descensio, fieret hominis ad diuina prouectio. In hac autē dilectissimi misericordia Dei, cuius erga nos magnitudinē explicare non valeamus, multa sollicitudine præcauendum est Christianis, ne diabolicis iterum capiantur insidijs, & eisdē rursus, quibus renūciauerāt, erroribus implicentur: Nō enim desinit hostis antiquus, transfigurās se in angelū lucis deceptionum laqueos vbiq; prætere, & vt quoquo modo fidem credentium corrumpat, instare. Nouit, cui adhibeat æstus

Ioan. 1.

1. Ioan. 3.

2. Cor. 11.

Diaboli
astus &
insidiæ.

Fatorum
observa-
tio & so-
lis venera-
tio super-
stitiosa.

cupiditatis, cui illecebras gulæ ingerat, cui apponat incitamenta luxuriæ, cui infundat virus invidiæ. Noluit, quæ mœrore conturbet, quem gaudio fallat, quem metu opprimat, quem admiratione seducat. Omnium discutit consuetudinem, vètilat curas, scrutatur affectus: & ibi causas quærit nocendi, vbi quæq; viderit studiosius occupari. Habet etenim multos ex eis, quos tenacius obligavit, aptos suis artibus, quorû ad alios decipiendos & ingenijs vtatur & liguis. Per istos remedia egritudinum, indicia futurorû, placationes dæmonum, & depulsiones promittuntur vmbrarum. Adduntur & illi, qui totam humanæ vitæ conditionē de stellarum pendere effectibus mentiuntur, & quod est aut diuinæ voluntatis aut nostræ, indeclinabilem dicunt esse fatorum. Quæ tamen vt cumulatiùs noceant, spondent posse mutari, si illis, quæ aduersantur, syderibus supplicetur. Vnde commentum impium sua ratione destruitur, quia si prædicta non permanent, non sunt fata metuenda: si permanent, non sunt astra veneranda. De talibus institutis etiam illa generatur impietas, vt sol inchoatione diurnæ lucis exurgens, à quibusdā insipientioribus de locis eminentioribus adoretur: quod nonnulli etiã Christiani adeò se religiosè facere putant, vt priusquam ad beati Petri Apostoli Basilicam quæ vni Deo viuo & vero est dedicata perueniant, superatis gradibus, quibus ad suggestum aræ superioris ascenditur, conuerso

corpore ad nascentem se solem reflectant,

& curuatis ceruicibus, in honorem se splendidi orbis inclinent. Quod fieri partim ignorantie vitio, partim paganitatis spiritu, multum tabescimus & dolemus. Quia etsi quidam fortè creatorē potius pulchri luminis, quā ipsum lumē, quod est creatura, venerantur: abstinēdum tamen est ab ipsa huiusmodi specie officij, quam cū in nostris inuenit, qui Deorum cultum reliquit, nonne hanc secum partem opinionis vetustæ tanquam probabilē retentabit, quā Christianis & impijs videret esse communem? Abijciatur ergo à consuetudine fidelium dānanda peruersitas, nec honor vni Deo debitus, eorum ritibus, qui creaturis deseruiunt, misceatur.

Dicit enī scriptura diuina: Dominū Deum Matth. 4.
tuum adorabis, & illi soli seruies, Et beatus

Iob, Homo sine querela, vt ait Dominus, & Iob 31.
continens se ab omni re mala. Nunquid vidi Sol.
inquit, solem, cum fulgeret, & lunam in- Luna.

cedentem clarè & lætatum est cor meū in abscondito? Et osculatus sum manum meam, quæ est iniquitas maxima, & negatio contra Deum altissimum. Quid autem est sol, vel quid est luna, nisi visibilis creaturæ & corporeæ lucis elementa? quorū vnū est maioris claritatis, & aliud minoris est luminis. Sicut enī alia diurna, alia nocturna sunt tempora: ita diuersam in luminaribus qualitatem creator instituit, cū tamen prius, quam hæc fierent, & dies sine solis officio, & noctes sine lunæ ministerio præcessissent. Sed

condita sunt ista ad faciendam hominis utilitatē, vt rationale animal, nec in distinctiōne mensium, nec in recurſu annorū, nec in dinumeratione temporum falleretur, cum

- æqualiū per * inæqualium horarum impares moras & diſſimilium ortuum ſigna manifeſta, & annos ſol concluderet, & meſes luna renouaret. Quarto nanq; vt legimus, die, dixit
- Genef. 1. Deus: Fiant luminaria in firmamēto cœli, & luceant ſuper terram, & diuidant inter diem & noctem, & ſint in ſigna & tēpora, & dies & annos: & ſint in firmamēto cœli, vt luceant ſuper terram. Expergiſcere o homo, & dignitatem tuæ cognoſce naturę. Recor-
- Ibidem dare te factum ad imaginem Dei: quæ eſi in Adam corrupta, in Chriſto tamen eſt reformata. Vtere quomodo vtendum eſt viſibili-
- bus creaturis, ſicut vteris terra, mari, cœlo, aere, fontibus, atq; fluminibus, & quicquid in eis pulchrū atq; mirabile eſt, refer ad laudem & gloriam conditoris. Noli eſſe de-
- Elementis huius mundi vtendum. ditus illi lumini, quo volucres & ſerpentes, quo beſtiæ & pecudes, quo muſcæ delectantur & vermes. Lucem corporeā ſenſu tangere corporeo, & toto mentis affectu illud verum lumen amplectere, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mūdum,
- Psal 33. & de quo dicit Propheta: Accedite ad eum, & illuminamini, & vultus veſtri nō erubeſcent. Si enim templum Dei ſumus, & ſpiritus Dei habitat in nobis, plus eſt, quod fidelis quiſq; habet in ſua anima, quam quod miratur in cœlo. Non utiq; vobis dilectiſ-
- 1. Cor. 3.

simi hoc aut indicimus aut suademus, vt despiciatis opera Dei, aut contrarium aliquid fidei vestrae in ijs, quæ Deus bonus bona condidit, aestimetis, sed vt omni creaturarum specie, & vniuerso huius mundi, ornatu rationabiliter & * tēperanter vtamini. Quæ enim videtur, sicut ait Apostolus, tēporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt. Vnde quia ad præsentia sumus nati, ad futura autem renati, non temporalibus bonis dediti, sed æternis simus intenti. Vt & spem nostrā possimus propius intueri, in ipso sacramento natalis domini cogitemus, quid naturæ nostræ gratia diuina cōtulerit. Audiamus Apostolū dicentē: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cū Christo in Deo. Cum autē Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cū ipso in gloria. Qui viuit & regnat cum patre & spiritu sancto per omnia secula seculorum, Amen.

* temporaliter
2. Cor. 4.

Collos. 3

Sermo VIII. in eadem solennitate.

*Incarnationis Christi modum, necessitatemque
& hæreticorum circa eandem diuersarum
mendacia expendit.*

Cum semper nos dilectissimi gaudere in domino, omnia diuina eloquia exhortentur, hodie proculdubio ad spiritalem lætiam copiosius incitamus, natiuitatis dominicæ sacramento nobis clarius corruscante, vt recurrētes ad illam diuinæ misericordiae ineffabilem inclinationem, qua cre-

N^{AT}IVIT. DOMINI.

ator hominū homo fieri dignatus est, in ip-
 sius nos inueniamur natura, quē adoramus
 in * nostra. Deus enim Dei filius, de sempi-
 terno & ingenito patre vnigenitus, sempi-
 ternus manēs in forma Dei, & incōmutabi-
 liter atq; intemporaliter habēs nō aliud esse
 quā pater, formam serui sine suæ detrimen-
 to maiestatis accepit, vt in sua nos prouehe-
 ret, non ipse in nostra deficeret. Vnde vtriq;
 naturæ in suis proprietatibus permanenti,
 tāta est vnitatis facta cōmunio, vt quicquid
 ibi est Dei, nō sit ab humanitate disiūctum:
 quicquid autem est hominis, non sit à dei-
 tate diuisum. Celebrātes igitur dilectissimi
 natalē diem domini saluatoris, partum bea-
 tæ virginis integre cogitemus, vt carni ani-
 mæq; cōceptę virtutē verbi nullo temporis
 nōto defuisse credamus, nec prius forma-
 tum atq; animatum templū corporis Chri-
 sti, quod sibi superueniens vendicaret habi-
 tator, sed ipsum & in ipso, nouō homini da-
 tum esse principium, vt in vno Dei atq; ho-
 minis filio, & sine matre Deitas, & sine pa-
 tre esset humanitas. Simul enim per spiritū
 sanctum fœcundata virginitas, sine corru-
 ptionis vestigio ædidit, & sui generis sobolē,
 & suæ stirpis autorē. Vnde & idē dominus,
 sicut Euangelista commemorat, quæsiuit à
 Iudeis, cuius filium Christum scripturarum
 autoritate didicissent, & eisdem responden-
 tibus, quod ex David venturus semine tra-
 deretur: Quomodo, inquit, illum domi-
 num suum David in spiritu vocat, dicens:

Dixit

* terra.

Corpus
 Christi
 non prius
 formatū
 quām ani-
 matum.

Mat. 22.

Psal. 109.

Dixit dominus domino meo sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellū pedum tuorū? Nec potuerunt ludēi propositā soluere quēstionē, quia nō intelligebant in vno Christo, & progeniem Daudicam, & naturam prophetatam esse diuinā. Maiestas autem filij Dei æqualis patri, vestiens se humilitate seruili, nec metuebat minui, nec indigebat augeri: ipsumq; effectū misericordiæ suæ, quem restitutioni impendebat humanæ, sola exequi poterat virtute deitatis, vt creaturam ad imaginē Dei conditā, à iugo diræ dominationis erueret. Sed quia non ita in primum hominē diabolus violētus extiterat, vt eum in partes suas sine liberi arbitrij consensione transferret: sic destruendum peccatum fuerat voluntarium & hostile consilium, vt dono gratiæ non obesset norma iustitiæ. In totius igitur humani generis strage cōmuni, vnum solum fuit remediū sub diuinæ rationis occulto, quod posset subuenire prostratis, si aliquis filiorum Adam, originalis præuaricationis alienus atq; innocens nasceretur, qui cæteris exemplo prodesset & merito. Sed quia hoc naturalis generatio non sinebat, nec poterat vitiatę radice sine semine propago esse, de quo scriptura dicit, Quis potest facere mundū de immundo cōceptū semine? Nonne tu, qui sol⁹ es? dñs Daud, factus est filius Daud, & de pmissi generis fructu proles est orta sine vitio in vnā personam gemina conueniente natura, vt eodem conceptu eo-

Genes. 1.

Incarnationis filij Dei necessitas.

Iob 14.

demq; partu gigneretur dominus noster Iesus Christus, cui vera inesset deitas ad miracula operum, & vera humanitas ad tollerantiam passionū. Fides igitur catholica dilectissimi, oblatrantium hæreticorum spernat errores, qui mundanæ sapiētiae vanitate decepti, à veritatis Euangelio recesserūt, & incarnationem verbi intelligere non valentes, de causa illuminationis fecerunt sibi materiam cæcitatis. Nam omnium ferè falsa credentium opinionibus, quæ etiam in sancti spiritus negationē proruunt, retractatis, neminem penè deuiasse cognoscimus, nisi qui duarum in Christo naturarum veritatē sub vnius personæ cōfessione non credidit. Alij etenim domino solam humanitatem, alij solam adscripsere deitatem. Alij veram quidē in ipso diuinitatē, * sed carnē dixerūt fuisse simulatam. Alij professi sunt veram eum suscepisse carnē, sed Dei patris non habuisse naturā: & deitati eius, quæ erāt humanę substantiæ, deputantes, maiorē sibi Deū minoremq; finxerunt, cum gradus in vera diuinitate esse non possint. Quoniā quicquid Deo minus est, Deus nō est. Alij cognoscētes patris & filij nullam esse distantiam, quia non poterant vnitatem deitatis intelligere nisi in vnitate personæ, eundem asseruerūt esse patrem, quem filium, & nasci & nutriri, pati & mori, sepeliri & resurgere, ad eūdē pertinere, qui per omnia & hominis personā impleret & verbi. Quidam putauerunt dominum Iesum Christum non nostræ substantię corpus

Hæresē
catalog⁹.

* sed car-
ni dixe-
runt esse
assimila-
tam.

corpus habuisse, sed ab elementis superioribus ac subtilioribus sumptum. Quidam autem æstimauerunt in carne Christi animam humanam nō habitasse nec fuisse, sed partes animæ ipsam verbi impleuisse deitatem. * Quorundam imprudentia in hoc transijt, vt animam quidem fuisse in domino faterentur, sed eandē decerent mente caruisse, quia sufficeret homini sua deitas ad omnia rationis officia. Postremo, iñdem asserere præsumperunt, partem quandam verbi in carnem fuisse conuersam, vt in vnius dogmatis varietate multiplici, nō carnis tantū animæq; natura, sed etiam ipsius verbi solueretur essentia. Multa sunt & alia prodigia falsitatum, quibus enumerādis charitatis vestrę non est fatigandus auditus, sed post diuersas impietates, quę sibi inuicē sunt multiformiū blasphemiarum cognatione connexę, & de ijs potissimū erroribus declinādis obseruantia vestrę deuotionis admoneo, quorum vnus dudū Nestorio autore cōsurgere non impunē tētauit. Alius nuper pari execratione dānandus, Eutiche assertore prorupit. Nam ille beatam Mariam virginem tantummodo ausus est hominis prædicare genitricem, vt in conceptu eius & partu nulla verbi & carnis facta vnitio crederetur. Quia Dei filius nō ipse factus est hominis filius, sed creato hōi sola se dignatione sociauerit. Quod catholicę aures nequaquā tolerare potuerūt, q̄ sic euāgelio veritatis imbutę sunt, vt firmissime nouerint, nullā esse humano generi spē salutis,

* Quorum imprudentia

Eutichetis hæresis.

IN NATIVIT. DOMINI.

salutis, nisi ipse esset filius virginis, qui creator est matris. Hic autē recentioris sacrilegij prophanus adsertor, vnitionē quidē in Christo duarum confessus est naturarum, sed ipsa vnitione id dixit effectum, vt ex duabus vna remaneret, nullatenus alterius existente substantia, quæ vtiq; fieri nisi aut cōsumptione aut separatione nō posset. Hęc verō tā inimica sunt sanę fidei, vt nequeant recipi sine excidio nominis Christiani. Si enim verbi incarnatio nō vnitio est diuinę humanęq; naturę, sed hoc ipso concursu, quod erat geminū, factum est singulare, sola diuinitas vtero virginis nata est, & per ludificatoriam speciem sola subijt nutrimenta & incrementa corporea: vtq; omnes mutabilitates humanę conditionis omittā, sola diuinitas crucifixa, sola diuinitas mortua, sola diuinitas est sepulta, vt iam secundum talia sentientes, sperandę resurrectionis nulla sit ratio, nec sit primogenitus ex mortuis Christus: quia non fuit, qui deberet resuscitari si nō fuit qui posset occidi. Absint à cordibus vestris dilectissimi, diabolicarum inspirationū virulenta mendacia: & scientes, qd sempiterna filij deitas nullo apud patrē creuit augmento: prudēter aduertite, quod cui naturę in Adam dictū est, Terra es, & in terram ibis: eidē in Christo dicitur, Sede à dextris meis. Secundū illam naturam, qua Christus equalis est patri, nunquam inferior fuit vnigenitus sublimitate genitoris, nec temporalis est ei cū patre gloria, quæ est ipsa patris dextera. De

1. Cor. 8.
Col. 1.

Genes. 3.
Psalm. 109

ra. De qua in Exodo dicitur : *Dextera tua* Exod. 15.
dñe glorificata est in virtute . Et in Esaia: Dextera
Dñe , quis credidit auditui nostro ? & bra- patris fi-
chium dñi cui reuelatum est ? Assumptus lius Dei.
igitur homo in filiū Dei, sic in vnitatē perso- Esaia 53.
næ Christi ab ipsis corporalib⁹ est receptus Rom. 10.
exordijs, vt nec sine deitate cōceptus sit, nec
sine deitate editus, nec sine deitate nutritus.
Idē erat in miraculis, idē in contumelijs, per
humanā infirmitatē crucifixus , mortuus &
sepultus, per diuinam virtutē die tertia re-
suscitatus, ascēdit ad cœlos, sedet ad dexterā
Dei patris, & in natura hōis accepit à pa-
tre, quod in natura deitatis etiam ipse dona-
uit. Hæc dilectissimi pio corde meditantes,
Apostolici semper memores estote præce-
pti, qui vniuersos admonet dicēs: Videte, ne Colos. 2.
qs vos seducat per philosophiā & inanē
gloriam, secundum traditionem hominum, &
non secundum Christum, quia in ipso habi-
tat oīs plenitudo diuinitatis corporaliter, &
estis repleti in illo . Nō dixit spiritaliter, sed
corporaliter, vt verā intelligamus substantiā
carnis, vbi est plenitudine diuinitatis inha-
bitatio corporalis. Qua vtiq; tota etiā reple- Ephes. 1.
tur Ecclesia, quæ inhærens capiti, corpus est Colos. 1.
Christi, qui viuit & regnat cū patre & spiri-
tu sancto Deus in secula seculorū , Amen.

Sermo IX. in eadem solennitate.

Diuinitas immutabilis vt nostra infirma sus-
ceperit, & quid libertatis nobis per
hoc ipsum condonarit.

Excedit

EXcedit quidem dilectissimi, multumq;
 supereminet humani eloqui facultatem
 diuini operis magnitudo, & inde oritur
 difficultas fandi, vnde adest ratio non tacen-
 di. Quia in Christo Iesu filio Dei non solum
 ad diuinam essentiã, sed etiam ad humanam
 spectat naturam, quod dictũ est per prophe-
 tã: Generationẽ eius quis enarrabit? Vtranq;
 enĩ substantiã in vnam cõuenisse personam,
 nisi fides credat, sermo non explicat: & ideo
 nũq; materia deficit laudis, qua nũq; sufficit
 copia laudatoris. Gaudeamus igitur, q; ad
 eloquendũ tantæ misericordiæ sacramentũ
 impares sumus, & cũ salutis nostrę altitudi-
 nẽ promere nõ valeamus, sentiamus nobis
 bonũ esse, q; vincimur. Nemo enim ad cog-
 nitionẽ veritatis magis propinquat, quã qui
 intelligit in rebus diuinis, etiã si multũ pro-
 ficiat semper sibi superesse quod quærat. Nã
 qui se ad id, in quod tẽdit, peruenisse præsu-
 mit, non quęsita reperit, sed in inquisitione
 defecit. Ne autẽ infirmitatis nostrę pertur-
 bemur angustijs, euãgelicę nos & propheti-
 cę adiuuant voces, quibus ita accẽdimur &
 docemus, vt nos natiuitatẽ dñi qua verbum
 caro factũ est, non tã præteritã recolere quã
 præsentẽ videamur inspicere. Quod enĩ pa-
 storib. pro gregũ suorũ custodia vigilãtib;
 nunciauit angelus, etiam nostrum imple-
 uit auditum: & ideo dominicis ouibus præ-
 sumus, quia verba diuinitus ædita, cordis
 aure seruamus, tanquam & in hodierna fe-
 stiuitate dicatur: Euãgelizo vobis gaudium
 magnum.

Esaia 53.

Ioan. 1.

Lucæ. 2.

Ibidem.

magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator, qui est Christus Dominus in ciuitate Dauid. Cuius prædicationis summitati exultatio innumerabilium iungitur angelorum, vt excellentius fieret testimonium, cui militię cœlestis multitudo concineret angelorum in honorem Dei vna benedictione dicentium: Gloria in excelsis Deo, & terra pax hominibus bonæ voluntatis. Dei ergo gloria est ex matre virgine Christi nascētis infantia, & reparatio humani generis merito in laudem sui refertur auctoris, quia & ipse beatæ Marię missus à Deo Gabriel angelus dixerat: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obūbrabit tibi: ideoq; & quod nascetur ex te sanctū, vocabitur filius Dei. In terra autem illa pax cōceditur, quę homines efficit bonę voluntatis. Quo enī spiritu de intemeratę matris visceribus nascitur Christus, hoc de sanctę Ecclesię vtero renascitur Christianus, cui vera pax est, à Dei voluntate non diuidi, & ijs solis, quę Deus diligit, delectari. Natalem igitur dilectissimi diem domini celebrantes, qui ex omnibus præteritorum temporum diebus electus est, licet dispensatio actionum corporalium, sicut eterno consilio fuerat præordinata, transferit, totaq; redemptoris humilitas in gloriā paternæ maiestatis euecta sit, vt in nomine Iesu omne genu Phil. ii. flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus in gloria est Dei patris: indefinenter ta-

ter tamen ipsum partum salutiferæ virginis adoramus, & illam verbi & carnis indissolubilem copulâ non minus suscipimus in præsepe iacentem, quam in throno paternę altitudinis confidētem. Immutabilis enim deitas quamvis intra semetipsam & claritatem suam & potentiam contineret, non tamen ideo non erat conferta nascenti, quia humano aspectui non patebat, ut per veri hominis inusitata primordia ille agnosceretur genitus, qui regis David & dominus esset & filius. Ipse enī prophetico spiritu cātat, dicēs:

Psal. 109. Dixit dominus domino meo, Sede à dextris meis. Quo testimonio, sicut Evangelium refert, confutata est impietas Iudeorum. Nam cū Iesu interrogante Iudæos, cuius filiū dicerent Christum, respondissent, David, cōfite-

Matt. 22. *7* **7** m dominus cæcitatē illorum arguens, ait: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum dominum, dicens: Dixit dominus dño meo, Sede à dextris meis? Interclūstis vobis o Iudæi intelligentiæ viā, & dum solam naturam carnis aspicitis, tota vos veritatis luce priuatis. Expectantes enim secūdum vestræ persuasionis fabulosa figmēta, David filium de sola stirpe corporea, dum spem vestrā in homine tantum constituis- tis, Deum Dei filiū repulistis, ut quod nobis cōfiteri gloriosum est, vobis prodesse non possit. Nam & nos interrogati, cuius filius sit Christus, voce Apostoli confitemur, quod factus est ex semine David secūdū carnē: & de ipso initio Evangelicæ prædicationis instruimur, legentes:

Rom. 1.

gentes: Liber generationis Iesu Christi filij Dauid. Sed ideo à vestra impietate discernimur, quia quem ex progenie Dauid hominem nouimus natum, eundem secundum quod verbum caro factum est, Deum Deo patri credimus coæternum. Vnde si teneres, o Israel, tui nominis dignitatem, & propheticas denunciationes non obcæcato corde percurreres, Esaïas tibi Euangelicam panderet veritatem, & non surdus audires diuina inspiratione dicentem: Ecce virgo accipiet in vtero, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus. Quem si in tanta proprietate sacri nominis non videbas, in Dauidica saltem voce didicisses, ne contra testificationem noui & veteris testamenti, Iesum Christum Dauid filium denegares, quem Dauid dominum non fateris. Quapropter dilectissimi, quoniam per ineffabilem gratiam Dei, Ecclesia fidelium gentium consecuta est, quod carnalium Iudæorum synagoga non meruit, dicente Dauid: Notū nō fecit dominus salutare suum, in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam: & Esaïa similiter prædicante: Populus qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnā: qui habitabant in regione vmbrae mortis, lux orta est eis, & iterum: Gentes quæ te non nouerunt, inuocabunt te, & populi qui te nesciunt, ad te confugient: exulemus in die salutis nostræ, & per nouum testamentum in consortiū eius assumpti, cui dicitur

Matth. i.

Ioan. 2.

Esaïæ 7.

Matth. i.

Psal. 97.

Esaïæ 9.

Esaïæ 55.

IN NATIVIT. DOMINI.

- Psal.2.** à patre per Prophetam : Filius meus es tu, ego hodie genui te: postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ: in adoptatis nos misericordia gloriemur: quia sicut Apostolus ait: Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba pater. Dignum enim est atq; conueniens, vt testantis patris voluntas ab adoptionis filijs impleatur, & dicente Apostolo: Si compati-mur, & conglorificabimur. Sint humilitatis Christi participes, qui sunt futuræ gloriæ cohæredes. Honoretur in infantia sua dominus, nec ad deitatis referatur iniuriam exordia & incrementa corporea. Quoniam naturæ incommutabili nec addidit aliquid nostra natura nec minuit, sed qui in similitudinem carnis peccati dignatus est hominibus esse conformis, in vnitæ deitatis patri permanet æqualis, cum quo & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.
- Rom.8.**
- Ibidem.**
- Ibidem.**

Sermo decimus in eadem solennitate.

*Verbum paternæ maiestatis vt habita-
uit in nobis, & de eiusdem
excellencia.*

Sæpe, vt nostis, dilectissimi de excellen-
tia festiuitatis hodiernæ officium vobis
sermonis salutaris impendimus, nec ambi-
bigi-

bigimus ita cordibus vestris diuinæ pietatis
resplenduisse virtutē, vt quod vobis fide est
insitum, id sit etiam intelligentia cōprehen-
sum. Sed quia domini saluatorisq; nostri na-
tiuitas nō solum secundum deitatem de pa-
tre, sed etiam secundum carnē de matre, ita
facultatem humani excedit eloquiū, vt meri-
to ad vtrumq; referatur, quod dictū est: Ge-
nerationem eius quis enarrabit? In eo enim
ipso, quod dignē nō potest explicari, semper Esaia 53.
exuberat ratio differendi, non quia liberum
sit diuersa sentire, sed quia dignitati materie
nulla potest lingua sufficere. Magnitudo igitur
sacramenti, in salutem humani generis
ante secula æterna dispositi, in seculorum fi-
ne reaserati & integritati suæ nec auferri ali-
quid patitur nec augeri: & sicut propria non
amittit, ita aliena non recipit. Sed multi opi-
nionum suarum sequaces, & quod nondum
intellexerunt, paratiores docere q̃ discere,
sicut ait Apostolus, circa fidem naufragaue-
runt: quorum prauas compugnātēsque sen- 1. Tim. 1.
tentias breui significatione perstringam, vt
errorum tenebris à veritatis luce discretis,
& religiosē honorentur beneficia diuina,
& scienter caueantur mundana mendacia.

Quidā enim ex documētis natiuitatis do-
mini Iesu Christi, quæ eū verū hominis fi-
liū demonstrabāt, nihil ipsum amplius quàm
hominis filium crediderunt, non putātes il-
li adscribendam esse deitatem, quem & pri-
mordia infantia, & incrementa corpora, &
passionum vsq; ad crucem mortemq; con-
ditio,

Hæreses
diuersæ
circa incar-
nationem
verbi.

• esse

ditio, nō dissimilem cæteris mortalibus approbassent. Alij verò virtutum admiratio-
ne permoti, & originis nouitatem, & dicto-
rum sanctorumq; potentiam, ad diuinam in-
telligētes pertinere naturam, nihil illi pu-
tauerūt nostræ * inesse substantiæ, totumq;
illud, quod corporeæ fuit actionis & formę
aut de sublimioris generis prodixisse mate-
ria, aut simulatam carnis speciē habuisse, vt
videntium & tangentium sensus ludificato-
ria imagine fallerentur. Fuit autem in qui-
busdam errantibus etiam illa persuasio, qua
conarentur asserere, ex ipsa verbi substantia
quiddam in carnē fuisse conuersum, natoq;
Iesu ex Maria virgine, nihil maternæ fuisse
naturæ, sed & quod erat Deus, & quod erat
homo, vtrumq; ad id pertinuisse, quod ver-
bum est: vt scilicet in Christo & per diuersi-
tatem substantiæ falsa fuerit humanitas, &
per defectū mutabilitatis nō vera diuinitas.

Has ergo dilectissimi, aliāque impietates
diabolica inspiratione conceptas, & in mul-
torum noxam per vasa perditionis effusas,
olim catholica fides, cui Deus & magister est
& auxiliator, obtruiuit, exhortante & instru-
ente spiritu sancto per legis testificationem,
per vaticinia prophetarum, & per Euange-
licam tubā, Apostolicamq; doctrinā, vt con-
stanter intelligenterq; credamus, quia, sicut
ait beatus Ioannes: Verbum caro factum est
& habitauit in nobis. In nobis vtiq; , quos
sibi verbi diuinitas coaptauit, cuius caro de
vtero virginis sumpta nos sumus. Quę si de
nostro,

Ioan. i.

nostro, id est, verè humana nō esset, verbum
 caro factum non habitasset in nobis. In no-
 bis autē habitauit, qui naturā nostri corpo-
 ris suam fecit, ædificante sibi sapientia do-
 mum, nō de quacunq; materia, sed de sub-
 stantia propriè nostra, cuius assumptio est
 manifestata, cum dictum est: Verbū caro fa-
 ctum est, & habitauit in nobis. Huic autem
 sacratissime * assertioni & beati Pauli Apo-
 stoli doctrina concordat, dicentis, Videte, ne
 quis vos decipiat per philosophiam & ina-
 nem fallaciam, secundum traditionem ho-
 minum, secundum elementa mundi, & non
 secundū Christum: quia in Christo habitat
 omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, &
 estis repleti in illo. Totum igitur corpus im-
 plet tota diuinitas, & sicut nihil deest illius
 maiestatis, cuius habitatione repletur habi-
 taculum: sic nihil deest corporis, quod non
 suo habitatore sit plenū. Quod autē dictum
 est. Et estis repleti in illo, nostra utiq; signifi-
 cata est natura, ad quos illa repletio nō per-
 tineret, nisi Dei verbū, nostri sibi generis &
 animā & corpus vnisset. Agnoscendū sanè
 dilectissimi, & toto corde est confitendum,
 quod hæc generatio, qua & verbū & caro. i.
 Deus & homo vn⁹ Dei fili⁹ vnūsq; Christus
 efficitur, supra omnē originē humanę cre-
 ationis excellit. Nec enim aut Adæ de limo
 terræ formatio, aut Euæ de veri carne pla-
 smatio, aut cæterorum hominū de vtriusq;
 sexus permixtione cōditio, Iesu Christi po-
 test ortui comparari. Genuit Abrahā senex

Ibidem.

Deus ver-
 bū quo-
 modo ha-
 betauit in
 nobis.

* predica-
 tioni euā.

Genes. 2.

Gen. 21.

- Genes. 25. diuinæ promissionis hæredem, & transgres-
 Malac. 1. sa fœcunditatis annos, sterilis Sara conce-
 Rom 9. pit. Iacob dilectus est à Deo, antequam na-
 Hierc. 1. tus, & præueniente gratia voluntarias acti-
 Generati- ones mira- ones ab hispida congeniti fratris asperitate
 ones mira- biles om- discretus est. Hieremiæ dicitur: Prius, quàm
 biles om- nium eta- te formarem in vtero, noui te, & antequam
 tum. exires de vulua, sanctificaui te. Anna diu fœ-
 1. Reg. 1. cunditatis aliena, Samuelem prophetam,
 quæ Deo offerret, enixa est, vt & partu cla-
 ra esset & voto. Zacharias sacerdos de Eli-
 Lucæ 1. zabeth sterili sanctam suscepit prole: & præ-
 cursor Christi futurus Ioannes, spiritum
 propheticum intra viscera matris accepe-
 rat, & nondum æditus puer, genitricem do-
 mini signo clausæ exultationis ostenderat.
 Magna hæc omnia, & diuinorum operum
 sunt plena miraculis: sed hoc ipso immode-
 ratius stupenda, quo plura. Natiuitas enim
 Natiuita- domini nostri Iesu Christi omnem intelli-
 tis christi gentiam superat, & cuncta exempla trāscen-
 excellētia. dit. Nec potest vllis esse comparabilis, quæ
 est inter omnes singularis. Electæ nanq;
 virgini de semine Abrahamæ ac de radice Iesse,
 per propheticas voces & per mystica signa
 promissæ, denunciatur ab archangelo sine
 damno pudoris beata fœcunditas, sacram
 virginitatem nec conceptu violatura nec
 partu. Superueniente quippe in eam spiritu
 sancto, & altissimi obumbrante virtute, in-
 commutabile Dei verbum de incontamina-
 to corpore habitum sibi humanæ carnis as-
 sumpsit, quæ & nullum contagium de concu-
 cupi-

eupiscencia carnis traheret, & nihil eorum, quæ ad animæ corporisque naturam pertinent, non haberet. Recedant, atq; procul in tenebras suas eant hæreticarum monstra opinionum, & insanarum sacrilegia falsitatum. Nos, exultâs in laudem Dei cœlestium multitudo, & instructi ab angelis docuere pastores, vt cognitis naturæ vtriusq; documētis, & verbū in Christo homine, & Christum hominem adoremus in verbo. Nam si, vt Apostolus ait, qui adhæret Deo, vnus 1. Co. 6. spiritus est: quanto magis verbum caro factū vnus est Christus? vbi nihil est alterius naturæ, quod non sit vtriusque. Non ergo infirmemur in cōsilijs misericordiæ Dei, quæ nos & innocentiae reformat & vitæ, nec quia in saluatore nostro manifestè cognoscimus geminæ signa naturæ, aut in gloria Dei de veritate carnis, aut in humilitate hominis de deitatis maiestate dubitemus. Idem est in forma Dei, qui formam suscepit serui: idem est incorporeus manens, & corpus assumens. Idem est in sua virtute inuiolabilis, & in nostra infirmitate passibilis. Idē est à paterno nō diuisus throno, & ab impijs crucifixus in ligno. Idem est super cœlorū altitudines victor mortis ascēdēs, & vsq; ad consummationem seculi vniuersam Ecclesiam non relinquens. Idem postremo est, qui in eadem, qua ascendit, carne venturus, sicut iudicium sustinuit impiorum, ita iudicaturus est de omnium actione mortalium. Vnde ne plurimis testimonijs immoremur,

- Ioan. 5. vnum sufficit ex Euāgelio beati Ioannis adhiberi, quo ipse dominus noster dicit: Amen amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei: & qui audierint, viuēt. Sicut enim pater habet vitam in semetipso: sic dedit & filio vitam habere in semetipso: & potestatem dedit ei iudiciū facere, quia filius hominis est. Ergo sub vna sententia ostendit, quia filius Dei atque filius hominis est. Vnde apparet, quemadmodum Christum dominū in vnitatem personæ credere debeamus, quia cum sit filius Dei, per quem facti sumus, etiam filius hominis per assumptionē carnis est factus, vt moreretur, sicut ait Apostolus, propter delicta nostra, & resurgeret propter iustificationem nostram. Hæc confessio directissimi nullas metuit cōtradictiones, nullis cedit erroribus. Agnoscimus enim misericordiam Dei ab initio promissam, & ante secula præparatam, per quam resolui captiuitatis humanæ vincula potuerunt, quibus primum hominem omnemq; eius posteritatem male suus peccati autor obstrinxerat, & propaginem dedititiā originali sibi præiudicio vendicabat. Quia igitur iustificādis hominibus hoc principaliter opitulatur, quod vnigenitus Dei, etiam filius hominis esse dignatus est, vt *ὁ μόνος* patri Deus, id est, vnus substātię, idem homo verus & secundū carnem matri cōsubstantialis existeret, vtroq; gaudem⁹, quia nō nisi vtroq; saluamur, in nullo diuidentes visibilem ab invisibili-

uilibili, corporeum ab incorporeo, passibilem ab impassibili, palpabilem ab impalpabili, formam serui à forma Dei. Quia etsi vnū manet ab eternitate, aliud cœpit à tempore: quę tamen in vnitatem conuenerunt, nec separationem possunt habere nec finem, dū exaltans & exaltatus, glorificans & glorificat⁹, ita sibimet inhæserūt, vt siue in omnipotentia, siue in contumelia, nec diuina in Christo careant humanis, nec humana diuinis. Hęc credentes dilectissimi, Christiani sumus, veri Israelitę, & in consortium filiorum Dei veraciter adoptati. Quia & omnes sancti, qui saluatoris nostri tempora præcesserunt, per hanc fidem iustificati, & per hoc sacramentum Christi sunt corpus effecti, expectātes vniuersalem credentium redemptionem in semine Abrahamę, de quo dicit Apostolus: Abrahamę dictę sunt re-

Galat. 3.

promissiones & semini eius. Non dicit & seminibus eius, quasi in multis, sed quasi in vno, & semini tuo, qui est Christus. Propter quod Matthæus Euangelista, vt promissionem ad Abraham factā ostenderet in Christo esse completam, generationum ordinem percurrit, & in quo omnibus gētibus disposita fuisset benedictio, demonstrauit. Lucas quoq; Euāgelista ab ipso dñi ortu seriē generis sui sursum versus retexuit, vt etiā illa secula, quę diluuiū p̄uenerunt, & huic sacramēto doceret fuisse connexa, oēsq; ab initio successiōnū gradus, ad eum, in quo vno erat salus oīm, tetēdisse. Nō ergo dubitandū est,

Matth. 1.

Lucę 3.

Act. 4.

quia præter Christum non est aliud nomen
sub cælo datū hominibus, in quo nos oportet
saluos fieri. Qui cum patre & spiritu
sancto æqualis in Trinitate uiuit & regnat in
secula seculorum, Amen.

SERMO PRIMVS IN SOLEN-
nitate Epiphaniæ Domini nostri
Iesu Christi.

*Epiphaniæ celebritas quid insinuet, & de
trium Magorum aduentu ac
muneribus.*

Celebrato proximo die, quo inteme-
rata virginitas humani generis ædi-
dit saluatorem, Epiphaniæ nobis
dilectissimi veneranda festiuitas dat per-
seuerantiam gaudiorum, vt inter cog-
natarum solennitatum vicina sacramenta,
exultationis vigor & feruor fidei non
tepescat. Ad omnium enim hominum
spectat salutem, quod infantia saluatoris
ac mediatoris Dei & hominum iam in
vniuerso declarabatur mundo, cum adhuc
exiguo detineretur oppidulo. Quāuis enim
Israeliticam gentem, & ipsius gentis vnā
familiā delegisset, de qua naturam vniuersæ
humanitatis assumeret, noluit tamen intra
maternę habitationis angustias ortus sui la-
tere primordia, sed mox ab omnibus vo-
luit agnosci, qui dignatus est omnibus nasci.

Tribus

Tribus igitur Magis in regione Oriētis stella nouę claritatis apparuit, quę illustrior cęteris pulchriorq; syderibus, facillē in se intuentiū oculos animosq; conuerteret, vt confestim aduerteretur non esse ociosum, quod tam insolitum videbatur. Dedit ergo aspicientibus intellectum, qui pręstitit signum: & quod fecit intelligi, fecit inquiri, & se inueniendū obtulit requisitus. Sequuntur tres viri superni luminis ductū, & pręuij fulgoris indicium intenta contemplatione comitantes, ad agnitionem veritatis, gratię splendore ducūtur, qui humano sensu significatū sibi regis ortum estimauerunt in ciuitate regia esse quęrendum. Sed qui serui susceperat formam, & non iudicare venerat, sed iudicari, Bethleem pręlegit natiuitati, Hierosolymam passioni. Herodes verō audiens Iudæorum principem natum, successorem suspicatus expauit, & molitus necē salutis auctori, falsum spopōdit obsequium. Quam felix foret, si Magorū imitaretur fidē, & conuerteret ad religionem, quod disponebat ad fraudem. O cęca stultę æmulationis impietas, quę perturbandum putas diuinum tuo furore consilium? Dominus mundi, temporale non quærīt regnū, qui pręstat eternum. Quid incommutabilem dispositarum rerum ordinem vertere, & aliorum facinus pręoccupare conaris? Mors Christi nō est temporis tui. Ante condendum est Euangeliū, ante prędicandum est Dei regnum, ante sanitates donandę, ante sunt facienda miracula.

Magorū
numerus

Cur,

Magorū
munera.

Cur, quod alieni futurum est operis, tui vis esse criminis? & non habiturus effectum sceleris, in solum te reatum præcipitas voluntatis? Nihil hac molitione proficis, nihil peragis. Qui volūtatē natus est, arbitriū sui potestate morietur. Cōsummāt ergo Magi desiderium suū, & ad puerū dominū Iesum Christum eadē stella præeunte perueniunt. Adorant in carne verbum, in infantia sapiētiam, in infirmitate virtutem, & in hominis veritate dominū maiestatis : utq; sacramentum fidei suę intelligētēq; manifestēt, quod cordibus credūt, muneribus protestantur. Thus Deo, myrrham homini, aurum offerūt regi, scienter diuinā humanāq; naturā in vnitate venerantes, quia quod erat in substantiis proprium, non erat in persona diuersum. Reuersis autem Magis in regionem suam, translatoq; Iesu in Ægyptū, ex admonitione diuina exardescit frustrata in meditationibus suis Herodis infania. Necari omnes Bethleē paruulos iubet: & quoniā quē metuat, nescit infantem, generalem seuitiam in suspectam sibi tendit etatem. Sed quos rex impius eximit mundo, Christus inserit cœlo: & quibus nondum sanguinis sui impendit redemptionem, iam martyriū tribuit dignitatem. Erigite igitur dilectissimi fideles animos ad coruscantē gratiā luminis sempiterni, & impēsa saluti humanę gratiē sacramēta venerantes, studium vestrum ihs, quæ pro vobis gesta sunt, subdite. Diligite castimoniam puritatem, quia Christus virginittatis est filius: abstinete

abstinetes vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam, quemadmodum nos præsens beatus Apostolus suis, vt legimus, verbis hortatur : Malitia paruuli esto-
 te, quia dominus gloriæ, mortaliū se conformauit infantiae. Sectamini humilitatē, quam Dei filius discipulos suos docere dignatus est: Induite vos virtutem patientiæ, in qua animas vestras possitis acquirere, quoniam qui cunctorum est redemptio, ipse est omniū fortitudo. Quæ sursum sunt, sapite, non quæ super terram. Per viam veritatis & vitæ cōstanter incedite, nec vos impediant terrena, quibus sunt parata cœlestia, Per dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

1. Petri. 2.

1. Co. 14.

Math. 11.

Colof. 3.

Sermo secundus in eadem solennitate.

Epiphania dominica ratio, & quid Christianis profuerit excacatio Iudaorum.

GAudete in domino dilectissimi, iterum dico gaudete, quoniam breui interuallo temporis post solennitatē natiuitatis Christi, festiuitas declarationis eius illuxit, & quem in illo die virgo peperit, in hoc mundus agnouit. Verbum enim caro factum sic susceptionis nostræ temperauit exordia, vt nat⁹ Iesus, & credētibus manifestus, & persequentibus esset occultus. Iam tunc ergo cœli enarrauerūt gloriam Dei, & in omnem terram

Phil. 4.

Ioan. 1.

Psal. 18.

Rom. 10.

Lucæ. 2.

Matth. 2.

terram sonus veritatis exiuit: quando & pastoribus exercitus angelorū saluatoris editi annunciator apparuit, & Magos ad eū adorandū præuia stella perduxit, vt à solis ortu vsq; ad occasum veri regis generatio coruscaret, cum rerū fidem & regna Oriētis per Magos discerēt, & Romanū imperium non lateret. Nam & sæuitia Herodis, volens primordia suspecti sibi regis extinguere, huic dispensationi nesciens seruebat, vt dū atroci intentus facinori, ignotum sibi puerum indiscreta infantū cede persequitur, annunciatum cœlitus dominatoris ortum insignior vbiq; fama loqueretur, quā promptiorem ad narrandum diligētiorēq; faciebat, & supernæ significationis nouitas, & cruentissimi persecutoris impietas. Tunc autem in Ægypto saluator illatus est, vt gens antiquis erroribus dedita, iam ad vicinam salutem, per occultam gratiam signaretur: & quæ nondum eiecerat ab animo superstitionem, iam hospitio reciperet veritatē. Merito igitur dilectissimi dies iste manifestatione domini cōsecratus, specialē in toto mūdo obtinuit dignitatem, quę in cordibus nostris digno debet splendore clarescere, vt rerum gestarum ordinem non solum credendo, sed etiā intelligendo veneremur. Quam enim gratiarum actionē debeamus domino pro illuminatione gentiū, probat obcæcatio Iudæorum. Quid enim tam cecum, quid tam lucis alienum, quam illi sacerdotes & scribæ Israelitarum fuerunt? qui percontantibus

Christus
cur i Ægyptum
relatus.

Execratio
Iudæorū
illumina-

tantibus Magis, & Herode quærente, vbi
 Christus secundum scripturarum testimo-
 niū nasceretur, hoc respōderunt de prophe-
 tico eloquio, quod indicabat stella de cœlo:
 quæ utiq; poterat Magos Hierosolymis præ-
 termisisis vsq; ad cunabula pueri, sicut post-
 modum fecit, sua significatione perducere,
 nisi ad confutandā Iudæorum duritiam per-
 tinuisset, vt non solum ductu syderis, sed
 etiā ipsorū professione innotesceret natiui-
 tas saluatoris. Iam ergo ad eruditionē gen-
 tiū propheticus sermo transibat, & prænun-
 ciatū oraculis antiquis Christum alienige-
 narum corda discebant, cum Iudæorum infi-
 delitas veritatem ore proferret, & menda-
 ciū corde retineret. Noluerunt enim agno-
 scere oculis, quem de sacris indicabāt libris,
 vt quem non adorabant in infantia infirmi-
 tate humilem, postea crucifigerent in virtu-
 tum sublimitate fulgentem. Quæ ista Iu-
 dæi tam imperita in vobis scientia est, tam
 indocta doctrina? Interrogati, vbi Christus
 nasceretur, veraciter & memoriter dicitis,
 quod legistis: In Bethleem Iudæ: Sic enī scri-
 ptum est per Prophetā: Et tu Bethleem ter-
 ra Iuda, non es minima in principibus Iuda.
 Ex te enī exiet princeps, qui regat populum
 meum Israel. Hunc principem natum, & pa-
 storibus angeli, & vobis annūciauere pasto-
 res. Hunc principem natum longinquæ Ori-
 entaliū gētiū nationes in insolito noui sy-
 deris splendore didicerunt. Et ne de loco edi-
 ti regis ambigerent, vestra eruditio prodi-
 dit, quod

tio fuit
 gētium.
 Matth. 2.

Mich. 5.

Luc. 1.

dit, quod stella nō docuit. Cur vobis viam, quam alijs aperitis, obstruitis? Cur in vestra infidelitate residet dubium, quod ex vestra sit responsione manifestum? Locum natiuitatis de scripturarum testimonio demonstratis, presentiam temporis de cœli & terrę attestatione cognoscitis, & tamē vbi ad persequendum animus Herodis exarsit, ibi ad nō credendum vester sensus obduruit. Felicior

Matth. 2.

ergo ignorantia infantium, quos persequutor occidit, quā vestra scientia, quos in sua perturbatione consuluit. Vos nolulistis regnum eius recipere, cuius oppidum potuistis ostendere. Illi potuerunt pro eo mori, quem nondum poterant cōfiteri. Itaq; Christus, ne vllum ei tempus esset absque miraculo, ante vsum linguę potestatem verbi tacitus exere-

Matth. 18.

Mat, & quasi iam diceret: Sinite paruulos venire ad me, talium est enim regnum cœlorum: noua gloria coronabat infantes, & de initijs suis paruulorum primordia consecrabat, vt disceretur neminem hominum diuini non capacem esse sacramenti, quando etiam illa ætas glorię esset apta martyrij.

Agnoscamus ergo dilectissimi in Magis adoratoribus Christi, vocationis nostrę fideiꝝ primitias, & exultantibus animis beatę spei initia celebremus. Exinde enim in æternam hæreditatem cœpi-mus introire. Exinde nobis Christum loquentia scripturarum arcana patuerunt, & veritas, quam ludæorum obcæcatio nō recepit omnibus nationibus lumen suum in-
uexit.

uēxit. Honoretur itaque à nobis sacratissimus dies, in quo salutis nostræ autor apparuit, & quem Magi infantē venerati sunt in incunabilis, nos omnipotentem adoremus, in cœlis. Ac sicut illi de thesauris suis mysticas domino munerum species obtulerunt: ita & nos de cordibus nostris, quæ Deo sunt digna, promamus. Quamuis enim omnium bonorum sit ipse largitor, etiam nostræ tamen fructum quærit industriæ. Non enim dormientibus prouenit regnum cœlorum, sed in mandatis Dei laborantibus atque vigilantibus, ut si dona illius irrita non fecerimus, per ea, quæ dedit, mereamur accipere, quod promisit. Vnde cohortamur dilectionem vestram, ut abstinentes vos ab omni opere malo, quæ sunt casta & iusta sectemini. Filij enim lucis abjicere debent opera tenebrarum. Itaque odia declinate, mendacia abjicite, superbiam humilitate destruite, auaritiâ largitate delete. Decet enim, ut capiti sua membra conueniât, ut promissarum beatitudinum mereamur esse consortes, per dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre & spiritu sancto uiuit & regnat Deus in secula seculorum, Amen.

Laborantibus, non ociosis regnum dei promissum.

Rom. 13.

Sermo III. in eadem solennitate.

Declarationis Christi causam, necessitatem, utilitatemque explicat.

k

Quam-

Quamuis sciam dilectissimi, quod sanctitatem vestram hodiernæ festiuitatis causa non lateat, eamq; secundum consuetudinem Euangelicus vobis sermo referauerit: tamen vt nostri nihil desit officij, loqui de eodem, quod dominus donauerit, audebo, vt in communi gaudio, tanto religiosior sit omnium pietas, quanto magis omnibus fuerit intellecta solennitas. Pro- uidentia nanque misericordiæ Dei, dispositum habens pereunti mundo in nouissimis temporibus subuenire, saluationem omnium gentium præfiniuit in Christo, vt quia & cunctas nationes à veri Dei cultu impius dudum error auerterat, & ipse peculiaris Dei populus Israel ab institutis legalibus penè totus exciderat, conclusis omnibus sub peccato, omnium misereretur. Deficiente enim vbique iustitia, & toto mundo in vana & maligna prolapso, nisi iudicium suum diuina potestas differret, vniuersitas hominum sententiam damnationis exciperet. Sed in indulgentiam ira translata est, & vt clarior fieret exercendæ gratiæ magnitudo, tunc placuit abolendis peccatis hominum, sacramentum remissionis adferri, quando nemo poterat de suis meritis gloriari. Huius autem ineffabilis misericordiæ manifestatio facta est Herode apud Iudæos ius regium tenente, vbi legitima regum successione cessante, & Pontificum potestate destructa, alienigena obtinuerat principatû, vt veri regis ortus, illius prophetiæ probare-

Rom.

Incarnati-
onis
Christi
tempus
promissi-
um.

Baretur voce, quæ dixerat: Nō deficiet princeps ex Iuda, neque dux de femoribus eius, donec veniat, cui repositum est, & ipse erit expectatio gentium. De quibus quondam Genes. 49
beatissimo patriarchæ Abrahamæ innumera- Genes. 22.
bilis fuerat promissa successio, nō carnis semine, sed fidei fœcūditate generāda. Et ideo stellarum multitudini comparata, vt ab omni gentium patre, non terrena, sed cœlestis progenies speraretur. Ad creandā ergo promissam posteritatem, hæredes in syderibus designati, ortu noui syderis excitantur, vt in quo cœli adhibitū fuerat testimonium, cœli famularetur obsequium. Commouet Magos remotioris Orientis habitatores stellis cæteris stella fulgentior, & de mirandi luminis claritate, viri ad hæc spectanda non in-scñ, magnitudinem significationis intelligunt, agente hoc sine dubio in eorum cordibus inspiratione diuina, vt eos tantæ visionis mysterium non lateret, & quod oculis ostendebatur insolitum, animis non esset obscurum. Deniq; officium suum cum religione disponunt, & his se instruūt donis, vt adoraturi vnum, tria se simul credidisse demonstrent, auro honorantes personam regiam, mirrha humanam, thure diuinam. Ingrediuntur enim Iudaici regni præcipuam ciuitatem, & in vrbe regia ostēdi sibi postulant puerum, quem ad regnandum sibi didicerant procreatum. Conturbatur Herodes, timet salutem suā, metuit potestati. Requirit à sacerdotibus & doctoribus legis,

quid de ortu Christi scriptura prædixerit, in
 notitiâ venit, quod fuerat prophetatû. Ve-
 ritas illuminat Magos, infidelitas obcæcat
 magistros. Carnalis Israel non intelligit,
 quod legit, non videt, quod ostendit, vitur
 Rom. 2. paginis, quarum non credit eloquijs. Vbi est
 Genes. 25. Iudæe gloriatio tua? Vbi de Abraham pa-
 Rom. 9. tre ducta nobilitas? Nonne circumcisio tua
 præputium facta est? Ecce maior seruis mi-
 nori, & alienigenis in sortem hæreditatis
 tuę intransibus, eius testamenti, quod in so-
 la litera tenes, recitatione famularis. Intret,
 intret in patriarcharû familiâ gentium ple-
 nitudo, & benedictionē in semine Abrahamæ,
 qua se filij carnis abdicant, filij promissionis
 accipiant. Adorent in tribus Magis vniuersi
 populi vniuersitatis autorem, & non in Iu-
 daea tatum Deus, sed in toto orbe sit notus,
 Psal. 75. vt vbique in Israel sit magnum nomen eius.
 Mat. 1. Quoniam hanc electi generis dignitatem si-
 cut infidelitas in suis posteris conuincit esse
 degenerē: ita fides omnibus facit esse com-
 munem. Adorato autem domino Magi, &
 Magi cur per aliam
 per aliam
 viam re-
 uersi sunt. omni deuotione completa, secū dum admo-
 nitionem somnij non eodem, quo venerant,
 itinere reuertūtur. Oportebat enim, vt iam
 in Christum credentes, non per antiquas
 conuersationis semitas ambularent, sed no-
 uam ingressi viam, à relictis erroribus ab-
 stinerent. Tum vt etiam Herodis vacuaren-
 tur insidiæ, qui in puerum Iesum impieta-
 tem doli per simulationē disponebat officij.
 Vnde quia spes iltius erat soluta commenti,
 in ma-

in maiorem furorem iracundia regis arde-
 scit. Nam recolens tempus, quod indicaue-
 rant Magi, in omnes Bethleem pueros ra-
 biem crudelitatis effundit, & cæde generali
 vniuersæ ciuitatis illius in æternā gloriam
 transituram trucidat infantiam, æstimans
 fore, vt nullo illic paruulo non occiso, occi-
 deretur & Christus. At ille, qui sanguinem
 suum pro mundi redemptione fundendum
 in aliam differret ætatem, Ægypto se paren-
 tū ministerio subuectus intulerat, repetens
 scilicet Hebrææ gentis antiqua cunabula,
 & principatum veri Ioseph, maioris prou-
 dentia potestate disponens vt illā diuiniorem
 omni inedia famem, qua Ægyptiorū men-
 tes veritatis inopia laborabant, veniens de Ioan. 6.
 cælo panis vitæ & cibus rationis, auferret,
 nec sine illa regione pararetur singularis ho-
 stia sacramentum, in qua primum occisio-
 ne agni, salutiferum crucis signum & pa- Magi pri-
 scha domini fuerat præformatum. His igitur gen-
 tur dilectissimi diuinæ gratiæ mysterijs eru-
 diti, diem primitiarum nostrarum, & voca-
 tionis gentium inchoationem, rationabili
 gaudio celebremus, gratias agentes miseri- Colos. 1.
 cordi Deo, qui dignos nos fecit, sicut ait A-
 postolus, in partem sortis sanctorum in lu-
 mine, qui eripuit nos de potestate tenebra-
 rum, & transtulit in regnum filij dilectionis
 suæ. Quoniam sicut prophetauit Esaia: Esaia 9.,
 Gentium populus, qui sedebat in tenebris,
 vidit lucem magnam: & qui habitabant in
 regione ymbræ mortis, lux orta est eis.

DE EPIPHANIA, DOM.

- **Esaiz 55.** De quibus idem dicit ad dominū: Gentes, quæ te non nouerunt, inuocabunt te: & populi, qui te nesciebant, ad te confugient. Hunc diem Abraham vidit, & gauisus est, quum benedicendos fidei suæ filios in semine suo, quod est Christus, agnouit, & omnium se futurum gentium patrem credendo prospexit, dans gloriam Deo, & plenissimè sciens, quoniam quod promisit, potens est & facere. Hunc diem Dauid canebat in
- Ioan 8.**
Rom. 4.
- Psal. 85.** psalmis dicens: Omnes gētes, quasunque fecisti, veniet & adorabunt coram te domine, & glorificabunt nomen tuum. Et illud:
- Psal. 97.** Notum fecit dominus salutare suum, ante conspectum gentium reuelauit iustitiam suam. Quod vtique exinde fieri nouimus, ex quo tres Magos, de longinquitate suæ regionis excitatos, ad cognoscendum & adorandum regem cœli & terræ stella perduxit & recte intuentibus quotidie apparere nō desinit: Et si potuit notū facere Christum in infantia latentem, quāto magis potest eūdem manifestare in maiestate regnantem? Cuius utiq; famulatus ad formam nos sui obsequiū hortatur, vt huic gratiæ, qua omnes inuitantur ad Christū, quātum possumus, seruiamus. Quicunq; enim in Ecclesia piè viuit & castè: qui ea quæ sursum sunt, sapit, non quæ super terram: cœlestis quodāmodo instar est luminis. Et dū ipse sanctę vitę nitorē seruat, multis viā ad dominum quasi stella demonstrat. In quo studio omnes dilectissimi vobis inuicem prodesse debetis.

betis, vt in regno Dei, ad quod recta fide & bonis operibus peruenitur, sicut lucis filij splendeatis, per dominum nostrum Iesum Christum qui cum Deo patre & spiritu sancto viuit & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

Sermo IIII. in eadem solennitate.

Epiphania festum (in quo magnum praesidium prouidentia diuina constituit) summis laudibus celebrandum docet, spiritusq; sancti in magos opus ostendit, atq; Manichaeorum haesim detegendo confutat.

Iustum & rationabile dilectissimi verae pietatis obsequium est, in diebus, qui diuinae opera misericordiae protestantur, toto corde gaudere & honorifice ea, quae ad salutem nostram gesta sunt, celebrare, vocante nos ad hanc deuotionem ipsa recurrentium temporum lege, quae nobis post diem, in quo coaeternus patri filius Dei natus ex virgine est, breui interuallo Epiphaniae intulit festum, ex apparatione domini consecratum. In quo fidei nostrae magnum praesidium prouidentia diuina constituit, vt dum soleni ueneratione recolitur adorata in exordijs suis saluatoris infantia, per ipsa originalia documenta probaretur veri hominis in Christo orta natura. Hoc enim est, quod iustificat impios, hoc est quod ex peccatoribus facit sanctos, si in vno eodemq; domino nostro Iesu Christo, & vera deitas, & vera credatur hu-

k iiij mani-

manitas. Deitas, qua ante omnia secula in
 forma Dei æqualis est patri. Humanitas,
 qua nouissimis diebus in forma serui vni-
 tus est homini. Ad roborandum ergo hanc
 fidem, quæ contra omnes pronunciabatur
 errores, ex magna gestum est diuini pieta-
 te consilij, vt gens in longinqua Orientalis
 plagæ regione consistens, quæ spectando-
 rum syderum arte pollebat, signum nati
 pueri, qui supra omnem Israel esset regna-
 turus, acciperet. Noua etenim claritas apud
 Magos stellæ illustrioris apparuit, & intuen-
 tium animos ita admiratione sui splendoris
 impleuit, vt nequaquam sibi crederent ne-
 gligendum, quod tanto nunciabatur indi-
 cio. Præerat autem, sicut res docuit, huic
 miraculo gratia Dei, & * quum Christi na-
 tiuitatem nec ipsa adhuc Bethleem tota di-
 didisset, iam illam credituris gentibus infe-
 rebat: & quod nondum poterat humano
 eloquio differi, cœlo faciebat euangelizante
 cognosci. Quamuis autem diuinæ digna-
 tionis esset hoc munus, vt cognoscibilis
 gentibus fieret natiuitas saluatoris, ad
 intelligendum tamen miraculum signi po-
 tuerūt Magi & de antiquis Balaam prænun-
 ciationibus commoneri, scientes olim es-
 se prædictum, & celebri memoria diffu-
 matum: Orietur stella ex Iacob, & exur-
 get homo ex Israel, & dominabitur gen-
 tium. Tres itaque viri, fulgore insoli-
 ti syderis diuinitus incitati, præuium mican-
 tis luminis cursum sequuntur, existimantes
 se sig-

* cum

Ium. 24.

se signatū puerum Hierosolymis in ciuitate regia reperturos. Sed cum eos hæc opinio fefellerit, per Iudæorum scribas atq; doctores, quod sacra de ortu Christi prænunderat scriptura, didicerunt, vt gemino testimonio confirmati, ardentiori fide expeteret, quem & stelle claritas, & prophetiæ manifestabat autoritas. Prolato autem diuino oraculo per responsa pontificum, & declarata spiritus voce, quæ dicit: Et tu Bethleem terra Iudæ, nequaquā minima es in principibus Iuda, Ex te enī exiet dux, qui regat populum meum Israel: quam facile & quam consequens fuit, vt Hebræorum proceres crederent, quod docebant. Sed apparet illos carnaliter cum Herode sapuisse, & regnum Christi commune cum huius mundi potestatibus æstimasse, vt & isti temporalē spernerent ducem, & terrenum metueret ille consortem. Superfluo Herodes timore turbaris, & frustra in suspectum tibi puerum sœuire moliris. Non capit Christum regia tua, nec mundi dominus potestatis tuæ sceptri est contentus angustis. Quem in Iudæa regnare nō vis, ubiq; regnat, & felicius ipse regnares, si eius imperio ipse subdereris. Cur sincero officio non facis, quod subdola falsitate promittis? Perge cum Magis, & verum regem suppliciter adorando venerare. Sed tu Iudaicæ sectator cæcitatibus non imitaris gentium fidem corq; peruersum ad crudeles conuertis insidias, nec illū occisurus, quē metuis, nec illis nociturus, quos

Mich. 5.
Math. 2.

Spiritus
sancti
opus in
Magos.

perimis. Deducti igitur dilectissimi in Beth-
leem Magi stellæ præcedentis obsequio,
gausi sunt gaudio magno valde, sicut Euā-
gelista narravit. Et intrantes domum, inue-
nerunt puerum cum Maria matre eius. Et
procidentes adorauerūt eum: & apertis the-
sauris suis, obtulerunt ei munera, aurū, thus,
& myrrham. O perfectæ scientiæ mirabilem
fidem, quam non terrena sapientia erudiuit:
sed spiritus sanctus instituit. Vnde enim ij
viri, cū proficiscerentur de patria, qui non-
dum viderant Iesum, nec aliquo contuitu
eius, quod eum tam ordinatè venerarentur,
aduerterant, hanc deferendorum munerum
seruauere rationem? nisi quia præter illam
stellæ speciem, quæ corporeū incitauit ob-
tutum, fulgētior veritatis radius corū cor-
da perdocuit, vt priusquam labores itineris
inchoarent, eum signati sibi intelligerent,
cui in auro regi⁹ honor, in thure diuina ve-
neratio, in myrrha mortalitatis cōfessio de-
beretur. Et hæc quidem, quantum ad illu-
minationem fidei pertinebat, potuerunt il-
lis credita & intellecta sufficere, vt corpora-
li intuitu nō inquirerēt, quod plenissimo vi-
su mētis inspexerant. Sed diligentia sagacis
officij, vsque ad videndum puerum perse-
uerans, futuri temporis populis, & nostri se-
culi hominibus seruiebat, vt sicut omnibus
nobis profuit, quod post resurrectionē do-
mini vestigia vulnerum in carne eius Tho-
mæ Apostoli explorauit manus, ita ad no-
stram vtilitatem proficeret, quod infantiam
ipsius

Nobis
profuit,
quod Ma-
gi infan-
tiā Chri-
sti vider-
unt.

ipsius Magorum probauit aspectus . Viderunt itaq; Magi , & adorauerunt puerum de tribu Iuda, de semine Dauid secundum carnem , factum ex muliere , factum sub lege, quam non soluere venerat , sed adimplere . Viderunt & adorauerunt puerum, quantitate paruulum, alienæ opis indigum, fandi impotem, & in nullo ab humanę infantię generalitate dissimilem . Quia sicut fidelia erant testimonia, quę in eo maiestatem inuisibilis diuinitatis assererent : ita probatissimū esse decebat verbum carnem factum , & sempiternam illam essentiam filij Dei , hominis veram suscepisse naturā, ne vel ineffabilium operum secutura miracula , vel excipiendarum supplicia passionum , sacramentum fidei ex rerū diuersitate turbarent, cum iustificari omnino nō possent, nisi qui dominum Iesum & verum Deum & verum hominem credidissent . Huic singulari fidei dilectissimi & prædicatæ per omnia secula veritati diabolica Manichæorū resistit impietas: qui sibi ad interficiendas deceptorum animas nefandi dogmatis ferale commentum de sacrilegis & fabulosis mendacijs texuerunt, & per has insanarum opinionum ruinas eoque præcipites proruerunt, vt sibi falsi corporis fingerent Christum, qui nihil in se solidum , nihil verū, hominū oculis ac tibusq; præbuerit, sed simulatæ carnis vacuam imaginem demonstrarit. Indignum enim videri volunt, vt credatur Deus Dei filius foemineis se inseruisse visceribus , & maiestatem suam

Rom. 11

Gal. 4.

Matth. 5.

Manichæorum impietas.

suam huic contumeliæ subdidisse, vt natū-
 ræ carnis immixtus, in vero humanæ sub-
 stantiæ corpore nasceretur, cum totum hoc
 opus non iniuria sit ipsius, sed potentia, nec
 credenda pollutio, sed gloriosa dignatio. Si
 enim lux ista visibilis nullis immundicijs,
 quibus superfusa fuerit, violatur, nec radio-
 rum solis nitorem, quem corporeā esse crea-
 turam non dubium est, loca vlla sordentia
 vel cœnosa contaminant, quid illius sem-
 piternæ & incorporeæ lucis essentiam po-
 tuit qualibet sui qualitate pollueret? quæ se
 ei, quam ad imaginem suam cōdidit, socian-
 do creaturæ purificationem præstitit, macu-
 lam non recepit: & sic sanauit vulnera infir-
 mitatis, vt nulla pateretur damna virtutis.
 Quod diuinæ pietatis magnum & ineffabi-
 le sacramentum, quia omnibus sanctarum
 scripturarū testificationibus est nunciatum,
 isti, de quibus loquimur, aduersarij verita-
 tis, legem per Moysen datam, & inspirata di-
 uinit⁹ prophetarū oracula respuerūt, ipsasq;
 Euangelicas & Apostolicas paginas, quæ-
 dam auferendo, & quædam inferendo vio-
 lauerunt, cōfingentes sibi sub Apostolorum
 nominibus, & sub verbis ipsius saluatoris,
 multa volumina falsitatis, quibus erroris
 sui commenta munirent, & decipiendorum
 mentibus mortiferum virus infunderent.
 Videbant enim sibi vniuersa obistere, om-
 nia reclamare, & non solū nouo, sed etiam
 veteri testamēto sacrilegę impietatis suę de-
 mentiā confutari. Et tamen in furiosis men-
 dacijs

dañs persistentes, Ecclesiam Dei deceptionibus suis perturbare non desinunt: hoc miseris (quos illaqueare potuerunt) persuadentes, vt negent à domino Iesu Christo humanam naturam verè esse susceptam: negent eum verè pro mundi salute crucifixum: negent de eius latere lancea vulnerato sanguinem redemptionis & aquam fluxisse baptismatis: negent eum sepultum, ac die tertia suscitatum: negent eum in conspectu discipulorum ad considendum in dextera patris super omnes cœlorum altitudines eleuatum, & vt tota Apostolici veritate Symboli sublata, nulla spes incitet sanctos: negent à Christo viuos & mortuos iudicandos, & quos tantorum sacramentorum virtute priuarint, doceant in sole & luna colere Christum, & sub nomine spiritus sancti, ipsum talium impietatum magistrum adorare Manichæum. Ad confirmanda igitur dilectissimi corda nostra in fide & veritate profit omnibus hodierna festiuitas, & ex testimonio manifestatę saluatoris infantię confessio catholica muniatur, & naturę nostrę carnem in Christo negantium anathematizetur impietas, de qua nos beatus Ioānes Apostolus nō dubio sermone pmonuit dicēs: Oīs spiritus, qui confitetur Christum Iesum in carne venisse, ex Deo est: & oīs spiritus, qui soluit Iesum, ex deo nō est, & hic est Antichristus. Nichil ergo cū huiusmodi hominibus commune sit cuiquā Christiano, nulla cum talibus habeatur societas, nullumq; consortium.

Profit

Manichæorum impietas anathematizanda
1. Ioan. 4.
Manichæi vitandi.

Orādum
pro here-
ticis.

Cor 11.
Rom. 12.

Psal. 145.

Profit vniuersæ Ecclesiæ, quod multi ipso-
rū, domino miserante, detecti sunt, & in qui-
bus sacrilegijs viuerent, eorundē confessio-
ne patefactum est. Neminē fallant discretio-
nibus ciborum, sordibus vestiū, vultuumq;
palloribus. Non sunt casta ieiunia, quæ non
de ratione veniunt continentiæ, sed de arte
fallaciæ. Haftenus nocuerint incautis, ha-
ctenus illuserint imperitis, post hoc nullius
excusabilis erit lapsus: nec iam simplex ha-
bendus est, sed valde nequam atque peruer-
sus, qui deinceps repert⁹ fuerit nefando ob-
strictus errore. Ecclesiasticū sanè atq; diui-
nitus institutum non solum nō inhibemus,
sed etiam incitamus affectum, vt etiam pro
talibus nobiscum domino supplicetis, quo-
niam & nos deceptarum animarum ruinas
cum fletu & mœrore miseramur, exequētes
Apostolicę pietatis exemplū, vt cum infir-
mantibus infirmemur, & cum flentibus de-
fleamus. Speramus enim exorandam mise-
ricordiam Dei multis lachrymis & legitima
satisfactione lapsorū, quia dum hoc in cor-
pore viuitur, nullius desperanda reparatio,
sed omnium est optanda correctio, auxilian-
te domino, qui erigit elisos, soluit compedi-
tos, & illuminat cæcos, cui est honor & glo-
ria in secula seculorum, Amen.

Sermo V. in eadem solennitate.

*Epiphania festum quare celebrandum sit, quid
Bella designet, quid Herodes, & quomodo in Ma-
gis,*

gis, (personam gentium gerentibus) eorum vocatio, iudeis in errore obstinatis, indicata sit, quos tandem ad resipiscentiam reuocare conatur.

Hodiernam festiuitatem dilectissimi apparitio domini & saluatoris nostri (sicut nostis) illustrat. Et hic ille dies est, quo ad cognoscendum adorandumque Dei filium tres Magos præuia stella perduxit. Cuius facti memoriam merito placuit honore annuo celebrari, vt dū Evangelica historia incessanter recensetur, semper se intelligentium sensibus inferat salutiferum mysterium per insigne miraculum. præcesserant quidem multa documenta, quæ corpoream natiuitatem domini manifestis indicijs declararent: siue quum beata Maria virgo fœcundandam se spiritu sancto, parituramque Dei filium audiuit & credidit: siue quum ad salutationem ipsius in vtero Elisabeth nondum natus Ioannes prophetica exultatione cōmotus est, & quasi etiam intra matris viscera iam clamaret, Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi: vel cum ortū domini angelo nunciante pastores cœlestis exercitus sunt claritate circumdati, vt non ambigerent de maiestate pueri, quem erāt in præsepe visuri: nec putarent, quod in sola natura hominis esset æditus, cui supernæ militiæ famularetur occursus. Sed hæc atq; alia huiusmodi paucis

Matth. 2.

Natiuitate Christi corpore documenta declarant.
Lucæ 1.
Ioan. 1.
Lucæ 2.

tunc

tunc videntur innotuisse personis, quæ vel ad cognationem Mariæ virginis, vel ad sancti Ioseph familiam pertinebant. Hoc autem signum, quod magos in longinquo positos & efficaciter mouit, & ad dominum Iesum perseueranter attraxit, illius sine dubio gratiæ sacramentū, & illius fuit vocationis exordium, qua nimirum nō in Iudæa tantum, sed etiam in toto mundo Christi erat Euangelium prædicandum: vt per illam stellam, quæ Magorum visu splenduit, Israelitarum verò oculis non refulsit, & illuminatio significata sit gentium, & cecitas declarata Iudæorum. Permanet igitur dilectissimi, sicut euidenter apparet, mysticorum forma gestorum: & quod imagine inchoabatur, veritate completur. Radiat nanque è cœlo

Matth. 2. Stella per gratiam, & tres Magi coruscatione Euangelici fulgoris acciti, in omnibus quotidie nationibus ad adorandam potentiā summi regis accurrunt. Herodes in diabolo quoq; fremit, & auferri sibi iniquitatis suæ regnum in Ihs, qui ad Christum transeunt, ingemiscit. Vnde si paruulos interficiat, Iesum sibi videtur occidere: Quod utiq; facere sine cessatione molitur, dum primordijs renatorū spiritū sanctū eripere, & quandā teneræ fidei velut infantia tētat extigueret. Iudæi verò, qui extra regnū Christi esse voluerūt, adhuc quodammodo sub Herodis sunt principatu. Et dominante sibi saluatoris inimico, alienigenæ seruiunt potestati, quasi nesciant prophetatum, dicente Iacob:

Iacob: Non deficiet princeps ex Iuda, & dux de femoribus eius, donec veniat cui reposita sunt: & ipse est expectatio gentium. Sed nondum intelligunt, quod negare non possunt, & mente non capiunt, quod scripturarum narratione nouerunt. Quoniam insanis magistris veritas scandalum est, & cecis doctoribus sit caligo, quod lumē est. Respondent itaque interrogati, quod in Bethleem nascitur Christus, & scientiam suam, qua alios instruunt, non sequuntur. Perdiderunt igitur placationē hostiarum, successionem regum, locum supplicationum, & ordinem sacerdotum: & quum omnia sibi clausa, omnia experiantur sibi esse finita, non vident ea in Christum esse translata. Vnde quod illi tres viri vniuersarum gentiū personam gerentes, adorato domino sunt adepti, hoc in populis suis per fidem, quæ iustificat impios totus mundus assequitur: & hæreditatem domini ante secula præparatam accipiunt adoptiui, & perdunt, qui videbantur esse legitimi. Resipisce tandem Iudæe, resipisce, & ad redemptorem tuum deposita infidelitate conuertere. Noli sceleris tui immanitate terreri. Non iustos Christus, sed peccatores vocat: Nec impietatem tuam repellit, qui pro te, dum crucifixus esset, orauit. Immitem crudelium patrū tuorum solue sententiam, neque te eorum maledictio patiaris astringi, qui clamantes de Christo, Sanguis ei⁹ super nos & super filios nostros, facinus in te sui criminis transfuderūt. Re-

Genes. 49

Magi gentiū personam gerentes.

Iudæorū vocatio ad resipiscen-
tiam.
Matth. 9.
Lucæ 23.

Matth. 27

dite ad misericordem, vtimini clementia re-
 mittētis. Seuitia enī vestre iniquitatis con-
 uersa est in causam salutis. Viuit, quem peri-
 re voluistis. Confitemini negatum, adorate
 venditum, vt vobis bonitas illius proffit, cui
 vestra malignitas nocere nō potuit. Quod
 ergo ad veram dilectissimi pertinet charita-
 tem, quam etiam inimicis nostris ex domi-
 nica eruditione debemus, & optandum no-
 bis est & studendum, vt hic populus, qui ab
 illa spiritali patrum nobilitate defecit, ramis
 suæ arboris inseratur. Multū enim nos Deo
 beneuolentia ista commendat: quia ideo de-
 lectum eorum nobis misericordię locū fecit,
 vt eos ad æmulationem salutis recipiēde fi-
 des nostra reuocaret. Nam vitā piorū non
 solum sibi, sed etiam alijs esse vtilem decet,
 vt quod apud eos agi non potest verbis, ob-
 tineatur exemplis. Considerantes igitur di-
 lectissimi ineffabilē erga nos diuinorū mu-
 nerum largitatem, cooperatores simus gra-
 tiæ Dei operantis in nobis. Non enim dor-
 mientibus prouenit regnum cœlorum, nec
 ocio desidiaq; torpentibus beatitudo æter-
 nitatis ingeritur: sed quia, sicut Apostolus
 ait, si compatimur, & cōglorificabimur, illa
 nobis currenda est via, quā ipse dominus se
 esse testatus est: qui nobis nullis operū me-
 ritis suffragantibus, & sacramēto consuluit
 & exemplo, vt in adoptionem vocatos per
 illud proucheret ad salutē, per hoc imbue-
 ret ad laborem. Hic autē labor dilectissimi
 pñs filijs & bonis seruis nō solum nec asper
 nec

Matth. 5.

Opus
 Commen-
 datio.

Rom. 8.
 Ioan. 14.

Humili-
 bus & o-
 bedienti-
 bus nihil
 difficile.

nec onerosus, sed etiā suavis & levis est, dicente domino: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Matth. 11.
Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Iugū enim meum suaue est, & onus meum leue. Nihil ergo dilectissimi arduum est humilibus, nihil asperū mitibus, & facile omnia præcepta veniunt in effectum, quando & gratia præstendit auxilium, & obedientia mollit imperium. Intonante enim quotidie auribus nostris eloquio Dei, omnis homo, quid diuinæ iustitiæ placeat, scire conuincitur. Sed quia 1. Cor. 3.
iudiciū illud, quo vnusquisq; recipiet, prout gessit, siue bonum, siue malum, iudicaturi patientia & bonitate differtur, impunitatem sibi iniquitatis infidelium corda promittunt, & putant humanorum actū qualitates ad diuinæ prouidentiae non pertinere censuram, quasi nō euidentissimis plerunq; supplicijs male gesta plectantur, aut non sæpe cœlestium comminationū terror ostendet: quibus utiq; & fides monetur, & infidelitas increpatur. Inter hæc autem permanet super omnes benignitas Dei, & nulli misericordiā suam denegat, cū indiscretè vniuersis bona multa largitur, eosq; quos merito subderet pœnis, magis vult inuitare beneficij. Dilatio enim vindictę dat locū pœnitentiæ. Nec tamē dici potest, nulla ibi esse ultio, vbi nulla conuersio est: quia mēs dura & ingrata iam sibi ipsa supplicium est, & in

Psal. 6.

Sanctorū
ambien-
da suffragia.
1. Cor. 6.
Philip. 2.
Lucæ 12.
1. Thes. 5.

conscientia sua patitur, quicquid Dei boni-
tate differtur. Non ita igitur delinquentes
peccata delectent, vt illos in suis actibus vi-
tæ huius finis inueniat. Quoniam in inferno
nulla est correctio, nec datur remedium sa-
tisfactionis, vbi iam non superest actio vo-
luntatis, dicente propheta Dauid: Quoniam
non est in morte, qui memor sit tui: in infer-
no autem quis confitebitur tibi? Fugiantur
noxia voluptates, inimica gaudia, & deside-
ria iam iamq; peritura. Quis fructus est, quæ
utilitas, ea indefinenter cupere, quæ etiam
si non deferunt, deferenda sunt? Amor re-
rum deficientium ad incorruptibilia trans-
feratur, & ad sublimia vocatus animus cœ-
lestibus delectetur. Confirmate amicitias
cum sanctis angelis, intrate in ciuitatem
Dei, cuius vobis spondetur habitatio, &
Patriarchis, Prophetis, Apostolis, Mar-
tyribusque sociamini. Vnde & illi gau-
dent, inde gaudete. Horum diuitias con-
cupiscite, & per bonam æmulationem ipso-
rum ambite suffragia. Cum quibus enim fu-
erit vobis consortium deuotionis, erit &
communio dignitatis. dum itaq; tēpus vo-
bis ad mandata Dei exequenda conceditur,
glorificate Deum in corpore vestro, & luce-
te dilectissimi sicut luminaria in hoc mūdo.
Sint lucernæ mentium vestrarū semper ar-
dentes, & nihil resideat vestris in cordibus
tenebrosus. Quoniam sicut ait Apostolus:
Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux
in domino, vt filij lucis ambulate: implea-
turq;

turque in vobis quod in trium Magorum imagine præcessit. Et sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videntes opera vestra bona, magnificent patrem vestrum, qui in cœlis est. Sicut enim magnum peccatum est, cum inter gentes propter malos Christianos nomen domini blasphematur: ita magnum pietatis est meritum, cum eidem in sancta seruorum suorum conuersatione benedicitur. Cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Sermo V I. in eadem solennitate.

Quomodo munera mysticè offerre debeamus docet, diaboli (per Herodem significati) insidiandi rabiem & furorem, & quomodo persecutionibus tyrannorum Ecclesia creauerit, indicat, & quàm periculosa sit tranquillitas ista à tyrannorum persecutionibus.

Dies dilectissimi, quo primum gentibus saluator mundi Christus apparuit, sacro nobis honore venerandus est. Illa hodie cordibus nostris concipienda sunt gaudia, quæ in trium Magorum fuere pectoribus, quando regem cœli & terræ signo & ductu noui syderis incitati, quẽ crediderant promissum, adorauere conspicuum.

Neque enim ita ille emensus est dies, vt virtus operis, quæ tunc est reuelata, transierit, nihilq; ad nos nisi rei gestę fama peruenerit, quàm fides susciperet, & memoria celebraret, cum multiplicato munere Dei, etiam quotidie nostra experiantur tempora, quicquid illa habuere primordia. Quamuis ergo narratio Euangelicæ lectionis illos propriè recenseat dies, in quibus tres viri, quos nec prophetica prædicatio docuerat, nec testificatio legis instruxerat, ad cognoscendum Deum à remotissima orientis parte venerunt, hoc idem tamen & manifestius nunc & copiosius fieri in omnium vocatorum illuminatione perspicimus, quoniam impletur prophetia Esaiæ dicentis: Reuelauit dominus brachium sanctum suum in conspectu omnium gentium, & viderunt omnes gentes terrę salutem, quę à domino Deo nostro est. Et iterum: Et quibus non est annunciatum de eo, videbunt, & qui non audierunt, intelligunt. Vnde cum cernimus homines mundanæ sapientiæ deditos, & à Iesu Christi confessione longinquos, de profundo erroris sui reduci, & ad cognitionem veri luminis aduocari, diuinæ procul dubio gratiæ splendor operatur, & quicquid in cordib; tenebrosis nouæ lucis apparet, de eiusdem stellæ radijs micat, vt mentes quas suo fulgore contigerit, & miraculo mouat, & ad Deum adorandum præeundo perducatur. Si autem sollicito intellectu velimus aspicere, quomodo etiam triplex illa species munc-

rum

Esaiæ 53.

Esaiæ 7.

rum ab omnibus, qui quoad Christum gressu fidei veniunt, offeratur, nonne in cordi-

bus rectè credentium eadem celebratur oblatio? Aurum etenim de thesauro animi sui promit, qui Christum regem vniuersitatis agnoscit. Myrrham offert, qui vnigenitum Dei credit veram sibi hominis vnisse naturam. Et quodam eum thure veneratur, qui in nullo ipsum paternæ maiestati imparem confitetur. His comparationibus dilectissimi prudenter inspectis, inuenimus etiam Herodis non deesse personam, cuius ipse diabolus, sicut tunc fuit occultus incentor, ita nunc quoque indefessus est imitator. Cruciatur enim vocatione gentium, & quotidiana potestatis suæ destructione torquetur, dolens vbique se deseriri, & verum regem in locis omnibus adorari. Parat fraudes, fingit dissensiones, erumpit in cædes, & ut reliquijs eorum, quos adhuc fallit, utatur, inuidia vritur in Iudæis, simulatione infidiatur in hereticis, sæuitia accenditur in paganis. Videt enim insuperabilem esse potentiam regis æterni, cuius mors ipsius vim mortis extinxerit, & ideo totam nocendi artem in eos, qui vero regi famulantur, armavit: alios per inflationem scientiæ legalis obdurās, alios verò in furorē persecutionis instigans: alios per falsæ fidei commēta deprauās. Sed hāc Herodis istius rabiē ille vincit & destruit, qui etiam paruulos martyrij* palma coronauit: & fidelibus suis tam inuitam indidit charitatem, ut Apostoli verbis

Herodis
& diaboli
humilis
iniciandi
furor.

* gloria

Rom. 8.

Persecu-
tionibus
tyrānorū
creuisse ec-
clesiam.
Ocu &
ta
per-
cua.

Persecu-
tio noua

audeant dicere. Quis nos separabit à chari-
tate Christi? tribulatio? an angustia? an perse-
quutio? an fames? an nuditas? an pericu-
lum? an gladius? sicut scriptum est: Quia
propter te mortificamur tota die, æstimā-
ti sumus sicut oues occisionis. Sed in his
omnibus superamus propter eum, qui di-
lexit nos. Hanc fortitudinem dilectissimi,
non illis tantum temporibus necessariam
fuisse credimus, quibus reges mundi, &
omnes seculi potestates, cruenta impieta-
te in Dei populum sæuebant, quum ad ma-
ximam pertinere gloriam suam ducerent, si
de terris nomen Christianum auferrent, ne-
scientes Ecclesiam Dei per furorem suę cru-
delitatis augeri: quoniam in supplicijs &
mortibus beatorum martyrum, qui puta-
bantur minui numero, multiplicabantur
exemplo. Denique tantum cōtulit fidei no-
stræ impugnatio persequentium, vt nihil
magis regium ornet principatum, quàm
quod domini mundi membra sunt Christi:
nec tam gloriantur, quod in imperio geniti,
quàm gaudent, quod in baptismo sunt re-
nati. Sed quia tempestas priorum turbinum
conquieuit, & dudum cessantibus prælijs
quædā videtur arridere tranquillitas, vigi-
lanter cauenda sunt illa discrimina, quæ de
ocio ipsius pacis oriuntur. Aduersarius ta-
men, qui in apertis inefficax persecutioni-
b⁹ fuit, tecta nocēdi arte desæuit, vt quos nō
perculit ictu afflictionis, lapsu deiciat volu-
ptatis. Videns itaq; sibi resistere principum
fidem,

fidem, & vnius deitatis inseparabilem Trinitatē nō segnius in palatijs, quam in Ecclesijs adorari, interdictā dolet sanguinis Christiani effusionem, & quorum obtinere non potest mortes, impetit mores. Terrores proscriptionum in avaritię mutat incendium, & quos damnis non fregit, cupiditate corrumpit. Malignitas enim longo vsu proprię imbuta nequitia, nō deposuit odiū, sed vertit ingenium, quo sibi mentes fidelium blandius subdat. Inflamat enim concupiscentijs, quos nō potest vexare tormentis ferit discordias, accendit iras, incitat linguas, & ne ab illicitis dolis cautiora corda se reuocent, cōsummandorum scelerum ingerit facultates: quia illi totius fraudis hic fructus est, vt qui immolatione pecudum & thuris incensione nō colitur, quibuslibet ei criminibus seruiatur. Habet igitur dilectissimi pax nostra pericula sua, & frustra de fidei libertate securi sunt, qui vitiorum desiderijs non resistunt. Cor hominū de operū ostenditur qualitate, & formas mentium species detegit actionum. Nam sunt quidam, sicut ait Apostolus, qui Deū profitentur se scire, factis autem negant. Verē enim reatus negationis incurritur, quando bonum, quod in sono vocis auditur, in conscientia nō habetur. Fragilitas enim humanæ conditionis faciliē in delicta prolabitur. Et quia nullum sine delectatiōe peccatū est, cito acquiescitur deceptoriae voluptati. Sed à carnalibus desiderijs recurratur ad spirita-

sermonis
in Chri-
stianos.

Ad Ti. 2.

psal. 6.

psal. 144.

ie præsidium, & mens habens notitiam Dei sui, à consilijs se malefuadi hostis auertat. Prosit illi patiétia Dei, nec ideo delinquendi pertinacia nutriatur, quia vindicta differatur. Nō sit peccator de impunitate securus, quia si tempus pœnitentiæ amiserit, locum indulgentiæ non habebit, dicente propheta: Quia non est in morte, qui memor sit tui: in inferno autem quis cōfitebitur tibi? Qui autem sibi correctionis reparationem experitur esse difficilem confugiat, ad auxiliantis Dei clementiam, & vincula malæ consuetudinis ab illo poscat abrūpi, qui alleuat omnes, qui corruūt, & erigit omnes elisos. Non erit vacua confitentis oratio, quoniam misericors Deus voluntatem timentium se faciet, & dabit quod petitur, qui dedit vnde peteretur, per dominū nostrum Iesum Christum, qui viuus & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo V I I. in eadem solennitate.

*De humilitate & infantia saluatoris, ad quā
nos cohortatur.*

MEmoria rerum ab humani generis saluatore gestarum, magnam nobis dilectissimi confert vtilitatem, si quæ veneramus credita, suscipiamus imitanda. In dispensationibus enim sacramentorum Christi, & virtutes sunt gratiæ, & incitamenta doctrinæ: vt quem confitemur fidei spiritu ope-

tu operum quoq; sequamur exemplo. Nam etiam ipsa primordia, quę Dei filius per matrem virginem nascendo suscepit, ad prouectum nostrę pietatis instituunt. Simul enim apparet cordibus rectis in vna eademq; persona, & humana humilitas, & diuina maiestas. Quem cunq; testantur infantē, cœlum & cœlestia suū loquuntur autorē. Puer corpore paruus, mundi rector & dñs: & genitricis gremio continetur, qui nullo fine concluditur. Sed in his nostrorum vulnērū est curatio, & nostrę deiectionis erectio: quia nisi in vnū tanta diuersitas conueniret, recōciliari Deo humana natura nō posset. Legem ergo viuēdi remedia nobis nostra sanxerūt: & inde data est moribus forma, vnde mortuis est impēsa medicina. Nec immerito, cū tres Magos ad adorādum Iesum noui syderis claritas deduxisset, non eū imperantē demonibus, nō mortuos suscitantem, non cæcis visum, aut claudis gressum, aut mutis eloquium reformantem, vel in aliqua diuinarum virtutum actione viderunt: sed puerum silentem, quietum, & sub matris sollicitudine cōstitutum: in quo nullum quidem appareret de potestate signum, sed magnum præbetur de humilitate miraculum. Ipsa itaq; species sacrę infantię, cui se Deus Dei filius aptarat, prædicationem auribus intimandam oculisq; gerebat: & quod adhuc vocis nō proferebat sonus, visionis iam docebat effectus. Tota enim victoria saluatoris, quę & diabolū superauit & mundum,
humili-

Humili-
tatis Chri-
sti mag-
num exē-
plum.

humilitate est concepta, humilitate est con-
fecta. Dispositos dies sub persecutione in-
choauit, & sub persecutione finiuit, nec
puero tolerantia passionis, nec passuro de-
fuit mansuetudo puerilis: quia vnigenitus
Dei sub vna maiestatis suæ inclinatione sus-
cepit, vt & homo vellet nasci, & ab homini-
bus posset occidi. Si igitur omnipotēs De-
us causam nostrā nimis malam, humilitatis
priuilegio bonā fecit, & ideo destruxit mor-
tē & mortis autorē: quia omnia, quæ perse-
quutores intulere, non reuit, sed obediens
patri crudelitates sæuientiū mitissima leni-
tate tolerauit, quantum nos humiles, quan-
tum oportet esse patientes, qui si quid labo-
ris incidimus, nunquā nisi nostro merito su-
stinemus? Quis enī gloriabitur castum se ha-
bere cor? aut mundū se esse à peccato? & di-
cente beato Ioanne, Si dixerimus, quia pecca-
tū nō habemus, nos ipsos seducimus, & ve-
ritas in nobis nō est: quā inuenietur ita immu-
nis à culpa, vt in eo non habeat vel iustitia
quod arguat, vel misericordia quod remit-
tat? Vnde tota dilectissimi Christianæ sapiē-
tię disciplina, nō in abundantia verbi, non in
astutia disputādi, neq; in appetitu laudis &
gloriæ, sed in vera & volūtaria humilitate
cōsistit: quam dñs Iesus Christus ab vtero
matris vsq; ad suppliciū crucis, p omni for-
titudine & elegit & docuit. Nā cū discipuli
eius intra se, vt ait Euāgelista, disquirerent,
quis eorū maior esset in regno cœlorū, vo-
cauit paruulum, & statuit eum in medio eo-
rum,

Humilita-
tis laus.

Lucæ 22.
Matth. 18.

rum, & dixit: Amen dico vobis, nisi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicunq; ergo humiliauerit ſe ſicut puer iſte, hic maior erit in regno cœlorum. amat Chriſtus infantiam, quam primum ſuſcepit, & animo & corpore. Amat Chriſtus infantiam, humilitatis magiſtrâ, innocentiæ regulâ, manſuetudinis formam. Amat Chriſtus infantiam, quæ maiorû dirigit mores, ad quâ ſenum reducit ætates, & eos ad ſuû inclinât exemplum quos ad regnum ſublimat æternum. Vt autem pleni valeamus agnoſcere, quomodo apprehēdi poſſit tam mira confeſſio, & in puerilem gradû qua nobis imitatione redeundum ſit doceat nos beatus Paulus, & dicat: Nolite pueri effici ſenſibus, ſed malitia paruuli eſtote. Non ergo ad lubricam infantiam & imperfecta nobis primordia redeundû eſt, ſed aliquid quod etiam graues annos deceat, inde ſumendû eſt, velox commotionum tranſitus, citus ad pacem reſuſus. Nulla ſit memoria offenſionis, nulla cupiditas dignitatis, Amor ſociæ dilectionis, æqualitas naturalis. Magnum enim bonum eſt, nocere non noſſe, & ad maligna non ſapere: quia inferre ac referre iniuriam, mûdi huius prudentia eſt: nemini autem malû pro malo reddere, Chriſtianæ eſt equanimitatis infantia. Ad hâc vos dilectiſſimi ſimilitudinem paruulorû myſterium hodiernæ feſtiuitatis inuitat, & hâc vobis humilitatis formâ adoratus à Magis puer ſaluator inſinuat, qui

Rom. 12.

Lucæ 14.

Lucæ 16.

at, qui vt imitatoribus suis quid gloriæ pararet, ostenderet, ortus sui tempore æditos, martyrio consecrauit, vt in Bethleem, vbi Christus natus est, geniti, per communionem ætatis cōsortes fierent passionis. Ametur igitur humilitas, & omnis à fidelibus vitetur elatio. Alter alterum sibi præferat, & nemo quod est suum, quærat, sed quod alterius, vt cum in omnibus abundauerit affectus beneuolentiæ, in nullo virus inueniatur inuidiæ: quoniam qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur: eodē ipso testante domino nostro Iesu Christo, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnant Deus in secula seculorum, Amen.

Sermo VIII. in eadem solennitate.

Non indigna æstimanda de Christi maiestate, & quibus argumentis deprehendatur, Deum in nobis habitare.

CAusam dilectissimi & rationem solennitatis hodiernæ sæpe vobis & Evangelica narratio, & obseruantia consuetudo patefecit: nec necesse est ita nunc, quæ inter saluatoris nostri primordia humana sunt gesta, replicari, vt de splendore noui syderis, de Magis Magorumq; muneribus, de sænitia Herodis & de interfectione infantium differamus, cum sicut nostis, & in stellæ fulgore Dei gratia, & in tribus viris vocatio gentium,

gentium , & in rege impio crudelitas paganorū , & in occisione infantium , cunctorum martyrum forma præcesserit . Sed quia in sacratissimo die reddendum expectationi vestræ est sacerdotalis sermonis officium , nitamur , vt possumus adiuuante spiritu Dei , eo per intelligentiæ semitas peruenire , vt cognoscamus sacramentum præsentis festi ad omnium fidelium tempora pertinere : nec vlllo modo habeatur insolitum , quod in dispensationum ordine adoratur antiquum . Quamuis ergo omnis anima Christiana nihil indignum habeat de filij Dei maiestate sentire , & transcendens incipientis fidei rudimentis oporteat vnumquenque ad sublimiora proficere : necesse est tamen infirmitatem mentis humanæ , dum verum hominem accipit Christum , de ipsa naturæ nostræ communione trepidare , & per initia vel incrementa corporea ad agnitionem vnius cum patre deitatis difficulter accedere , sed vbi intercaligantes cogitationes radius supernæ lucis refulserit , cunctantes fidei moras splendor veritatis abrumpat , vt cor liberum , & à visibilibus absolutum , lumen intelligentiæ tanquam ducem stellam sequatur : quia sicut Apostolus ait , Dominus Ie- Philip 2.
sus Christus gloria est Dei patris , quem vt venerabatur in cunis humiliter iacentem , ipsum sine diffidentia adoret cum patre regnantem . Hæc autem manifestatio dilectissimi , quæ hesitantium nebulas dissoluit ani-

nit animarum, & ita facit innotescere Dei filium, vt de hoc, quod idem est etiã hominis filius, nihil patiantur obstaculi, ad præsens festi pertinet dignitatē, & vera est infantia saluatoris, declaratio deitatis, quãdo carnis sensus ab humanis ad diuina trãsfertur, vt quos deprimunt experimenta infirmitatum, erigant signa virtutum: Quia tali auxilio & natura nostra indigebat, & causa, vt reparare genus humanam, nec sine maiestate posset humilitas, nec sine humilitate maiestas. Iam verò cum in singulorum fidelium profectib⁹ diuinorũ elucet custodia m̃a, datorum, impleturq; quod dictũ est: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & magnificent patrẽ vestrũ, qui in cœlis est: quis illic non præsensem intelligat maiestatem, vbi veram videt apparere virtutem? quæ utiq; sine Deo nulla est, nec proprietatem obtinet dignitatis, nisi spiritu sui vegetetur autoris. Dicẽte enĩ discipulis suis dño, Sine me nihil potestis facere, dubiũ nõ est, hominẽ bona agentem, à Deo habere & effectum operis, & initium voluntatis, Vnde & Apostolus copiosissimus fidelium cohortator, cum timore, inquit, & tremore vestrã salutem operamini. Deus est enim, qui operatur in vobis & velle & operari pro bona voluntate. Et hæc sanctis causa est tremendi, atq; metuendi, ne ipsis operibus pietatis elati, deserantur operatiõis, & remaneant in infirmitate naturæ.

Qui autem experiri cupit, an in ipso Deus habitat,

Matth. 3.

Ioan. 15.

Philip. 2.

In hac vita nemo sit securus.

habitetur, de quo dicitur, Mirabilis Deus in sanctis suis: syncero examine cordis sui interiora discutiat, & sagaciter querat, qua humilitate resistat superbiae, qua beneuolentia obluetur inuidiae, quam non capiatur adulantium linguis, quamque bonis delectetur alienis, an pro malo non cupiat malum reddere, malitiam inultas obliuisci iniurias, quam imaginem & similitudinem sui conditoris amittere, qui omnes ad cognitionem sui generalibus incitans donis, pluit super iustos & iniustos, & solem suum oriri facit super bonos & malos. Ac ne in multis laboreat sollicitae discretionis inspectio, ipsam matrem virtutum omnium charitatem in secretis suae mentis inquirat: & si in ea dilectionem Dei & proximi toto corde intenti repererit, ita ut etiam inimicis suis eadem velit tribui, quae sibi optat impendi, quisquis huiusmodi est, Deum & rectorem & habitatorem sui esse non dubitet: quae tanto magnificentius recipit, quanto magis non in se, sed in domino gloriatur: Quoniam quibus dicitur, Regnum Dei intra vos est: nihil non illius aguntur spiritu, cuius reguntur imperio. Sciētes igitur dilectissimi, quoniam charitas Deus est, qui operatur omnia in omnibus sectamini charitatem, ita ut in vnum castae dilectionis affectum, vniuersorum fidelium corda concurrant. Transeuntia nos & vana non occupent: constanti desiderio ad ea, quae sunt semper mansura, tendamus. Sacramentum enim praesentis festi oportet in nobis esse

67.
Experi-
menta in-
habitatio
nis diuinę

Matth. 5.

Charitas
omnium
virtutum
mater.

2. Cor. 10.
Luc. 17.

1. Ioan. 4.

bis esse perpetuum. Quod utiq; sine fine celebrabitur, si in omnibus actib⁹ nostris dominus Iesus Christus appareat, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO PRIMVS de Quadragesima.

Ieiunandum esse Hebræorum exemplo & Christi ad victoriam obtinendam contra hostes inuisibiles, & de modo ieiunandi.

Hebræorum quondam populus & omnes Israeliticæ tribus, quum propter peccatorum suorum offensiones graui Philistinorum dominatione premerentur, vt superare hostes suos possent, sicut sacra manifestat historia, vires animi & corporis indicto sibi reparauere ieiunio. Intellexerant enim duram & miseram illam subiectionem neglectu se mandatorum Dei & morum corruptione meruisse, frustra que se armis certare, nisi prius vitijs repugnassent. Abstinentes ergo à cibo & potu, seueræ sibi castigationis adhibuere censuram, & vt hostes suos vincerent, gulæ illecebram in seipsis ante vicerunt. Factumque est hoc modo, vt sæui aduersarij & graues domini esurientibus cederent,

derent, quos sibi saturos subiugarāt. Et nos itaq; dilectissimi, inter multas aduersitates & praelia constituti, si similibus remedijs vti cupimus, simili obseruatione curemur. Eadem enim propemodum causa nostra est, quæ illorum fuit: quoniam sicut illi à carnalibus aduersarijs, ita & nos à spiritualibus maximè impugnamur inimicis. Qui si donata nobis per Dei gratiam morum correctione vincatur, & corporeorum nobis hostium fortitudo succumbet, & emendatione nostra infirmabuntur, quos graues nobis, non ipsorum merita, sed nostra delicta fecerunt. Quapropter dilectissimi, vt omnes hostes nostros superare valeamus, per obseruantiam cœlestium mandatorum diuinum quæramus auxilium, scientes non aliter nos præualere posse aduersarijs nostris, nisi præualuerimus & nobis. Sunt enim intra nosmetipsos multa certamina, & aliud caro aduersus spiritum, aliud aduersus carnem: spiritus concupiscit. In qua dissensione si cupiditates corporis fuerint fortiores, turpiter animus amittet propriam dignitatē, & perniciosum erit eum seruire, quem decuerat imperare. Si autem mens rectori suo subdita, & supernis muneribus delectata, terrenæ voluptatis incitamenta calcauerit, & in suo mortali corpore regnare peccatum non siuerit, ordinatissimum tenebit ratio principatum, & munitiones eius nulla spiritalium nequitiarum labefactabit illusio: quia tunc est vera pax hominis & vera libertas, quan-

Ga.

Rom. 8.

do & caro animo iudice regitur & animus Deo præside gubernatur. Hæc autem præparatio dilectissimi, licet omni tempore salubriter assumatur, vt peruigiles hostes incessabili superentur industria, nunc tamen sollicitius expetenda est & studiosius instruenda, quando & ipsi subtilissimi aduersarij acriori insidiatur astutia. Scientes enim agere nos sacratissimos Quadragesimæ dies, in quorum obseruantia omnes præteritæ deficiæ castigantur, omnes negligentia diluuntur, ad hoc totam vim suæ malignitatis intendunt, vt celebraturi sanctum pascha domini, in aliquo inueniamur indigni: & vnde nobis obtinenda erat propitiatio, inde contrahatur offensio. Accedentes ergo dilectissimi ad quadragesimæ initium, id est, ad diligetio rem domini seruitutem, quia quasi ad quendam agonem sancti operis introimus, ad pugnas tentationum animos præparemus, & intelligamus quanto studiosiores pro nostra salute fuerimus, tanto nos vehementius ab aduersarijs impetendos. Sed fortior est, qui in nobis est, quàm qui aduersum nos est, & per ipsum validi sumus, in cuius virtute confidimus: quia ob hoc dominus se tentari à tentatore permisit, vt cuius munimur auxilio, eiusdem erudiremur exemplo. Vicit enim aduersariū, vt audistis, testimonij legis, non potestate virtutis, vt hoc ipso & hominē plus honoraret, & aduersarium plus puniret: cum hostis generis humani non solum quasi à Deo, sed etiam quasi ab homi-

ntari
cur Chri-
stus volu-
erit.

homine impugnaretur & vinceretur. Pugnavit ergo ille tūc, vt & nos postea pugnaremus: vicit ille, vt & nos similiter vincere-
mus. Nulla sunt enim dilectissimi sine tenta-
tionum experimentis opera virtutis, nul-
la sine perturbationibus fides, & nullū sine
hoste certamen, nulla sine congressione vi-
ctoria. Vita hæc nostra in medio insidiato-
rum, in medio præliorū est. Si nolumus de-
cipi, vigilandū est: si volumus superare, pu-
gnādū est. Et ideo sapiētissimus Salomon:
Fili, inquit, accedens ad seruitutem Dei, præ-
para animam tuam ad tētationem. Vir enim
Dei sapientia plenus, sciens studium religio-
nis laborem habere certaminis, cum præui-
deret pugnae periculum, ante admonuit pu-
gnaturū, ne fortè si ad ignorantem tentator
accederet, imparatū citius vulneraret. Nos
itaq; dilectissimi, qui diuinis institutioni-
bus eruditi, ad agonem præsentis certami-
nis scienter accedimus, audiamus dicentem
Apostolum: Nō est nobis colluctatio aduer-
sus carnem & sanguinem, sed aduersus prin-
cipes & potestates, aduersus mundi recto-
res tenebrarum harum, contra spiritalia ne-
quitiae in cœlestibus. Et non ignoremus, q̃
hi hostes nostri cōtra se geri omnia sentiūt,
quæcunq; nos pro nostra salute agere ten-
tamus, & hoc ipso, quod boni aliquid appeti-
mus, aduersarios prouocamus. Hæc enim
inter nos atq; illos diabolicæ inuidiæ fomi-
tē inueterata dissentio est, vt q̃a illi ab alijs
bonis exciderūt, ad quæ nos Deo auxiliante

Prouer. 5.

Ephes. 6.

Ibidem.

iunant
di quo-
modo sit.

prouehimur, nostris iustificationibus tor-
queatur. Si ergo nos erigimur, illi corruunt:
si nos conualescimus, illi infirmantur. Re-
media nostra plagæ ipsorum sunt, quia cu-
ratione nostrorum vulnerum vulnerantur.)
State ergo dilectissimi, vt Apostolus ait, suc-
cincti lumbos mentis vestræ in veritate, &
calceati pedes in præparatione Euangelij pa-
cis, in omnibus sumentes scutum fidei, in
quo possitis omnia tela nequitiae ignea ex-
tinguere, & galeam salutis assumite, & gla-
dium spiritus, quod est verbum Dei. Vide-
te dilectissimi, quàm potentibus nos telis,
quàm insuperabilibus munimētis dux mul-
tis insignis triumphis, & inuictus Christia-
næ militiæ magister armauerit. Succinxit
lumbos baltheo castitatis, calceauit pedes
vinculis pacis, quia & discinctus miles cito
ab impudentiæ incentore vincitur, & non
calceatus, facile à serpēte mordetur. Scutum
fidei ad protectionem totius corporis dedit,
capiti galeam salutis imposuit, dexterā gla-
dio, id est, verbo veritatis instruxit, vt spiri-
talis præliator non solum sit tutus a vulne-
re, sed & repugnantē valeat vulnerare. His
igitur dilectissimi freti armis, impigrè atque
intrepidè propositum nobis certamen inea-
mus, vt in isto ieiuniorū studio, non eo tan-
tum simus sine contenti, vt solam ciborum
abstinentiam putemus esse sectandam. Pa-
rum enim est, si carnis substantia tenuatur,
& animæ fortitudo non alitur. Afflicto pau-
lulum exteriore homine, reficiatur interior,
& sub-

& subtracta carni saturitate corporea, spiritalibus mēs delicijs roboretur. Circūspiciat se oīs anima Christiana, & seuero examine cordis sui interna discutiat. Videat, ne quid ibi discordiæ inhæserit, ne quid cupiditatis infiderit. Incōtinentiam castitas procul pellat, mendacijs tenebras lux abigat veritatis. Quia os, quod mentitur, animam mentientis interficit. Detumescat superbia, humilitas assumatur, recipiscat iracundia, comminuantur iacula noxarum, & obrectatio linguæ frenetur. Cessent vindictæ, & obliuioni mandetur iniurię, Omnis postremo plantatio, quam non plantauit pater cœlestis, radicitus auferatur. Tunc enim in nobis bene virtutum semina nutriuntur, quando ab agro cordis nostri omne germen externum euellitur. Si quis ergo in quempiam ita cupiditate vltionis exarsit, vt eum aut carceri traderet, aut vinculis alligaret, absolutio nem non solum infontis, sed etiam eius, qui pœna dignus videtur, acceleret, vt illa dominicæ orationis regula fidenter vtatur, dicens: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Quam partem petitionum ita dominus speciali insinuatione commendat, vt totius orationis effectus in hac conditione consistat. Si enim inquit, dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & pater vester vobis, qui in cœlis est. Si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Proinde dilectissimi memores in-

Sapient. 1.

Matth. 13

Matth. 6.

Matth. 18

firmitatis nostræ, quia facile in quælibet delicta prolabimur, hoc potentissimum remedium & istam efficacissimam vulnorum nostrorum curationem nullatenus negligamus. Remittamus, vt remittatur nobis, demus veniam, quam rogamus, & non studeamus vindicari, qui nobis præcamur ignosci. Pauperum gemitus surdo non transeamus auditu, & misericordiam indigentibus prompta benignitate præstemus, vt misericordiam in iudicio possumus inuenire. Ad quam perfectionem qui studium suum gratia Dei adiutus intenderit, hic sanctum ieiunium fideliter peraget, hic à fermento malitiæ veteris alienus, in azymis synceritatis & veritatis ad beatum pascha perueniet, & per nouitatem vitæ dignè lætabitur in sacramento reformationis humanæ, per Christum dominum nostrum, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

1. Cor. 5.

Sermo I I. de Quadragesima.

*Viuumdum est in Quadragesima religiosus,
quia tunc diabolus aduersum nos acris
ore sæuit inuidia.*

Licet nobis dilectissimi appropinquante festiuitate paschali ieiunium Quadragesimæ ipse legitimi temporis recursus

curfus indicet, cohortatio tamen etiam nostri sermonis adhibenda est, quæ auxiliante domino, nec inutilis sit pigris, nec onerosa deuotis. Nam cum omnem obseruantiam nostram ratio istorum dierum poscat augeri, nemo est (vt confido) de vobis, qui se ad opus bonum non gaudeat incitari. Natura enim nostra, manente adhuc mortalitate, mutabilis, etiam si ad summa quæque virtutum studio prouehatur, semper tamē sicut potest habere, quo recidat, ita potest habere, quo crescat. Et hæc est perfectorum vera iustitia, vt nunquam præsumant se esse perfectos, ne ab itineris nondum finiti intentione cessantes, ibi incidant deficiendi periculum, vbi proficiendi deposuerint appetitum. Quia ergo nemo nostrum dilectissimi tam perfectus est & sanctus, vt perfectior & sanctior esse non possit, oēs simul sine differētia graduū, sine discretionē meritorum, ab ijs, in quæ peruenimus in ea quæ nondum apprehendimus, pia auiditate curramus, & ad mensuram consuetudinis nostræ necessarij aliquid addamus augmenti. Parum enim religiosus alio tempore demonstratur, qui in his diebus religiosior non inuenitur. Vnde oportunè auribus nostris lectio Apostolicæ prædicationis insonuit dicens: Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Quid enim acceptius hoc tempore? quid salubrius his diebus? in quibus vitijs bellum indicitur, & omnium virtutum profectus augetur. Semper quidem tibi o anima Christiana vigilandum

Præsumendum nunquam de virtutibus propriis.

2. Cor. 16.

contra salutis tuę aduersariū fuit, ne vilis
 pateret locus tētoris infidijs, sed modo ti-
 bi maior cautio & sollicitior assumēda pru-
 dentia est, quando idem hostis tuus acriori
 scēuit inuidia. Nunc autem in toto mundo
 potestas ei antiquę dominationis aufertur,
 & innumerabilia illi captiuitatis vasa rapi-
 untur. Renunciatur atrocissimo prædoni à
 populis omnium nationum omniumq; lin-
 guarum, & nullum iam genus hominū repe-
 ritur, quod tyrannicis legibus reluctetur,
 dum per omnes fines terrę regeneranda in
 Christo multorum milium milia præparan-
 tur: & appropinquante nouę creaturę ortu,
 spiritalis nequitia, ab ijs quos possidebat,
 excluditur. Fremit ergo expoliati hostis im-
 pius furor, & nouum quærit lucrum, quia
 prius perdidit antiquum. Captat indefessus &
 peruigil, si quas reperiat oues à sacris gre-
 gibus negligentius euagantes, quas per pro-
 celiua voluptatum & per deuexa luxurię in
 diuersoria mortis inducat. Inflamat itaq;
 iras, nutrit odia, acuit cupiditates, irridet
 continentia, incitat gulā. Quem enim ten-
 tare nō audeat, qui nec ab ipso domino no-
 stro Iesu Christo conatū suę fraudis abstinu-
 it? Nam sicut Euangelica patefecit historia,
 cum saluator noster, qui erat verus Deus, vt
 verum se hominē etiam demonstraret, & im-
 pias opiniones totius erroris excluderet,
 post quadraginta dierum noctiumq; ieiun-
 iū infirmitatis nostrę in se recepisset esu-
 riam, gaudis diabolus signū se in eo passi-
 bilis

Demo-
 nis calli-
 ditas.

Matth. 4.

bilis atq; mortalis inuenisse naturæ, vt exploraret potentiam, quam timebat: Si filius Dei, inquit, es, dic vt lapides isti panes fiant. Poterat itaq; istud omnipotēs, & facilè erat, vt ad creatoris imperium, in quam iubere-
tur speciē, cuiuslibet generis creatura transiret, sicut cum voluit, in conuiuio nuptiali
aquam mutauit in vinum: sed hoc magis salutiferis dispensationibus congruebat, vt nequissimi hostis astutia, non potentia deitatis, sed humilitatis mysterio vinceretur. Deniq; fugato diabolo, & omnibus artibus callidi tentatoris elisis, accesserunt ad dominum angeli, & ministrabant ei, vt veri hominis & veri Dei, & apud dolosas interrogationes inuiolata esset humanitas, & apud sancta obsequia manifesta diuinitas. Confundantur itaq; filij diaboli atq; discipuli, qui repleti inspiratione viperea, simplices quosque decipiunt, negantes in Christo vtramq; veram esse naturam, dum aut deitatem homine aut hominem deitate dispoliant, cum vnius temporis gemino documento vtraque falsitas sit perempta: quia & per famem corporis perfecta humanitas, & per famulantes angelos demonstrata est perfecta diuinitas. Quia ergo dilectissimi, sicut redēptoris nostri magisterio edocti sumus, non in solo pane viuunt homo, sed in omni verbo Dei, dignumq; est, vt populus Christianus in quantacunq; abstinentia constitutus, magis desideret se Dei verbo, quam cibo satiare corporeo, prōpta deuotione & alacri

Ioan. 3.

Matth. 4.
Deute. 6.

Ieiunium
verum.

Matth. 5.

Voluntas
re-
munera-
tur.

alacri fide suscipiamus solenne ieiunium, non in sterili inedia, quam plerunque & imbecillitas corporis & avaritiæ morbus inducit, sed in larga beneuolentia celebrandum, vt scilicet simus de illis, de quibus ipsa veritas dicit: Beati, qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi satiabuntur. Deliciæ igitur nostræ sint opera pietatis, & illis cibis, qui non ad æternitatem nutriunt, impleamur. Letemur in refectio- nibus pauperum, quos impendia nostra satiauerint. Lucundemur in vestitu eorum, quorum nuditatem indumentis necessarijs texerimus. Sentiant humanitatem nostram ægritudines decumbentium, imbecillitates debilium, labores exulum, destitutio pu- pillorum, & desolatarum lamenta vidua- rum, in quibus iuuandis nemo est, qui non aliquâ possit exequi beneuolentiæ por- tionem. Nulli enim paruus est census, cui magnus est animus: nec de rei familiaris modo, mensura miserationis pendet ac pie- tatis. Nunquam merito caret, etiam in te- nuī facultate, bonæ voluntatis opulentiā. Maiora quidem impendia sunt diuitum & minora mediocrium: sed non discrepat fru- ctus operum, vbi idem est affectus ope- rantium. In ista autem dilectissimi exer- cendarum opportunitate virtutum, sunt etiam aliarum insignia opera coronarum, quæ nullo horreorum dispendio, nulla di- minutione pecuniæ capiantur, si pella- tur lasciuiā, si abdicetur ebrietas, & car- nalis

nalis concupiscentia, castitatis legibus edometur. Si odia transeant in dilectionem, si inimicitiae conuertantur in pacem, si tranquillitas extinguat iram, si mansuetudo remittat iniuriam, si denique dominorum atque seruorum tam ordinati sint mores, vt & illorum potestas mitior, & istorum sit disciplina deuotior. Hac igitur obseruatia dilectissimi obtinebitur misericordia Dei, & abolito peccatorum reatu, religiosè venerandum pascha celebrabitur. Quod & Romani orbis pijsimi Imperatores sancta antiquitus obseruatione custodiunt, qui in honorem dominicæ passionis altitudinem suæ potestatis inclinant, & constitutionum suarum seueritate mollita, multarum culparum reos præcipiunt relaxari, vt in diebus, quibus mundus saluatur miseratione diuina, etiam ipsorum supernæ bonitatis imitatrix sit æmulanda clementia. Imitentur igitur Christiani populi principes suos, & ad domesticam indulgentiam regijs incitentur exemplis. Non enim priuatas leges fas est austeriores esse quàm publicas. Remittantur culpæ, vincula soluantur, deleantur offensæ, pereant ultiones, vt sacra festiuitas per diuinam atque humanam benignitatem omnes lætantes, omnes habeat innocentes, per dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Deo patre & spiritu sancto viuic & regnat Deus per infinita secula seculorum, Amen.

DE QUADRAGESIMA.

Sermo III. de Quadragesima.

Non praesumendum de non peccandi facilitate, & de calliditate diabolicae tentationis.

Semper quidem nos dilectissimi sapienter & sanctè viuere decet, & in id voluntates nostras actionesque dirigere, quod diuinæ nouimus placere iustitiæ. Sed quum ij appropinquant dies, quos illustriores nobis salutis nostræ sacramenta fecerunt, diligētiore solitudine corda nostra sunt munda-
danda, & studiosius exercenda est disciplina virtutum, vt sicut ipsa mysteria quadam sui parte maiora sunt, ita & nostra obseruantia superet in aliquo consuetudinem suā, & cui festiuitas est celebrāda sublimior, ipse quoq; in ea reperiatur ornatior. Si enim rationabile & quodammodo religiosum videtur, per diem festum in vestitu nitidiore prodire, & habitu corporis hilaritatem mentis ostēdere, si ipsam quoq; orationis domum propēsiore tunc cura & ampliore cultu, quantum possumus, adornamus: nonne dignum est, vt anima Christiana, quæ verum viuumq; Dei templum est, speciem suam prudenter exornet, & redemptionis suę celebratura sacramentum, omni circumspectiōe præcaueat, ne vlla eam macula iniquitatis obfuscet, aut duplicis cordis ruga dedecoret? Nā quid prodest honestatis formam præferens cultus

Festiuis
diebus
animus
maximè
purgālus.

cultus exterior, si interiora hominis aliquorum sordeant contaminatione vitiorum? Omnia igitur, quæ animi puritatem & speculum mentis obnubilât abstergenda sedulo, & quadâ elimatione radêda sunt. Scrutetur quisque consciëntiam suâ, seip̃ ante se statuat proprii censura iudicij. Videat, si in se- Ioan. 14.
creto cordis sui illam, quam Christus dat, inuenit pacem, si desiderium spiritus nulla concupiscētia carnis impugnat, si humilia non spernit, si alta nō appetit, si iniquo non delectatur lucro, si immoderato rerum suarum non gaudet augmento, si denique aliena felicitate non vritur, aut inimici miseria non letatur. Et quū harum perturbationum nihil in se fortè repererit, sincero disquirat examine, qualium cogitationum specie frequentetur: & vtrum nullis vanitatum imaginibus acquiescat, vel quam cito animum ab hīs, quæ noxiè blandiuntur, abducatur. Nam nullis illecebris cōmoueri, nullis cupiditatibus titillari, nō est istius vitæ, quæ tota tentatio est & qua nimirum vincitur, qui vinci ab eadem non veretur. Superbum est Iob 7.
enim, de non peccandi facilitate præsumere, quum hoc ipsum præsumpsisse, peccatū sit, dicente beato Ioanne Apostolo: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Nemo igitur dilectissimi se fallat, nemo se decipiat. Neq̃ enī quisquā de cordis sui puritate confidat, vt putet se nullis tentationum periculis subiacere, quum perunigil ille
tentator

1. Ioan. 2.

* *specialis*

tentator eos acrioribus pullet inlidijs, quos
maximè videt abstinere à peccatis. Nā à quo
dolos suos contineat, qui ipsum quoq; do-
minum maiestatis ausus est calliditatis suæ
fraude tentare? Viderat superbiam suam ba-
ptizati domini Iesu humilitate calcatam, in-
tellexerat quadraginta dierum ieiunio om-
nem cupiditatem carnis exclusam, & tamen
non desperauit de artibus suæ malitiæ * spi-
ritalis improbitas, tantumq; sibi de natu-
ræ nostræ mutabilitate promisit, vt quem
verum experiebatur hominem, præsumeret
posse fieri peccatorē. Si ergo ab ipso domi-
no & saluatore nostro deceptionum suarum
diabolus non reuocauit insidias, quāto ma-
gis fragilitatem nostram impugnare præ-
sumet, quos exinde vehementiore odio &
inuidia seuiore persequitur, ex quo ei in ba-
ptismo renunciauimus, & ab illa, cui domi-
nabatur, origine in nouam creaturam diui-
na regeneratione transiuimus? Vnde quia
dum mortali carne circundamur, non desi-
nit nobis antiquus hostis laqueos peccati
vbique prætere, & tunc maximè aduersus
Christi membra sæuire, quando ab eis sunt
celebranda sacratiora mysteria, merito do-
ctrina spiritus sancti hac eruditione imbu-
it populum Christianum, vt ad paschale fe-
stum quadraginta dierum cōtinentia se præ-
pararet. Cuius purificationis ratio iam nos
ad obseruantiam suæ salubritatis inuitat,
& diligentiam nobis propositæ castigatio-
nis indicit. Quanto enim sanctius quisque
hos di-

hos dies inuenietur egisse , tanto probabitur pascha domini honorasse religiosius. In diebus igitur sanctorum ieiuniorum pietatis opera, quibus semper studendū est, abundantius exequamur , misericordes simus ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei, vt in ipsis quoq; eleemosynarum distributionibus , bonitatem patris cœlestis imitemur, qui solem suum oriri facit super bonos & malos , & pluit super iustos & iniustos. Quamuis ergo fidelium præcipuè adiuvanda sit paupertas, etiā illi tamen, qui nondū Euangelium receperūt, in suo labore miserandi sunt. Quia in omnibus hominibus naturæ est diligēda communio, quæ nos etiam ijs benignos debet efficere , qui nobis quacunq; conditione subiecti , maximè si eadem gratia iam renati, & eodem sanguinis Christi precio sunt redempti . Simul enim & cum istis habemus , quod ad imaginem Dei conditi sumus, nec carnali origine à nobis nec spiritali natiuitate diuisi sunt . Eodem spiritu sanctificamur , eadem fide vivimus , ad eadem sacramenta concurrimus. Nō spernatur hæc vnitas, nec vilis nobis sit tanta communio, sed hoc ipso nos per omnia faciāt mitiores, quod eorū vtimur subiectione, cum quibus vni domino eadem subiicimur seruitute. Si qui ergo horum grauioribus dominos suos offendere delictis, indulgentiam nunc in diebus reconciliationis accipiant. Auferat miseratio seueritatem, & venia deleat ultionem. Nullum custodia te-

Galat. 6.

Matth. 5.

DE QUADRAGESIMA.

Matth. 18

Matth. 5.

Rom. 8.

neat, nullum carcer includat, quoniam Deus
noster misericordiam suam hac conditione
promisit, vt remittenda sibi is nosset pecca-
ta propria, qui remisisset aliena. Dissensio-
num materiæ dilectissimi & inimicitiarum
aculei conteratur. Cessent odia, deficient si-
militates, in vnitatē dilectionis omnia Chri-
sti membra conueniant. Beati enim pacifici,
quia filij Dei vocabuntur, nec solum filij,
sed etiam hæredes, cohæredes autem Chri-
sti, qui viuit & regnat in secula seculorum,
Amen.

Sermo IIII. de quadragesima.

*Abstinentum in Quadragesima ab omnibus
vitijs, & misericordiæ operibus incum-
bendum, atque de Manichæorum
impietate.*

Prædicaturus vobis dilectissimi sacratissi-
mum maximūque ieiunium, quo ap-
tius vtar exordio, quàm vt verbis Apo-
stoli, in quo Christus loquebatur, incipiam?
Dicamque, quod lectum est: Ecce nunc
tempus acceptabile, ecce nūc dies salutis?
Quamuis enim nulla sint tempora, quæ diui-
nis non sint plena muneribus, & semper no-
bis ad misericordiā Dei per ipsius gratiam
præstetur accessus: nunc tamen omniū men-
tes maiori studio ad spirituales profectus mo-
ueri, & ampliori fiducia oportet animari,
quan-

quando ad vniuersa pietatis officia, illius nos dei, in quo redēpti sumus, recursus inuitat, vt excellēs super omnia passionis dominicæ sacramētum purificatis & corporibus & animis celebremus. Debebatur quidem tātis mysterijs ita incessabilis deuotio, & continuata reuerentia, vt tales permaneremus in conspectu Dei, quales nos in ipso paschali festo dignum est inueniri. Sed quia hæc fortitudo paucorum est, & dum carnis fragilitate austerior obseruantia relaxatur, dumq; per varias actiones vitæ huius sollicitudo distenditur, necesse est de mundano puluere etiam religiosa corda sordescere: magna diuinę institutionis salubritate prouidum est, vt ad reparandam mentium puritatem quadraginta nobis dierum exercitatio mederetur, in quibus aliorū temporum culpas, & pia opera redimerent, & ieiunia casta decoquerent. Ingressuri igitur dilectissimi dies mysticos, & purificandis animis atq; corporibus sacratius institutos, præceptis Apostolicis obedire curemus, emundantes nos ab omni inquinamento carnis ac spiritus, vt castigatis colluctationibus, quæ sunt inter vtrancq; substantiā, animus, quem sub Dei gubernaculis cōstitutū, corporis sui decet esse rectorem, dominationis suæ obtineat dignitatem, vt nemini dantes vllā offensionem, vituperationibus obloquētium non simus obnoxij. Digna enim ab infidelibus reprehensione carpemur & nostro vitio linguæ impiæ in iniuriam se religionis ar-

n ij mabunt,

1. Cor. 6.

mabunt, si ieiunantium mores à puritate perfectæ continentiae discreparint. Non enim in sola abstinence cibi stat nostri summa ieiunij, aut fructuosè corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate reuocetur, & ab obrectationibus lingua cohibeatur. Sic ergo nobis edendi est moderanda libertas, ut etiam aliæ cupiditates eadem lege frenentur. Mansuetudinis & patientiæ, pacis & tranquillitatis hoc tempus est, in quo exclusa omnium contaminatione vitiorum, perpetuitas nobis est obtinenda virtutum. Nunc piarum mentium fortitudo donare culpas, negligere contumelias, & obliuisci assuescat iniurias. Nunc fidelis animus per arma iustitiæ à dextris se exerceat & sinistris, ut per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, securam conscientiam constantemque probitatem, nec laudes inflent, nec opprobria defatigent. Religiosorum modestia non sit modesta, sed sancta, nec inueniantur in eis vllarum murmura querelarum quibus nunquam desunt sanctorum solatia gaudiorum. Non timeatur inter opera misericordiæ terrenarum diminutio facultatum. Semper diues est Christiana paupertas, quia plus est quod habet, quàm quod non habet. Nec pauet in isto mundo indigentia laborare, cui donatum est, in omnium rerum domino omnia possidere. Operantibus ergo, quæ bona sunt, non est omnino metuendum, ne eis desit facultas operandi, quum & in duobus

bus nummis Euangelicę illius viduę sit laudata deuotio, & pro calice aquę frigidę premiũ habeat gratuita largitio. Ex affectibus enim piorum benignitatis mensura taxatur, & nunquam eum miserendi efficacia deserit, in quo misericordia ipsa non deficit. Expertus est hoc vidua illa de Sarepta, quę beato Helia in tempore famis, vnius diei cibum, quem solum habebat, apposuit, & prophetę esuriem necessitati suę præferens, exiguum farinæ & pusillis olei incunctatę expendit. Sed non defuit ei, quod fideliter erogauit, & in vasis pia effugione vacuatis, fons nouę vbertatis exortus est, vt sanctis vsibus non minueretur eius substantiæ plenitudo, cuius non fuerat formidata defectio. Iis autem studijs dilectissimi, ad quę vos voluntarię confidimus præparatos, non ambigatis diabolus, qui omnium virtutum est aduersarius, inuidere, & ad hoc vim suę malignitatis armare, vt pietati laqueos de ipsa pietate prætendat: & quos non potuerit deicere per diffidentiam, conetur superare per gloriam. Vicinum est enim rectis actionibus superbię malum, & de proximo semper virtutibus insidiatur elatio. Quia difficilẽ est, vt laudabiliter viuentem laus non capiat humana, nisi vt scriptum est, qui gloriatur, in domino gloriatur. Cuius verò ille hostis nequissimus non audeat impugnare propositum? cuius non appetat violare ieiunium? quando versutias suas, sicut Euangelica lectione patefactum est, nec ab ipso mundi sal-

Lucę 21.
Matth. 10

3. Re. 19.

Superbia
bonis operibus

Quatuor.
1. Cor. 4.
2. Cor. 13

Tentatio-
nis Chri-
stiana dia-
bolo ordo
explica-
tur.

natore continuit? Expauescens enim in illo
quadraginta dierum noctiumque ieiunium,
explorare callidè voluit, vtrū hāc continen-
tiam donatam haberet, an propriam: vt non
metueret deceptionum suarū opera soluenda,
si Christus eius esset conditionis, cuius
est corporis. Primo itaq; dolo scrutatus est,
an ipse esset substantiarū creator qui rerum
corporearū posset, ī quē vellet mutare natu-
ras. Secundo, an sub humanæ carnis specie
diuinitas obumbrata tegetetur, cui facilè es-
set peruium sibi aera facere, & terrena per
vacuū mēbra librare. Sed cum illi dominus
iustitiam maluisset opponere veri hominis,
quā potētiam manifestare deitatis, ad hoc
conuertit tertiæ fraudis ingenium, vt eum,
in quo diuinæ potestatis signa cessauerant,
dominandi cupiditate tentaret, & ad vene-
rationē sui regna mūdi pollicendo traduce-
ret. Sed prudentiam diaboli stultam fecit sa-
pientia Dei, vt superbus hostis hominem vi-
dens, quem aliquando superauerat, non me-
tueret eū persequi quē pro omnibus oportebat
occidi. Huius igitur aduersarij dolos,
non solum in illecebris gulæ, sed etiā in pro-
posito abstinentiæ caueamus. Qui enim sci-
uit humano generi mortē inferre per cibū,
nouit & per ipsum nocere ieiuniū: & ad con-
trariæ fraudis effectum, famulis vtēdo Ma-
nichæis, sicut per serpentem intulit interdi-
cta præsumi: ita per famem suadet concessa
vitari. Vtilis quidem est abstinentia, quæ par-
so assueta victu, deliciarum cohibet appeti-
tum.

cum. Sed vae illorum dogmati, apud quos etiam ieiunando peccatur. Dánant enim creaturarum naturam in creatoris iniuriam, & contaminari edentes asserunt ijs, quorú non Deum, sed diabolum conditorem esse definiunt, cum prorsus nulla sit substátia mala, nec ipsius mali sit vlla natura. Omnia enim bona bonus autor instituit, & vnus est vniuersarum rerum creator, qui fecit cœlum & terram, mare & omnia, quæ in eis sunt. Ex quibus quicquid homini ad cibû potumq; concessum est, sanctû & mundum est in sui generis qualitate. Quod si immoderata auiditate sumatur, nimietas edaces & bibaces dedecorat, non cibi neq; poculi natura contaminat. Omnia enim, sicut Apostolus ait, *Ad Tit. 1.* mûda sunt mûdis. Coinquinatis enim & infidelibus nihil est mundum, sed coinquinata sunt eorum mens & consciétia. Vos autê dilectissimi catholicæ matris sancta generatio, quos in schola veritatis spiritus sanctus erudiuit, libertatem vestram congrua ratione moderamini, scientes quoniâ bonum est, & à licitis abstinere, & cû castigatius viuendum est, ita discernere cibos, vt vsus eorum semoueat, non natura dánetur. Nulla itaq; vos contagionis huius aspergat impietas, q sua maximè obseruantia polluûtur, seruientes *Rom. 1.* creaturæ potius quàm creatori, & luminaribus cœli stultam abstinentiam deuouentes, quos nemo ambigat esse Manichæos, qui in honorem solis ac lunæ die dominico & secunda feria deprehensû fuerint ieiunare.

Vno enim peruersitatis suę opere, bis impij, bis prophani sunt, qui ieiunium suum, & ad syderum cultū, & ad resurrectionis Christi instituere contemptum. Abdicant enim se sacramento salutis humanę, & Christum dominum nostrum, sicut in veritate carnis nostrę denegant natum: ita verē mortuum & resurrexisse non credunt. Et ob hoc diem salutis & lætitię nostrę sui ieiunij mœrore condemnant. Cumque ad tegendam infidelitatem suam nostris audeant interesse mysterijs, ita in sacramentorum communione se temperant, vt interdum tutius lateant: ore indigno Christi corpus accipiunt, sanguinem autem redemptionis nostrę haurire omnino declinant. Quod ideo vestram volumus scire sanctitatem, vt vobis huiuscemodi homines & his manifestentur indicijs, & quorū deprehensa fuerit sacrilega simulatio, notati & proditi à sanctorum societate, sacerdotali autoritate pellantur. De talibus enim beatus Paulus Apostolus Ecclesiā Dei prouide monet, dicēs: Rogamus autem vos fratres, vt obseruetis eos, qui dissensiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, & declinate ab illis. Huiuscemodi enim Christo domino nō seruiunt, sed suo ventri, & per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium. His ergo dilectissimi admonitionibus nostris, quas auribus vestris contra execrabilem sectā frequenter ingessimus, sufficiēter instructi, sanctos Quadragesimę dies pia deuotione su-

Rom. 16.

ne incipite, & ad promerendam misericordiam Dei per opera vos misericordiæ præparate, iram extinguite, odia deponite, vnanimitatem diligite, & synceris vos humilitatis officijs inuicē præuenite. Seruis, & his qui vobis subiecti sunt, cū equitate dominamini. Nullus eorū aut claustris crucietur aut vinculis: cessent vindictæ, remittantur offensæ, seueritas lenitate, indignatio mansuetudine, discordia pace mutetur. Omnes nos modestos, omnes placidos, omnes experiantur benignos, vt ieiunia nostra accepta sint Deo. Cui ita demū sacrificiū veræ abstinentiæ & veræ pietatis offerimus, si nos ab omni malitia contineamus. Cum inimicis autem crucis Christi nulla consensione iungamur, ne impiorū cōsortio sanctitas fidelium polluat. Lux separetur à tenebris, & fugiant filios diaboli filij veritatis. In templū enī domini, quod est Ecclesia Christi, nil contaminatum inferri, nil prophanū oportet admitti, vt omni immunditia à penetralibus cordis exclusa, sanctificetur ieiunium nostrum, & simus æternum sancti spiritus habitaculum, qui nos à peccatorum sordibus emundatos & possidere dignetur semper & regere. Secunda igitur & quarta & sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud sanctum Petrum vigilias celebremus, qui commendati sibi gregis curam habere non desinens custodiam nobis de suis precibus obtinebit, auxiliante Deo nobis per omnia, cui cum filio & spiritu sancto vna est deitas,

Sermo V. in Quadragesima.

De multitudine periculorum huius vite & peccatis remittendis.

Ephes. 4.
Collos. 3.

1. Cor. 6.

Coopera-
tores Dei
sumus.

A Postolica dilectissimi doctrina nos ad-
monet, vt deponamus veterem homi-
nem cum actibus suis, & de die in diem
sancta conuersatione renouemur. Si enim
templum Dei sumus, & metum nostrarum
spiritus sanctus habitator est, dicente Apo-
stolo: Vos estis templum Dei viui: multa no-
bis vigilantia laborandum est, vt cordis no-
stri receptaculum tanto hospite non sit in-
dignum. Et sicut in domibus manu factis lau-
dabili diligentia prouidetur, vt si quid aut
infusione imbrium, aut turbine procellarum,
vel ipsa fuerit antiquitate corruptum, in in-
tegrum cura restituat: ita iugi oportet soli-
citudine praeueneri, ne quid in nostris ani-
mis incompositum, ne quid inueniatur im-
mundum. Quamuis enim aedificium nostrum
sine opere sui non subsistat artificis, nec fabri-
ca nostra possit esse incolumis, nisi ei pro-
tectio praefuerit conditoris: tamen quia ratio-
nabiles lapides sumus & viua materies, sic
nos auctoris nostri extruxit man⁹, vt cum opi-
fice suo etiam is, qui reparatur, operetur. Gra-
tiae igitur Dei obediencia se humana non sub-
trahat, nec ab illo bono, sine quo non potest
bona esse, deficiat. At si quid sibi impossibile
aut

aut arduum in mandatorum effectibus ex-
peritur, non in se remaneat, sed ad iubentem
recurrat: qui ideo dat præceptum, vt excitet
desiderium, & præstet auxiliū, dicente Pro-
pheta: lacta in Deum cogitatum tuum, & ip- Psal. 54.
se te enutriet. An fortè insolenter quisquam
ita superbit, & ita se illæsum, ita immacula-
tū esse præsumit, vt nullius iam renouatio-
nis indigeat? Fallitur prorsus ista persuasio,
& nimia vanitate veterascit, quicunque in-
ter tentationes huius vitæ ab omni se vul-
nere credit immunem. Plena omnia pericu-
lis, plena sunt laqueis. Incitant cupiditates,
insidiantur illecebræ, blandiuntur lucra,
damna deterrent, amaræ sunt obloquētium
linguæ, nec semper veracia sunt ora laudan-
tium. Inde sæuit odium, hinc decipit men-
dax officium, vt facilius sit vitare discor-
dē, quàm declinare fallacem. In ipsis autem
virtutibus obtinendis tam dubius modus
& tam incerta discretio est, vt si quisquam
inter bonorum malorūque confinia, sub-
tilissimi discriminis potuerit seruare mēsu-
ras, difficilè sit, vt bene sibi consciā probita-
tem obtrectantiū lingua nō mordeat, & ini-
quorū euadat opprobria, cui est amica iusti-
tia. Iam cum ad ipsas rerum temporaliū va-
rietates cogitatio humana conuertitur,
quantæ se opponunt caligines, quanti pra-
uarum opinionum oboriuntur errores, vt
de obiectu contrariorum sumatur materia
querelarum. Nam licet omniū fideiū corda
non dubitent, nullis huius mundi partibus,
nullisq;

Vita hæc
plena pe-
riculis.

Psal. 24.

nullisque temporibus prouidentiam abesse diuinam, nec de stellarum potestate, quæ, nulla est secularium negotiorum pendere prouentus, sed æquissimo & clementissimo summi regis arbitrio cuncta disponi, quoniam sicut scriptum est: Vniuersæ viæ domini misericordia & veritas: tamen cum quædam non secundum desideria nostra procedunt, & sub humani iudicii errore superior est plerunque iniqui causa quam iusti, vicinum nimis atque contiguum est, vt etiam magnanimos ista concutiant, & in aliquod illicitæ causationis murmur impellant. Si quidem istis varietatibus etiam excellētissimus propheta Dauid vsq; ad periculum se turbatum profitetur, & dicit:

Psal. 72.

Mei autem penè moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei, quia zelaui in peccatoribus, pacem peccatorum videns. Vnde quia paucorum est tam solida fortitudo, vt nulla inæqualitatū perturbatione quatiantur, & multos fideliū non aduersa tantū, sed etiam secunda corrumpant, sanandis vulneribus, quibus humana infirmitas sauciatur, diligēs est adhibenda curatio. Ideo enim de periculis, quibus mundus hic plenus est, quædam breuiter percurri, vt dicente scriptura:

Prou. 10.

Quis gloriabitur castum se habere cor? aut mundum se esse à peccato? omnes sibi intelligent delictorum indulgentiam & reparationis necessariam esse medicinam. Quando autem opportunius dilectissimi ad remediâ diuina recurrimus, quam cum ipsa nobis sacramen-

eramenta redemptionis nostræ temporum
lege referuntur? quæ ut dignius celebremus,
saluberrimè nos quadraginta dierum ieiunio
præparemus. Non enim in tantum, qui per
mortis Christi resurrectionisq; mysterium in
nouam vitam baptismo sunt regenerante
venturi, sed etiam omnes populi renato-
rum vtiliter sibi & necessariè præsidium hu-
ius sanctificationis assumunt: illi, ut quæ
nondum habent, accipiant: isti, ut accepta
custodiant. Dicente namq; Apostolo: Qui stat, 1. Cor. 19.
videat ne cadat: nemo est tanta firmitate suf-
fultus, ut de stabilitate sua debeat esse se-
curus. Utamur igitur dilectissimi saluberrimi
temporis venerabilibus institutis, & solici-
tore cura cordis nostri piacula tergamus.
Quantumlibet enim castè & sobriè mortalis
hæc vita ducatur, quodam tamen puluere ter-
renæ cōuersationis aspergitur, & nitor men-
tium ad Dei imaginem conditarum non ita
à fumo totius vanitatis alienus est, ut nulla
possit sorde fuscari, & non semper indigeat
expoliri. Quod si etiam cautissimis animis
necessarium est, quanto illis amplius est expe-
tendum, qui tota ferè anni spatia aut secu-
rius, aut fortè negligentius trāsierunt? Quos
charitate debita commonemus ut non ideo
sibimet blandiantur, quia nobis consci-
entiæ singulorum patere non possunt, cum
oculos Dei simul vniuersa cernentes, non Hebr. 4.
abditæ locorum, non parietum septa seclu-
dant: nec solum ei acta & cogitata, verum
& agenda & cogitanda sint cognita. Ista
ergo

DE QUADRAGESIMA.

Rom. 2.

Matth. 6.

Matth. 18.

Matth. 6.

Luce. 6.

ergo scientia summi iudicis, iste est tremendus aspectus, cui peruiū est omne solidum, & apertum omne secretum: cui obscura clarent, muta respondent, silentiū confitetur, & sine voce mēs loquitur. Nemo patientiā bonitatis Dei de peccatorum suorum impunitate condemnat, nec ideo illum æstimet non offensum, quia necdū est expertus iratum. Non sunt longæ vitę mortalis induciæ, nec diuturna est licentia insipientium voluptatum in eternarum dolorem trāsitura pœnarum, si dum iustitię sententia suspenditur, pœnitentię medicina non quæritur. Confugiamus igitur ad præsentem vbique misericordiam Dei, & vt sanctum pascha domini digna obseruantia celebretur, cunctorum se fidelium corda sanctificent. Mitescat sæuitia, mansuescat iracundia, remittāt sibi omnes culpas inuicē suas, nec exactor sit vindictę, qui petitor est veniæ. Dicentes enim: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittim⁹ debitoribus nostris, durissimis nos vīculis illigamus, nisi quod profiteamur, impleamus. Vnde etsi orationis huius sacratissimū pactum nō tota sui conditione seruatum est, nunc saltem conscientiam suam vnusquisq; cognoscat, & alienis ignoscendo delictis, abolitionem suorum obtineat peccatorum. Dicente nanque domino: Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester, qui in cœlis est, delicta vestra: non longè est ab vnoquoq; quod poscit, cum de benignitate supplicis sententia pen-

etia pendeat iudicantis . Qui humanarū precum misericors & iustus auditor , æquitati suæ de nostra lenitate præscripsit, vt nō haberet in eos ius sēueritatis, quos nō inuenisset cupidos vltionis . Clementes autem & mites animos etiam largitas decet. Nihil est enim dignius, quā vt homo sit sui autoris imitator, & secundum modum propriæ facultatis, diuini sit operis executor. Nā cum aluntur esurientes, vestiuntur nudi , fouentur infirmi, nonne auxilium Dei manus explet ministri , & benignitas serui munus est domini ? Qui cum ad effectus misericordiæ suæ adiutore non egeat, ita suā omnipotentiam temperauit, vt & laboribus hominum per homines subueniret, & merito Deo gratiæ referrentur de pietatis officijs, cuius opera viderentur in famulis. Propter quod ipse dominus discipulis ait: Sic luceat lux vestra coram hominibus , vt videant opera vestra bona, & magnificent patrem vestrum , qui est in coelis, Qui cum eodem patre & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum benedictus, Amen.

Sermo VI. de Quadragesima.

*Quod ieiunio corporis & animæ adiungenda
sunt opera misericordiæ, quæ magis
ex animi affectione quam dono-
rū magnitudine pensantur.*

Semper

Psal. 32.

Prou. 10.
Psal. 18.

SEmp̄er quidem dilectissimi misericordia domini plena est terra, & vnicuique fidelium ad colendum Deum ipsa rerum natura doctrina est, dum cœlum & terra, mare & omnia quæ in eis sunt, bonitatem & omnipotentiam sui protestantur autoris, & famulantium elementorum mirabilis pulchritudo iustam ab intellectuali creatura gratiarum exigit actionem. Sed cum ad istos recurritur dies, quos specialius reparationis humanæ sacramenta signarunt, & qui vicino ordine atq; contiguo festum paschale præcedunt, diligentius nobis præparatio religiosæ purificationis indicitur. Quamuis enim in quolibet tempore innocens vita sit multorum, & plurimos Deo bonorum actuum consuetudo commendet, non adeo tamen de conscientia integritate fidendum est, vt humanam fragilitatem inter scandala tentationesque degentem, nihil potuisse arbitremur, quod læderet eam, incidere, cum propheta excellentissimus dicat: Quis gloriabitur castum se habere cor? aut mundum se esse à peccato? Et iterum, Ab occultis meis munda me domine, & ab alienis parce seruo tuo. Si autem, quod experimentis probatur, talis cōditio est eorū, qui concupiscentijs renituntur, qui iracundiæ motibus reluctantur & ipsarum quoq; cogitationum arcana castigant, vt & nūquam possint in cordibus suis non inuenire, quod reprobent, & sæpe aut fallantur occultis, aut recipiantur alienis, quæ in alijs vitia, quæ ægritudines

tudines & quāta sint vulnera, quibus austerior sit adhibēda medicina, vt illius sacramenti, per quod soluūtur opera diaboli, non inueniātur alieni. Paschalis quippe festiuitatis hoc propriū est, vt tota Ecclesia remissione gaudeat peccatorū, quę non in eis tantum fiat, qui sacro baptismo renascuntur, sed etiā in eis, qui dudū in adoptiuorum sorte numerātur. Quāuis enim p̄cipaliter novos homines faciat regenerationis ablutio, quia tamen semper necessaria est omnibus contra rubiginē mortalitatis quotidiana renouatio, & inter profectū gradus nullus est, qui nō semper melior esse debeat, generaliter adnitendum est, vt in die redemptionis nemo inueniatur in vitijs vetustatis. Quod ergo dilectissimi in omni tempore vnumquęq; conuenit facere Christianū, id nunc sollicitus est & deuotius exequendum, vt Apostolica institutio quadraginta dierū ieiunij impleatur, non ciborum tātummodo paritate, sed priuatione maximē vitiōrum. Nam cum ad hoc castigatio ista sumatur, vt carnalium desideriorū fomites subtrahantur, nullum magis sectandum est continentię genus, quā vt semper simus ab iniusta voluntate sobrii, & ab inhonestā actione ieiuni. Quę deuotio non omittit ægros, non secernit inualidos, quia & in languido atq; inutili corpore potest animi integritas reperiri, si vbi fuit sedes prauitatis, ibi confirmantur fundamenta virtutis. Et ideo infirmę carnis ista sufficit ægritudo, quę sæpe

o men-

mensuram voluntariæ afflictionis excedit
 tantum , vt mens officij sui impleat partes,
 & quæ corporea epulatione nō vtitur, nul-
 la iniquitate pascatur . Rationabilibus autē
 sanctisque ieiunijs nulla vtilius, quàm elee-
 mosynarum opera copulantur, quæ vno mi-
 sericordiæ nomine multas laudabiles piete-
 tis continēt actiones , vt omnium fidelium
 pares animi esse possint etiā inter impares
 facultates. Dilectio enim quæ simul Deo ho-
 miniq; debetur , nullis vnquam impeditur
 obstaculis vt non ei semper bene velle sit li-
 berum. Dicentibus quippe angelis : Gloria
 in excelsis Deo , & in terra pax hominibus
 bonæ volūtatis, non solum virtute beneuo-
 lentiae, sed etiam pacis bono beatus effici-
 tur, quicumq; alijs quacunque miseria labo-
 rantibus charitate compatitur . Latissima
 enim sunt opera pietatis, quæ ipsa sui varie-
 tate id veris conferunt Christianis, vt in di-
 stributione eleemosynarum nō solum diui-
 tes & abundantes , sed etiam mediocres &
 pauperes, suas habeant portiones: & qui lar-
 gitatis sunt viribus inæquales, mētis tamen
 affectione sint similes . Nam cum sub oculis
 domini multi in gazophylacio ex opulētia
 sua multa conferrent , vidua quædam duos
 intulit nummos & tali Iesu Christi testimo-
 nio meruit coronari , vt in tā paruo mune-
 ris modo , omnium fuerit collationi condi-
 gna præferri: quia inter magna eorum dona,
 quibus multa residebāt, illius quod fuit exi-
 guum, fuit totum. Si verò aliquis tātæ pau-
 perta-

Lucæ 2.

Lucæ 21.

vertatis coarctatur angustijs, vt nec ad duo-
 lera inopi impartienda sufficiat, habet in prę-
 ceptis domini, vnde impleat bonę volunta-
 tis officium. Siquidem qui sitienti pauperi
 calicem aquę frigide ministrarit, mercedem
 est sui operis adepturus, tãta seruis suis do-
 mino ad obtinendum regnum suum prępa-
 rante compendia, vt etiam prębitio aquę,
 cuius vsus gratuitus atq; cõmunis est, prę-
 mio nõ careret. Quod ne vlla intercluderet
 difficultas, de aqua frigida forma est pposi-
 ta pietatis, ne putaret se mercede cariturũ,
 cui de calefactione potus lignorum impen-
 dium defuisset. De quo tamen calice frustra
 non admonet dominus, vt in nomine ipsius
 prębeatur: quia hæc, quę per se sunt vilia, fi-
 des efficit preciosa: & quę ab infidelib' mi-
 nistrantur, etsi fuerint sumptu magna, omni
 tamen iustificatione sunt vacua. Celebratu-
 ri igitur pascha domini dilectissimi, ita vos
 sanctis exercete ieiunijs, vt ab omnibus per-
 turbationib' liberi ad festa sacratissima ve-
 niatis. Superbię spiritus, de quo sunt omnia
 orta peccata, humilitatis amore pellatur: &
 qui eleuatione tumuerāt, māsuetudine miti-
 gentur. Quorum verò animos aliqua ex-
 asperauit offensio, reconciliatione sibimet in-
 vnitatem studeant redigere concordiaę. Ne-
 mini malum pro malo reddentes, & donan-
 tes inuicem vobis, sicut Christus donauit
 nobis, humanas inimicitias, pace delete, &
 si qui de subditis vestris aut claustra custo-
 diaę, aut vincula meruerunt, misericorditer

Matth. 10

Rom. 12

DE QUADRAGESIMA.

relaxentur: vt qui quotidianæ indulgentiæ remedijs indigemus, non difficulter peccatis ignoscamus alienis. Dicētes enim ad patrem dominum nostrum: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, certissimum est, quod cum aliorum delictis veniam tribuimus, nobis diuinam clementiam præparamus, per Christum dominum nostrum, Amen.

Sermo VII. de Quadragesima.

*De via domini paranda, de quæ fide, charitate
& misericordia.*

Virtus dilectissimi & sapiētia fidei Christianæ, amor Dei est & amor proximi: nec vllō caret pietatis officio, cui studium est colere Deum, & iuuare conseruum. Harum autem affectionum duplex vnitas omni quidem est tempore exercenda & proficienter augenda, sed nunc incrementis amplioribus dilatanda, & quadraginta dierum ieiunium, quod festi paschalis est præuiū, interiorē cordis auditū illius vocis instar moueat, qua verbis Esaïæ prophete Ioānes Baptista dicebat: Parate viā domini, rectas facite semitas eius. Siue enim illā partem populi cogitemus, quæ dudū certamina Evangelici agonis ingressa, p̄ spiritualis studiū cursum indefinenter tēdit ad palmā: siue illam, quæ letaliū conscia peccatorum, per reconciliationis auxiliū festinat ad veniā: siue illam,

Esaïa. 40.
Math. 3.

am, quæ sancti spiritus regeneranda bapti-
mate, vetustate Adam exui, & Christi cu-
pit nouitate vestiri, aptè & vtiliter omnibus
dicitur: Parate viam domini, rectas facite se-
mitas eius. Quæ autem viæ domini, quæve
sint semitæ, eiusdem prædicatoris cohorta-
tione discamus, qui diuinæ gratiæ opera &
dona promittens, futurarû cōmutationum
reſerabat affectus, addēs ſententiã propheti-
ci sermonis, & dicēs: Omnis vallis implebi-
tur, & omnis collis & mons humiliabitur:
& erunt praua in directã, & aspera in vias
planas. Vallis itaq; māsuetudinē humilium,
mōs & collis elationē indicat ſuperborum.
Sed quia, ſicut veritas dicit, qui ſe humiliat
exaltabitur: & qui ſe exaltat, humiliabitur,
merito & vallibus adimpletio, & montibus
eſt annūciata depreſſio, vt & plana nihil of-
feſſionis, & directã nihil habeant prauitatis.
Quamuis enim anguſta & ardua ſit via, quæ
ducit ad vitam, non tamen difficulter ince-
dit, quem veritas confirmat & pietas: nec
earet delectatione gradiēdi, cuius iter efficit
virtutum petra ſolidum, non vitiorum arc-
na ſucciduum. Verū vt plenius nouerimus,
per cuiusmodi vias nobis ad Dei promiſſa
tendendū, audiamus Dauid prophetã, quid
 doceat: Vniuerſæ viæ domini, miſericordia
& veritas. Forma igitur conuerſationis fi-
delium ab exemplo venit operum diuino-
rum, & merito Deus imitationem ſui ab eis
exigit, quos ad imaginem & ſimilitudinem
ſuã fecit. Cuius utiq; glorię dignitate nō ali-

Eſaiæ 40.

Lucæ 14.
& 18.

Matth. 7.

Pſal. 24.

ter potiemur, quàm si in nobis & misericordia inueniatur & veritas. Per quæ enim ad saluandos saluator aduenit, per hæc ad saluantem debent properare saluati, vt & nos misericordia Dei misericordes, & veritas faciat esse veraces. Sicut itaq; per viâ veritatis mens iusta, ita per viam misericordiæ ambulat mens benigna. Nec tamen vnquam itinera ista diuersa sunt, quasi horû bonorum singula diuersis tramitibus expetantur, & aliud sit misericordia crescere, & aliud veritate proficere. Non est misericors veritatis alienus: nec iustitię capax est veritatis extraneus: nec vtraque virtute vtitur, qui non vtraque ditatur. Charitas robur fidei, fides fortitudo est charitatis. Et tunc verum nomen ac verus est fructus ambarum, cû insolubilis vtriusque manet connexio. Vbi enim nō simul fuerint, simul defunt: quia inuicem sibi & iuuamen & lumen sunt, donec desiderii crudelitatis impleat remuneratio visionis: & incommutabiliter videatur, & ametur, quod nūc & sine fide non diligitur, & sine dilectione non creditur. Quia ergo sicut Apostolus ait in Christo Iesu nec circūcisio aliquid valet neq; præputium, sed fides, quæ per dilectionem operatur: simul atque coniunctim & charitati studeamus & fidei. Hic est enim quidam efficacissimus geminarum alarum volatus, quo ad promerendum & videndum Deum puritas mentis attollitur, ne onere curarum carnalium deprimatur. Nam qui ait: Impossibile est placere sine fide Deo,

Fides &
charitate
non pro-
dest.

Galat. 5.

Hebr. 11.

Deo,

Deo, sic ait: Si habuero omnem fidē, ita ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum. Vnde sacramentorum paschaliū diuina mysteria digno suscipiantur officio, & duo hęc, in quibus omnium præceptorum doctrina concurrit, studiosius appetantur: quibus singuli quique fidelium, & sacrificium Deo efficiantur, & templum. Instet fides sperare, quod credit: instet charitas propitiare, quod diligit, vtrumque amantis est, vtrumque credentis. Et cui intelligentiæ concessione subiicimur, eidem pietatis imitatione iungamur. Vox Dei est: Sancti estote, quia ego sanctus sum. Et vox domini est: Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est. Ac ne dubitemus Deo tribui, quod impenditur indigenti, dispensatores eleemosynarum quę commercia ineant, audiamus, domino dicēte, quæ futura sit iudicii sui forma, cum dicet ad dexterā collocandis: Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esuriui enim, & dedistis mihi manducare. Sitiui, & dedistis mihi bibere. Peregrinus eram, & collegistis me. Nudus eram, & cooperuistis me. Infirmus, & visitastis me. In carcere eram, & venistis ad me. Quærentibus autem iustis, quando & qualiter poterint ista depræhendere, respondens rex dicet illis: Amen amen dico vobis, quamdiu fecistis vni ex minimis fratribus meis, mihi fecistis. Quid hoc opere fructuosius? quid hac humanitate felicius? quæ vtique laude

Leui. 19.
& 20.
Lucæ 6.

Matth. 25

Matth. 5.

sua fraudanda non esset, si propter ipsam naturæ communionem iuuando homini ab homine præberetur, sed quia quod non ex fidei procedit fonte, ad præmia æterna non peruenit, alia est cōditio operum cœlestium, alia terrenorum. Mundana beneuolentia in ihs, quos adiuua, habet finem: Christiana pietas in suum transit autorem, dum in ipsum dicamur benigni, quæ in nobis factemur operari, dicente domino. Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videât opera vestra bona, & magnificent patrem vestrum qui in cœlis est. Gaude igitur mens fidelium, & gloriam tuam in eius gloria, qui in te operatur, agnoscēs, de ipsa paschali festiuitate feruesce. Debiti enim tui est, vt ei, qui pro oībus passus est, paratus sis compati. Quoniam pia vita sanctorum nūquam aliena est crucis Christi, dum continentia clauis desideria carnis configit, & corporeas cupiditates virtute spiritus in se habitantis interficit. Difficile est quenquam in se non habere, quod perimat. Extinguēda est iracundia, mortificanda est superbia, destruenda luxuria. Radix quoq; auaritiæ altius persequenda est, vt omnium malorum germen excidi valeat, si eorum potuerit fomes euelli. Cum autē hac indulgentia indefinenter sit animus excolendus, & vtendum ita sit corpore, vt rectori suo necessarium præbeat natura inferior famulatum, nunc maximè frenis continentiaē caro moderanda est, & quicquid sublimibus de-

bus desideris obuiat, amputandum. . Dum enim cōgruis purificationibus ad celebrandum pascha domini vtraque substantia præparatur, pro futuro omni tempore consuetudo nutritur. Sæuera in subditos imperia detumescant, cesset vindicta peccati, & rei criminum ad hos dies peruenisse se gaudeant, in quibus à sanctis piisque principibus etiam publicarum austeritas remittitur vltionum. Aboleantur odia, deficiant simultates, pacis & beneuolentiæ multiplicentur affectus, & qui potuit malitia pollui, studeat benignitate purgari. Quoniã iudicium Dei, sicut immitibus vehemens, ita erit misericordibus clemens: & detrusis in ignem gehennæ propter inhumanitatem sinistris, dexteris eleemosynarum pietate laudatos, æterna cœlestis regni beatitudo suscipiet, per dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo VIII. de Quadragesima.

De vera vtriusque naturæ in Christo substantia, & quibus argumentis vtranque naturam probauerit, ac de hæreticis vitandis.

DEuotionis quidem vestrę dilectissimi nouimus hunc esse feruorem, vt ieiunijs, quæ domini pascha præcurrunt, mul-

o v tos no-

tos nostros præueniatis hortatus. Sed quia
 utilitas abstinentiæ non solum carnis ca-
 stigatiōni, verum etiam mentis necessaria
 est puritati obseruantiam vestram sic cupi-
 mus esse perfectam, vt sicut desiderij carnis
 rescinditis voluptates, ita ab animi sensi-
 bus excludatis errores. Nam paschali festo,
 in quod omnia religionis nostræ sacramēta
 concurrunt, is vera & rationabili purifica-
 tione se præparat, cuius cor nulla infidelita-

Rom. 14. te polluitur, Dicēte etiam Apostolo: Omne

quod non est ex fide, peccatum est: inutilia
 erūt & vana corū ieiunia, quos illusionibus
 suis decipit mendaciū pater, & vera Christi

Ioan. 8.

caro non pascit. Sicut ergo diuinis mandatis
 sanæq; doctrinæ toto corde famulandum
 est: ita omni prudentia ab impijs est sensibus
 abstinendum. Tunc enim mens sanctū agit
 atq; spiritale ieiuniū, cum erroris cibos, atq;
 venena abijcit falsitatis, quæ dolosus ac ver-
 futus inimicus nūc insidiosius ingerit, quan-
 do ipso venerandæ festiuitatis recurſu om-
 nis Ecclesia ad intelligēda salutis suæ my-
 steria generaliter commouetur. Is enim re-
 surrectionis Christi verus confessor & cul-
 tor est, qui & de passione eius non confun-
 ditur, & de corporea natiuitate non fallitur.
 Nam quidam erubescētes Euangeliū cru-
 cis Christi, vt audentius euacuarent susce-
 ptum pro mundi redemptione supplicium,
 ipsam veræ carnis in Deo negauere naturā,
 non intelligentes impassibilem Dei verbi
 atq; incommutabilem deitatem, ita inclina-
 tam ad

tam ad humanam naturam & ad eius salutem, vt & potenter propria non amitteret, & misericorditer nostra susciperet. Duplicis itaq; in Christo formę vna persona est, & filius Dei idemq; filius hominis vnus est dominus, conditionem seruile consilio pietatis recipiens, nec legem necessitatis incurrens: quia potestate factus est humilis, potestate passibilis, potestate mortalis, vt ad destruendū peccati mortisq; dominatū & penē capax esset substantia infirmitatis, & nihil glorię suę perderet natura virtutis. Cum itaq; dilectissimi legētes vel audiētis Euangelium, quædā in domino nostro Iesu Christo cognoscitis subiecta iniurijs, quædā illustria miraculis, ita vt in eodem nunc humana appareant, nunc diuina resplendeant, nolite quicquam horū ascribere falsitati, tāquam in Christo aut sola sit humanitas aut sola diuinitas, sed vtrumq; fideliter credite, vtrūq; humiliter adorete, vt in vnitāte verbi & carnis non sit vlla diuisio. Nec quia manifesta fuerūt in Iesu signa diuina, falsa videātur documenta corporea. Vera & copiosa sunt in Christo vtriusq; testimonia naturæ, ad hoc ex diuini consilij altitudine concurrentia, vt verbo inuiolabili non separato à carne passibili, particeps per omnia intelligatur, & deitas carnis, & caro deitatis. Mens igitur Christiana, fugax mendacię, * discipula veritatis, vtere fidēter Euangelica historia, & quæ fideliter & visibiliter sunt gesta per dominum, tanquam ipsa aggregata cum

Christi
vera diuinitas &
humanitas.

* discipli-
na

Aposto-

- Apostolis, nūc spiritali intellectu, nunc corporeo discernere cōspectu. Da homini, quod de muliere puer nascitur, da Deo, quod nec conceptu læditur virginitas materna nec partu. Formam serui obuolutam pannis, iacentem in præsepio cognosce, sed annunciatam ab angelis, declaratā ab elementis, adoratam à Magis, formam domini confitere.
- Ioan. 2. Humanam intellige, quod non declinauit nuptiale cōuiuuium: diuinum approba, quod
- Ioan. 11. aquam conuertit in vinū. Nostra tibi innotescat affectio, cū mortuo amico fletus impenditur: diuina potentia sentiatur, cū idem
- Ioan. 9. post quadriduanā iam fœtidus sepulturam, solo vocis imperio viuificat⁹ erigitur. Lutū de sputo & terra fieri, corporei fuit operis, sed illinc superlitos cæci oculos illuminari, non dubiū est illius fuisse virtutis, quæ quod principijs naturæ non dederat, ad manifestationē suę glorię reseruauit. Veri est hominis
- Marc. 4. fatigationem corpoream somni releuare quiete, sed veri Dei est, vim sequentium procellarum præcepti increpatione cōpescere.
- Ioan. 6. Cibos esurientibus apponere, humanæ benignitatis est, & socialis est animi: sed quinque panibus & duobus piscibus quinque milia virorum, exceptis mulieribus & paruulis, satiare, q̃s negare audeat opus esse deitatis? Quæ operatibus secū verę carnis officijs, & se homini & hominē sibi inesse mōstrabat, q̃a nō aliter in humana natura sanari poterant originalis vulnera vetustatis, nisi de vtero virginis carnē sibi assumēte Dei verbo, in vna eademq̃

eademque persona simul & caro nasceretur
& verbum. Hanc dilectissimi incarnationis
dominicæ fidem, per quā tota Ecclesia cor-
pus est Christi, inconcusso corde seruantes,
ab omnibus hæreticorum ieiunate menda-
cijs, & ita vobis misericordiæ opera creditæ
profutura, ita fructuosè habendam cōtinen-
tiæ puritatem, si mentes vestræ nulla praua-
rum opinionū contaminatione sorduerint.
Abijcite exosa domino mundanæ argumen-
ta scientiæ, per quam nemo ad cognitio-
nē veritatis potuit peruenire, & hoc fixum
habete in animo, quod dicitis in symbolo.
Credite consempiternum patri filium Dei, Ioan. 1.
per quē facta sunt omnia, & sine quo factum
est nihil, secundum carnem quoque in fine
temporum generatum. Credite hūc corpo-
raliter crucifixum, mortuum suscitatum, &
super altitudines cœlestium dominationum
eleuatum, in patris dextera constitutum, ad
iudicandum viuos & mortuos in eadem
carne, qua ascendit, venturum. Hoc enim
vniuersis fidelibus Apostolus prædicat, di-
cens: Si consurrexistis cum Christo, quæ Colos. 3.
sursum sunt quærite, vbi Christus est in de-
xtera Dei sedēs, quæ sursum sunt sapite, non
quæ super terram. Mortui enim estis, & vi-
ta vestra abscondita est cum Christo in Deo.
Cum enim Christus apparuerit vita vestra,
tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria.
Habentes ergo dilectissimi tantæ promif-
sionis fiduciam, estote non solum spe, sed
etiam conuersatione cœlestes. Et quamuis
omni

Math. 6.

omni tempore studendum sit sanctificationis mentis & corporis, nunc tamen in istis quadraginta dierum ieiunijs sollicitioribus vos pietatis operibus expolite, non solum in distribuendis eleemosynis, quæ magnum habent emendationis effectum, sed etiam in remittendis offensionibus & peccatorum reatibus relaxandis, ut conditio, quam inter se & hominem Deus posuit, non resistat orantibus. Dicentes enim secundum doctrinam domini: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: debemus toto corde implere quod dicimus. Tunc enim fiet, quod in sequentibus postulamus, ut & in temptationes non inducamur, & à malis omnibus liberemur, per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui cum Patre & spiritu sancto vivit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo IX. de Quadragesima.

De persecutione & cruce Christi ferenda, atque de impietate Manichæi & Apollinaris.

IN omnibus dilectissimi solennitatibus Christianis non ignoramus paschale sacramentum esse præcipuum, cui condignè & congruè suscipiendo totius quidem nos temporis instituta reformant, sed devotionem nostram præsentem vel maxime dies exigunt,

Exigunt, quos illi sublimissimo diuinę misericordię sacramento scimus esse contiguos. In quib⁹ merito à sanctis Apostolis per doctrinam spiritus sancti maiora sunt ordinata ieiunia, vt per commune cōsortium crucis Christi etiam nos aliquid in eo, quod propter nos gessit, ageremus, sicut Apostolus ait: Si compatimur, & cōglorificabimur. Rom. 8.

Certa atq; secuta est expectatio promissę beatitudinis, vbi est participatio dominicę passionis. Nemo est dilectissimi, cui per cōditionē temporis societas huius glorię denegetur, tanquam tranquillitas pacis vacua sit occasione virtutis. Apostolus enim prædicat, dicens: Omnes qui volunt in Christo

2. Tim. 3.

piē viuere, persecutionem patiētur, & ideo nunq̃ deest tribulatio persecutionis, si nunq̃ desit obseruantia pietatis. Dominus enim in exhortationibus suis dicit: Qui non accipit crucem suam & sequitur me, non est me dignus. Nec dubitare debemus hanc vocem nō solum ad discipulos Christi, sed ad cunctos fideles totamq; Ecclesiam pertinere, quæ salutare suum in his, qui aderant vniuersaliter audiebat. Sicut ergo toti⁹ est corporis piē viuere: ita totius est temporis crucem ferre, quæ merito ferri vnique suadet, quia proprijs modis atq; mensuris ab vnoquoq; toleratur. Vnū nomen est persecutionis, sed nō vna causa est certaminis: & plus plerunq; periculi est in insidiatore occulto, quā in hoste manifesto b. Iob alternatibus bonis ac malis mundi huius eruditus

Matth. 10

Persecutionis
Christia-
norum
non vna
causa.

piē vera-

Iob 7.

piè veraciterq; dicebat : Nonne tentatio est vita hominis super terram ? Quoniam non solis doloribus corporis atq; supplicijs anima fidelis impetitur, verū etiā salua incolumitate membrorum, graui morbo vrgetur,

Galat. 5.

si carnis voluptate mollitur . Sed quum caro concupiscit aduersus spiritum , spiritus autem aduersus carnē, præsidio crucis Christi mens rationalis instruitur, nec cupiditatibus noxijs illecta consentit, quoniam continentiae clauis & Dei timore transfigitur. In bono ergo proposito constitutis, inimicitiae dissimilium diabolo instigante non desunt, & facile in odia prorumpunt , quorum improbi mores detestabiliores fiunt comparatione rectorum . Iniquitas cum iustitia non habet pacem , temperantiam odit ebrietas, falsitati nulla est cum veritate concordia, non amat superbia mansuetudinē, petulantia verecundiam, auaritia largitatem: & tam pertinaces habet diuersitas ista conflictus, vt etiam si exterius conquiescat, ipsa tamen piorum cordium penetralia inquietare non desinat, vt verum sit, quod qui voluerint in Christo piè viuere, persecutionem patientur: & verū sit, quod omnis hæc vita tētatio est. Ipsius experimētis suis vnusquisq; fidelis edoctus, Christi cruce armetur, vt Christo dignus habeatur . Per istum verò agonē dilectissimi ad præmia æterna tendentibus in eo maximè diaboli insidiatur astutia , vt quorū peruertere non potest probitatē, subruat fidem. In aliam enim transfertur viam, quisquis

quisquis à confessione veritatis abducitur, totusq; eius cursus abcessio est: & tãto erit morti vicinior, quanto fuerit à catholica fide longinquior. Quod etiam in diebus nostris per suam patiuntur incuriam, qui de spiritu olim destructi erroris olimq; damnari veterem insaniam conceperunt, qui geminã in Christo audent negare naturã: aut non suscepta carnis scilicet veritate, aut in carnem deitate conuersa, vt aut secundum Manichæũ nulla eius sit resurrectio, cuius nulla est passio: aut secundum Apollinarem ipsa deitas verbi mutabilis, ipsa sit facta passibilis. Hoc autem sentire, hoc auribus Christianę plebis ingerere, quid aliud est, q̃ ipsa religionis nostrę fundamenta conuellere? & quod verus filius Dei, verus sit filius hominis, denegare? In quo solo est humani generis restitutio, testificata per legem, promissa per prophetas, & omnibus veteris testamenti significationibus nunciata, vt magnum illud & seculis omnibus profuturum diuinę misericordię sacramentum, quod sæpe & diu fuerat signatum, in præstituto tempore non dubitaretur impletum. Vnde licet, ex quo verbum caro factum est, ita in Christo Dei atq; hominis vna persona sit, vt in nullis actionibus fiat naturę vtriusque diuisio, studet tamẽ Euãgelica veritas ipsum, quem Dei filium prædicat, sæpissimẽ filium hominis confiteri, vt quamuis ea, quę differuntur, alia sint humanitatis, alia deitatis, sub nomine tamen filij hominis, vtraq; memoren-

tur. Nec fides dominū Iesum Christum natum ex Maria virgine, Deum simul atq; hominē creditura, cunctetur fateri, aut in Deo humanitatem, aut in hominē deitatem, vt & in verbo suscepti hominis, vera sit humanitas, & in carne suscipientis Dei vera maiestas. Hæc dilectissimi per occasionem festi paschalis, cui puritatem cordium præparare debemus, de incarnatione verbi perstrinxisse sufficiat: quoniam aliquoties hinc instructos vos esse meministis. Nunc deuotionem vestram de eo, quod tempus possit, admoneo, vt sanctum ac salubre ieiunium operib⁹ pietatis ornetis. Et quia pro indulgentia maximè laborādum est delictorum, indubitabilem vobis, misericordiam promittatis, si ipsi quoq; circa subditos vestros omnem offensam transtuleritis ad veniam. Placidos enim atq; concordēs ad tantam festiuitatem decet Dei populos conuenire, vt sæueritas ultionum, quæ nunc etiam in publicis iudicijs relaxatur, multo magis ī Christianorum cordibus mitigetur. Quia ad hoc potius intēta debet esse cura sanctorū, ne vllus algeat, ne vllus esuriat, ne quis inopia deficiat, ne quis mœrore tabescat, ne aliquē vincula adstrictum, ne aliquem habeat carcer inclusum. Quātælibet enim existant causæ offensionis, ab homine tamen in hominem, non tam delicti magnitudo, quàm naturæ est cogitāda communio, vt de iudicio, quo alterum iudicat, misericordiam Dei iudicantis obtineat. Beati enim misericordes, quo-

quoniam ipsorum miserebitur Deus, qui ui-
uit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo X. de Quadragesima.

*De laude charitatis, & de offensis re-
mittendis.*

INter omnes dilectissimi dies, quos mul-
tis modis honorabiles habet Christiana
deuotio, nullus est excellentior festiuitate
paschali, per quam in Ecclesia Dei vniuersa-
rum solennitatum dignitas consecratur. Si-
quidem etiam ipsa domini ex matre gene-
ratio huic fuit impensa sacramento, nec alia
fuit Dei filio causa nascendi, quam vt cru-
ci posset affigi. In vtero enim virginis su-
scepta est caro mortalis: in carne mortali,
completa est dispositio passionis, effectumq;
est ineffabili consilio misericordiae Dei, vt
esset nobis sacrificium redemptionis, aboli-
tio peccati, & ad eternam vitam initium re-
surgendi. Considerantes autem, quid per
crucem domini adepta est vniuersitas mun-
di, cognoscimus ad celebradū paschae diem,
merito nos quadraginta dierū ieiunio prae-
parari, vt digni possimus diuinis interes-
se mysterijs. Non enim summos tantum an-
tistites, aut secundi ordinis sacerdotes, nec
solos sacramentorum ministros, sed omne
corpus Ecclesiae, vniuersumq; fidelium nu-
merum, ab omnibus contaminationibus
oportet esse purgatum, vt templum Dei, cui
p ij funda-

fundamentum est ipse fundator, in omnibus lapidibus speciosum, & in tota sui parte sit lucidum. Nam si regum ædes & sublimiorum prætoria potestatum, omni ornatu rationabiliter excoluntur, ut excellentiora sint eorum domicilia, quorum ampliora sunt merita, quantopere ædificandum, quanto est honore decorandum, ipsius deitatis habitaculum? Quod licet inchoari & perfici sine suo autore non possit, habet tamen ab ædificante donatum, ut etiam labore proprio quærat augmentum. Viua enim rationabilisq; materies ad extructionem templi istius assumitur, & per spiritum gratiæ, ut voluntariè in vnam compagem congruat, incitatur: quæ ideo dilecta, ideo quæsitæ est, ut & ipsa ex non quærente quærens, & ex non diligente diligens sit, dicente beato Ioanne

1. Ioan. 5.

Apostolo: Nos ergo diligamus, quia Deus prior dilexit nos. Quum igitur & omnes simul, & singuli quicq; fidelium, unum idemq; Dei templum sint, sicut perfectum hoc in vniuersis, ita perfectum debet esse in singulis: quia etsi non eadē est membrorum omnium pulchritudo, nec in tanta varietate partium, meritorum potest esse paritas, communionem tamen obtinet decoris connexio charitatis. In sancto enim amore consortes, etiam si non eisdem utuntur gratiæ beneficijs, gaudent tamen inuicem bonis suis, & non potest ab eis extraneum esse, quod diligunt. quia incremento ditescunt proprio, qui profectu lætatur alieno. In hac dilectissimi vni-

tate san-

tate sanctorū, vbi idem amatur, idem diligitur, idemq; sentitur, nec superbis locus est, nec inuidis, nec auaris, & quicquid est illud, quo aut vanitas gloriatur, aut ira sæuit, aut luxuria lasciuir, non in Christi fœdere, sed in diaboli parte censetur, longeq; à sedibus pietatis excluditur. Fremit itaq; innocentiae aduersarius, & pacis inimicus, & q̃a ipse in veritate non stetit, totamq; naturæ suæ gloriam, dum superbit, amisit: dolet hominem misericordia Dei reparari, & in ea bona, quæ ipse perdidit, introduci. Nec mirum si peccati autor probitate rectè agentium cruciatur, & eorum quos deicere non potest, stabilitate torquetur, quandoquidem etiam inter homines reperiuntur, qui opera huius malignitatis imitentur. Multi enim, quod dolendum est, profectibus vruntur alienis, & qui se virtutibus vacuos despici nouerunt, armantur in odium eorum, quorum non sequuntur exemplum. Serui autē Dei & discipuli veritatis, etiā dissimiles sui diligunt, & bellum vitij potius quàm hominibus indicunt, nulli malum pro malo reddentes, sed correctionem peccantium, semper obtātes. Pulchrum enim valde est, & diuinæ beneuolentiæ comparandum, sui quenq; in altero meminisse, & amare propriam etiā in hoste naturam. Siquidem plurimos nouimus, in optimos mores transisse de pessimis, ex ebriosis sobrios, ex crudelib⁹ misericordes, ex rapacibus largos, ex incontinentibus castos, ex ferocibus factos esse trāquillos. Di-

Ioan. 8.

Rom. 12.

Matth. 9. cente autem domino : Non veni vocare iustos, sed peccatores, nulli Christiano queng odisse permittitur, quia nemo nisi in remissione peccatorum saluatur, & quos viles fecit carnalis sapientia, nescimus quàm preciosos spiritualis sit factura gratia. Sit ergo sanctus Dei populus, sit benignus : sanctus vt declinet prohibita : benignus, vt faciat imperata. Quamuis enim magnum sit habere rectam fidem sanamque doctrinam, & multa laude digna sit circuncisio gulæ, lenitas mansuetudinis, puritas castitatis, nudæ sunt tamen omnes sine charitate virtutes, nec potest dici in qualibet morum excellentia fructuosum, quod non dilectionis partus ædiderit. Vnde in Ioannis Euangelio Do-

Ioan. 13. minus dicit: In hoc cognoscent omnes, quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. Et in eiusdem Apostoli epistola

1. Ioan. 4. legitur: Charissimi, diligamus inuicem, quoniam charitas ex Deo est & omnis, qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum, & qui non diligit, non nouit Deum, quoniam Deus charitas est. Discutiant ergo se fidelium mentes, & intimos sui cordis affectus vera examinatione diiudicent, vt si repositum aliquid in conscientijs suis de fructibus charitatis inuenerint, Deum sibi inesse non dubitent: & vt magis magisque tanti hospitis sint capaces, fiant perseuerâter in misericordiæ operibus ampliores. Si enim dilectio Deus est, nullum debet habere terminum charitas, quia nullo potest claudi fine diuinitas.

Ad exer-

Ad exercendum igitur dilectissimi charitatis bonum, quamuis omne tempus sit congruum, præsentēs tamen dies specialius cohortantur, vt qui pascha domini cupiūt cum animi & corporis sanctificatione suscipere, hanc maximè gratiam conentur acquirere, qua & omniū continetur summa virtutum, & multitudo tegitur peccatorum. Et ideo celebraturi illud eminens super omnia sacramētū, quo iniquitates nostras Iesu Christi sanguis aboleuit, misericordiæ primitiis hostias præparemus, & quod nobis bonitas Dei cōtulit, nos quoq; eis, qui in nos peccauere, præstemus. In obliuionem * mittantur * mntentur iniuriæ, supplicium iam nesciant culpæ, & à vindictæ metu omnes subditorum absoluantur offensæ. Neminem teneant claustra pœnalia, nec in custodijs tenebrosis tristes reorū gemitus perseuerēt. Si quisquam tales pro aliquo delicto obnoxios tenet, peccatorem se esse non dubitet, & vt indulgentiam ipse accipiat, gaudeat se inuenisse, cui parcat, vt quum secundum doctrinam Dei dicimus: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, nō ambigamus per nostrę orationis formam, diuinam nos obtinere clementiam. In pauperes quoque & diuersis debilitatibus impeditos benignior nunc largitas exeratur, vt gratiæ Deo multorum voce referantur, & ieiunjs nostris egentium refectio suffragetur. Nulla enim deuotione fideiū magis dominus delectatur, quàm ista, quæ pauperibus eius im-

penditur, & vbi curam misericordiæ influ-
nit, ibi imaginem suę pietatis agnoscit. Non
timeatur in ijs expensis defectio facultatum,
quoniam ipsa benignitas, magna substantia
est: nec potest largitatis deesse materies,
vbi Christus & pascit & pascitur. In om-
ni hoc opere illa interuenit manus, quæ pa-
nem frangendo auget, & erogando multi-
plicat. Securus & hilaris sit eleemosynæ di-
stributor, quia tūc maximum lucrum habe-
bit, quando sibi minimū reseruauerit, dicen-
te beato Apostolo Paulo. Qui autē admini-
strat semen seminanti, & panem ad mandu-
candum præstabit, & multiplicabit semen
vestrum, & augebit incrementa frugum iu-
stitiæ vestrę in Christo Iesu domino nostro.

2. Cor. 9.

Sermo XI. de Quadragesima.

*De tentationibus vitæ humanæ & diabolis
ca impugnatione ac remissione in-
iuriarum.*

In omnibus quidem dilectissimi diebus
atque temporibus quædam nobis diui-
næ bonitatis signa præfixa sunt, & nul-
la pars anni à sacris est aliena mysterijs,
vt dum nobis vbique præsidia nostræ sa-
lutis occurrunt, inuitantem nos semper
misericordiam Dei audius expectemus. Sed
quicquid illud est, quod in diuersis gratiarum
operibus & donis reparationi humana-
rum

ruffi conferuntur animarum, totum id nobis
nunc euidentius & copiosius præsentatur,
quando non particulatim quædam agenda,
sed simul sunt omnia celebrâda. Appropin-
quante autē festiuitate paschali adest maxi-
mum sacratissimumq; ieiunium, quod ob-
seruantiam sui vniuersis fidelibus sine excep-
tione denunciat, quia nemo tã sanctus est,
vt nō sanctior, nemo tã deuotus, vt non de-
beat esse deuotior. Quis enim in huius vitæ
constitutus incerto, aut immunis à tētatio-
ne, aut liber inueniatur à culpa? Quis est, qui
nihil virtutis sibi adñci, aut qui nihil vitij si-
bi optet auferri? quū & aduersa noceant, &
secunda corrumpant, nec minoris sit pe-
riculi carere desideratis, quam abundare
concessis? Insidiæ sunt in diuitiarū amplitu-
dine, insidiæ in paupertatis angustijs. Ille ele-
uant ad superbiam, hæ incitât ad querelam.
Tentat sanitas, tentat infirmitas, dum & illa
materia est negligentiae, & hæ causa tristi-
tiæ. Laqueus est in securitate, laqueus est in
timore, nec interest utrū animus, qui terre-
no tenetur affectu, gaudijs occupetur, an cu-
ris, quum par morbus sit, vel sub vana dele-
ctatione languere, vel sub anxia sollicitudi-
ne laborare. Impletur itaq; per omnia sentē-
tia veritatis, qua dicimus angustam esse &
arduā viam, quæ ducit ad vitam: & cum lati-
tudo itineris ad mortem trahentis, multis
frequentetur agminibus, in salutis semitis
paucorum intrantium sunt rara vestigia.
Vnde autem populosior est via leua quàm

Ieiunare
omnes te-
nentur.

Tentatio-
num pe-
ricula.

Innocens
nemo præ-
vitæ diffi-
cultatē.

Matth. 7.

1 Cor. 4.
Rom. 8.

* vanita-
tum
Eccī 13.

1. Cor. 7.

Beata
mens quæ
sit.

dextera, nisi quia ad mūdana gaudia & corporalia bona, multitudo procliuis est? Et quamuis caducum incertumq; sit, quod cupitur, libentius tamen suscipitur labor pro desiderio voluptatis, quam pro amore virtutis. Ita cū innumeri sint, qui visibilia concupiscant, vix inueniuntur, qui temporali-
bus æterna præponant. Et ideo dicente beato Apostolo Paulo: Quæ videntur temporalia sunt, quæ autē non videntur, æterna sunt: latet quodammodo & in abscondito est virtutum via, quoniam spe salui facti sumus, & fides vera id super omnia diligit, quod nullo sensu carnis attingit. Magni est ergo operis & laboris, mobilitatē cordis ab omnibus continere peccatis, & cum vndiq; innumeræ * voluptatū illecebrę blandiantur, ad nulla contagia vigorem animi relaxare. Quis picem tãgit, & non inquinatur ab ea? Quis non infirmatur in carne? Quis nō sordescit in puluere? Quis postremo est tantæ puritatis, vt ihs nō polluatur, sine quibus vita non ducitur? Iubet enim per Apostolum doctrina diuina, vt qui habēt vxōres, tanquā non habentes sint, & qui flent, tanquā non flentes, & qui gaudent, tanquam nō gaudentes, & qui emunt, tanquam nō possidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur. Præterit enim figura mundi huius. Beata enim mens, quæ peregrinationis suæ tempora, casta sobrietate transcurrit, & in ihs, per quæ necesse est eam ambulare, nō remanet, vt hospita magis quàm domina terrenorum,

renorum, nec affectibus sit innexa humanis, nec promissionibus desit diuinis. Hanc autē fortitudinē dilectissimi, nulli magis quā præsentes & exigunt & conferunt dies, quibus dum obseruantia spiritalis impenditur, cōsuetudo, in qua perseueretur, acquiritur. Notum enim vobis est hoc esse tēpus, quo per totum mundum sēuiente diabolo, acies debet Christiana configere, & si quos aut desidia tepidos, aut sollicitudo habuit occupatos, nunc oportet armis spiritalibus instrui, & cœlesti tuba ad ineundū certamen accēdi: quoniam ille, cuius inuidia mors introiuit in orbem terrarum, modo præcipuo liuore vritur, modo maximo dolore cruciatur. Videt enim de omniū hominum genere, in adoptionem filiorum Dei, novos populos introduci, & per virgineam Ecclesiæ fœcunditatem, partus regenerationis augeri. Videt se dominationis suę iure priuatum, à cordibus eorum, quos possidebat, expelli, eripi sibi in vtroq; sexu milia senum, milia iuuenum, milia paruulorum: nec obesse cuiquam vel proprium, vel originale peccatum, vbi iustificatio nō meritis retribuitur, sed sola gratiæ largitate donatur. Lapso quoq; & insidiarū suarum fraude deceptos, pœnitentiæ lachrymis ablui & portas misericordiæ Apostolica clauē reſerāte, ad remedia reconciliationis admitti. Sentit igitur diem dominicæ pafsionis instare, & se illius crucis potestate conteri, quæ in Christo ab omni dedito mortis alieno, redemptio fuit mundi;

Sapient. 2.

mundi, non pœna peccati. Vt itaq; malignitas frementis inimici nullos habeat sui luoris effectus, ad exequenda domini mandata, diligentior est assumenda deuotio, vt tempus, in quo omnia diuinæ misericordiæ sacramenta concurrunt, cum præparatione & animorum suscipiamus & corporû, implorantes regimen & misericordiam & adiutoriû Dei, vt sine quo nihil possumus facere, per ipsum omnia valeamus implere. Ideo enim datur præceptum, vt præcipientis queratur auxilium. Nec se quisquam per occasionem infirmitatis excuset, quia qui præstitit velle donat & posse, dicente beato Apostolo Iacobo: Si quis vestrû indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non impropert, & dabitur ei, Quis fideliû nesciat, quibus virtutibus studere & quib' vitij's debeat repugnare? Quis conscientia suæ, aut tam gratosus, aut tam imperitus est arbiter, qui ignoret, quid à se auferri, aut quid in se oporteat augeri? Nemo quippe ita rationis est alienus, qui aut cõuersationis suæ nō intelligat qualitatem, aut cordis sui secreta nō nouerit. Non ergo per oīa sibi placeat, nec se secūdū carnis oblectamenta dijudicet, sed omnem consuetudinem suam in diuinorum præceptorû lance constituat, vbi cum alia interdicanter, ne fiant, alia iubeantur, vt fiant, iusto se trutinabit examine, qui vitæ suæ mores ex vtriusque ponderis comparatione pensauerit. Artifex enim misericordia Dei, splendidissimum in

Iacobi 1.

num in mandatis suis condidit speculū , in quo homo suæ mentis faciem inspiceret , & quam conformis imagini Dei, aut quam dissimilis esset, agnosceret, præcipue vt reiectis paululum carnalibus curis & occupationibus inquietis , saltem in diebus redēptionis & reparationis nostrę, à terrenis nos ad cœlestia cōferamus. Quia verò , sicut scriptum est: In multis offendimus oēs, misericordiæ primus concipiatur affectus, & aliorū in nos delictorum fiat obliuio , vt illud p̃ssimum pactum, cui nos in dominica ratione deuinximus, nullo vindictæ amore violemus , & dicentes : Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, non simus in remissioe difficiles: quia ad nos recurrit siue cupiditas vltionis, siue indulgentia lenitatis . Magis optandum est homini, tentationum periculis semper exposito , vt suas culpas habeat punitas, quam vt plectat alienas . Quid autem conuenientius fidei Christianæ, quam vt non solum in Ecclesia, sed etiam in omniū domibus fiat remissio peccatorum? Deponantur minæ, vincula relaxentur, quibus sed multo perniciosius, qui ea non soluerit, religabit. Quod enim quisq; in alterum statuit, hoc in semetipso sua lege decernit. Beati verò misericordes, quoniam ipsorū miserebitur Deus, qui in iudijs suis & iustus est & benignus , ad hoc quosdā sub aliorū esse potestate permittens, vt sub equa moderatione seruetur & vtilitas disciplinæ, & mansuetudo clementiæ , & nemo audeat alterius

Iniuriarū
remissio
necessaria

Marth 5.

Ibidem.

alterius delictis veniā denegare, quam pro
 suis optat accipere, dicente domino: Beati
 pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. De-
 ponantur omnium discordiarum odio-
 rumq; certamina, nec putet se quisquam in
 paschali festo habiturum esse consortium,
 qui fraternā pacē redintegrare neglexerit.
 Apud summum enim patrem, qui non fue-
 rit in charitate fratrem, nō habebitur in nu-
 mero filiorum. In distributione quoq; elee-
 mosynarū, & pauperum cura pinguescant
 Christiana ieiunia, & quod suis quisq; deli-
 ctijs subtrahit, debilibus impēdat & egenis.
 Detur opera, vt omnes Deo vno ore bene-
 dicant, & qui aliquem dat portionē substan-
 tiæ suæ, intelligat se ministrum esse miseri-
 cordiæ diuinæ, qui partem pauperis in ma-
 nu posuit largientis, vt peccata quæ bapti-
 smi aquis aut pœnitentiæ lachrymis abluun-
 tur, etiam eleemosynis deleātur, dicēte scri-
 ptura: Sicut aqua extinguit ignem, ita elee-
 mosyna extinguit peccatum, per dominum
 nostrum Iesum Christum: qui cum patre &
 spiritu sancto viuit & regnat in secula secu-
 lorum, Amen.

Eccli 3.

Sermo XII. de Quadragesima.

*De laude continentiae, & quod patien-
 tia Dei non sit abutendum.*

Appropinquante dilectissimi solenni-
 tate paschali, sic est præcurrenda con-
 suetudo ieiunij, vt nos quadraginta die-
 rum numerus ad sanctificationem corpo-
 ris &

ris & mētis exerceat. Suscepturi enim festo-
rum omnium maximum festū ea nos debe-
mus obseruantia præparare, vt in cuius su-
mus resurrectione conresuscitati, in ipsius
inueniamur passione cōmortui, dicēte bea-
to Paulo Apostolo: Mortui enī estis vos, &
vita vēstra abscondita est cū Christo ī Deo.
Cū enī Christus apparuerit vita vēstra, tūc
& vos apparebitis cū ipso in gloria. Quę ve-
rō nobis est cū Christo participatio, nisi vt
desinamus esse quod fuimus? aut quę simi-
litudo resurrectionis, nisi depositio vetusta-
tis? Vnde qui sacramentum suę reparationis
ītelligit, carnis se vitījs debet exuere, & om-
nes sordes abñcere peccatorū vt intraturus
nuptiale conuiuium, splendeat veste virtu-
tum. Quamuis enim benignitas sponsi cun-
ctos ad communionem regiarū inuitet epu-
larum, studendū tamē est vniuersis vocatis,
vt sacrorum ciborum munere nō inuenian-
tur indigni. Abutuntur autem quidam pa-
tientia Dei, & qui nō sunt in conscientia li-
beri, fiunt de longa impunitate securi, cum
ideo differatur ultio vt tēpus possit habere
correctio. Misericordiam igitur Dei nostri,
quę nō vult mortē peccatoris, sed tantū vt
conuertatur & viuat, non ideo quisquam
tardet amplecti, quia quod meruit, nō rece-
pit. Neq; enim quicquid differtur, aufertur,
aut codemnationem euasit, qui indulgen-
tiam non quęsiuit. Cuius enim implorandæ
nō vna omnibus causa est, quia multis mo-
dis multisq; mensuris & peccatum à pecca-
to, &

Colof. 3.

Misericor-
dia Dei
non abu-
tendum.
Rom. 2.

Ezech. 3.

to, & crimen distat à crimine. Sed quia vniuersitas fidelium ad perfectam innocentiam & ad plenam debet tēdere puritatem, vteorum consortio mereatur ascribi, de

Math. 5. quibus dicitur: Beati mūdo corde, quoniam ipsi Deum videbunt, omni, instantia & virtute nitendū est: vt quicquid secretum conscientiae maculat, quicquid aciem mētis obscurat, diligētissimis emendationibus deleatur.

Prou. 20. Quamuis enim scriptum sit, quis gloriabitur castum se habere cor, aut mundum se esse à peccato? non tamē desperanda est apprehensio puritatis, quæ dum semper appetitur, nec semper accipitur, nec remanet iudicio condemnandum, quod fuerit in cōfessione purgatum. Hoc illud est dilectissimi, quod orantes omnes filij Ecclesie ex doctrina domini vniformiter dicunt: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittim⁹ debitoribus nostris: ga nemo tā sanctus, nemo tam iustus est, qui in tēpore huius vitæ, quæ tota tentatio est, cuiuscunq; peccati remissione non egeat. Circumstant vndiq; pericula innumerabilium delictorum, & per licitos vsus ad immoderatos trāsitur excessus, dū per curā salutis irrepit delectatio voluptatis, & non sufficit concupiscentiæ, quod potest satis esse naturæ. Hinc habendi amor nunquam satiandus exoritur, hinc cupiditas eminendi, quæ vel stirpi suæ innexa vel soboli, nunc prolem habet superbiā, nunc parentē. His autem & alijs tentationibus, quarum multiplex est & infinita connexio, quæ

Math. rectius

Iob 7.

rectius virtus quàm continentia opponitur, quæ nutriendis atq; seruandis animi & corporis bonis, & incrementa præbet & roborat? Vnde in cœlestibus Ecclesię disciplinis, multum vtilitatis adferunt diuinitus instituta ieiunia, vt dū continētię legibus, carnalis subiicitur appetitus, motus quoque interior tēperetur, vt sicut corp⁹ à cibis, ita mēs ab iniquitate ieiunet. Dominus enim dicit: Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam propter me, quoniam ipsi saturabuntur. Habet ergo populus Dei spirituales epulas castāsque delicias quas salubriter expetit, & laudabiliter concupiscit, quoniam laudante & dicente propheta: Gustate & videte, quoniam suauis est dominus: quisquis dulcedinem iustitiæ & misericordię Dei, quibus omnis prouidentia eius dispensatur, gustu cordis attigerit, & nullo vnquam minuenda fastidio experimēta supernorū hauserit gaudiorum, corruptibilia & tēporalia bona æternorum admiratione despiciet, & in illo igne, quem Dei accendit charitas, concalescet: vt algore in feruorem conuerso, & in lucem nocte mutata, vno opere in animis fidelium spiritus, & tenebras abigat, & peccata consummat. Vnde quia tales fructus mater virtutum continentia parit, & ieiunantes à viriis, ad ineffabilia oblectamēta perducit, studiofiori misericordiæ opere dilectissimi exequamur præcepta cœlestia, & quia totum paschale sacramētum, in remissionē est conditum peccatorū, quod celebrare optamus

Continen-
tiæ laus.

Matth. 5.
Deliciæ
Christianorum.

Psal. 33.

Continen-
tia mater
virtutū.

Matth, 6

imitemur. Misericors enim & iustus dominus, ita promittit indulgentiā suam, vt earum etiam, quibus parcat, indicat. Exponen-
 enī, qua regula Deo patri nos voluerit sup-
 plicare: Si dimiseritis, inqt, hominibus pec-
 cata eorum, dimittet vobis & pater vester,
 qui in cœlis est, peccata vestra. Si autem non
 remiseritis hominibus, nec pater vester di-
 mittet vobis peccata vestra. Iusta prorsus &
 benigna conditio, qua diuinæ potentiæ fit
 particeps homo, vt sententiam Dei ex suo
 liberet arbitrio, & eo sibi iudicio obstrin-
 gat dominum, quo iudicauerit ipse conser-
 uum. Siue itaq; circa subiectos, siue circa
 æquales, naturæ paritas diligatur. Et quia
 nemo non peccat, nemo non parcat, non dif-
 ficulter præstemus, quod gratulanter accepi-
 mus: vt siue in largitate eleemosynarum, si-
 ue in indulgentia peccatorū, quanto magis
 fuerimus misericordes, tanto simus perfe-
 ctius innocentes, per dominum nostrum Ie-
 sum Christum, qui viuic & regnat in secula
 seculorum, Amen.

SERMO PRIMVS

de passione domini.

*De necessitate incarnationis filij Dei, de scelere &
 infidelitate Iudæ ac inutili eius pœnitentia,
 atque Christi potentia.*

S Acratissimum dilectissimi dominicæ
 passionis diem , quam dominus Iesus
 dei filius pro humani generis salute sus-
 cepit , & sicut promisit , omnia ad se exal-
 tatus attraxit , tam planè ac lucidè Euan- Ioan. 12.
 gelicus sermo referauit, vt religiosis & pijs
 cordibus non aliud sit audisse quæ lecta
 sunt, quàm vidisse quæ gesta sunt. Vnde cum
 indubitabilem obtineat auditorem sacra
 narratio , annitendum est nobis auxilian-
 te domino , vt perspicuum habeat intelli-
 gentia, quod notum fecit historia. Post illam
 nanque humanæ præuaricationis primam
 & vniuersalem ruinam , ex qua per vnum Rom. 5.
 hominem introiuit peccatum in hunc mun-
 dum, & per peccatum mors, & ita in omnes
 homines pertransijt, in quo omnes peccaue-
 runt, nemo dominationem diaboli , nemo
 vincula diræ captiuitatis euaderet, nec cuiq̃
 aut reconciliatio ad veniam, aut reditus pa-
 teret ad vitam, nisi coæternus & coequalis
 patri Deo filius Dei, & hominis filius
 esse dignaretur : veniens quærere & salua-
 re quod perierat, vt sicut per Adam mors,
 ita per dominum nostrum Iesum Christum
 esset resurrectio mortuorum. Nō enim quia 1. Cor. 15.
 secundum inscrutabile propositum sapiētiae Ioan. 1.
 Dei , nouissimis diebus verbum caro fa- Hebr. 1.
 ctum est, ideo salutiferæ virginis partus, ex-
 tremi tātum temporis generationibus pro-
 fuit, & non se etiam in præteritas refudit
 ætates . Omnis prorsus antiquitas colen-
 tium Deum verum , omnis numerus apud Salus ne-
mini vnq̃
contigit
nisi per
Christū.
 q̃ ſecū-

DE PASSIONE DOMINI.

secula priora sanctorum, sacra fide vixit, placuit, & neque patriarchis, neque prophetis neque cuiquam omnino sanctorum, nisi in redemptione domini nostri Iesu Christi salus & iustificatio fuit: quae sicut expectabatur multis prophetarum oraculis signisque promissa, ita est etiam ipso munere atque opere praesentata. Vnde nunc dilectissimi in toto ordine dominicae passionis, non ita infirmitatem consideremus humanam, ut arbitremur illic potentiam defuisse diuinam, neque illam ita coaeternam & aequalē patri formam vnigeniti cogitemus, ut putemus non fuisse vera, quae Deo videntur indigna. Prorsus vtraque natura vnus Christus, nec verbum ibi ab homine disiunctum, nec homo est dissociatus à verbo. Non est fastidita humilitas, quia nec imminuta maiestas, nihil nocuit naturae inuiolabili, quod passibili oportebat inferri. Totum illud sacramentum, quod simul & humanitas consummauit & deitas, dispensatio fuit misericordiae, & actio pietatis. Talibus enim vinculis tenebamur constricti, ut nisi per hanc opem, non possemus absolui. Humilitas igitur diuinitatis nostra prouectio est. Nos tanto redimimur precio, nos tanto curamur impendio. Quis enim ab impietate ad iustitiam, à miseria ad beatitudinem esset recursus, nisi & iustus ad impios, & beatus inclinaretur ad miseros? Non est ergo dilectissimi erubescenda crux Christi, quae de virtute est diuini consilij, non de conditione peccati. Quāuis enim ex infirmitate nostra

stra ve-

stra verè passus domin⁹ Iesus verèq; sit mortuus, nō tamen se ita abstinuit à gloria sua, vt inter contumelias pāisionis, nihil diuinæ operationis exerceret. Nā cū impius Iudas non iā ouina pelle velatus, sed lupino furore manifestus vim sceleris per speciem pacis incipiēs, signum traditionis sēuiore omnibus telis osculo præbuisset, & multitudo furibunda, quæ ad comprehendendum dominum cum armata militum cohorte confluxerat, inter faces & laternas lumen verū, tenebris obcæcata suis, non cerneret, dominus qui expectare potius turbas quàm declinare delegerat, sicut Ioānes Euāgelista testatur, quem quærant, necdū inuentus, interrogat, illisq; dicentibus, quod Iesum quærent: Ego sum, inquit. Quod verbum illam manū ita ex ferocissimis cōgregatam, quasi quodam fulmineo ictu strauit atq; perculit, vt oēs illi atroces, minaces atque terribiles, retroacti corruerent. Vbi fuit * sēuitiæ conspiratio? vbi ardor irarum? vbi instructus armorum? Dominus dicit: Ego sum, & ad vocem eius turba prostermitur impiorū. Quid iam poterit maiestas eius iudicatura, cuius hoc potuit humilitas iudicanda? Veruntamen dominus sciens, quid magis mysterio suscepto cōueniret, in hac potestate nō perstitit, sed persecutores suos in facultatē dispositi sceleris redire permisit. Nam si teneri nollet, non vtiq; teneretur. Sed quis hominum posset saluari, si ille non se sineret comprehendī? Nam & beatus Petrus, qui animo-

Iudæ scelerus.

Ioan. 18.

Christi potentia & maiestate

* sententia

DE PASSIONE DOMINI.

Matth. 26.
Mar. 14.
Lucæ 22.
Ioan. 18.

Christus
in passio-
ne sua se
Deum
ostendit.

Apoç. 1.
Ephes. 5.
Rom. 8.

Act. 4.

fio:re constantia domino cohærebat, & contra violentorum impetus, feruore sanctæ charitatis exarserat: in seruum principis sacerdotum vsus est gladio, & aurem viri ferocius instantis abscidit. Sed hunc zelantis Apostoli pium motum progredi dominus ultra non patitur, recundi gladium iubet, nec finit se aduersus impios manu ferroq; defendi. Contra sacramentum enim erat redemptionis nostræ, vt qui mori pro omnibus venerat, capi nollit, ne dilato gloriosæ crucis triumpho, & dominatio diabolica fieret longior, & captiuitas humana diuturnior. Dat ergo in se furentibus licentiam sæuiendi, nec tamen etiam se talibus dedignatur indicare diuinitas. Aurê serui iâ ipsa sectione demortuam, & à compage viuientis corporis alienam, in sedem dehonestati capitis reuocat manus Christi, reformat, quod ipse formauerat: nec tardè caro sequitur eius imperium, cuius erat ipsa figmentum. Habent ergo diuinam hæc opera virtutem. Sed quod dominus maiestatis suæ potentiam comprimit, & vim in se persecutoris admittit, ex illa est voluntate, qua dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis, cooperante in hoc ipso patre, q; filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnib; tradidit illum. Vna est enī patris & filij voluntas, vt est vna diuinitas, de cuius dispositionis effectu, nihil vobis gratiæ Iudæi, nihil tibi Iuda debemus. Saluationi quidem nostræ non hoc vobis volentibus impietas vestra seruiuit, & per vos factum est, quicquid

manus

manus Dei & consilium decreuerunt fieri.
Mors igitur Christi nos liberat, vos accusat:
Merito soli non habetis, quod omnibus pe-
rere voluistis. Et tamen tanta est bonitas no-
stri redemptoris, vt etiam possitis consequi
veniam, si Christum Dei filium confitendo,
illam parricidalem, malitiã relinquatis. Non
enim dominus in cruce frustra orauit, dicēs:
Pater dimitte illis quia nesciūt quid faciunt.
Quod remedium nec te Iuda transiret, si ad
eandem pœnitentiam confugisses, quæ te reuo-
caret ad Christum, non quæ instigaret ad la-
queum. Dicendo enim peccaui, tradens san-
guinem iustum, in impietatis tuæ perfidia
perstitisti: quia Iesum non Deum Dei filium,
sed nostræ tantummodo conditionis homi-
nem inter extremum mortis tuæ periculum
credidisti. Cuius flexisses misericordiam, si
eius non negasses omnipotentiam. Hæc ho-
die dilectissimi p̃s auribus insinuata suffi-
ciant, nec fastidium de prolixitate subrepat.
Quæ autem desunt plenitudini, quarta feria
auxiliante domino reddenda promittimus,
quoniam qui dedit, quod locuti sumus, da-
bit, sicut credim⁹, quod loquemur, per Chri-
stum dominum nostrum, Amen.

Lucæ 23.
Pœniten-
tia Iudæ
infructu-
osa.

Matth. 27
Iudas nō
credidit
Christū
Deum.

Sermo I I. de passione domini.

*De conuersione latronis & signis factis in
morte Christi ad confusionem
Iudeorum.*

DE PASSIONE DOMINI.

EXigit fides dilectissimi, vt partē sermonis, quam de domini passione promissimus, eodem auxiliante reddamus, in quo nos orationibus vestris non ambigimus adiuuari. Ad commune pertinet enim lucrum, si potueritis me habere deuotum, quia vestræ impenditur ædificationi, quicquid nostræ tribuitur facultati. Post illud ergo impium Iudæ detestandumque commercium, quò ab eo, Iudæis persequentibus, mundi redemptor est traditus, post illas sacrilegas illusiones, inter quas vsque ad locum pœnæ, eius mansuetudo producta est: crucifixi sunt cū eo, statutis vtrinque patibulis, latrones duo, quorum vnus vsque ad id temporis, par similisque consorti, insidiator viarum, & saluti hominum semper infestus, vsque ad crucem reus, fit Christi repente confessor, & inter illos acerrimos corporis animique cruciatus, quos simul & instantia & difficultas mortis augebat, mira cōuersione mutatus: Memento, inquit, mei domine, dum veneris in regnum tuum. Quæ istam fidem exhortatio persuasit? quæ doctrina imbuuit? quis prædicator accendit? Nō viderat prius acta miracula, cessauerat tunc languentium curatio, cæcorum illuminatio, viuificatio mortuorum, ea ipsa quæ mox erant gerenda, non aderant, & tamen dominum confitetur & regem, quem videt supplicij sui esse consortem. Inde ergo oriebatur hoc donum, vnde accepit fides ipsa responsum. Ait enim ei Iesus: Amen dico ti-

Lucæ 13.
in cruce
cōuersio.

Lucæ 23.

co ti-

cō tibi hodie mecum eris in paradiso . Ex-
 cedit humanam conditionem ista promif-
 fio, nec tam de ligno crucis, quam de thro-
 no editur potestatis. Ab illa altitudine prę-
 miũ fidei datur , in qua chirographũ huma-
 nę transgressionis aboletur, quia se à forma
 serui, Dei forma non dirimit: dum etiam in-
 ter ipsa supplicia proprietatem vnitatemq̃
 suam seruauit, & deitas inuiolabilis, & natu-
 ra passibilis . Adijcitur ad confirmationem
 spei nostrę, totius attestatio naturę. Emit-
 tente spiritum Christo, oĩa elemēta tremue-
 runt . Densis tenebris splendor solis obdu-
 ctus , extraordinarię nocti subdidit diem,
 stabilitatē suam terra profundis concussio-
 nibus labefactata non tenuit , & petrarum
 firmitas, cōfracta soliditate dissiluit. Velum
 templi, quo priorum mysteria vltius non
 erāt obumbrāda, discissum est, & multorum
 sanctorum corporibus excitatis, ad pręmu-
 niendam resurrectionis fidem, monumenta
 patuerunt. In vos ergo Iudęi cœlum & ter-
 ra sententiã tulit, vobis sol seruitutem suam
 diēmque subtraxit, vobis famulatum suum
 lementorum ordines denegauerunt , &
 recedente à legibus suis ministerio crea-
 turę, vestra obcæcatio , vestra est signifi-
 cata confusio. Vobis enim dicentibus: San-
 guis eius super nos , & super filios nostros,
 merito hoc retributum est, vt quod vestri
 generis impia perdidit portio , assequatur
 hoc fidelis gentium plenitudo. Nos ergo di-
 lectissimi, quibus dominus noster Iesus

Signa fa-
 cta in
 morte
 Christi.

Matth. 7.

2. Cor. 1.

DE PASSIONE DOMINI.

1. Cor. 5.

Christus crucifixus, non scandalum, neque stultitia, sed Dei virtus. Denique sapientia est, nos inquam spiritale semen Abrahamæ, non in prole seruitutis geniti, sed in familia libertatis renati, pro quibus in manu forti & brachio excelso de oppres- sione Ægyptiæ dominationis eductis, ve- rus & immaculatus agnus, immolatus est Christus: amplectamur salutaris paschæ mi- rabile sacramentum, & ad eius imaginem, qui deformitati nostræ conformis factus est, reformemur. Erigamur ad eū, qui puluerem abiectionis nostræ, corpus fecit gloriæ suæ, & vt resurrectionis ei⁹ mereamur esse con- fortes, humilitati & patientiæ ipsius per om- nia congruamus. Magni nominis militiam, magnæ professionis suscepim⁹ disciplinam. Sectatores Christi discedere à regia non li- cet via, sed dignū est temporalibus non oc- cupari ad æterna tendentes. Et quia precio- so sanguine Christi redēpti sumus, glorifi- cemur & portemus Deum in corpore no- stro, vt ad ea, quæ fidelibus præparata sunt, peruenire mereamur, per Christum domi- num nostrum, Amen.

1. Cor. 6.

Sermo III. de passione domini.

De gemina Christi natura, Iudæ desperatione, Petri trepidatione, & conuersione, ac Iudæorum scelere ac punitione.

Inter

I Nter omnia dilectissimi opera misericordiæ Dei , quæ ab initio salutis sunt impensa mortalium , nihil est mirabilius nihilq; sublimius , quàm quod pro mûdo crucifixus est Christus. Huic enim sacramento vniuersa præcedentium seculorum myſteria ſeruierunt , & quicquid hoſtiarum differentijs in prophetiſis ſignis & legalibus inſtitutis, ſacra diſpẽſatione variatum eſt, hoc prænunciauit diſpoſitum, hoc promiſit implendum, vt nunc imaginibus figurisq; ceſſantibus, hoc proſit credere iam effectum , quod antea profuit credidiſſe faciẽdum. In omnibus igitur dilectiſſimi, quæ ad domini noſtri Ieſu Chriſti pertinent paſſionẽ , hoc catholica fides tradit, hoc exigit, vt in redemptorem noſtrum duas nouerimus cõueniſſe naturas, & manẽtibus proprietatibus ſuis, tantam factam vnitatem vtriuſque ſubſtantix, vt ab illo tempore, quo ſicut humani generis cauſa poſcebat , in beatæ virginis vtero verbum caro factum eſt, nec Deum illum ſine hoc, quod homo eſt, nec hominẽ ſine hoc liceat cogitare, quod De⁹ eſt. Exprimit quidem ſub diſtinctis actionibus veritatẽ ſuam vtraque natura, ſed neutra ſe ab alterius connexionẽ diſiungit . Nihil ibi ab inuicem vacat , tota eſt in maiẽſtate humilitas , tota in humilitate maiẽſtas . Nec infert vnitas cõfuſionẽ, nec dirimit proprietas vnitatem. Aliud eſt paſſibile, aliud inuiolabile , & tamen eiꝰdem eſt contumelia , cuius & gloria. Ipſe eſt in infirmitate, qui & in virtute,
idem

idem mortis capax , & idem victor est mortis. Suscepit ergo totum hominem Deus, & ita se illi, atq; illum sibi misericordiæ & potestatis ratione conseruit, vt vtraq; alteri natura inesset, & neutra in alterâ à sua proprietate transiret. Sed quia dispensatio sacramenti, ad reparationem nostram ante secula æterna dispositi, nec sine humana infirmitate, nec sine diuina erat consummanda virtute: agit vtraq; forma cū alterius comunione, quod proprium est: verbo scilicet operante, quod verbi est, & carne exequente, quod carnis est. Vnum horum coruscat miraculis, aliud succumbit iniurijs. Aliud, ab æqualitate paternæ gloriæ non recedit, hoc naturam nostri generis non relinquit. Veruntamen etiam ipsa receptio passionum, non ita est nostræ affectioni humilitatis exposita, vt à potentia sit diuinitatis abiūcta. Quicquid domino illusionis & consumeliæ, quicquid vexationis & pœnæ intulit furor impiorum, non de necessitate toleratum est, sed de voluntate susceptum. Venit enim filius hominis quærere & saluare, quod perierat. Et sic ad omniū redemptionem utebatur malitia persequentium, vt in mortis eius resurrectionisq; sacramento etiam interfectores sui possent salui esse, si crederent. Vnde scelestior omnibus Iudæ & infelicior extitisti, quem non pœnitentia reuocauit ad dominum, sed desperatio traxit ad laqueum. Expectasses consummationem criminis tui, & donec sanguis Christi

Lucæ 19.

Iudæ desperatio.

Christi pro omnibus funderetur peccatoribus, informis leti suspendium distulisses. Cumq; conscientiam tuam tot domini miracula, tot dona torquerent, illa saltem te à præcipitio tuo sacramenta reuocassent, quæ in paschali cœna iam de perfidia tua signo diuinæ scientiæ detectus, acceperas. Cur de eius bonitate diffidis, qui te à corporis & sanguinis sui communione non repulit? qui tibi ad comprehendendum se cum turbis & armatorum cohorte veniēti, pacis osculum nō negauit? Sed homo inconuertibilis, spiritus vadens & nō reuertens, cordis tui secutus es rabiem, & stante diabolo à dexteris tuis, iniquitatem, quā in sanctorū omnium armaueras caput, in tuum verticem retorsisti, vt quia facinus tuū omnem mensuram ultionis excefferat, te haberet impietas tua iudicem, te pateretur tua pœna carnificem. Cum igitur esset Deus in Christo mūdū reconcilians sibi, & creaturam ad creatoris sui imaginem reformandam, creator ipse gestaret, peractis miraculis operum diuinorum, quæ propheticus olim spiritus gerēda prædixerat: tunc aperientur oculi cœcorū, & aures surdorum audient, tunc saliet claudus vt ceruus, & plana erit lingua mutorum: sciēs Iesus tempus adesse gloriôsæ passionis implendæ: Tristis est, inquit, anima mea vsque ad mortem. Et iterum: Pater, si fieri potest, trāseat à me calix iste. Quibus verbis quandam formidinem profitētibus, nostræ infirmitatis affectus participādo, curabat, & pœnalis ex-

Ioann. 18.

Matth. 26

Psal. 77.

Psal. 108

Cor. 5.

Esaia 35.

Lucæ 22.

DE PASSIONE DOMINI.

nalis experientiae metū subeundo, pellebat.
 In nobis ergo domin⁹ nostro pauore trepidabat, vt susceptionem nostrae infirmitatis indueret, & nostram inconstantiam, suae virtutis soliditate vestiret. Venerat enim in hunc mundū diues atq; misericors negotiator cœli, & commutatione mirabili inierat commercium salutare, nostra accipiens, & sua tribuens, pro contumelijs honorem, pro doloribus salutem, pro morte dans vitam, & cui ad exterminationem presequentium poterant plusquam duodecim milia angelicarum seruire legionum, malebat nostram recipere formidinē, quā suā exercere potestatem. Quantum autem vniuersis fidelibus hac humilitate collatū sit, primus beatissimus Apostolus Petrus expertus est, qui cum illū instantis sæuitiæ vehementior procella turbasset, ad præparationem vigoris, celeri mutatione conuersus est, sumens de exēplo remedium, vt tremefactum repente membrum rediret ad sui capitis firmitatem.

Matth. 26
 Ibidem.

Matth. 15.
 Ioann. 15.

Matth. 26
 Petri conuersio.

Non enī posset domino seruus, & magistro maior esse discipulus, qui humanæ fragilitatis trepidationem non vinceret, nisi victor mortis ante timuisset. Respexit ergo dominus Petrum, & inter calumnias sacerdotum, inter falsitates testium, inter cædentium & conspuentium iniurias constitutus, illis turbatum discipulū conuenit oculis, quibus eum præuiderat esse turbandum, & in illum conuersa est veritatis inspectio, vbi erat cordis faciēda correctio, quasi quædam illi

dam illi vox domini insonaret, ac diceret: Quid habes Petre? quid in tuam conscientiam recedis? ad me conuertere, in me confide, me sequere, meae passionis hoc tempus est, nondum tui venit hora supplicij. Quid metuis, quod etiam ipse superabis? Non te confundat infirmitas, quam recepi, Ego de tuo fui trepidus, tu de meo esto securus. Matth. 27

Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum & seniores populi aduersum Iesum, ut eum morti traderet. Hoc mane Iudei, non ortus vobis lucis contigit, sed occasus, nec vestris oculis solitus dies prodijt, sed impijs mentibus nox tetrę cecitatis incubuit. Hoc mane vobis templum & alta- Iudæorū
punitio.

ria diruit, legē & prophetas ademit, regnum & sacerdotium sustulit, in luctum æternum omnia festa conuertit. In istis enim insanum cruentumq; consilium, tauri pingues, vituli multi, fremētes bestię, carnes rabidi, ut morti, autorem vitę & dominum glorię traderetis, & tanquam extenuanda esset furoris vestri immanitas, si eius sententia, qui prouincię vestrę pręsidebat, vteremini, vinctum Iesum ad Pilati iudicium deduxistis, ut clamoribus improbis, trepido cognitore superato, interfectorem hominem eligeretis ad veniam, & saluatorem mundi peteretis ad pœnam. Matth. 27

Post hanc damnationē Christi, qua excusata est Pilati pręsidis ignauia magis quā potestas, qui lotis manibus, & ore polluto n̄sdem labijs Iesum misit ad crucē, quibus eum pronunciauerat innocentem. Multas il-

DE PASSIONE DOMINI.

tas illusiones domino, sacerdotalibus serui-
ens oculis, licentia popularis ingessit, & in
māfuetudinem eius, qui hoc sponte tolera-
bat, furens turba sæuiuit. Sed quia multum
est dilectissimi, vt omnia hodiernus sermo
percurrat, in quartam feriam, qua lectio do-
minicę passionis iterabitur, residua differan-
tur. Præstabit enim orantibus nobis, vt ip-
sius dono, quod promissimus, impleamus,
per dominum nostrum Iesum Christum,
qui viuit & regnat in secula seculorum,
Amen.

Sermo I I I I. de Passione domini.

*De significatione latronum & crucis
mysterio prædicto.*

EXpectationi vestrę dilectissimi quod
debetur, domino largiente reddendum
est, promerentibus orationibus vestris,
vt nos ad soluendum faciat idoneos,
qui vos ad exigendum fecit intentos. Lo-
quentes enim proximē de passione domini,
vsque ad Euangelicę historię venimus lo-
cum, in quo Pilatus impijs Iudęorum cla-
moribus, vt Iesus crucifigeretur, cessisse
narratur. Peractis itaq; omnibus, quę diui-
nitas fieri carnis velamine tēperata permi-
sit, Iesus Christus filius Dei cruci, quam
etiā ipse gestarat, affixus est, duobus latro-
nibus, vno ad dexteram ipsius, alio ad fini-
stram,

stram, similiter crucifixis, vt etiã in ipsa patibuli specie, monstraretur illa, quæ in iudicio ipsius omnium hominum est facienda discretio, cum & saluandorum figuram fides credentis latronis exprimeret, & damnandorum formam blasphematis impietas prænotaret. Passio igitur Christi, salutis nostræ continet sacramentum, & de instrumento, quod iniquitas Iudeorum parauit ad peccatam, potentia redemptoris, gradum nobis fecit ad gloriam. Quam dominus Iesus ita ad omnium hominum suscepit salutem, vt inter clauos, quibus ligno tenebatur affixus, pro interfecto-ribus suis paternæ clementiæ supplicaret, & diceret: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Principes autem sacerdotum quibus indulgentiam saluator petebat, supplicium crucis, irrisio- num aculeis asperabāt, & in quem manibus amplius sæuire non poterant, linguarum tela iaciebāt, dicētes: Alios saluos fecit, seipsum non potest saluū facere? Si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credimus ei. De quo erroris fonte Iudæi, de quo inuidiæ lacu, tallium blasphemiarum venena potastis? Quis vobis magister tradidit, quæ doctrina persuasit, quod illum regem Israel, illum Dei filium, credere deberetis, qui se crucifigi non sineret, aut à confixione clauorum liberum excuteret? Non hoc vobis legis mysteria, nō paschalis obseruatiōis sacramēta, nec vnq̃ illa prophetarum ora cecinerunt. Sed illud verē abunde legistis, quod ad detestabilem

Latronū
in cruce
significa-
tio.

Lucæ 23.

Matth. 27

DE PASSIONE DOMINI.

Esaiæ 53.

Psal. 68.

Psal. 31.

Psal. 118.

bilem vestri sceleris impietatem, & ad voluntariam domini pertinet passionem. Ipse enim per Esaiam loquitur: Dorsum meum ad flagella dedi, maxillas meas ad palmas, faciem autem meam non auerti à cōfusione sputorum. Ipse per Dauid: Dederunt, inquit, in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto. Et iterum: Circundederūt me canes multi, consilium malignantium obsecedit me. Foderunt manus meas & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea. Ipsi verò considerauerunt, & inspexerunt me, diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Et ne sceleris tantum vestri videatur ordo prædictus, nulla autem potentia prænunciata crucifixi, non quidē legistis, dominus descendit de cruce, sed legistis: Dominus regnavit à ligno. Crux ergo Christi, sacramentum veri & prænunciati habet altaris, vbi per hostiā salutarem, naturæ humanæ celebraretur oblatio. Ibi sanguis immaculati agni, antiquæ præuaricationis pacta delebat: ibi tota diabolicę dominationis contrebatur aduersitas, & de elatione superbię, victrix humilitas triūphabat: cum tam velox esset fidei effectus, vt de crucifixis cum Christo latronibus, qui in Christum filium Dei credidit, paradysum iustificatus intrauerit. Quis tanti muneris explicet sacramentum? Quis potentiam tam miræ commutationis enarret? Exiguo temporis puncto, lōgorum scelerū reatus aboletur, inter luctantis animæ dura tormenta, hærens

hærens patibulo transit ad Christum, & cui propria impietas intulit poenā, Christi gratia dat coronam. Hinc iam degustato aceto, dominus quod illa dabat vinea, quæ ab auctoris sui plantatione degenerans, conuersa fuerat in amaritudinem vitis aliene: Consummatum est, ait, hoc est, cōpletæ sunt scripturæ. Non est amplius quod insaniam populi furentis expectem, nihil minus pertuli, quam me passurū esse prædixi. Peracta sunt mysteria infirmitatis, promantur documenta virtutis. Inclinato itaq; capite emisit spiritum, & in corpus die tertio suscitandum, quietem placidi soporis admisit. Cui sacramento cum se vitæ autor impenderet, & ad tantam diuinæ maiestatis inclinationem, totius mundi compago quateretur, cum facinus impium, omnis sui confusione creatura damnaret, & manifestam in reos sententiam ipsa elementa proferrēt: quis vobis animus ludæi, quæ conscientia fuit, quando & vos iudicium vniuersitatis vrgebat, & reuocari ad se, cōsummato scelere, impietas vestra non poterat? Qualis confusio vos operuit? quæ cor vestrum poena suscepit? Cum igitur dilectissimi tanta sit misericordia Dei, vt etiam de tali populo multos per fidem iustificare dignatus sit, & nos sub veteris quondam ignorantiae profunda nocte pereuntes, in patriarcharum societatem, & in sortē electi generis adoptarit: ad altitudinē spei nostræ non segniter, neq; cum * torpore curramus, sed prudenter atq; fideliter cogitantes,

Amos 6.
Matth. 21

Ioan. 19.

* torpore

r ij

de quali

DE PASSIONE DOMINI.

de quali captiuitate, & quàm misera seruitute, quo precio redépti, & quo brachio sumus educti, glorificemus Deum in corpore nostro, vt habitare eū in nobis, ex ipsa conuersationis nostræ probitate mōstremus. Et quia nihil est ī omniū virtutū dignitate præstantius, q̃ pietas misericordiæ & puritas castitatis: his nos præsidjjs specialius instruamus, vt charitatis opere, & nitore pudicitie, tāquam duabus eleuatilis, de terrenis mereamur esse cœlestes. Quo desiderio quisq; gratia Dei adiutus impletur, & de profectu suo nō in se, sed in domino gloriatur, hic legitime honorat paschale sacramētum, huius limina: vastator angelus sanguine agni & signo crucis prænotata, non intrat. Is plagas Ægyptias nō pauescit, & iisdē aquis hostes relinquit extinctos, quibus est ipse saluatus. Amplectamur itaq; dilectissimi, purificatis mentibus atque corporibus, salutis nostræ mirabile sacramētum, & ab omni fermento malitiæ veteris emundati, pascha domini cum digna obseruatione celebremus, vt regente nos spiritu sancto, à charitate Christi nullis tentationibus separemur, qui in sanguine suo pacificās omnia, & in altitudinem paternæ gloriæ se recepit, & humilitatem sibi seruientium non reliquit, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Sermo V. de passione domini.

Quod necesse fuerit Christum esse Deum & hominem, & de pœnitentia Iudæ.

Creator

Reator & dominus omniū rerum Christus post inusitatum sacræ virginis partum, post adorata Magorum confessione cunabula, & post multiplicem doctrinam cœlestis eloquij, & variarum curationum medelas, imperio verbi potentis effectas, dispensationem omnium sacramentorum omniumq; virtutum, salutifera passione consummat. Christianæ igitur spei dilectissimi vera ratio & principalis causa crux Christi est, quæ licet ludæis sit scandalum, gentibus
 1. Cor. 2.
 autem stultitia: nobis tamen Dei virtus est, Deiq; sapientia. Vnde summū hoc & potentissimū diuinæ misericordiæ sacramentum, semper quidem in cordibus nostris cū tota sui dignitate retinendum est, sed nunc viuaciorē animi sensum, & puriorē exigit mentis intuitū, quando nobis non solum recursu temporis, sed etiā textu Euangelicæ lectionis, omne opus nostræ salutis ingeritur. Nihil ergo apud nos loci cogitationes habeāt impiorū, nec integritatē fanæ intelligentiæ, aut Iudaica offensio, aut gētilis corruptio: ut quod nō solū pro nobis humiliter, sed etiā sublimiter gestū est, aut secundū hominē impossibile, aut secundū Deum videatur indignum. Vtrunq; autem recipi, vtrunque conuenit credi, quia nemo hominū potest, nisi in vtroq; saluari. Iustus enim & misericors Deus, nō sic iniuria suę voluntatis est vsus, ut ad reparationē nostrā, solā potentia benignitatis exerceat, sed quia cōsequens fuerat, ut homo faciens peccatū, ser-
 1. Ioan. 8.
 uus es-

DE PASSIONE DOMINI.

an. 8.

uus esset peccati: Sic medicina ægris, sic reconciliatio reis, sic redemptio est impensa captiuis, vt condemnationis iustæ sententia, iusto liberatoris opere solueretur. Nam si pro peccatoribus sola se opponeret deitas, non tam ratio diabolū vinceret, quàm potestas. Et rursum, si causam lapsorum sola ageret natura mortalium, non erueretur à conditione, quæ libera non esset à genere. Vnde oportuit in vnum dominum nostrum Iesum Christum, & diuinam & humanam conuenire substantiam, vt mortalitati nostræ per verbum carnem factū, & origo noui hominis subueniret & passio. Cum igitur in Christo Iesu Iudæorum duritia, quæ sunt diuina, gentilium cæcitas, quæ sunt humana, contemnat, illis aduersus gloriam domini calumniantibus, istis contra humilitatem superbientibus, nos Dei filium, & in suis virtutibus, & in nostris infirmitatibus adoramus. Nec erubescimus crucem Christi, & inter contradicentium linguas, nec de morte ipsius, nec de resurrectione dubitamus. Quoniam quod superbos ad infidelitatem trahit, hoc nos ad vitam dirigit, & quod apud illos est materia confusionis, hoc apud nos est causa pietatis. Admonitis igitur discipulis dominus, vt contra vim tentationis instantis vigilantia oratione certarent, ipse patri supplicās ait: Pater si possibile est, transeat à me calix iste. Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Prima petitio infirmitatis est, secunda virtutis.

Matth. 16

Illud

Illud optauit ex nostro, hoc elegit in proprio. Nec enim æqualis patri filius, omnia esse possibilia Deo nesciebat, aut ad suscipiendum crucem sine sua in hunc mundum descenderat voluntate, vt hanc diuersarum affectionum compugnatiã perturbata quodammodo ratione pateretur. Sed vt suscipientis susceptæq; naturę esset manifesta distinctio, quod erat hominis, diuinam desiderauit potentiam, quod erat Dei, ad causam respexit humanam. Superiori igitur voluntati voluntas celsit inferior, & cito demonstratum est, quid possit à trepidante orari, & quid non debeat à medente concedi. Quia Rom. 8.
enim nos quid oremus, sicut oportet, nescimus, & vtile nobis est, ne fiat plerūq; quod volumus, Deus iustus & bonus, quando ea quæ nocitura sunt, petuntur, nequando miseretur. Volūtatis ergo nostrę correctionem, dominus cum trina oratione firmasset, grauatis adhuc mœrore discipulis: Dormitemus, inquit, & requiescite. Ecce appropinquauit hora, & fili⁹ hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus hinc. Ecce appropinquauit, qui me tradet. Inter ipsa autem verba domini, qui prædicti fuerant, irruerunt, & cum gladijs & fustibus comprehensura Christum turba cōfluxit, ducem sequens Iudam Iscariot: qui priuilegio perfidiæ obtinuerat in facinore præcipatū. Huic ne criminis causam aliqua præberet offensio, nulla est negata dignatio. Sed illius spiritu inflammatus exarsit, cui ministerium

r iij sponte

DE PASSIONE DOMINI.

Psal. 108.
Pœnitentia
Iudæ.

spontè præbuit, & qualem habuit mentem, talem inuenit & præsidem. Merito sicut & propheta prædixerat: Oratio eius facta est in peccatum, quoniam consummato scelere, tam peruersa impij conuersio fuit, vt etiam pœnitendo peccaret. Admittit ergo in se filius Dei impias manus, & quod sæuientium furore agitur, patiēti potestate cōpleuit. Hoc enim erat illud magnę pietatis sacramētum, quod Christus consecratur iniurijs, quas si aperta potentia & manifesta virtute propelleret, diuina tantū exerceret, nō humana curaret. In omnibus autem, quæ illa popularis & sacerdotalis insania contumeliosè & procaciter inferebat, nostræ diluebātur maculæ, nostræ expiabantur offensæ, quia natura, quæ in nobis victa semper fuerat atq; captiua, in illo innocēs patiebatur & libera, vt ad auferendum peccatum mundi, ille agnus se hostiam offerret, quem & omnibus corporalibus substantia iungeret, & ab omnibus spiritualibus origo discerneret. Hæc hodie dilectissimi auribus vestris insinuata sufficiant. Cætera in quartam feriam diffirantur, auxiliante domino orationibus vestris, qui præstare dignabitur, vt quod promittimus, impleamus, Amen.

Sermo V I. de passione domini.

*Quomodo Christus ductus sit ad Caiphā, & de
diruptione vestimentorum eius, & quomodo
Christus ad se omnia traxerit.*

Sponsio-

Sponsionis nostræ memores dilectissimi, sanctitati vestræ reddimus, quod debemus, ad futuram sperantes gratiam Dei, ut inde nobis proueniat deuotio, unde est incitata promissio. Comprehensus Christus dominus à turbis, quas principes sacerdotum & doctores legis armauerant, ut impleret dispensationem, cohibet potestatem, & beatum Apostolum Petrum humana aduersum irruentes animositate commotum, gladio abstinere præcepit. Superfluum enim erat, Matth. 26
 ut qui nolebat præsidio angelicarum legionum iuuari, vellet se vnius discipuli oppositione defendi. Perpetrauerit licet turba ferrox, quod voluit, & de sceleris sui exultarit affectu, maior tamē comprehensi virtus, quam comprehendentiū fuit. Iudæorū enim cæcitas nihil obtinuit, nisi ut sua impietate se perderet. Christi verò patientia hoc egit, ut omnes sua passione saluaret. Perducto autē Iesu ad Caypham principem sacerdotum, quo scribæ & omnis sacerdotalis ordo conuenerat, falsa aduersus dominum testimonia quærebantur. Sed inter inconditas & dissonas voces hoc Iesus mirabiliter elegerat, ut taceret. Cayphæ autem dicenti, adiuro te per Deum viuum ut dicas nobis, si tu es Christus filius Dei: ita veraci & prouida autoritate respondit, ut ipsdem verbis, & infidelium consciētias cederet, & credentium corda firmaret, ad omnē interrogationem eius referens, tu dixisti. Addensq; quod sequitur: Veruntamen dico vobis, idem.
 a modo

DE PASSIONE DOMINI.

Caypha
furor.

Leuit. 21.

* Exerces
tes

Matth. 28.

videbitis filium hominis sedētem à dextris
Dei , & venientē in nubibus cœli . Cayphas
autem ad exaggerādā auditī sermonis in-
uidiam , scidit vestimenta sua , & nesciens
quid hac significaret insania , sacerdotali se
honore priuauit . Vbi est Caypha rationale
pectoris tui? vbi est continētiae cingulū? vbi
superhumeralē virtutū . Mystico illo sacra-
toꝝ amictu ipse te spoliās , & proprijs mani-
bus pontificalia indumenta discerpis , obli-
tus præcepti illius , quod legeras de principe
sacerdotum: De capite suo cidarin nō depo-
net , & vestimenta sua nō dirumpet . Tu ve-
rò , à quo iam alienabatur hæc dignitas , ipse
tibi es executor opprobrii , & ad manifestan-
dum finem veteris instituti , pertinet eadem
diruptio sacerdotij . Hinc iam dilectissimi ,
inter multiplicatas illusiones nocte trāsacta ,
vinctum Iesum Pilato præsidī tradiderunt .
Principes enim sacerdotum & seniores po-
puli , hoc consilio rem gerebāt , vt ab actione
sceleris sui viderentur immunes , subtrahen-
tes opera manuum , & * exercētes tela lingua-
rum , volentes interficere , & clamantes , cru-
cifige , crucifige . Quid hac specie religionis
iniustius? quid hac clemētię simulatione cru-
delius? Qua lege Iudei , quod vobis non licet
facere , licet velle? qua ratione , quod corpora
polluit , corda nō lēdit? Cōtaminari occisio-
ne eius metuitis , cuius super vos & super
filios vestros fundi sanguinem postulastis . Si
nō totū facinus vestra impietas peragit , per-
mittite præsidem iudicare quod sentit . Sed
vos c-

vos etiam in ipsum graues atq; violenti in id eum declinare nō finitis, à quo ipsi mendaciter abstinetis. Peccauerit Pilatus faciēdo quod noluit, in vestrā tamē consciētiā confluit, quicquid furor vester extorsit. Talis etiā illic vester obseruātia fuit, vbi precium, quod vobis Christi vēditor reportauit, mitti in gazophylaciū noluiſtis, cauētes scilicet, ne sacros loculos pecunia cruēta pollueret. Cuius cordis est ista simulatio? Sacerdotum conscientia capit, quod tēpli arca nō recipit. Refutatur illius sanguinis taxatio, cuius nō timetur effusio. Quantislibet ita vos fallacię circumtegetis vmbraculis, initū est cū traditore commercium, quo iustum sanguinē, sicut non licuit comparari, ita debuit non effundi. Seditiosis igitur clamoribus Iudeorū, sedente Pilato in loco, cui nomen est Golgatha, crucifigitur Christus. Per lignum, erigitur lapsus in ligno, & gustu fellis & aceti diluitur esca peccati. Merito priusquam traderetur, dixerat dominus: Cum exaltatus fuero, omnia ad me traham. i. totā causam humani generis agam, & olim perditā in integrū reuocabo naturam. In me omnis infirmitas abolebitur, in me omnis plaga sanabitur. Exaltatum autē Iesum ad se traxisse omnia, non solū nostræ substantiæ passione, sed etiā totius mūdi cōmutatione monstratū est. Pendēte enī in patibulo creatore, vniuersa creatura congemuit, & crucis clauos omnia simul elemēta senserūt. Nihil ab illo supplicio liberū fuit. Hoc in cōmunionem sui

Matth. 27

Ibidem.

Jan. 12.

traxit

se omnia Christus in cruce.

DE PASSIONE DOMINI.

nem sui & terram traxit & cœlum, hoc petras rupit, monumēta aperuit inferna reuerauit, & densarum horrore tenebrarū, radios solis abscondit. Debebat hoc testimonium suo mundus auctori, vt in occasu conditoris sui, vellent vniuersa finiri. Sed patientia Dei seruat rebus atq; temporibus ordinē suum, nōsq; in illum potius vocat affectum, vt eorum salutem petamus, quorum crimen horremus. Tanto igitur precio, tanto sacramento eruti de potestate tenebrarū, & ab antiquæ captiuitatis vinculis absoluti, date operā dilectissimi, vt integritatē mentiū vestrarum, nulla diabolus arte corrumpat. Quicquid nobis contra Christianam fidē ingeritur, quicquid contra mandata Dei suaderetur, de illius deceptionibus venit: qui nos innumeris dolis ab æterna vita conatur euertente, captando quasdam occasiones infirmitatis humanæ, per quas incautas negligētēsq; animas, in laqueos iterum suæ mortis inducat. Omnes ergo per aquam & spiritum sanctum renati, recolant, cui renunciauerint & qua professione iugum à se tyrannicæ dominationis excusserint, nec in secundis quisquam nec in aduersis ad mortiferū diaboli currat auxilium. Ille enim mendax est ab initio, & in sola viget arte fallendi, vt humanam ignorantiam, falsæ scientiæ ostentatione decipiat, sitq; eorum nunc malignus impulsor, quorum post futurus est improbus accusator. Anni vitæ nostræ & actionum temporalium qualitates, nec in natura
elemen-

Ioann. 8.

elementorum, nec in stellarum effectibus, sed in summi & veri Dei potestate consistunt, cuius auxilium & misericordiam, in omnibus quæ obtinere cupimus, implorare debemus. Sicut enim illo, quod absit, offenso, nihil est, quod nobis valeat suffragari, ita eodem propicio, nulla nobis nocebit aduersitas. Quoniam si pro nobis Deus quis contra nos? qui filio suo proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit? qui uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Rom. 8.

Sermo VII. de passione domini.

Cur Christus mori voluerit in festo Paschæ, & de traditione Iudæ, & oratione Christi.

SCio quidem dilectissimi, paschale festum tam sublimis esse mysteriū, vt non solum humilitatis meæ tenuissimum sensum, sed etiam magnorum ingeniorum superet facultatem. Sed non ita mihi diuini operis considerata est magnitudo, vt vel diffidam vel erubescam de seruitute, quam debeo, cum sacramentum salutis humanę non liceat tacere, etiam si nequeat explicari. Auxiliantibus etiam orationibus vestris, ad futurā credimus gratiā Dei, quæ inspirationis suæ rore sterilitatē nostri cordis absterget, vt linguæ pastoralis officio, quæ sancti gregis auribus sint vtilia, proferantur. Dicente enim

DE PASSIONE DOMINI.

*Psál. 80.
Psál. 50.*

Christi
passio cur
facta sit
in festo
paschali.

enim domino bonorum omnium largitore:
Aperi os tuum, & ego adimplebo illud, au-
demus eidē verbis propheticiis dicere: Do-
mine labia mea aperies, & os meum annun-
ciabit laudem tuam. Incipientes igitur dile-
ctissimi Euangelicā de passione domini hi-
storiā retractare, diuino intelligimus dispo-
situm fuisse consilio, vt sacrilegi Iudæorum
principes, & impij sacerdotes, qui sæuendi
in Christum occasiones sæpe quæsiuerant,
non nisi in solennitate paschali, exercēdi fu-
roris sui acciperent potestatem. Oportebat
enim, vt manifesto implerentur effectu, quę
diu fuerant figurato promissa mysterio, vt
quem significatiuam ouis vera remoueret,
& vt vno expleretur sacrificio, variarū dif-
ferentia victimarū. Nam omnia illa, quę de
immolatione agni diuinitus per Moſen fue-
rant præstituta, Christum prophetarant, &
Christi occisionē proprie nunciarant. Vt er-
go vmbre cederent corpori, & cessarēt ima-
gines sub præsentia veritatis, antiqua ob-
seruantia nouo tollitur sacramento, hostia
in hostiam trāsit, sanguinem sanguis exclu-
dit, & legalis festiuitas dum mutatur, imple-
tur. Vnde cum scribas & seniores populi ad
impietatis concilium Pontifices congrega-
rent, omniumq; animos sacerdotū, cura ad-
mittendi in lesum sceleris occupasset, ipsi se
doctores legis lege priuarunt, & spontaneo
defectu ritus sibi patrios abstulerunt. Incipi-
ente enī festiuitate paschali, qui ornare tem-
plū, mūdare vasa, victimas providere, & le-
gitimis

gitimis purificationibus sacratiorē diligentiam abhibere debuerāt, paricidalis odiū furore concepto, ad vnum opus vacant, & in vnum facinus simili crudelitate coniurant. Quid affecuturi supplicio innocētię, condēnatione iustitię, nisi vt & noua myſteria nō apprehenderent, & antiqua violarent? Pro- uidentibus ergo principibus, ne in die feſto tumultus oriretur, nō deuotioni, ſed facinori ſtudebatur, nec religioni ſeruiebat hęc cura, ſed crimini. Diligentes enim Pontifices & ſoliciti ſacerdotes, ſeditiones turbarum fieri in præcipua ſolennitate metuebāt, non vt populus non peccaret, ſed ne Chriſtus euaderet. At Ieſus conſiliū ſui certus, & in opere paternę diſpoſitionis intrepidus, vetus teſtamentum cōſummabat, & nouū paſcha cōdebat. Diſcumbentibus enim ſecum diſcipulis ad edendam myſticam cœnam, cum in Caiphæ atrio tractaretur, quomodo Chriſtus poſſet occidi: ille corporis & ſanguinis ſui ordinans ſacramentum, docebat, qualis Deo hoſtia deberet offerri, nec ab hoc quidem myſterio traditore ſubmoto, vt oſtenderetur nulla iniuria exasperatus, qui in voluntaria erat impietate perſtiturus. Ipſe enim ſibi fuit materia ruinę, & cauſa perfidię, ſequens diabolum ducem, & nolens Chriſtum habere rectorem. Dicens itaq; dominus: Amē dico vobis, quod vnus veſtrum me traditurus eſt, notam ſibi traditoris ac proditoris conſcientiam demonſtrauit: nō aſpera nec aperta impium increpatione

Matth. 16
11

patione cōfundens, sed leni ac tacita admonitione conueniens, vt facilius corrigeret penitudo, quem nulla deformasset abiectio. Cur infelix Iuda, tanta benignitate non vteris? Ecce parcit ausibus tuus dominus, & nulli te, nisi tibi, indicat Christus, nec nomen tuum nec persona detegitur, sed veritatis & misericordię verbo, cordis tantum tui arcana tanguntur. Non Apostolici ordinis honor, non sacramētorum tibi communio denegatur. Redi in integrum, & deposito furore resipisce. Clementia inuitat, salus pulsat, ad vitā vita te reuocat. Ecce immaculati & innocentes discipuli tui ad significationem facinoris expauescunt, & omnes sibi, non ædito impietatis autore, formidant, Contristati enī sunt, non de conscientia reatu, sed de humanæ mutabilitatis incerto, timentes ne minus verū esset, quod in se quisque nouerat, quam quod ipsa veritas præuidebat. Tu autem in hac trepidatione sanctorum abuteris domini patientia, & abscondi te tua credis audacia. Addis impudentiam sceleri, nec signo euidentiore terreris. Cūq; se à cibo alij, in quo iudicium dominus posuerat, continerent, tu manum non detrahis à paropside, quia animam non auertis à crimine. Secutū est itaq; dilectissimi, sicut Ioānes Euangelista narrauit, vt cū traditori suo dominus manifestius designando, panem porrexit intinctum, totū Iudam diabolus occuparet, & quem malignis cogitationib⁹ obligarat, iam ipso impietatis opere

Ibidem.

Ioan. 13.

opere possideret. Corpore enim tantū cum
cœnantibus recumbebat, mente autem sa-
cerdotum inuidiam, tristitiam falcitatem, &
furorem imperitæ plebis armabat. Denique
videns dominus, cui flagitio Iudas esset in-
tētus, quod facis, inquit, fac citius. Vox hæc,
non iubentis est, sed sinentis, nec trepidi, sed
parati, qui habens omnium temporum po-
testatem, ostendit se moram non facere tra-
ditori, & sic ad redemptionem mundi pater-
nam exequi voluntatem, vt facinus, quod à
persequentibus parabatur, nec impelleret,
nec timeret. Postquam igitur Iudas persua-
sus à diabolo, discessit à Christo, seque à cor-
pore Apostolicæ vnitatis abscidit, nullo do-
minus pauore turbat⁹, sed de sola redimen-
dorū salute sollicitus, omne tēporis spatium
quod à persequentiu vacabat incurſu, myſti-
cis sermonibus sacratæque doctrinæ, sicut
Ioannis Euangelio declaratur, impēdit, ele-
uans ad cœlum oculos, & pro vniuersa Ec-
clesia supplicans patri, vt omnes quos dedis-
set, daturusque esset filio pater, vnum fierent,
& in gloria redemptoris indiuidui perma-
nerēt, adiiciens postremo illā orationē qua
ait: Pater si fieri potest, transeat à me calix
iste. Vbi nō existimandū est, quod dominus
Iesus passionem & mortem, cuius iam disci-
pulis sacramenta tradiderat, voluerit decli-
nare, cum ipse beatum Apostolum Petrum,
deuota fide & charitate seruētem, vti aduer-
sum persecutores gladio vetet, dicens: Cali-
cem quē dedit mihi pater, nō vis vt bibam
illum?

Ibidem

Matth. 17.

Matth. 16
Oratio
Christi
quid si-
gnificet.

Ibidem.

an 3.

Colosi

illum? Certumq; sit, & quod dominus testatus est ipse dicēs: Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum daret vnigenitum, vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Et quod de ipso ait Apostolus Paulus: Christus nos dilexit, & tradidit semetipsum pro nobis hostiam Deo in odorem suauitatis. In saluandis enim hominibus per crucem Christi, communis voluntas erat patris & filij, communeq; consilium, nec vlla poterat ratione turbari, quod ante æterna secula, & misericorditer erat dispositū, & incōmutabiliter erat præfinitum. Qui ergo verum totumq; hominem assumpsit, veros & corporis sensus & animi suscepit affectus. Nec quia omnia in illo plena erant sacramentis, plena miraculis, ideo aut falsis lachrymis fleuit, aut mendacij esurie sumpsit cibum, aut simulato sopore dormiuit. In nostra humilitate contemptus, in nostra inæstitudine contristatus, in nostro est dolore crucifixus. Passionem enim mortalitatis nostrę ob hoc misericordia subiñt, vt sanaret, ob hoc virt⁹ recepit, vt viceret, quod Esaias apertissimè prophetauit dicens: Hic peccata nostra portat, & pro nobis dolet, & nos putauimus illum esse in dolore & plaga & vexatione. Ipse autem vulneratus est propter peccata nostra, & infirmat⁹ est propter facinora nostra, & liuore eius sanati sumus. Cum itaq; dilectissimi Dei filius dicit, pater si fieri potest, transeat à me calix iste, nostræ vtitur voce naturæ, & causam fragilitatis

Esaiæ 53.

litatis & trepidationis agit humanæ: vt in
ijs, quæ toleranda sunt, & patientia robore-
tur, & formido pellatur. Deniq; cessans hoc
ipsum petere, excusato quodammodo no-
stræ infirmitatis metu, in quo nobis rema-
nere non expedit, in alium affectum transit,
& dicit: Veruntamen nō sicut ego volo, sed
sicut tu. Et iterum: Si non potest, inquit, ca-
lix iste trāsire à me nisi bibam illum, fiat vo-
luntas tua. Hæc vox capitis, salus est totius
corporis, hæc vox omnes fideles instruxit,
omnes confessores accendit, omnes marty-
res coronauit. Nam quis mundi odia, quis
tætationum turbines, quis posset persequu-
torū superare terrores, nisi Christus in om-
nibus & pro omnibus patiens, patri diceret,
fiat voluntas tua? Discant igitur hanc vocem
omnes Ecclesiæ filij, magno precio redem-
pti, gratis iustificati: & cum aduersitas vio-
lentæ alicuius tentationis incubuerit, præ-
sidio potentissimæ rationis vtantur, vt su-
perato tremore formidinis, accipiant tole-
rantiam passionis. Hinc iam dilectissimi ad
perstringendum ordinem dominicæ passio-
nis sermo est dirigendus, quem ne vos cumu-
lo prolixitatis oneremus, in quartam sabbat-
ti, diuiso communi labore, differamus. Ade-
rit precantibus nobis gratia Dei, quæ mihi
soluendi debiti tribuat facultatem, per do-
minum nostrum Iesum Christum, qui viuit
& regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo VIII. de passione domini.

f ij

De pec-

DE PASSIONE DOMINI

*De peccato Pilati ac Iudaorū, mysterio quoque
& gloria crucis, & de Simone
Cyrenæo.*

DE cursis dilectissimi sermone proximo
ijs quæ comprehensionem domini præ-
cesserunt, superest nunc, vt auxiliante Dei
gratia, de ipso iam passionis ordine, sicut
promissimus, differamus. Nam cum ver-
bis sacrae orationis suæ dominus declaras-
set, verissimè sibi autem plenissimè & hu-
manam & diuinam inesse naturam, osten-
dens vnde esset, quod pati noller, & vnde
quod vellet, depulsa trepidatione infirmi-
tatis, & confirmata magnanimitate virtutis,
redijt in sententiam suæ dispositionis æter-
næ, & sequenti diabolo per ministeria Iudeo-
rum, formam serui nihil peccati habentis
obiecit, vt per eum ageretur omnium cau-
sa, in quo solo erat omnium natura sine
culpa. Irruerunt ergo in lumen verum, si-
lī tenebrarum, & vtentes faculis atque la-
ternis, non euaserunt infidelitatis suæ no-
ctem, quia non intellexerunt lucis autho-
rem. Occupant paratum teneri, & trahunt
volentem trahi, quasi vellet obniti, nihil
quidem in iniuriam eius, impiæ manus
possent: sed mundi redemptio differretur,
& nullū saluaret illæsus, qui pro omnium
salute erat moriturus. Sinens igitur inferri
sibi, quicquid sacerdotum instinctu furor
popularis audebat, ad Annam Caiphæ so-
cerum, ac deinde ad Caipham ex Annæ
transmisit.

transmissione perducitur, & post insanas
calūniantium voces, post commētities sub-
ornatorum testium falsitates, ad examen
Pilati Pontificum delegatione transfertur.
Qui diuino iure neglecto, clamātes se regem Matth. 17
non habere nisi Cæsarem, tanquam Ro-
manis deuoti legibus, omne iudicium pote-
stati* præsidis reseruassent, expetierunt Cæsaris
executorem magis sæuitiæ quàm arbitrum
causæ. Offerebant enim Iesum duris nexi-
bus vinctum, colaphis & alapis frequētibus
cæsum, sputis oblitū, clamoribus prædam-
natum: vt inter tot præiudicia, quem om-
nes vellent perire, non auderet Pilatus ab-
soluere, deniq; nec in accusato eum peperis-
se culpam, nec in sententia sua tenuisse con-
stantiam, docet ipsa cognitio: in qua iudex,
quem innocentē pronūciat, damnat, addicēs
iniquo populo sanguinem iusti, à quo absti-
nendum sibi, & intellectu proprio senserat,
& somnio vxoris nouerat. Nec purgāt con-
taminatum animum manus lotæ, nec in
asperfis aqua digitis expiatur, quod famu-
lante impia mēte cōmittitur. Excessit quidē
Pilati culpam facinus Iudæorum, qui illum
nomine Cæsaris territum, & inuidiosis vo-
cibus increpatum ad effectum sui sceleris
impulerunt. Sed nec ipse euasit reatum, qui
cooperatus seditiosis, reliquit iudicium
propriū, & in crimen transiuit alienum.
Quod ergo Pilatus dilectissimi, implacābi-
lis populi victus insania, multis Iesum de-
honestari ludibrijs, & immodicis vexari per-
f iij misit in-

ti sce-
& iu-
um.

DE PASSIONE DOMINI.

misit iniurijs, quodq; cum flagellis cæsum,
spinis coronatum, & amictu irrisoriæ vestis
indutum, persequentium ostētauit aspectui,
mitigandos procul dubio inimicorum ani-
mos existimauit, vt exaturatis inuidiæ odijs,
non vltra iam crederent persequendū, quem
tot modis intuebantur afflictum. Sed cum
inardesceret ira clamantium, vt Barrabam
indulgentia relaxaret, & Iesum crucis pœ-
na susciperet, cum consono fremitu dicere-
tur à turbis: Sanguis eius super nos & super
filios nostros, obtinuerunt iniqui, in damna-
tionem suam, quod pertinaciter exigebant,
quorum dētes, sicut Propheta attestatus est,
arma erant & sagittæ, & lingua eorum gla-
dius acutus. Frustra enim à crucifigēdo ma-
iestatis domino manus proprias cōtinebāt,
in quem letalia vocum spicula, & venena-
ta verborum tela iaciebāt. Vobis vobis fal-
si Iudæi & sacrilegi principes populi, totum
facinoris istius pondus incumbit, & licet im-
manitas sceleris & præsidem obligarit &
milites, omnis tamen facti summa vos ar-
guit. Et quicqd in supplicio Christi, vel Pi-
lati peccauit iudicium, vel cohortis obse-
quiū, hoc vos facit humani generis odio di-
gniores, quia vestri furoris impulsu, nec illis
innocentes esse licuit, quibus iniquitas ve-
stra non placuit. Traditus itaq; dominus sæ-
uientium voluntati, ad irrisionem regiæ di-
gnitatis, supplicij sui iussus est esse gestator,
vt impleretur quod Esaïas propheta præui-
derat dicēs: Ecce natus est puer, & datus est
nobis

Matth. 27

Psal. 59.

Iudæorū
scelus.

Esaïa 9.

nobis filius, cuius imperium super humeros eius. Cum ergo dominus lignum portaret crucis, quod in sceptrum sibi cōuerteret potestatis, erat quidem hoc apud impiorum oculos grande ludibriū, sed manifestabatur fidelibus grande mysterium, quia gloriosissimus diaboli victor, & inimicarū virtutum potentissimus debellator, pulchra specie, triumphī sui portabat trophæum, & inuictę patientię humeris signū salutis, adorandum regnis omnibus inferebat, tanquam & tunc ipsa operis sui imagine omnes imitatores suos cōfirmaret, & diceret: Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Euntibus autem cum Iesu turbis ad locum pœnæ, Simon quidam Cyrenæus inuentus est, in quem lignum crucis transferretur à domino, vt etiam tali factō pręsignaretur gentium fides, quibus crux Christi non confugio erat futura, sed gloria. Non ergo fortuitum, sed figuratum & mysticum fuit, vt Iudæis in Christum sæuientibus, ad compatiendum ei peregrinus occurreret, dicente Apostolo: Si compatimur, & conregnabimus, vt sacratissimo saluatoris opprobrio, non Hebræus quisquam nec Israelitica, sed alienigena subderetur. Per hęc enim translationem, à circumcisione ad pręputium, à filijs carnalibus ad filios spirituales, immaculati agni propitiatio, & omnium sacramentorum plenitudo transibat. Si quidem pascha nostrum, vt ait Apostolus, immolatus est Christus, qui se nouum & ve-

Crucis
mysteriū.

Matth. 10
Matth. 27
Simonis
Cyrenæi
mysteriū.

Rom. 8.

1. Cor. 5.

DE PASSIONE DOMINI.

Hebr. 13.

rum reconciliationis sacrificium offerens patri, non in templo, cuius iam erat finita reuerentia, nec intra septa ciuitatis, ob meritum sui sceleris diruendæ, sed foris & extra castra crucifixus est, vt veterū victimarum cessante mysterio, noua hostia nouo imponeretur altari, & crux Christi, non templi esset ara, sed mūdi. Exaltato igitur dilectissimi per crucem Christo, non illa tantum species aspectui mentis occurrat, quæ fuit in oculis impiorum, quibus per Moſen dictum

Deut. 28.

est: Et erit pēdēs vita tua ante oculos tuos, & timebis die ac nocte, & non credes vitæ tuæ. Isti enim nihil in crucifixo domino præter facinus suum cogitare potuerunt, habentes timorē, non quo fides vera iustificatur, sed quo conscientia iniqua torquetur. Noster verò intellectus, quē spiritus veritatis illuminat, gloriā crucis cœlo terræq; radiantem puro ac libero corde suscipiat, & interiore acie videat, quale sit, quod dominus cū de passionis suę loquetur instātia, dixit: Venit hora, vt clarificetur filius hominis. Et infra: Nunc inquit, turbata est anima mea, & quid dicam? Pater, salua me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc horā: Pater, clarifica filium tuum. Et cum vox patris venisset e cœlo dicens: Et clarificaui, & iterum clarificabo: Respōdens Iesus circūstantibus dixit: Nō, ppter me vox hæc facta est, sed propter vos. Nunc iudicium mūdi est, nūc princeps huius mundi eijcietur foras. Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia trahā ad me-

Ioan. 17.

Ioan. 12.

ipsum.

ipsum. O admirabilis potentia crucis. O ineffabilis gloria passionis, in qua & tribunal domini, & iudicium mundi, & potestas est crucifixi. Traxisti enim domine omnia ad te, & cum expandisses tota die manus tuas ad populum nō credentem & contradicentem tibi, confitendæ maiestatis tuæ sensum totus mūdus accepit. Traxisti domine omnia ad te, cum in execrationem Iudaici sceleris, vnam protulerunt omnia elementa sentētiam, cum obscuratis luminaribus cœli, & conuerso in noctem diē, terra quoque motibus quateretur insolitis, vniuersaque creatura impiorum se vsui negaret. Traxisti domine omnia ad te, quoniam scisso templi velo, sancta sanctorum ab indignis Pontificibus recesserunt, vt figura in veritatē, prophetia in manifestationē, & lex in Euangelium verteretur. Traxisti domine omnia ad te, vt quod in vno Iudæę templo obumbratis significationibus tegēbatur, pleno apertōque sacramēto, vniuersarum vbiq; nationum deuotio celebraret. Nunc enim & ordo clarior Leuitarum, & dignitas amplior seniorum, & sacratior est vnctio sacerdotum: quia crux tua omnium fons benedictionum, omnium est causa gratiarum, per quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte. Nunc etiam carnalium sacrificiorum varietate cessante, omnes differentias hostiarum, vna corporis & sanguinis tui implet oblatio, quoniam tu es verus agn⁹ Dei, qui

Crucis
gloria
expendi-
tur.

Esaia 65.

Rom. 10.

f v

tollis

DE PASSIONE DOMINI.

Tim. 2.

Tim. 1.

Rom. 5.

Oseæ 13.

1. Cor. 15.

2. Cor. 5.

Qui non

tollis peccata mundi, & ita in te vniuersa perficis myſteria, vt ſicut vnū eſt pro omni victima ſacrificiū, ita vnum de omni gente ſit regnū. Conſitemur igitur dilectiſſimi, quod beatus magiſter gentium Paulus Apoſtolus glorioſa voce cōfeſſus eſt dicens: Fidelis ſermo & omni acceptione dign⁹, quia Chriſtus Ieſus venit in hunc mundum peccatores ſaluos facere. Hinc enim mirabilior eſt erga nos miſericordia Dei, quod non pro iuſtis neq; pro ſanctis, ſed pro iniquis & impijs Chriſtus mortuus eſt, & cum mortis aculeum recipere non poſſet natura deitatis, ſuſcepit tamen naſcendo ex nobis, quod poſſet offerre pro nobis. Olim enim morti noſtrę mortis ſuę potentiam minabatur dicēs per Oſeæ prophetam: O mors, ero mors tua, & ero morſus tuus inferne. Leges enim inferni moriendo ſubiit, ſed reſurgendo diſſoluit, & ita perpetuitatem mortis incidit, vt eam de æterna faceret temporalem. Sicut enī in Adā omnes moriūtur, ita & in Chriſto omnes viuificabūtur. Fiat itaq; dilectiſſimi, quod Apoſtolus Paulus ait: vt qui viuunt, iam non ſibi viuāt, ſed ei qui pro omnibus mortuus eſt & reſurrexit. Et quia vetera tranſierunt, & facta ſunt omnia noua, nemo incarnalis vitæ vetuſtate remaneat, ſed omnes de die in diem proficiendo, per pietatis augmenta renouentur. Quantumlibet enim quiſq; iuſtificatus ſit, habet tamē, dum in hac vita eſt, quo probatior eſſe poſſit & melior. Qui autem non proficit, deſicit, &

cit, et qui nihil acquirit, nō nihil perdit. Cur-
 redum enim nobis est fidei gressibus, mise-
 ricordiae operibus, amore iustitiæ, vt diem
 redemptionis nostræ spiritualiter celebran-
 tes, non in fermento veteris malitiæ & ne-
 quitiae, sed in azymis synceritatis & verita-
 tis, resurrectionis Christi mereamur esse
 participes, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

proficit
 deficit.

1. Cor. 5.

Sermo I X. de passione domini.

*Passio Christi varijs prophetarum oraculis
 & figuris prædicta, & de diaboli
 ruina, ac auaritiæ morbo, Pe-
 triꝝ negatione.*

Sacramentum dilectissimi dominicæ pas-
 sionis in salutem generis humani, ante
 tempora æterna dispositum, & per mul-
 tas significationes omnibus retro seculis
 nunciatum, non adhuc expectamus manife-
 standum, sed iam adoramus impletum, con-
 currentibus ad eruditionem nostram & no-
 uis testimonijs & antiquis, dum quod pro-
 phætica cecinit tuba, Euangelica pandit hi-
 storia, & sicut scriptum est: Abyssus abyf-
 sum inuocat in voce cataractarum tuarum.
 Quoniam ad enarrandum gloriam gratiæ
 Dei, paribus sibi vocibus, vtriusq; testamē-
 ti altitudo respōdet. Et quod erat sub vela-
 mine figurarum profundū, fit reuelata lu-
 ce per-

Psal 42.

DE PASSIONE DOMINI.

ce perspicuū. Si enim inter illa miracula saluatoris, quæ sub populorum gerebantur aspectu, pauci veritatis præsentia sentiebāt, ipsiq; discipuli voluntaria domini passione turbati, non euaserunt scandalum crucis sine tentatione formidinis, vnde fides nostra intelligentiam sumeret, vnde constantia robur acciperet, nisi quæ facta cognoscimus, prædicta legeremus? Peraçto igitur dilectissimi saluatoris triūpho, & consummatis dispensationibus, quas omnia veteris testamenti eloquia nunciarunt, lugeat carnalis ludæus, sed spiritalis gaudeat Christianus, & festiuitas quæ illis conuersa est in noctē, nobis coruscet in lucem, quoniā crux Christi eadem, est & credentiū gloria, & nō credentium pœna. Quamuis enim persequentium furor nihil aliud in dominū maiestatis operatus est, quam atrocem crudelitatem & immitte supplicium: redemptis tamen hac domini passione, verior iustiorq; lætandi est ratio, quam dolendi. Fuerit tūc discipulorum excusabilis pauor, nec diffidētiæ culpā Apostolicus mœror incidere, quando cōcurrētib; ad vnū scelus ludæis ludæorūq; principibus, superbus taurorū pinguium tumor & proterua vitulorum petulantia sequebatur, quando sub oculis ouium, pastoris iusti sanguinem fremētium bestiarū rabies expetebat, quādo deniq; etiā ipse qui pati venerat, de nostrę naturę cōmunionem dicebat: Tristis est aīa mea vsq; ad mortem. Nūc autē postq̃ susceptione infirmitatis potentia est clarificata vir-

Pauor
discipulo-
rum excu-
sabilis.

Matth. 26

cata virtutis, nulla fideiū mœstitudine paschalis est obscuranda solennitas, nec cū tristitia nobis gestorum ordo recondendus est, cū ita dominus vsus sit malitia Iudæorum, vt de intentione facinoris, voluntas sit impleta miserationis. Si autem in exitu Israel de Aegypto, agni sanguis fuit restitutio libertatis, & sacratissima est facta festiuitas, quæ per hostiā pecudis, irā auerteret vastatoris: quanta populis Christianis concipiēda sunt gaudia, pro quibus omnipotens pater filio suo vnigenito non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, vt in occisione Christi, pascha esset verū & singulare sacrificium, quo non ex dominatione Pharaonis vnus popul⁹, sed ex diaboli captiuitate, totus mundus eruitur? Hoc igitur illud est dilectissimi sacramentū, cui ab initio omnia sunt famulata mysteria. Nunc sanguis iusti Abel, mortē summi pastoris eloquitur, & in parricidio Iudæorū, Cain interfecto fratri agnoscitur. Nunc diluuium & Noe arca manifestat, quid sit renouationis in baptismo, & quid sit salutis in ligno. Nunc Abraham gentium pater promissos acquirit hæredes, & in semine eius, non germen carnis, sed fidei propago benedicitur. Nūc ad prænūtiatū festis omnibus festū, sacer nouorū mensis * enituit, vt in quo accepit mūdus exordium, in eodem haberet Christiana creatura principium. Quamuis igitur furentes Iudæi fecerint in dominum Iesum quæcūq; voluerint, & suscepti hominis veritatem nul-

Rom. 8.

Figuræ
passionis
Christi.
Gen. 4.
Gen. 6.

Gen. 22.
Rom. 8.

* enituit,

DE PASSIONE DOMINI.

1. Cor. 2.

Diabolus
captus in
morte
Christi.

Auaritiæ
morbis.

1. Tim.

tem nullis eorū ausibus potestas diuina sub-
traxerit: patientia tamē domini, consilij sui
munus impleuit, & pertinacia sacrilegę cru-
delitatis profecit operi saluatoris, quod non
scribæ, nos Pharisei nec summi intellexere
pontifices. Si enim cognouissent, nunquam
gloriæ dominū crucifixissent. Nec ipse itaq;
diabolus intellexit, quod sæuiendo in Chri-
stum, suum destrueret principatum: qui an-
tiquę fraudis iura nō perderet, si se à domini
Iesu sanguine cōtineret. Sed malitia nocen-
di auidus, dum irruit, ruit, dum capit, captus
est, dum persequitur mortalē, incidit in sal-
uatorem. Inuenit sanē in illo molimine, im-
prudētis audaciæ dignum cooperatōrē, di-
gnūq; consortem: cum impius Iudas ma-
luit minister esse diaboli, quā Apostolus
Christi, quem nō timoris perturbatione de-
seruit, sed pecuniæ cupiditate distraxit. Vi-
dete dilectissimi & prudenter inspicite, quæ
germina, & quales fructus de auaritię stirpe
nascantur, quam merito Apostolus radicem
omnium malorū esse definiuit: quia nullum
peccatum sine cupiditate committitur, & o-
mnis appetitus illicitus, istius auiditatis est
morbis. A more pecunię, vilis est omnis af-
fectio, & anima lucri cupida, etiam pro exi-
guo perire non metuit, nullūq; est in illo
corde iustitiæ vestigium, in quo sibi auaritia
fecit habitaculum. Hoc perfidus Iudas inc-
briatus veneno, dum sitit lucrum, peruenit
ad laqueū, & tam stulte impius fuit, vt tri-
ginta argenteis & dominum vēderet & ma-
gistrum

istrum. Cum autē se ad excipiendū iniquitatis iudiciū, Dei filius præbuiſſet. B. Apostolus Petrus, cuius fides ea deuotione feruebat, vt & domino compati paratus eſſet & commori, ancilla sacerdotis calumniante perterritur, ex infirmitate periculum negationis incurrit. Ob hoc, ſicut apparet, hæſitare permiſſus, vt in Eccleſiæ principe remedium pœnitentiæ conderetur, & nemo auderet de ſua virtute confidere, quando mutabilitatis periculum nec B. Petrus potuiſſet euadere. Dominus autem Ieſus qui intra pontificale conſilium ſolo corpore tenebatur, trepidationem diſcipuli foris poſiti, diuino vidit intuitu, & pauētis animum, mox vt reſpexit, erexit, & in ſletus pœnititudinis incitauit. Felices ſanctæ Apoſtole lachrymæ tuæ, quæ ad diluendam culpam negationis, virtutem ſacri habuere baptiſmatis. Adſuit enim dextera domini Ieſu Chriſti, quæ labentem te, priuſquam deſcenderis, exciperet, & firmitatem ſtandi, in ipſo cadendi periculo recepiſti. Vidit in te dominus non fidem fictam, non dilectionem auerſam, ſed conſtātiā fuiſſe turbatam. Abundauit ſletus, vbi nō deficit affectus, & fons charitatis lauit verba formidinis, nec tardatum eſt remedium abolitionis, vbi non fuit iudicium voluntatis. Cito igitur in ſoliditatem ſuam redijt petra, tantam recipiens fortitudinē, vt quod in Chriſti expauerat paſſione, in ſuo poſt ſupplicio non timeret, Amen.

Petri negatio.

DE PASSIONE DOMINI.

Sermo X. de Passione domini.

*Quod Christus falso sit accusatis, quod se
regnum fecerit, & de compassione
mulierum, ac ruina diaboli.*

CUm multis modis dilectissimi Iudaica
impietas laboraret, vt occasionem ali-
quam perpetrandi in dominum Iesum sce-
leris inueniret, & mendacia, quæ falsi testes
iniustis sacerdotibus famulando protule-
rant, nihil quod morte dignum esset, adfer-
rent, hoc quasi insuperabile repererunt, vt
dominum mûdi affectati regni inuidia per-
urgerent. Cumq; Pilatus Iesum, quem fru-
stra videbat argui, vellet absolui, calûniosè
Ioann. 19. & minaciter conclamarunt: Si hunc dimit-
tis, non es amicus Cæsaris. Omnis enim qui
se regem facit, contradixit Cæsari. Stultam
insimulationē imprudenter Pilate timuisti,
si formidabile fuit nomen regiū, vt pro im-
perio Cæsaris opprimi debuerit nouæ mo-
litio potestatis, si dominandi consiliū tyran-
nicus tibi prodidit apparatus, si prouisio ar-
morum, si congregatio diuitiarum, si præsi-
dia detecta sunt militum. Quid eum grau-
ari finis de affectata potentia, cuius specialis
fuit de humilitate doctrina? Romanis legi-
Lucæ 2.
Matth. 17 bus non contradixit, censum subijt, di-
drachma soluit, vectigalia non inhibuit, quæ
Dei sunt Deo, & quæ sunt Cæsaris, Cæsari
reddenda constituit. Paupertatem elegit,
Matth. 22 obedientiam suavit, mansuetudinem prædi-
cavit, hoc

tavit, hoc est verè nō impugnare Cæsarēm,
 sed iuuare. Veruntamen ne in totum inanis
 videatur Iudæorum obiectio, discute dili-
 gentius præses, quid de domini Iesu operi-
 bus notum sit, quid de potestate comper-
 tum. Cæcis visum, surdis auditum, claudis
 gressum, mutis donauit eloquium. Febres
 abegit, dolores resoluit, dæmonia eiecit,
 mortuos viuificauit, mari & ventis, vt quie-
 scerent, imperauit. Magnum prorsus regem Matth. 8.
 ista demonstrant, qui non humana excellit
 potentia, sed virtute diuina. Hanc ergo Iu-
 dæi obijciant potestatem, commutent * ac-
 cusationem suam, & hoc proferant ore,
 quod tenent corde. Quare de terrenis ca-
 lumniantur, qui cœlestia persequuntur?
 Quamuis ergo Pilatus onerosum sibi inui-
 diosumq; sentiret, quod eum Iudæi de negle-
 ctu amicitiae Cæsaris impetebāt, aliquādiu
 tamen furorem ipsorū mitigare conatus est,
 & ideo dominum Iesum diuersis contume-
 lijs affici aut permisit, aut iussit, vt satiata
 iniquitas de innocētis iniurijs, vltcrius non
 sequeretur. Sed pertinax malitia proprijs cresce-
 bat augmētis, & in quem obtinuerat ius il-
 lusionis, exigebat & mortis. Vnde cum &
 summi sacerdotes & principes sacerdotum,
 omnisq; multitudo crebris vocib⁹ acclama-
 rent, crucifige, crucifige, tradidit Iesum per-
 sequentium voluntati, Barraba illis latrone
 dimisso, vt q in die festo autorē interficerent
 vitæ, impunitas eis præstaretur homicidæ.
 Eūte itaq; dilectissimi ad locū clarificationis
t domi-

DE PASSIONE DOMINI.

Psal. 118.

Lucæ 23.

Mulieres
Christo
cōpassæ.

domino, & misericordia ab impiorū tabernaculis exeunte, vt adimpleretur, quod scriptum est: Longè est à peccatoribus salus, sequebatur eum multitudo populi, & mulierum plāgentium & lamentantium eum. Sollet enim sexus infirmior, etiam pro ijs, qui morte sunt digni, in lachrymas cōmoueri, & damnatorum exitijs, pro naturę communis consideratione misereri. Sed istum sibi planctum dominus Iesus dedignatur impendi, quia non decebat luctus triumphum, nec lamenta victoriam. Deniq; cōuersus ad eas: Filiæ, inquit, Hierusalem nolite flere super me, sed super vosmetipsas, & super filios vestros flete. Quia venient dies, in quibus dicent: Beatę steriles & ventres, qui nō genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Vbi est tristitia crucifigendi? Vbi formido morituri? Non terret passuri animum hora supplicij, & docens nullam pro se flendi esse rationem, indicit pœnitentiam, denunciando vindictam. Non est, inquit, quod dolere in me Hierusalé filiæ debeatis, pro vobis plangite, & pro vestris filijs eiulate. Super illos fundantur isti ploratus, quod tales viscera vestra pepererunt. Lugendum vobis planè est, non de saluatore credentium, sed de impietate & temeritate pereuntium. Ego crucem volens patior, & mortem in me, quam sum perempturus, admitto. Nolite flere pro mundi redemptione morientem, quæ in maiestate patris videbitis iudicantem. Exaltatus autem Christus Iesus in ligno, retorsit mor-

mortem in mortis autorem, & omnes principatus aduersusque virtutes, per obiectionē passibilis carnis elisit, admittens in se antiqui hostis audaciam, qui in obnoxiam sibi sæuiendo naturam, etiam ibi exactor ausus est esse debiti, vbi nullum potuit vestigium inuenire peccati. Euacuatum est igitur illud generale venditionis nostræ & letale chirographū, & pactum captiuitatis in ius transijt redemptoris. Clauī illi, qui manus domini pedesque transfoderant, perpetuis diabolū fixere vulneribus, & sanctorum pœna membrorum, inimicarū fuit interfectio potestatum, sic suam Christo consummate victoriam, vt in ipso & cum ipso, omnes qui in eum crederent, triumpharent. Cum ergo dominus crucifixi corporis eleuatione sublimis, reconciliationem mundi exequeretur in quadā arce supplicij, latronemque conuersum ad paradisi vocaret habitaculum, vos principes Iudæorum, legisque doctores, nec conscientie impietate compuncti, nec affectu sceleris mitigati, fixuris clauorum addebatis tela linguarum, dicentes: Alios saluos fecit, seipsum nō potest saluum facere. Si rex Israel est, descēdat de cruce, & credimus ei. Sed his vocibus vestris stultis atque blasphemis reddūt omnia elemēta responsum, & vnam in vos sententiam ferunt, cœlum, terra, sol, syderaque, indignos vos suo ministerio protestātes terribili motu, insolitoque defectu, tenebras mūdo vestrę cæcitatis ostendunt. Quod si ad arguendum vos, nec cœle-

Diabolus
in cruce
victus.

Matth. 27

DE PASSIONE DOMINI.

Math. 27

stia, nec inferna sufficiunt, & crucem Christi magis potuerunt petrae atque monumenta quam corda vestra sentire, saltem quod in templo actum est, scienter aduertite. Velum, cuius obiectu includebatur sancta sanctorum, à summo vsq; ad ima diruptum est, & sacrum illud mysticumq; secretum, quod solus summus pontifex iussus fuerat intrare, refferatum est, vt nihil iam esset discretionis, vbi nihil resederat sanctitatis. Repudiatos itaque vos debuistis agnoscere, & omne ius sacerdotij perdidisse, quia verum erat, quod veritas vobis dixerat: Si crederitis Moysi, crederetis & mihi. Merito ergo vos testamentum vtrunque condemnat, & gratia vacuatos & lege priuatos, qui ideo resistitis nouis, quia non credidistis antiquis. Nos autem dilectissimi, qui ab ignorantiae tenebris liberati, fidei lumen accepimus, & in noui testamenti hereditatem per electionem adoptionis intrauimus: in festiuitate, quam carnalis Israel perdidit, gaudeamus, quoniam pascha nostrum immolatus est Christus, per cuius ineffabilem gratiam, omnium charismatum benedictione ditamur, & ita in nouitatem à vetustate transferimur, vt non solum paradisi restituamur habitaculo, sed etiam regni coelestis gloriae praeparemur, adiuuante domino nostro Iesu Christo, qui cum patre & sancto spiritu viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Ioan. 5.

1. Cor.

Sermo XI. de passione domini.

De con-

*De confessione Petri, & de gemina Christi
natura, de quæ occultato demoni-
bus incarnationis mysterio, atq;
Iuda desperatione.*

DESiderata nobis dilectissimi & vniuer-
so optabilis mundo adest festiuitas do-
minicæ passionis, quæ nos inter exaltatio-
nes spiritualium gaudiorum silere non pati-
tur. Quia etsi difficile est de eadem solen-
nitate sæpius dignè apteque differere, non est
tamen liberum sacerdoti, in tanto diuinæ
misericordiæ sacramento, fidelibus popu-
lis subtrahere sermonis officium: cum ipsa
materia, ex eo quod est ineffabilis, fandi tri-
buat facultatē: nec possit deficere quod dicatur,
dum non potest satis esse, quod dicitur. Suc-
cumbat ergo humana infirmitas gloriæ Dei,
& in explicandis operibus misericordiæ eius,
imparē se semper inueniat. Laboremus sen-
su, hæreamus ingenio, deficiamus eloquio,
bonum est, vt nobis parum sit, quod etiam
rectè de domini maiestate sentimus. Dicen-
te enim Propheta: Quærite dominum &
confirmamini, quærite faciem eius semper:
nemini præsumendum est, quod totum
quod quærit, inuenerit, ne desinat propin-
quare, qui cessarit accedere. Quid autem
inter omnia opera Dei, in quibus humanæ
admiracionis fatigatur intētio, ita contēpla-
tione mentis nostræ & oblectat & superat si-
cut passio saluatoris? De cuius omnipotētiā,
quæ ei cum patre vnius & æqualis essentia
t iij est, quo-

Psal. 104.

DE PASSIONE DOMINI.

est, quoties, vt possumus, cogitamus: mirabilior nobis fit in Deo humilitas, quàm potestas, & difficilius capitur diuinæ maiestatis exinanitio, quàm seruilis formæ in summa prouectio. Sed multū nos ad intellectum iuuat, quod licet aliud sit creator, aliud creatura, aliud deitas inuiolabilis, aliud caro passibilis: in vnā tamen personā concurrat proprietas vtriusq; substantiæ, vt siue in infirmitatibus, siue in virtutibus, eiusdem sit contumelia, cuius & gloria. Hac fidei regula dilectissimi, quam in ipso exordio symboli per authoritatem Apostolicæ institutionis accepimus, dominum nostrum Iesum Christum, quem filium Dei patris omnipotentis vnicum dicimus, eundem quoq; de spiritu sancto natum ex Maria virgine confitemur. Nec ab eiusdem maiestate discedimus, cum ipsum crucifixum & mortuum, & tertia die credimus suscitatum. Omnia enim quæ Dei sunt, & quæ hominis, simul & humanitas & deitas expleuit, vt dum passibili impassibilis inest, nec virtus infirmitate affici, nec infirmitas possit virtute superari. Merito beatus Apostolus Petrus in huius vnitatis confessione laudatus est, qui cum dominus quid de ipso intelligerent discipuli, scrutaretur, omnium celerrime ora præueniens: Tu es, inquit, Christus filius Dei viui. Quod vtique non reuelante vidit carne vel sanguine, quorum obiectu interiores oculi poterant impediri, sed ipso spiritu patris in corde operante creden-

Matth. 16

credentis, vt ad regimen totius Ecclesiæ præparatus, primum disceret, quod doceret, & pro soliditate fidei, quam erat prædicaturus, audiret: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Christianæ igitur fidei fortitudo, quæ portas mortis super inexpugnabilem petram ædificata, non metuit, vnum dominum Iesum Christum, vt verum Deum & verum hominem confitetur, eundem credens filium virginis, qui autor est matris: eundem natum in fine seculorum, qui creator est temporum, omnium dominum virtutum, & vnum de stirpe mortalium, eundem peccati nescium, & in similitudinem carnis peccati, pro peccatoribus immolatum. Qui vt humanum Incarnatus genus vinculis mortiferæ præuaricationis tignis my absolueret, & sæuienti diabolo potentiâ suæ ferium maiestatis occultauit, & infirmitatem nostræ humilitatis obiecit. Si enim crudelis & occultatum superbus inimicus, consilium misericordiæ Dei nosse potuisset, Iudeorum animos mansuetudine potius temperare, quàm iniustis odijs studuisset accédere, ne omnium captiuorum amitteret seruitutem, dum nihil sibi debentis persequitur libertatem. Fefellit ergo illum malignitas sua, intulit supplicium filio Dei, quod cunctis filijs hominum in remedium verteretur. Fudit sanguinem iustum, qui reconciliando mundo, & precium esset & poculum. Suscepit dominus, quod secundum propositum suæ voluntatis elegit. Admi-

- git. Admisit in se impias manus furentium, quæ dum proprio incumbunt sceleri, famulatae sunt redemptori. Cuius etiam circa interfectores suos tanta erat pietatis affectio, ut de cruce supplicans patri, non se vindicari, sed illis postularet ignosci, dicēs: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciūt. De cuius utiq; orationis potentia fuit, ut prædicatio Petri Apostoli, ex ijs, qui dixerūt: Sanguis illius super nos & super filios nostros, multorū ad poenitentiā corda cōuerteret, & vno die baptizarētur tria ferè milia Iudeorū: fieretq; omnium cor vnū & anima vna, paratorum iam pro eo mori, quem poposcerant crucifigi. Ad hanc indulgentiā traditor Iudas peruenire non potuit, quoniā perditionis filius, cui diabolus stabat à dextris, prius in desperationem transijt, quàm sacramentum Christi generalis redemptionis impleret. Nam pro omnib⁹ mortuo impijs domino, potuisset etiam hic consequi remediū, si non festinasset ad laqueum. Sed maligno cordi, nunc furtis fraudium dedito, nunc parricidalibus cōmercijs occupato, nihil vnquā documentorum misericordiæ saluatoris infederat, nec pijs acceperat auribus domini verba dicentis: Non veni vocare iustos, sed peccatores.
- Matth. 9. Et: Filius hominis venit quærere & saluare, quod perierat. Nec intellexerat clementiam Christi, qui non solū corporeis infirmitatibus medebatur, sed etiam vulnera debiliū curabat animarū, dicēs paralytico sanato: Con-
- Ioan. 8. fide fili, remittūtur tibi peccata tua. Dicēs & obla-
- Lucæ 23. sed illis postularet ignosci, dicēs: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciūt. De cuius utiq; orationis potentia fuit, ut prædicatio
- Matth. 27 Petri Apostoli, ex ijs, qui dixerūt: Sanguis illius super nos & super filios nostros, multorū ad poenitentiā corda cōuerteret, & vno die baptizarētur tria ferè milia Iudeorū: fieretq;
- Act. 2. omnium cor vnū & anima vna, paratorum iam pro eo mori, quem poposcerant crucifigi. Ad hanc indulgentiā traditor Iudas peruenire non potuit, quoniā perditionis filius, cui diabolus stabat à dextris, prius in desperationem transijt, quàm sacramentum Christi generalis redemptionis impleret. Nam pro omnib⁹ mortuo impijs domino, potuisset etiam hic consequi remediū, si non festinasset ad laqueum. Sed maligno cordi, nunc furtis fraudium dedito, nunc parricidalibus cōmercijs occupato, nihil vnquā documentorum misericordiæ saluatoris infederat, nec pijs acceperat auribus domini verba dicentis: Non veni vocare iustos, sed peccatores.
- Act. 4. Et: Filius hominis venit quærere & saluare, quod perierat. Nec intellexerat clementiam Christi, qui non solū corporeis infirmitatibus medebatur, sed etiam vulnera debiliū curabat animarū, dicēs paralytico sanato: Con-
- Iudæ desperatio. Psal. 108.

oblatae sibi adulterę: Nec ego te condemna-
bo, vade & amplius noli peccare, vt per o-
mnia opera sua ostenderet, in illo aduentu
suo, saluatorem mundi se venisse, non iudi-
cem. A quo intellectu alienatus impius tra-
ditor, insurrexit in semetipsum, non iudicio
pœnitentis, sed furore pereuntis, vt qui vi-
tæ autorem interfectoris vendidisset: in
augmentum damnationis suæ, etiam mori-
endo peccaret. Quod ergo falsi testes quod
cruenti principes, quod impij sacerdotes, in
domini Iesu Christi mysterio, ignauia præ-
sidis & famulatu imperitæ cohortis ege-
runt, & detestandum vniuersis seculis, &
amplectandum fuit. Crux enim domini,
sicut in Iudæorum erat mente crudelis, ita
est in crucifixi virtute mirabilis. Furit in
vnum populus, & miseretur omnium Chri-
stus. Quod sequitur infertur, potestate suscipi-
tur, vt licetia facinoris, eterne opus impleat
voluntatis. Vnde omnis ordo rerum gesta-
rum, quem plenissimè Euangelica narratio
percurrit, ita fidelium est accipiendus audi-
tu, vt salua fide actionum, quæ tempore do-
minicę passionis implete sunt, intelligamus
non solum remissionē peccatorum in Chri-
sto completam, sed etiam formam iustitiæ
esse propositam. Verū vt hoc diligentius iu-
uante domino differatur, hæc sermonis por-
tio in quartam sabbati reseruetur. Aderit vt
speramus, gratia Dei, quæ nos oratibus vo-
bis faciat promissa complere, per Christum
dominum nostrum, Amen.

DE PASSIONE DOMINI.

Sermo XI I. de passione domini.

*De virtute ac necessitate mortis Christi, &
de eius vera diuinitate & humanitate
contra Manichæos, & cur solus
filius incarnatus sit.*

OMnia quidem tempora dilectissimi,
Christianorum animos sacramento do-
minicæ passionis & resurrectionis exercēt,
neque vllum nostræ religionis officium est,
quo non tam mundi reconciliatio, quàm
humanæ in Christo naturæ assumptio cele-
bretur. Sed nunc vniuersam Ecclesiam
maiore intelligentia instrui, & spe feruentio-
re oportet accendi, quando ipsa rerum di-
gnitas, ita sacratorū dierum recurſu, & pa-
ginis Euangelicæ veritatis exprimitur, vt
pascha domini non tam præteritum reſcoli,
quàm præſens debeat honorari. In nullo igi-
tur ab ijs, quæ ad crucem Iesu Christi perti-
nent, fidei nostræ peregrinetur intuitus, &
nihil eorum, quæ narratione Euangelij rete-
xuntur, ocioso capiamus auditu. Vt quia nō
defuerunt, nec adhuc defunt, qui veritatem
dominicæ incarnationis impugnēt, & quod
in vtero virginis matris Mariæ verbum ca-
ro factum est, quod infans æditus, per incre-
menta corporea ad perfectæ virilitatis pro-
fecit ætatem, quodq; crucifixus, mortuus ac
sepultus, die tertia resurrexit, in nostræ qui-
dem imaginis forma, sed non in nostræ car-
nis adſerant geſtum eſſe natura, nos ab
Euan-

Euangelicis & Apostolicis testimonijs nullatenus recedentes, eorum intelligentia roboramur, quorum nos certissima experimenta docuerunt: vt piè atq; constanter possimus dicere, quoniam in illis & nos eruditi sumus, & quod viderunt, vidimus, & quod didicerunt, didicimus, & quod contractauerunt, palpauimus. Et ideo in passionem domini non conturbamur, quia in generatione non fallimur. Scimus etenim dilectissimi, & toto corde profiteamur, patri & filij & spiritus sancti, vnā esse deitatem, & consubstantialē sempiternæ Trinitatis essentiam, in nullo à se diuisam, in nullo esse diuersam, q̃a simul est in tēporalis, simul est incōmutabilis, simul quod est, esse nō desinēs. In hac autē ineffabili vnitate Trinitatis, cuius in omnibus communia sunt opera atq; iudicia, reparationem humani generis propriè filij persona suscepit, vt quoniā ipse est, per quē omnia facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quiq; plasmatum de limo terræ hominem flatu vitę rationalis animauit, idem naturam nostram ab æternitatis arce deiectam, amissæ restitueret dignitati, & cuius erat conditor, etiam esset reformator, sic cōsiliū suū dirigens in effectū, vt ad dominationē diaboli destruendā magis vteretur iustitia rationis, quā potestate virtutis. Quia ergo primi hominis vniuersa posteritas, vno simul vulnere sauciata corruerat, nec vlla sanctorū merita cōditionē poterāt illatæ mortis euicere: venit è cœlo medic⁹ singularis,

1. Ioan. 1.

Filij per-
Dna cur
incarnat-
a sit. 1
Ioan. 1.

gularis, multis sæpe significationibus nunciatus, & prophetica diu pollicitatione promissus: qui manens in forma Dei, & nihil propriæ maiestatis amittēs, in carnis nostræ animæq; natura, sine contagione antiquæ præuaricationis oriretur. Solus enim beatæ virginis natus est filius absq; delicto, nō extraneus ab hominum genere, sed alienus à crimine, in quo illius ad imaginem & similitudinē Dei conditi, & perfectā esset innocentia, & vera natura, cum de Adæ propagine vnus existeret, in quo diabolus, quod suum diceret, non haberet. Qui dū in eum sæuit, quem sub peccati lege non tenuit, ius impiæ dominationis amisit. Effusio enim pro iniustis sanguinis iusti, tam potens fuit ad priuilegium, tam diues ad precium, vt si vniuersitas captiuorum in redemptorem suū crederet, nullum tyrannica vincula retinerent. Quoniam sicut ait Apostolus, vbi abundauit peccatum, superabundauit & gratia. Et cū sub peccati præ iudicio nati, potestatem acceperint ad iustitiā renascendi, validius donū factū est libertatis, quā debitū seruitutis. Quā itaq; in huius sacramēti præsidio spem relinquunt, qui in saluatoris nostri corpore negant humanę substantię veritatē? Dicant, quo sacrificio recōciliati? quo sanguine sint redempti? Quis est, qui tradidit semetipsum pro nobis oblationē & hostiam in odorem suauitatis? Aut quod vnquam sacrificium sacratius fuit, quam quod pontifex verus altari crucis per immolationē suæ carnis im-

Sanguinis
Christi
virtus.

Rom. 5.

Eph. 5.

posuit?

posuit? Qamuis enim in conspectu domi- Psal. 115.
ni multorū sanctorū preciosa fuerit mors.
nullius tamen infantis occisio, propiciatio
fuit mundi. Acceperunt iusti, non dederunt
coronas, & de fidelium fortitudine exempla
nata sunt patientiæ, nō dona iustitię. Singu-
lares quippe in singulis mortes fuerunt, nec
alterius quisquam debitum suo funere sol-
uit, cum inter filios hominum solus domi-
nus noster Iesus extiterit, in quo omnes cru-
cifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes
etiam sunt suscitati. De quibus ipse dicebat:
Cum exaltatus fuero, omnia traham ad me- Ioann. 12.
ipsum. Fides enim vera iustificās impios &
creans iustos ad naturæ suæ tracta partici-
pem, in illo acquirit salutem, in quo se inue-
nit innocentem. Et quia vnus est mediator 1. Tim. 2.
Dei & hominū homo Iesus Christ⁹, per cō-
munionē sui generis, ac pacē peruenit dei-
tatis, liberum habens de eius potētia glori-
ari, qui contra hostem superbum, in carnis
nostræ infirmitate congressus, ihs victoriam
suam tribuit, in quorū corpore triumphauit.
Cum igitur in vno domino nostro Iesu
Christo vero Dei atq; hominis filio, diuinā
confitemur de patre naturā humanā de ma-
tre substantiā, licet verbi Dei, & carnis vna
persona sit, non vna substantia, & vtraque
essentia cōmunes habeat actiōes: intelligen-
dæ tamen sunt ipsorum operū qualitates, &
syncerę fidei contemplatione cernendū est,
ad quę prouehatur humilitas infirmitatis, &
ad quę inclinetur altitudo virtutis, quid sit,
quod

DE PASSIONE DOMINI.

- quod caro sine verbo non agit , & quid sit,
quod verbum sine carne nō efficit. Sine po-
tentia enim verbi , nec cōciperet virgo, nec
pareret, & sine veritate carnis, obuoluta pā-
nis infantia, nō iaceret. Sine verbi potentia
- Matth. 2. non adorarent Magi puerum nouo sydere
declaratum, & sine veritate carnis nō iube-
retur puer in Ægyptum transferri, quem
- Matth. 3. Herodes cupiebat occidere. Sine verbi po-
tentia nō diceret vox patris missa de cœlo:
- Lucæ 3. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi be-
ne cōplacui. Et sine veritate carnis nō pro-
testaretur Ioannes: Ecce agnus Dei, ecce qui
- Ioann. 1. tollit peccata mūdi. Sine verbi potētia non
fieret redintegratio debilium, & viuificatio
mortuorū, & sine veritate carnis, nec cibus
ieiuno, nec somnus esset necessarius fatiga-
- Ioan. 10. to. Postremo sine verbi potentia non se do-
minus patri profiteretur æqualē, & sine ve-
ritate carnis nō idem diceret, patrem se esse
maiorē, cum catholica fides vtrumq; susci-
piat, vtrumq; defendat, quæ secundum pro-
- Ioan. 14. prietatem diuinæ humanæq; substantiæ,
vnum Dei filium & hominem credit & ver-
bum. Multa sunt dilectissimi, quæ ad expo-
sitionem huius, quam prædicamus, fidei de
toto scripturarum corpore, possemus assu-
mere, quia nihil sæpius diuinis commenda-
tur eloquijs, quam Dei filius secundum dei-
tatem sempiternus ex patre, & idem secun-
dum carnē temporalis ex matre. Sed ne cha-
ritatis vestræ fatigetur audit⁹, hodierno ser-
moni adhibendus est modus, vt quarta sab-
bati, quæ

bati, quæ sunt abhñciēda, seruemus auxiliante domino nostro Iesu Christo, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo X I I I . de passione domini.

De reparatione hominis ac legalibus sacramentis per Christum completis, de spiritalibus Israelitis, & vera Christi humanitate.

EVangelica lectio dilectissimi, quæ sacratissimam dominicæ passionis referauit historiam, ita vniuersæ Ecclesiæ nota est de communi frequenter auditu, vt rerum gestarum ordinem, tanquam sub vestris habitum oculis, singuli quique recolatis. Nec parum æstimandi sunt profecisse, qui de ihs, quæ audiunt, non dubitant, vt etiam si nondum liquidè aliquod valeant scripturarum capere sacramentum, firmissimè tamen credant, in diuinis libris nullum esse mendacium. Quia ergo synceræ fidei promissa est intelligentiæ plenitudo, erigat se ad promerendam sancti spiritus eruditionem, illuminatarum mentium vigor, & non contentus sit facti ordinem nosse, nisi etiam ipsam rationem impensè sibi pietatis inspiciat: vt autorem suum humana natura sciendo, quantum ab eo sit dilecta, plus diligat. Miserendi enī nostri causam Deus nisi in sua bonitate non ha-

Reparatio
hominis
maior
quàm cre-
atio.

multitu-
do

Fides ea-
dem no-
stra &
antiquo-
rum.

nō habuit. Et mirabilior est secunda homi-
num generatio, quàm prima conditio, quia
plus est in nouissimis seculis reparasse Deū,
quod perierat, quàm à principio fecisse, quod
non erat. Libertatem itaq; innocentiae na-
turalis, quam primorum parentum prae-
uaricatione perdidimus, nulla per se sancto-
rum praecedentium merita receperunt: quia
lata in transgressores sententia, omnē pro-
geniē captivae posteritatis obstrinxit, & ne-
mo extitit exors à damnatione, quia nullus
fuit liber à crimine. Sed redemptio saluato-
ris destruens opus diaboli, & rumpens vin-
cula peccati, ita magnae pietatis suae dispo-
suit sacramentū, vt vsq; ad consummatio-
nem quidē mundi, praefinita generationum
* plenitudo decurreret, sed renouatio ori-
ginis, per iustificationem indiscretae fidei,
ad omnia retro secula pertineret. Incarnatio
quippe verbi, & occisio ac resurrectio Chri-
sti, vniuersorum fidelium salus facta est, &
sanguis vnius iusti, quem nobis pater dona-
uit, quia eum pro reconciliatione mūdi cre-
dimus fusum, hoc cōtulit patribus, qui simi-
liter credidere fundēdū. Nihil ergo dilectis-
simi ab antiquis significationibus, in Chri-
stiana religione diuersum est, nec vnquam
à praecedentibus iustis, nisi in domino Iesu
Christo sperata saluatio est, dispensationibus
pro diuinæ voluntatis ratione variatis, sed
in idipsum coruscantibus & legis testimo-
nijs, & prophetiae oraculis, & oblationibus
hostiarum, quia sic congruebat illos popu-
los eru-

Ios erudiri, vt quæ reuelata non caperent,
 obumbrata susciperent, & maior Euange-
 lij esset autoritas, cui tot signis totq; miracu-
 lis atq; mysterijs, veteris testamenti paginæ
 deseruissent. De quibus dominus profiteba-
 tur, quod non venerat legem soluere sed ad-
 implere. Non æstimet sibi prodesse Iudæus,
 quod in literæ carnaliter superficie demora-
 tur, & ijs scripturis conuincitur, quæ apud
 nos veram sui obtinent dignitatem, dum &
 erudimur prædictis, & ditamur impletis.
 Dicente enim domino: Cum exaltatus fue-
 ro, omnia traham ad me, nihil legalium in-
 structionum, nihil propheticarum recedit fi-
 gurarum, quod non totum in Christi sacra-
 menta transierit. Nobiscum est signacu-
 lum circumcisionis, sanctificatio charisma-
 tum, consecratio sacerdotum. Nobiscum
 puritas sacrificij, baptismi veritas, honor
 templi, vt meritò cessarint nuncij, postquam
 nunciata venerunt. Nec vacuatur reueren-
 tia promissionum, quia plenitudo manifesta
 est gratiarum. Verum sicut ait Apostolus:
 Cæcitas in Israel ex parte facta est, nec qui
 filij carnis, n̄ filij sunt promissionis ineffabi-
 lis misericordia Dei Israeliticum sibi popu-
 lum de omnibus nationibus fecit, & saxeo
 illo gentilium cordium rigore molito, ve-
 ros Abrahamæ filios de lapidibus excitauit: vt
 conclusis omnibus sub peccato, qui carne
 nati sunt, spiritu renascatur, nec intersit, quo
 patre sit quisque genitus, quum per indiscre-
 tam huius fidei cōfessionem, & fons baptis-
 matis

Matth. 5.

Ioan. 12.

Rom. 1.

Rom. 9.

Matth. 3.

Rom. 1.

DE PASSIONE DOMINI.

• immo-
lati.
Vita chri-
stianorū
responde-
re debet
ipforum
professio-
ni.

smatis faciat innocentes, & electio adoptio-
nis confirmet hæredes. Quid enim aliud
egit crux Christi, quàm vt destructis inimi-
citijs, & reconcilietur mundus Deo, & per
sacrificium * immaculati agni veram in pa-
cem cuncta reuocentur? Non autem concor-
dat Deo, qui ab ea, quam in regeneratione
sua edidit, professione dissentit, & diuini im-
memor pacti, inhærere ostenditur renuncia-
tis, dum resilere inuenitur à creditis. Frustra
enim Christianum nomē sibi vsurpat, & ne-
quaquam æstimet se pascha domini celebra-
re, qui Iesum Christum in ea, qua natus est,
& passus, & mortuus, & sepultus carne, re-
surrexisse non credit: & nostræ in illo natu-
ræ resuscitatas primitias non fatetur. Verus
itaq; venerator dominicæ passionis sic cru-
cifixum Iesum oculis cordis aspiciat, vt il-
lius carnem suam esse cognoscat. Contremi-
scat in redēptoris sui supplicio terrena sub-
stantia, rumpantur infidelium mentium pe-
træ, & qui mortalitatis grauabantur sepul-
chris, discussa obstaculorū mole prosiliant.
Appareant nunc quoq; in ciuitate sancta in
Ecclesia Dei, futuræ resurrectionis indicia,
& quod gerendum est in corporibus, fiat in
cordibus. Nulli infirmorum crucis est nega-
ta victoria, nec quisquam est, cui non Chri-
sti auxilietur oratio. Quæ si multis in eum
sæuiantibus profuit, quanto magis eos, qui
ad ipsum conuertuntur, adiuuit? Sublata est
ignorantia, temperata est difficultas, & ig-
neam illā, qua vitæ regio erat inclusa, rom-
phæam,

phæam, sacer Christi sanguis extinxit. Veræ
luci, antiquæ noctis celsit obscuritas. Inuita-
tur ad paradisi diuitias populus Christia-
nus, & cunctis regeneratis, ad amissam pa-
triam patefactus est reditus, si nemo sibi il-
lam viam faciat claudi, quæ fide latronis po-
tuit aperiri. Celebrantes igitur dilectissimi
paschalis festi ineffabile sacramētum agno-
scamus docente spiritu Dei, ad cuius glo-
riæ participationem vocati, & ad quam
spem simus ingressi. Nec ita nos nunc an-
xiè, nunc superbè præsentis vitæ occupent
actiones, vt non toto cordis affectu confor-
mari redemptori nostro per illius exempla
nitamur. Nihil enim non ad nostrā salutem
aut egit aut pertulit, vt virtus, quæ inerat ca-
piti, inesset etiam & corpori. Nam primum
ipsa illa substantiæ nostræ in deitate susce-
ptio, qua verbum caro factum est & habita-
uit in nobis, quem hominum misericordiæ
suæ, nisi infidelem reliquit exortem? Et cui
nō communis natura cum Christo, est, si ad-
summentem recipit, & eo spiritu est regenera-
tus, quo ille progenitus? Deinde quis in illo
suas non agnoscat infirmitates? Quis perce-
ptionem cibi, requietionem somni, sollicitu-
dinē mœstitudinis, lachrymas pietatis, non
videat formæ fuisse seruilis? Quæ quoniam
ab antiquis sananda vulneribus, & à collu-
uione erat purganda peccati: ita vnigenitus
Dei, etiam hominis factus est filius, vt &
omni humanitatis veritate, & diuinitatis
plenitudine non careret. Sicut itaq; nostrum
vñ est, quod

Ioan. 1.

DE PASSIONE DOMINI.

est, quod cum vnitione deitatis peperit materna virginitas, ita nostrum est, quod Iudaea crucifixit impietas. Nostrum est, quod exanime iacuit, & quod die tertia resurrexit, quodque super omnes altitudines cœlorum ad dexteram paternæ maiestatis ascendit, vt si per viam mandatorum eius incedimus, & si quæ in humilitate corporea nostræ impendit saluti, non erubescimus cōfiteri. Nos quoq; in gloriæ eius consortium prouebamur, quoniam manifestè, quod denunciauit, implebitur. Omnis qui confitebitur me coram hominibus, & ego confitebor eū coram patre meo, qui in cœlis est. Huic autem cohortationi nostræ adest atque auxiliatur gratia Dei, quæ incarnationis Christi & mortis ac resurrectionis eius inimicos, reuelata per omnes Ecclesias veritate, destruxit, vt totius mundi fideles, cum Apostolicę fidei autoritate cōcordes vna nobiscum exultatione gauderēt, dicente beato Paulo: An ignoratis, quia quicumq; baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsi⁹ baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum ipso per baptismum in mortē, vt quomodo surrexit Christus à mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. Si enim cōplātati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Hoc scientes, quia verus homo noster simul crucifixus est, vt destruat corpus peccati, vt ultra nō seruiamus peccato. Qui enim mortu⁹ est, iustificatus est à peccato. Si autem mortui sumus in Chri-

in Christo, credimus quia etiam simul viuimus cum illo, qui uiuit & regnat cum patre & spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Sermo XIII. de passione domini.

*De modo redemptionis generis humani, atque
fidei Ecclesiaeque unitate & imitatione Christi.*

GLoria dilectissimi dominicae passionis, de qua nos etiam hodie locuturos esse promissimus, humilitatis maximè est miranda mysterio, quæ omnes nos & redemit & docuit, ut unde datum est precium, inde & iustitia sumeretur. Omnipotentia enim filij Dei, quæ per eandem essentiam æqualis est patri, potuisset humanum genus à dominatu diaboli, solo imperio suæ voluntatis eruerè, nisi diuinis operibus maximè congruisset, ut nequitia hostilis aduersitas, de eo quod vicerat, vinceretur, & per ipsam materiam naturalis repararetur, libertas, per quam generalis fuerat illata captiuitas. Ioan. I.
2. Cor. 5 Dicente autem Euangelista, quod verbum caro factum, & habitauit in nobis, & dicente Apostolo, quod Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, ostensum est, quia vnigenitus summi patris tale inijt cum humana humilitate cõsortium, ut suscepta nostræ carnis animæq; substantia, vnus atque idem Dei filius permaneret, nostra augendo, non propria, quia infirmitas erat prouehenda,

v in

henda,

DE PASSIONE DOMINI.

henda, non virtus, vt cum suo creatore, creatura esset vnita nihil assumpto diuinum, nihil assumēti deesset humanum. Hoc consilium misericordiæ & iustitiæ Dei, licet in præteritis seculis, quibusdam velaminibus fuerit obumbratum, non tamen ita obtectum est, vt sanctorum, qui ab initio vsq; ad aduentum domini laudabiles extiterunt, intellectui negaretur, cum & propheticis verbis, & rerum gestarum significationibus, salus quæ in Christo erat vêtura, promissa sit, quam non solum qui prædicabant, adepti sunt, sed omnes etiam, qui prædicantibus crediderunt. Vna enim fides iustificat vniuersorum temporum sanctos, & ad eandem spem fidelium pertinet, quicquid per mediatorem Dei & hominum Iesum Christum, vel nos confitemur factum, vel patres nostri adorauere faciendum. Nec inter Iudæos atq; gentiles vlla est distinctio. Siquidem sicut ait Apostolus: Circuncisio nihil est, ac præputium nihil est, sed obseruatio mandatorum Dei, quæ si cum integritate fidei seruentur, veros Abrahæ filios, id est, perfectos faciūt Christianos, dicēte Apostolo eodem: Quicumque enim in Christo Iesu baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudæus neque Græcus, non est seruus neque liber, nō est masculus neq; fœmina. Omnes enim vnum estis in Christo. Si autem vos Christi, ergo Abrahæ semen estis secūdum promissionem hæredes. Non ergo est dubium dilectissimi, naturam humanam in tantam connexiono-

Fides vna
saluando-
rum.

1. Tim. 2.

Rom. 2.

1. Cor. 7.

Galat. 3.

actionem à filio Dei esse susceptam, vt non
 solum in illo homine, qui est primogenitus
 totius creaturæ, sed etiam in omnibus san- Colos. 1.
 ctis suis vnus idemq; sit Christus, & sicut à
 membris caput, ita à capite membra diuidi
 non possunt. Quamuis enim non istius vitæ
 sit, sed æternæ, vt sit Deus omnia in omni- 1. Cor. 15.
 bus, tamen modo etiam templi sui, quod est
 Ecclesia, indiuisus habitator est, secundum
 quod ipse promisit dicens: Ecce ego vobiscum Matth. 28
 sum omnibus diebus vsq; ad consum- Colos. 1.
 mationem seculi. Quibus Apostolus conso-
 nans ait: Ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui
 est principium, primogenitus ex mortuis,
 vt sit in omnibus ipse primatum tenēs, quia
 in ipso complacuit omnē plenitudinem di-
 uinitatis habitare, & per eum reconciliare
 omnia in ipso. His autem & alijs pluribus
 exēplis & testimonijs quid insinuat cordi-
 bus nostris, nisi vt per omnia ad imaginem
 ei⁹ renouemur, qui permanēs in forma Dei, Philip. 2.
 carnis peccati forma fieri dignatus est? Om-
 nes enim infirmitates nostras, quæ veniunt
 de peccato, absq; peccati communione su-
 scepit, vt & famis, & sitis, & somni, & las-
 titudinis mœroris ac flet⁹ affectionib⁹ nō ca-
 reret, dolorēsq; sæuissimos, vsq; ad mortis
 extrema pateretur, quia nemo posset la-
 queis mortalitatis absolui, nisi ille, in quo
 solo innocens erat natura omniū, sineret se
 interfici manib⁹ impiorū. Vnde saluator no-
 ster filius Dei, vniuersis in se credentibus,
 & sacramentum condidit, & exemplum, vt

DE PASSIONE DOMINI.

1. Petr. 2. vnum apprehenderent renascendo, alterum sequerentur imitando. Hoc enim docet beatus Petrus Apostolus dicens: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. Qui peccatum nō fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Qui cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur. Tradebat autem iudicanti se iniuste. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, vt peccatis mortui, iustitiæ viuamus. Sicut ergo nemo est credentium dilectissimi, cui dona neganda sint gratiæ, ita nemo est, qui non sit Christianæ debitor disciplinæ, quia etsi remota est * iustitiæ legis asperitas, voluntariæ tamen obseruantia creuit vtilitas, dicente Euangelista Ioanne: Quia lex per Moysen data est, gratia autem & veritas, per Iesum Christum facta est. Omnia enim quæ secundum legem, siue in circuncisione carnis, siue in diuersitatibus hostiarum, siue in sabbati obseruantia præcefferunt, Christum testificata, Christi sunt gratiam prælocuta. Et ipse est finis legis, non euacuando significationes ipsius, sed implendo. Qui licet idem sit autor veterum, qui nouorum, figuratarum tamen promissionum sacramenta mutauit, quia promissa perfecit, & denunciationibus cessationem imposuit, quoniam denunciatus aduenit. In præceptis autem moralibus nulla prioris testamenti decreta reprobata, sed Euangelico magisterio multa sunt aucta,

* mystica

Ioan. 1. 6

Rom. 10.

Præcepta
moralia
veteris le-
gis per
Christū
abrogata
non sunt.

sancta, vt perfectiora & lucidiora essent dan-
 tia salutē, quā promittentia saluatorē. Om-
 nia igitur, quæ Dei filius ad reconciliatio-
 nem mundi & fecit & docuit, nō in historia
 tantum præteritarum actionum nouimus,
 sed etiam in præsentium operū virtute sen-
 timus. Ipse est, qui de spiritu sancto ex ma-
 tre æditus virgine, incontaminatam Eccle-
 siam suam eadem inspiratione fœcundat, vt
 per baptismatis partum, innumerabilis fi-
 liorum Dei multitudo gignatur, de quibus
 dicitur: Qui non ex sanguinibus, neq; ex vo-
 luntate carnis, neq; ex voluntate viri, sed ex
 Deo nati sunt. Ipse est in quo semen Abra-
 hæ, totius mūdi adoptione benedicitur, &
 fit patriarcha gentiū pater, dum promissio-
 nis filij, fide, nō carne nascuntur. Ipse est, qui
 nullius gentis exceptionē faciens, de omni
 natione quæ sub cœlo est, vnum sanctarum
 ouīū efficit gregū, & quotidie implet, quod
 promiserat, dicens: Habeo alias oues quæ
 nō sunt ex hoc ouili, & illas oportet me ad-
 ducere, & vocem meā audient, & fiet vnum
 ouile, & vnus pastor. Quamuis enim beato
 Petro principaliter dicat: Pasce oues meas,
 ab vno tamen domino, ipsa omnium regi-
 tur cura pastorum, & venientes ad petram
 tam lætis tamq; irriguis pascuis alit, vt in-
 numeræ oues dilectionis pinguedine robo-
 ratę, sicut bon⁹ pastor dignatus est pro ouī-
 bus suis animam ponere, ita & ipse non du-
 bitent pro nomine pastoris occumbere. Ipse
 est enim, cui non solum gloriosa martyrum
 fortitudo

Ioann. 1.

Gene. 22.

Ioan. 10.

Ioann. 22.

Ioan. 10.

1. Ioan. 2.

fortitudo, sed etiam omnium renascentium fides in ipsa regeneratione cōpatitur. Dum enim renunciatur diabolo, & creditur Deo, dum in nouitatem à vetustate trāsitur, dum terreni hominis imago deponitur, & cœlestis forma suscipitur, quædam species mortis & quædam similitudo resurrectionis interuenit, vt susceptus à Christo, Christumq; suscipiens, non idem sit post lauacrum, qui ante baptismum fuit, sed corpus regenerati, fiat caro crucifixi. Hæc cōmutatio dilectissimi dextræ excelsi est, qui operatur omnia in omnibus, vt in singulis fidelibus, per bonæ conuersationis qualitatem, ipsum piorum operum intelligamus autorē, gratias agentes misericordiæ Dei, qui innumeris charismatū donis ita vniuersum Ecclesię corpus exornat, vt per multos vni⁹ luminis radios idem ubiq; splendor appareat, nec possit nisi gloria esse Christi, cuiuslibet meritū Christiani. Hoc est illud verum lumen, quod omnem hominem iustificat & illustrat. Hoc est illud, quod eruit de potestate tenebrarum, & transfert in regnū filij Dei. Hoc est, quod per nouitatem vitæ desideria animi prouehit, & concupiscētiās carnis extinguit. Hoc est, quo pascha domini, in azymis synceritatis & veritatis legitimè celebratur, dum fermento veteris malitiæ abiecto, noua creatura de ipso domino inebriatur & pascitur. Nō enim aliud agit participatio corporis & sanguinis Christi, quā vt in id, quod sumimus transeamus, & in quo mortui & sepul-

Psal 76.

1. Cor. 12.

Colos. 1.

1. Cor. 5.

ti & conresuscitati sumus, ipsum per omnia
& spiritu & carne gestemus, dicéte Aposto-
lo: Mortui enim estis, & vita vestra abscon-
dita est cum Christo in Deo. Cū enim Chri-
stus apparuerit vita vestra, tunc & vos cum
Christo apparebitis in gloria, qui cum patre
& sancto spiritu viuit & regnat in secula se-
culorum, Amen.

Colos.

Sermo XV. de passione domini.

*De vera Christi humanitate, patientia in
morte, obcæcatione Iudæorum, &
Manichæorum perfidia.*

SErmonem dilectissimi de gloriosa domi-
ni nostri Iesu Christi passione promissum, ita expectationi vestræ intelligo esse
reddendum, vt officium differendi, & festo
paschali conueniat, & ausibus impij erroris
occurrat. Qui enim Dei filium veram
nostre carnis negant suscepisse naturam, ini-
mici sunt fidei Christianæ, & Euangelicam
prædicationem nimis impudenter impu-
gnât, vt secūdū ipsos crux Christi, aut simu-
latio fuerit phantasmatis, aut suppliciū dei-
tatis. Quod à cordibus piorum longè est re-
pellédum, quia catholica integritas, nec ma-
culam perfidiæ, nec rugam posset habere
mendacij, quæ vnū Christum, sicut Deū, sic
homine cōfitetur, vt nec falsum hominem,
nec Deum dicat fuisse passibilem. Quamuis
ergo

Ioann. 1.

ergo ab illo initio, quo in vtero virginis verbum caro factum est, nihil vnquam inter diuinum humanamq; substantiam diuisionis extiterit, & per omnia incrementa corporea vnus personæ fuerint totius tēporis actiones, ea ipsa tamen, quæ inseparabiliter facta sunt, nulla permixtione confundimus. Sed qd cuius naturæ sit, ex operū qualitate sentimus: nec enim diuina humanis præiudicāt, nec humana diuinis, cū ita in idipsum vtraq; concurrāt, vt in eis nec proprietas assumatur, nec persona geminetur. Trāscursis igitur ijs, quæ passionē dñi præcefferūt, quid documētōrū habeat sacramētū paschale tractem⁹. Nam exardescēte ad effectū sui sceleris sæuitia Iudæorū, cū Deus esset in Christo mūdū reconcilians sibi, nulla vis templo corporis eius, nisi ipse permitteret, potuisset inferri. Siquidē terribilis militū cohors illa, & à principibus & Pharisæis cū gladijs & fustibus missa multitudo, ita vna dñi voce percussa est, vt cū turbæ dixissent Iesum se quærere Nazarenum, & ipse respondisset ego sum, nemo eorū subsisteret, sed omnes simul amisso membrorum officio, retrorsum acti elisque corruerent. In quo vtique diuinę potestatis erat indicium, quæ impiorum conatus, non armis contrarijs, neq; vilius creaturæ potentis auxilio, sed sola verbi virtute prosterneret. Quia verò saluando humano generi alterius operis ratio congruebat, nec posset sanguis Christi, precium credentiū fieri, si redemptor se non sine-

Cor. 5.

Ioan. 18.

Potētiam
suam non
semper in
passione
Christus
voluit ostendere.

ret com-

let comprehendi , admisit in se impias manus, & cohibita est potentia deitatis, vt perueniret ad gloriam passionis. Cuius vtique inanis fuisset species, & nulli profutura imago tolerantiae, nisi vera diuinitas veris se humanæ carnis sensibus induisset : vt vnus Dei atq; hominis filius , aliunde intermerabilis, aliunde passibilis, mortale nostrū per suū immortale renouaret. Et ideo mœstitudine, ideo formidine non carebat, vt ad euincēdas huius mūdi perturbationes, non solū nos sacramento susceptionis, sed etiam exemplo fortitudinis roboraret . Nam iniusta videretur eius ad patientiam cohortatio, cui nulla esset in nostra infirmitate communio . Veras autem domini passionēs Esaias propheta ipsius voce pronunciat: dicens: Dorsum meum dedi in flagella, & maxillas meas in palmas , vultum autem non auerti à confusione sputorum. Quod itaque verbi caro patiebatur, non verbi pœna erat, sed carnis, cuius iniuriæ atq; supplicia, etiam ad impassibilem redundabant , vt merito ei dicantur illata, quæ in ipsius sunt corpus admissa, dicente Apostolo : Si enim 1. Cor. 2. cognouissent, nunquam dominum gloriæ crucifixissent. Obcæcati enim Iudæi malitia sua , in quod prorupissent facinus , nesciebant. Vnde misericors dominus Iesus , qui etiā interfectores suos vellet sua morte saluare , pro ignorantia sæuientium , de crucis altitudine supplicabat , dicens: Pater ignosce illis , quia nesciunt quid faciunt. Nec Lucæ 22. intelle-

intellectu enim cordis, nec auditu auris, nec
 oculorum intuitu sentiebāt, quem falsis te-
 stimonijs appetissent, quem affigi patibulo
 coegissent, dum in corpore hominis nō ag-
 noscunt substantiam deitatis. Viderunt hu-
 milem, & non adorauerūt vniuersitatis au-
 torem, nec intellexerunt potestatem iudica-
 turi, despicientes mansuetudinem iudicati:
 vt persecutores veri Dei, & negatores ve-
 ri hominis, vna impietas sociaret, dum
 serui formam in Christo, & ludæi æstimant
 solam, & heretici asserunt falsam. Dicant er-
 go isti phantastici Christiani, quæ substantia
 saluatoris affixa sit ligno, quæ iacuerit in su-
 pulchro, & reuoluto monumēti lapide, quæ
 tertia die caro resurrexerit, vel quale corp⁹
 Iesus discipulorū visui, clausis ad eos ostijs
 ingressus, intulerit, cum ad abigendum cer-
 nentium diffidentiam, inspicere oculis, digi-
 tisque tractari, patētes adhuc fixuras clauo-
 rū, & recens compuncti lateris vulnus, exe-
 gerit. At si tanta in luce veritatis, tenebras
 suas heretica obduratio nō relinquit, osten-
 dant, vnde sibi spem vitæ polliceantur æter-
 næ, vnde resurrectionis Christi se credant
 esse cōsortes. Nō enim possunt cū Aposto-
 lo dicere: Christus resurrexit à mortuis, pri-
 mitiæ dormientium, quia non sunt primi-
 tiæ hominum, si non sunt de humanæ stir-
 pe naturæ. Qui enim primus hominum re-
 surrexit, ei⁹ plenitudinis est portio, quæ præ-
 cessit: & piè creditur hoc, quod est in capite
 inchoatū, in membris quoq; esse complen-
 dum.

Idan. 20.

Lucz 24.

1. Cor. 15.

Ibidem.

dum. Quia sicut in Adam omnes moriuntur, 1. Cor. 15.

tur, ita & in Christo omnes viuificabuntur. Amplectentes igitur dilectissimi, Christianæ spei vnicum pignus, non diuellamur à compage corporis Christi, in quo habitat, sicut Apostolus ait, omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & estis repleti in illo. Colos. 2. Nam cum incorporea sit substantia Dei, quomodo corporaliter in Christo habitat, nisi quia caro nostri generis, facta est caro deitatis, & in illo sumus Deo repleti, in quo crucifixi, in quo sepulti, in quo sumus etiam suscitati, vt possimus cum Apostolo dicere: Nostra autem conuersatio in cœlis Philip. 3. est! Vnde etiam expectamus saluatorem dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ conforme fieri corpori gloriæ suæ, viuens & regnans cum patre & spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Sermo XVI. de Passione domini.

*De passione Christi per prophetas prænuntiata,
Iudæorum inexcusabilitate, Iudæ scelere
& Christi querela in cruce.*

Semper quidem dilectissimi, fidelium mentes in diuinorum operum decet admiratione versari, & rationales animos ijs maximè cogitationibus inhærere, per quas incrementum fidei consequantur. Cum enim pia cordis intectio, vel ad generalia beneficia,

Prophetae
locuti
sunt futu-
ra ut præ-
terita.
Rom. i.
Matth. i.

neſicia, vel ad ſpecialia ipſius gratiæ dona
dirigitur, multas à ſe vanitates abigit, & à
corporalibus curis in quoddā ſecretum ſpi-
ritale ſecedit. Sed hoc in tempore dominicę
paſſionis, multo auidius excellentiūſq; faci-
endum eſt, vt ea quę ſunt ſacris lectionibus
recenſita, ſanę intelligentiæ ſuſcipiantur au-
ditu, & quę magna ſunt verbis, appareant
maiora myſterijs. Prima nanq; erigendi ſur-
ſum noſtri cordis eſt ratio, quod ea etiā, quę
Euāgelica veritas enarrauit, voces prophe-
ticę non tanquā gerēda, ſed tanquam geſta
cecinerunt. Et quod humanę aures nondum
cognouerant faciendū, iam ſpiritus ſanctus
prædicabat impletū. Nam rex Dauid, cuius
ſecūdum hominē ſemen eſt Chriſtus, diem
crucis domini mille & plus quā centū an-
norū ætate præceſſit, & nihil eorū ſupplici-
orū, quę ſibi memorat illata, perpeſſus eſt.
Sed q̃a per os eius ille loquebatur, qui car-
nem paſſibilem ex ipſius ſtirpe erat ſum-
pturus, merito ſub ipſius perſona præmitti-
tur hiſtoria crucis, qui in ſe gerebat corpo-
reā originē ſaluatoris. Vere enim Dauid in
Chriſto eſt paſſus, quia vere Ieſus in Dauid
carne eſt crucifixus. Cum ergo omnia, quę
in Chriſtum Iudaica admiſit impietas, tanto
ante prædicta ſint, vt nō tam de futuris quā
de præſentibus propheticus ſit ſermo cōte-
xtus, quid aliud nobis, quā ſempiternarum
diſpoſitionū Dei incommutabilis ordo re-
ſeratur, apud quem, & diſcernēda iam diſi-
dicata, & futura iam facta ſunt? Cum enim
& qua-

qualitates actionum nostrarū, & effectus omnium voluntatum, sciētia diuina præueniat, quāto magis Deo nota sunt opera sua? Et rectē placuit, quasi facta recoli, quæ non poterant omnino nō fieri. Vnde & Apostoli spiritu Dei pleni, cum inimicorum Christi minas sæuitiamq; paterentur, concordī ad Deum voce dixerūt: Cōuenerunt enim verē in ciuitate ista aduersus puerum tuum Iesum, quem vnxiſti, Herodes & Pontius Pilatus cū gentibus & populis Israel facere, quæ manus tua & consilium tuum decreuerunt fieri. Nunquid iniquitas persequentium Christum ex Dei est orta consilio? & illud facinus quod omni maius est crimine, manus diuinæ præparationis armauit? Non hoc planē de summa iustitia sentiendum est, quia multum diuersum multūque contrarium est, id quod in malignitate Iudæorum est præcognitum, & quod in Christi est passione dispositum. Nō inde processit voluntas interficiendi, vnde moriendi, nec de vno extitit spiritu atrocitas sceleris, & tolerantia redemptoris. Non enim impias furentiū manus immisit in se dominus, sed admisit, nec præsciēdo quod faciendum esset, coegit vt fieret, cum tamen ad hoc carnem suscepisset, vt fieret. Denique inter crucifixum & crucifigentes tam dispares causæ sunt, vt quod à Christo susceptū est, nō possit resolui, quod ab illis commissum, possit aboleri. Qui enī venit peccatores saluos facere, nec ipsis quidem interfectoribus suis

Act. 4.

Iudæi inexcusabiles in passione christi.

Math. 9.

Act. 2.

Ibidem.

misericiordiā denegauit, sed impiorum malum, in bonum credentium commutauit: vt mirabilior fieret gratia Dei, non secundum merita hominū, sed secundū multitudinem diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei misericorditer præparata, quando & ipsos qui fuderant sanguinem saluatoris, reciperet vnda baptismatis. Nā sicut scriptura, quæ Apostolorum actus cōtinēt, loquitur: Cum prædicatio beati Petri Apostoli, Iudæorum corda compungeret, & agnita impietati sui sceleris dicerent, quid faciemus viri fratres? idē Apostolus ait: Pœnitētiā agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionē peccatorū vestrorum, & accipietis donum spiritus sancti. Vobis est enī facta repromissio & filijs vestris, & omnibus qui lōgē sunt, quoscūq; adorauerit dominus Deus noster. Moxq; addidit scriptura, & dixit: Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt, & appositæ sunt in illo die animæ circiter tria milia. Quod itaq; dominus Iesus Christus furorem frementium pati voluit, in nullo autor eorum criminum fuit. Nec egit, vt hæc vellēt, sed cessit, vt posset, & hic vsus est obcecatae plebis insania, quomodo & perfidia traditoris, quæ ab immanitate concepti sceleris, & beneficijs est reuocare dignatus & verbis, assumendo in discipulum, prouehendo in Apostolū, monendo signis, consecrando mysterijs, vt cui nihil beneuolentię deesset ad correctionem, nihil occasionis superesset ad crimen. Sed tu impijsi.

Impiſſime homo, ſemen Chanaan & nō Iuda, nec iā vas electionis, ſed filius perditionis & mortis, vtiliora tibi diaboli incitamenta credebas: vt facibus inflāatus auaritiæ, ad triginta argenteorum lucrum inardesceres, & quid diuitiarū amitteres, non videres. Nam etſi putabas credendum eſſe promiſſis, quæ fuit ratio, vt tantillꝯ pecuniæ modus præponeretur acceptis? Imperabas dæmonijs, & medebaris infirmis, honorabaris cum Apoſtolis, & vt finem tuę cupiditatis expleres, patebant tibi furta de loculis. Sed animum interdictorū admonitum, quod min^o licuit, amplius incitauit, nec tam placuit quantitas precij, quā magnitudo peccati. Vnde facinus commercij tui nō ideo detestandum eſt, quia dominum viliter æſtimasti, ſed quia redemptorem etiam tuum, ne tibi parceres, vēdidisti. Et meritō tibi tua pœna eſt commiſſa, quia in ſupplicium tuum nemo te ſæuior potuit inueniri. Quod igitur in tempore præſtituto, ſecundum propositum voluntatis ſuæ Ieſus Chriſtus crucifixus & mortuus & ſepultus eſt, non propriæ conditionis neceſſitas, ſed noſtrę captiuitatis redemptio fuit. Ideo enim verbū caro factum eſt, vt de vtero virginis ſumeretur natura paſſibilis, & quod in filium Dei perpetrari non potuit, in filiū hominis poſſet admitti. Nam licet in ipſo ortu coruſcarent in eo ſigna deitatis, & omnia incrementa corporalium prouectuum diuinis eſſent plena miraculis: infirmitatum tamen no-

strarum suscepit veritatem, & excepta
 communione peccati, nihil à se humanæ in-
 firmitatis excluſerat, vt & ſua nobis infere-
 ret, & in ſe noſtra curaret. Ab omnipotenti
 enim medico duplex nobis miſeris reme-
 dium præparatū eſt, cuius aliud eſt in ſacra-
 mento, aliud in exemplo, vt per vnum con-
 ferantur diuina, per aliud erigantur huma-
 na. Quia ſicut Deus iuſtificationis eſt autor,
 ita homo deuotionis eſt debitor. Per hâc er-
 go dilectiſſimi ſalutis noſtræ ineffabilē re-
 parationem, nec ſuperbiæ nobis, nec deſidiæ
 locus relinquitur, quia nihil habemus, niſi
 quod accepimus, & iugiter admonemur, vt
 dona gratiæ Dei, nō negligēter habeamus.
 Iuſtè enī nobis inſtat præcepto, qui præcurrit
 auxilio, & benignè incitat ad obedientiam,
 qui ducit ad gloriam. Vnde meritò dominus
 ipſe nobis factus eſt via, quia niſi per Chri-
 ſtum non itur ad Chriſtū. Per ipſum autem
 ad ipſum tendit, qui per ſemitam patientiæ
 & humilitatis eiſ incedit, in quo planè iti-
 nere, nec eſtus deeſt laboris, nec nubes tristi-
 tiæ, nec procella formidinis. Ibi ſunt inſidiæ
 iniquorum, perſecutiones infidelium, minæ
 potentium, cōtumeliæ ſuperborum, quæ do-
 minus virtutum & rex glorię ideo omnia in
 infirmitatis noſtrę forma, & in carnis pecca-
 ti ſimilitudine percurrit, vt inter præſentis
 vitæ pericula, non tam optandum ſit nobis
 decliningdo iſta effugere, quam tolerādo ſu-
 perare. Inde eſt, quod caput noſtrum domi-
 nus Ieſus Chriſtus, omnia in ſe corporis mē-
 bra tranſe-

1. Cor. 4.

Ioan. 4.

Pſal. 23.
Rom 8.

bra transformans, quod olim in psalmo eructauerat, id in supplicio crucis sub redemptorum suorum voce clamabat: Deus Deus Psal. 22. meus respice in me, quare me dereliquisti? Vox ista dilectissimi doctrina est, nō querela. Nam cum in Christo, Dei & hominis vna persona sit, nec ab eo potuerit reliqui, à quo non poterat separari, pro nobis trepidis & infirmis interrogat, cur caro pati metuens exaudita non fuerit. Instante enim passione, ad sanandum & corrigendum nostræ fragilitatis metum dixerat: Pater si possibile est, Matth. 26 trāseat calix iste à me. Veruntamē non sicut ego volo, sed sicut tu. Et iterū: Pater si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Qui ergo trepidatione carnis euieta, iam ad paternam transierat voluntatem, & toto mortis terrore calcato, opus suæ constitutionis implebat, cur in ipso tantæ victoriæ exaltatus triūpho, causam & rationem, qua sit relictus, id est, non exauditus, inquit, nisi vt ostendat alium esse illum affectū, quem ad humanæ formidinis excusationē recepit, aliū illum, quem ex æterno placito patris pro mundi reconciliatione prælegit? Vnde ipsa vox non exauditi, magni est expositio sacramēti, quod nihil humano generi conferret redemptoris potestas, si quod petebat, nostra obtineret infirmitas. Hæc hodie dilectissimi, ne vos prolixitate sermonis oneremus, dicta sufficiant. Cætera in quartā sabbati differamus. Aderit dominus orātibus nobis, vt qui sol-

DE PASSIONE DOMINI.

uenda promittimus , ipso largiente reddamus , qui uiuit & regnat in secula seculorū,
Amen.

Sermo X V I I. de passione domini.

*De vera Christi diuinitate ac humanitate, &
clamore eius in cruce, fideque
Centurionis.*

Sermo proximus dilectissimi, cuius uobis promissam restituere cupimus portionem, in id differendi ratione processerat, ut de illa clamantis ad patrem crucifixi domini voce loqueremur, ne simplex & incuriosus auditor ita acciperet uerba dicentis: Deus meus Deus meus , quare me dereliquisti? tanquam fixo Iesu in crucis ligno, paternæ ab eo deitatis omnipotentia recessisset , cum in tantam unitatem Dei & hominis natura conuenerit, ut nec supplicio potuerit dirimi, nec morte disungi. Manente enim in sua proprietate utraque substantia, nec Deus reliquit sui corporis passionem, nec Deum fecit caro passibilem, quia diuinitas quæ erat in dolente, non erat in dolore. Vnde secundum uerbi hominisque personam, idem est, qui factus est inter omnia, & per quem facta sunt omnia. Idem est, qui impiorum manibus comprehenditur, & qui nullo fine concluditur. Idem est, qui clauis configitur, & qui nullo dolore

saucia.

faciatur. Idem postremo est, qui mortem subiit, & sempiternus esse non desijt, vt vtrūq; signis non dubijs manifestetur, quod vera sit in Christo humilitas, & vera maiestas, quia ideo se humanæ infirmitati virtus diuina conseruit, vt dum Deus sua facit esse, quæ nostra sunt, nostra faceret esse, quæ sua sunt. Non ergo aberat à patre filius, nec à filio pater, & illa deitas incommutabilis & inseparabilis Trinitas, nihil sui poterat à se habere discretum. Quamuis enim susceptæ incarnationis dispensatio, ad vnigenitum Dei filium propriè pertineret, sicutamen pater non abiungebatur à filio, quemadmodum caro non diuidebatur à verbo. Ideo ergo Iesus voce magna clamabat dicens, quare me dereliquisti? vt notum omnibus faceret, quare oportuerit eum non erui, non defendi, sed sæuientium manibus derelinqui, hoc est, saluatorem mundi fieri, & omnium hominum redemptorem, non per miseriam, sed per misericordiam, nec amissione auxiliij, sed definitione moriendi. Quæ vero illic vitæ intercessio sentienda est, vbi anima & potestate est emissa, & potestate reuocata? Dicit enim beatus Apostolus, quod pater filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum. Et iterum dicit: Quoniam Christus dilexit Ecclesiam, & semetipsum tradidit pro ea, vt eam sanctificaret. Vnde tradi dominum passioni, tã fuit paternæ quàm ipsius voluntatis, Vt enim non solû pater relinqueret, sed etiam ipse se

Quir
Christus
clamaue-
runt in cru-
ce.
Matth. 27

Rom. 8.
Ephes. 5.

quadā ratione defereret, non trepida discessione, sed volūtaria cessione. Cōtinuit enim se ab impijs crucifixi potestas, & vt dispositione vteretur occulta, vti noluit virtute manifesta. Nam qui mortē & mortis authorem sua venerat passione destruere, quomodo peccatores saluos faceret, si persecutoribus repugnaret? Iudæorum igitur hoc fuerat dilectissimi, vt Iesum crederēt à Deo relictū, in quem tanto scelere sœuire potuissent, qui sacramentum mirabilis patientiæ nesciētes, **Matth. 27** sacrilega elusione dicebant: Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credimus ei. Non vestræ cæcitat̃ arbitrio, stulti scribæ & impij sacerdotes, ostēdēda erat potētia saluatoris, nec secundū preces blasphemantiū linguarū humani generis redemptio debebat omitti, cum si deitatē filij voluissetis agnoscere, innumera opera ei⁹ videretis, quę vos ad eā, quā fallaciter promittitis fidē, confirmare debuerint. Si autē, vt ipsi profitemini, verū est, quod alios saluos fecit, cur illa tot & tāta miracula, quę sub publico facta sunt cōspectu, ī nullo cordis vestri durtiam mollierunt, nisi quia ita semper sancto spiritui restitistis, vt omnia vobis beneficia Dei in perniciem verteretis? Nam etiam si descēderet Christus de cruce, vos tamē hæreretis in crimine. Spreta ergo sunt vanę insultationis opprobria, & misericordiam domini perdita & collapsa reparatē, nullę contumeliæ, nulla conuitia à sui via propositi remoue-

mouerūt. Offerebatur enim Deo pro salute
 mundi, hostia singularis, & occisio Christi
 veri agni per tot secula prædicata, pmissio-
 nis filios in libertatē fidei trāsferbat. Con- Hebr. 9.
 firmabatur quoq; testamentum nouum, &
 Christi sanguine æterni regni scribebantur
 hæredes. Ingrediebatur summ⁹ pōtifex san-
 cta sanctorum, & ad exorandum Deum im-
 maculatus sacerdos per velū suæ carnis in-
 trabat. Deniq; adeò tunc à lege ad Euange- Veli tem-
pli myste-
rium.
 lium, à synagoga ad Ecclesiā, à multis sacri-
 ficijs ad vnam hostiā, quæ Deus est, euident
 est facta translatio: vt emittente spiritū do-
 mino, velum illud mysticū, quod templi pe- Matth. 27
 netralia sanctumq; secretum suo interclude-
 bat obiectu, à summo vsq; ad imum vi subi-
 ta scinderetur. Quoniā figuras veritas aufe-
 rebat, & superflui erant nuncijs sub præsen-
 tia nunciati. Adijciebatur ijs elementorum
 omnium tremēda commotio, & autoribus
 crucis Christi, ipsa se naturæ officia subtra-
 hebāt. Cumq; custos supplicij Centurio ter- Centurio
induc.
 ritus ijs quæ viderat, diceret: Vere filius Dei
 erat homo iste, impietatē tamē Iudaicā, mo-
 numētis & petris oībus duriorē, nulla pro-
 ditur mitigasse cōpunctio, vt appareat para-
 tiores ad intelligendum filiū Dei tunc fuisse
 Romanos milites, quā Israeliticos sacerdo-
 tes. Quia ergo Iudæi omniū sacramentorum
 sanctificatione priuati, lucem sibi in tene-
 bras, & in luctum festa verterunt, nos dile-
 ctissimi effusam super oēs gētes gratiā Dei,
 procliuius corporibus atq; animis adore-
 mus, ob-

DE PASSIONE DOMINI.

mus, obsecrantes misericordem patrem & diuitem redemptorem, vt de die in diē, auxilio eius adiuti, omnia huius vitæ pericula possimus effugere. Adest enim callid⁹ vbiq; tentator, & nihil vacuū à suis relinquit infidijs. Cui auxiliante misericordia, quæ nobis inter omnia aduersa prætenditur, fidei semper est constantia resistendum, vt quamuis impugnare non desinat, neminem tamen, quem expugnet, inueniat. Profint omnibus dilectissimi, religiosè celebrata ieiunia, & continentiae vtilitas, quam & animis & corporibus probauimus congruentem, nullis corrumpatur excessibus. Quæ enim ad sobrietatem & parsimoniam pertinent, ideo diligentius in ijs sunt celebrata diebus, vt de breui studio in lōgam consuetudinem mitterentur, & siue in operibus misericordiæ, siue in studio parsimoniæ, nullum à fidelibus vacuum tempus habeatur, quoniam vtique in accessu dierum & cursu temporum, lucra debemus facere operum, non damna meritum. Pij autem studijs & religiosis animis aderit misericordia Dei, vt quod fecit concupisci, faciat obtineri: qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo XVIII. de Passione domini.

De figuris veteris testamenti in passione domini reſeratis, & ſacramento redemptionis humani generis

*generis diabolo & Iudæis abscondito,
ac de vitandis hæreticorum
colloquijs.*

Magnitudo quidem dilectissimi inef-
fabilis sacramenti, ita humanæ in-
telligentiæ altitudinem, & totius vin-
cit eloquij facultatem, vt & excellentissi-
mis ingenijs, & facundissimis linguis, sub-
limior sit triumphus dominicæ passio-
nis. Sed gaudendum nobis potius quàm
erubescendum est, quod tantæ superamur
materiæ dignitate, de qua nemo humiliter
sensit, quam qui putauit non suffecisse, quæ
dixit. Non ergo superfluo prædicamus, nec
de rebus diuinis loquenti, carnalium au-
rium sunt timenda fastidia, tanquam de-
spectui sint futura, quia crebro cognoscun-
tur iterata, cum hoc maximè ad Christia-
næ fidei pertineat soliditatem, vt secundum
Apostolicam doctrinam idipsum prædica- 1. Cor. 1.
mus omnes, & simus perfecti in eodem
sensu, & in eadem scientia. Infidelitas quip-
pe, quæ omnium est mater errorum, in mul-
tas opiniones, quas arte dicendi necesse
habeat colorare, distrahitur. Veritatis au-
tem testificatio, nunquam à sua luce disce-
dit, & quod alijs minus, alijs amplius micat,
nō varietas facit luminis, sed infirmitas con-
templationis. Cui secundū supernæ illumi-
nationis auxilium, etiam meo sermone fa-
mulandum est, vt quoniam Dei agricultu- 1. Cor. 3.
ra, Dei ædificatio estis, ipse & dispensanti &
accipi-

DE PASSIONE DOMINI.

accipiēti tribuat sufficientiam, qui largitio-
 num suarū iustam exigere nouit vsurā. De-
 curso igitur dilectissimi textu Euāgelicę le-
 ctionis, quā de gloria crucis Christi intento
 accepistis auditu, oīa vobis diuinorum elo-
 quiorū mysteria patefacta sentite, & quic-
 quid sub propheticis testificationibus vm-
 bra veteris testamēti velabat, in sacramēto
 passionis dominicę manifestum esse gaude-
 te. Ideo enim sacrificiorū varietates, & pu-
 rificationū differētiæ destiterunt, ideo man-
 datū circumcisionis, ciborū discretio, ocium
 sabbati, & paschalis agni cessauit occisio,
 quia lex per Moſen data est, gratia autem &
 veritas per Iesum Christū facta est. Præces-
 serūt figurę, vt sequeretur effectus, & in ad-
 uentu rerum nunciatarum, finita sunt offi-
 cia nunciorum, sic reconciliatione humani
 generis temperata, vt salus quę in Christo
 est, nullis seculis sub eadē iustificatione de-
 fuerit, & ad hoc dilationū profecerit ratio,
 vt quę diu credita sunt, antequam fierēt, in-
 cunctanter honorarentur. Nam cum virtus
 fidei, in ijs quę visui non subiacent, consti-
 tuta sit, indulgentius nobiscum egit doctri-
 na cōlestis, quos in hęc mundi tempora
 distulit ad intelligentiæ facultatem, vt mul-
 to pluribus quā priores, & vatibus vte-
 remur, & testibus. Quod ergo nobis de
 passione domini Iesu Christi, sacra & digi-
 to Dei scripta Euangelia protestantur, si-
 ne nubilo hæsitationis accipite, & rerum
 gestarum ordinem tam habetote manife-
 stum,

Ioann. 1.

Hebr. 11.

rum,quàm si omnia corporeo & visu attingeretis & tactu . Vera in Christo deitas , & vera credatur humanitas . Ipse est caro , qui verbum , & sicut vnus cum patre substantiæ,ita vnus cū matre naturæ . Nō geminatus persona,nō confusus essentia, potestate impassibilis,humilitate mortalis,sed vtraq; sic vtens,vt & virtus glorificare posset infirmitatem,& infirmitas non valeret obscurare virtutē . Comprehendi se à persecutoribus patitur,qui continet mūdum,& eorum manibus necitur, quorum corde non capitur . Iustitia nō resistit iniustis , & cedit veritas testimonijs falsitatis, vt manēs in forma Dei , formam impleret serui , & veritatem corporeę natiuitatis cōfirmaret sequitia corporeę passionis . Sed hanc vnigenito Dei Rom.8. subire & perpeti,nō cōditio necessitatis,sed misericordiæ ratio fuit,vt de peccato dānaret peccatum, & diaboli opus de opere diaboli solueretur . Inimic⁹ enim humani generis mortificatæ in ipsa origine vniuersitati letale vulnus intulerat,nec poterat declinare ius ferreū dediticij seminis,captiua progenies . Vnde cū in tot generationibus mortali sibi lege subiectis,vnum videret inter hominū filios , cuius virtutē super omnes totius temporis sanctos miraretur,excellere, securum se fore credidit de perpetuitate sui iuris,si nulla iustitiæ merita seuē potuissent superare vim mortis . Famulis itaq; suis & stipendiarijs vehementius incitatis, in præiudiciū suum sequit,& dum putat aliquid sibi debere,

debere, quem potuisset occidere, nō vidit libertatem singularis innocentiae, similitudinem persequendo naturae. Non autem errabat in genere, sed fallebatur in crimine. Adā enim primus & Adam secūdus, vnum erant carne, non opere, & in illo omnes moriuntur, in isto omnes viuificabūtur. Ille per superbiae cupiditatem iter fecit ad miseriam, hic per humilitatis fortitudinē viam parauit ad gloriā. Vnde ipse dicit: Ego sum via, veritas & vita. Via scilicet in forma cōuersationis iustę, veritas in expectatiōe rei certae, vita in perceptione felicitatis aeternae. Hoc magnae pietatis sacramentū dilectissimi, sicut Iudaica impietas, ita diabolica superbia nesciebat. Si enī cognouissent, nunq̃ dominū gloriæ crucifixissent. Sed quia hostem humani generis latebat consiliū misericordiae Dei: & opposito carnis velamine, Deus in Christo mundū reconcilians, tegebatur, perstitit in eum furere, in quo nihil suum poterat inuenire. Nam & malignitati ei⁹ hoc magis potuisset prodesse, si parceret, & se ab effusione eius sanguinis abstineret, per quem omnium soluēda erat captiuitas, & reparanda libertas. Sed lucē tenebrę non comprehenderunt, nec mendax cęcitas sapientiam veritatis potuit inspicere. Tenuit itaq; disposita mansuetudo patientiā, & cohibita famulātium sibi angelicarum virtute legionum, hausit calicem doloris & mortis, totumq; supplicium transtulit in triumphum. Victi sunt errores, subactę sunt potestates,

1. Cor. 15.

Ioan. 14.
Sacramen-
tum re-
demptio-
nis huma-
næ latuit
diabolum
& Iu-
dæos.

1. Cor. 2.

2. Cor. 9.

Ioan. 14.

Ioan. 1.

states, accipit nouum mundus exordium, vt damnata generatio non obesset, quibus saluandis regeneratio subueniret. Transierunt vetera, & ecce facta sunt omnia noua, vt vniuersorum in Christo credentium, & in sancto spiritu renatorum, per ipsum & cum ipso vna esset passionis societas, & resurrectionis æternitas, dicente Apostolo: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum autem Christus appa- ruerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. In hac igitur spe dilectis- simi constituti, omnes diaboli caute versu- tias, qui non solum per carnis concupiscentias, & per corporeas tantum insidiatur illece- bras: sed inter ipsa quoque semina fidei, spar- ges zizania falsitatum, veritatis studet vio- lare culturam, vt quos non potuerit corrup- pere malis actibus, impijs subuertat errori- bus. Fugite ergo mundanæ argumenta do- ctrinæ, & viperea hereticorum vitate collo- quia. Nihil vobis commune sit cum eis, qui catholicę aduersantes ridei, solo sunt nomi- ne Christiani. Non enim templum spiritus Dei, nec membra sunt Christi, sed falsis opi- nionibus implicati, tot species habent dia- boli, quod simulachra mendacij. A quibus malis per dominum Iesum Christum, qui & via & veritas & vita est, liberati, omnes vitæ istius tentationes & prælia cum fidei exultatione toleremus. Si enim compati- mur, & conregnabimus. Quod præmium non eis tantum paratum est qui pro nomi- ne do-

2. Cor. 5.

Colos. 3.

Ioan. 14.

Rom. 8.

DE PASSIONE DOMINI.

ne domini impiorum sequitia sunt perempti,
 quoniam vniuersitas Deo seruientium
 Deoꝝ viuentium, sicut in Christo est cruci-
 fixa, ita est in Christo coronanda: illis quidē
 in omni gloria præcellentibus, qui terribi-
 les mortes & seua tormēta, vsq; ad exhalationē
 spiritus tolerādo superauerūt, sed etiā
 n̄s subsequētib; , qui auaritię cupiditatē,
 superbię elationē, desideriaꝝ luxurię, car-
 nis suę mortificatione vicerunt. Vnde meri-
 to Apostolus ait, quod oēs, qui piē volunt
 viuere in Christo, persecutionem patien-
 tur. Cuius vtiq; non est extraneus qui non
 est pietatis alienus. Paschalem enim festi-
 uitatem solenniter agit, qui nō in fermento
 vteris malitię, sed in azymis synceritatis &
 veritatis operatur. Nec in Adam primo, sed
 in Adam viuit secundo, membrum scilicet
 factū corporis Christi, qui cum esset in for-
 ma Dei, forma serui dignatus est fieri, vt in
 vno mediatore Dei & hominū homine Iesu
 Christo, & plenitudo maiestatis diuinę, &
 veritas naturę esset humanę. Quā nisi ver-
 bi diuinitas in-suę personę * reciperet vni-
 tatem, nec regeneratio esset in aqua bap-
 tismatis, nec redēptio in sanguine passionis.
 Sed quia in sacramento incarnationis Chri-
 sti, nihil falsum, nihil accepimus figuratum,
 non frustra nos & cum moriente mortuos,
 & cum resurgente credimus suscitatos, ma-
 nente ipso in nobis, qui operatur omnia in
 omnibus, viuens cum patre & sancto spiri-
 tu, regnāsq; in secula seculorum, Amen.

Sermo

Sermo XI X. De passione domini.

*De incomprehensibili humani generis sacramento,
de diaboli insidijs ac potestate, & de
Christi cruce ferenda.*

SACRAM dilectissimi dominicæ passionis
historiam, Euangelica, vt moris est, narra-
tione decursam, ita omnium vestrum arbi-
tror inhæsisse pectoribus, vt vnique
audientium, ipsa lectio, quædam facta sit vi-
sio. Habet enim hanc potentiam fides vera,
vt ab hīs mente non desit, quibus corpora-
lis præsentia interesse non potuit, & siue in
præteritum redeat, siue in futurum se cor-
credentis extendat, nullas sentiat moras
temporis, cognitio veritatis. Adest ergo
sensibus nostris imago rerum pro nostra sa-
lute gestarum, & quicquid tunc discipulo-
rum perstrinxit animos, nostros quoq; tan-
git affectus, non quod aut tristitia deprimamur,
aut sæuitia furentium Iudæorum ter-
reamur, cū etiam eos, quos illius tempesta-
tis magnitudo concussit, ad inuictam con-
stantiam resurrectio domini ascensioque
prouexerit. Sed quia cum in cogitationem
venit, quales tūc Hierusalem populi, & qua-
les fuerint sacerdotes, magno accipiamus
cum tremore mentium, tantum facinus im-
piorum. Quamuis enim ad salutem humani
generis pertineret passio saluatoris, & æter-
næ mortis vincula temporalis sint domini
dirupta morte, aliud tamen crucifixi patien-
tia, aliud

Ioan. 1.

tia, aliud crucifigentium egit infania, nec ad eosdē rerum exitus misericordia & ira tendebat, cum per eiusdem sanguinis effusionem Christus solueret mundi captiuitatem, Iudæi interficerent omnium redemptorem. Obdurauit enim carnalem Israel malignitas sua, & nihil ei legis testificatio, nihil mysteriorum imagines, nihil prophetarum oracula profuerunt: cum pascha domini tot seculis celebratum, in eo Ioannes doceret impletum, de quo publica protestatione dicebat: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Repugnat iniquitas iustitiæ, cæcitas luci, mēdacium veritati, sed de sæuitia obluētium de scelere crudelium obtinuit Iesus æternæ dispositionis effectum, & ita humano generi sua morte consuluit, vt sacramentum salutis, etiam ipsis persecutoribus non negaret. Qui venerat vniuersis credentibus omnia peccata dimittere, à generali indulgentia nec Iudaicum voluit crimen excludere. Quorum itaque perfidiam detestamur, eorundem fidem, si conuertantur, amplectimur, & imitantes misericordiam domini, qui pro eis, à quibus erat crucifixus, orabat: nos quoque cum beato Paulo Apostolo nostras iungimus preces, & vt ille populus misericordiam consequatur, optamus, ob cuius offensionem, gratiam reconciliationis accepimus. Quoniam sicut ait magister gentium: Concluserit Deus omnia in incredulitate, vt omnium misereatur. Quid autem illud fuit, quod & Iudæis intellectum

Rom. 11.

lectum abstulit, & sapientium mundi corda
 turbauit, nisi crux filij Dei, quæ & philoso-
 phiam euanesceat prudentium, & Israeliti-
 cam fecit caligare doctrinam? Omnem nanq[ue] 1. Cor. 1.
 sensum humanæ mentis excessit diuini alti-
 tudo consilij, complacuit Deo per stulti-
 tiam prædicationis saluos facere credentes,
 vt mirabilior fieret constantia fidei ex diffi-
 cultate credendi. Inconsequens enim & irra-
 tionabile videbatur, recipere animo, quod
 creatorem omnium naturarum, in substan-
 tia veri hominis, virgo intemerata peperis-
 set, quod æqualis patri filius Dei, qui imple-
 ret omnia, & contineret vniuersa, furētium
 manibus comprehendi, iniquorum iudicio
 cōdemnari, & post * dedecus illusionū, cru- * dedecus
 ci se permisisset affigi. Sed in ihs omnibus si- ra
 mul sunt, & humilitas hominis, & celsitudo
 deitatis, nec misericordiæ ratio maiestatem
 miserētis obscurat: quia de ineffabili potētia
 factum est, vt cū homo verus est in Deo in-
 uiolabili, & Deus verus est in carne passibili,
 cōferretur homini gloria per cōtumeliam,
 incorruptio per suppliciū, vita per mortem.
 Nisi enī verbū caro fieret, & tam solida con-
 sisteret vnitas in vtraq[ue] natura, vt à suscipi-
 ente susceptā, nec ipsum breue mortis tēpus
 abiungeret, nūq[ue] valeret ad æternitatē redi-
 re mortalitas. Sed adfuit nobis ī Christo sin-
 gulare præfidiū, vt in natura passibili, mor-
 tis cōditio non maneret quam impassibilis
 essentia recepisset, & per id quod nō poterat
 mori, posset id quod mortuum erat suscita-
 ri. Huius

DE PASSIONE DOMINI

ri. Huic sacramento dilectissimi vt inseparabiliter congruamus , magna nobis & animi & corporis intentione nitendum est, vt cum grauissimi sit periculi festum paschale negligere , periculosius sit Ecclesiasticis quidē conuētibus iungi, sed in dominicæ passionis consortio non haberi. Nam dicēte domino:

Matth. 10
Rom. 8.

Qui non accipit crucem suā & sequitur me, non est me dignus : Et dicente Apostolo: Si compatimur , & conregnabimus : quis vere Christum passum, mortuum & resuscitatum colit, nisi qui cum ipso patitur, moritur & resurgit ? Et hæc quidē in omnibus Ecclesiæ filijs ipso iam regenerationis sunt inchoata mysterio, vbi peccati interitus, vita est renascētis, & triduanam domini mortem imitatur trina dimersio, vt dimoto quodam aggere sepulturæ, quos veteres suscipit sinus fontis, eosdem nouos ædat vnda baptismatis. Sed implēdum est nihilo minus opere, quod celebratum est sacramēto, & natis de spiritu sancto, quantumcunq; superest mundani temporis, nō sine crucis susceptione ducēdum est. Quamuis enim forti & crudeli tyranno per potētiam crucis Christi vasa antiquæ depredationis erepta sint , & dominatio principis mundi à redemptorum sit eiecta corporibus: insidiari tamen etiam iustificatis eadē malignitas perseuerat, & multis modis eos , in quibus non regnat, impugnat, vt si quas animas negligentes imprudentesq; repererit, seuioribus eas laqueis rursus innectat, & à paradiso Ecclesiæ raptas, in

Luce 11.

ptas, in consortium suæ damnationis indu-

cat. Vnde cum quispiã obseruantie Christianæ se limitem sentit excedere, & in id cupiditates suas tendere, quod eũ à recto itinere faciat declinare: recurrat ad crucẽ domini, & ligno vitæ, motus noxiæ volũtatis adfigat, ac voce prophetica ad dominũ clamet, & dicat. Confige clavis timoris tui carnes meas, Psal. 118.

à iudicijs enim tuis timui. Quid autẽ est clavis timoris Dei carnes habere confixas, nisi corporeos sensus ab illecebra illiciti desiderij sub metu diuini continere iudicij, vt qui resistit peccato, & concupiscentias suas, ne Galat. 6.

quid morte dignum operetur, interficit, audeat cũ Apostolo dicere: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mũdo. Ibi ergo se cõstituat Christianus, quo eum secum sustulit Christus, & ad id dirigat omnem viam suam, vbi scit humanam saluatam esse naturam. Passio enim domini vsque ad finem producitur mundi, & sicut in sanctis suis ipse honoratur, ipse diligitur, & in pauperibus ipse pascitur, ipse vestitur: ita in omnibus, qui pro iustitia, aduersa tolerant, ipse compatitur, nisi fortẽ æstimandum est, multiplicata per orbem fide, rarecente impiorum numero, omnes persecutiones, & omnia, quæ aduersus beatos martyres sæuierunt, finita esse certamina, tanquam suscipiendæ crucis illis tantũ necessitas incubuerit, quibus ad expugnandam Christi dilectionem atrocis-

DE PASSIONE DOMINI.

3. Tim. 3.

2. Cor. 6.

lima sunt illata supplicia. Sed aliud seruiens-
tium Deo pietas experitur, aliud etiā Apo-
stoli prædicatio protestatur, qui dicit : Om-
nes qui piè volūt viuere in Christo Iesu, per-
secutionem patiuntur . Qua sententia nimis
trepidus & segnis ostenditur, qui nulla per-
secutione pulsatur . Pacem enim cum hoc
mundo nisi amatores mundi habere nō pos-
sunt, & nulla vnquam iniquitati cū æquita-
te communio, nulla mendacio cum veritate
concordia, nullus est tenebris cum luce con-
sensus. Quia etiam si pietas bonorum cupiat
malos corrigi, cōuersionemq; multorum per
gratiā Dei misipientis obtineat, malignorum
tamen spirituū aduersus sanctos insidię non
quiescunt, & siue occulto dolo, siue aperto
prælio, in omnibus fidelibus propositū bo-
næ voluntatis infestant. Inimicum autem il-
lis est, omne quod rectū, omne quod castum
est. Et cum eis nihil in quēquam amplius li-
ceat, quā iustitia diuina promiserit, quæ
dignatur suos aut corrigere disciplina, aut
exercere patientia, agunt tamē versutissima
arte fallaciæ, vt ex arbitrio propriæ potesta-
tis, aut ledere videantur, aut parcere: & mul-
tis, quod dolendum est, ita per nequitiam si-
mulationis illudunt, vt quidē illos & timeāt
pati infensos, & velint habere placatos, cum
beneficiā dæmonum omnibus sint nocētio-
ra vulneribus, quia tutius est homini, inimi-
citiā diaboli meruisse quā pacem. Sapien-
tes itaq; animi, qui vnum timere, vnum dili-
gere, & in vnum sperare didicerunt, mortifi-
catis cu-

catis cupiditatib⁹, & crucifixis corporis sensibus, ad nullum hostiū metum, ad nullum inclinantur obsequium. Voluntatem enim Dei etiam sibi præferunt: & tanto amplius se amant, quanto amplius pro Dei amore se non amant. Cūq; audiunt sibi diuinitus dici, Ecclī 18. post concupiscētiās tuas nō eas, & à voluntate tua auertere, diuidunt affectus suos, & legē mētis à corporis lege discindunt, vt ex quadam se parte sibi denegent, perdentes se in ijs, quæ carnaliter cupiunt, & inuenientes se in ijs, quæ spiritaliter concupiscunt. Sanctum igitur pascha dilectissimi, in talibus membris corporis Christi legitimè celebratur, & nihil illis deest triumphis, quos passio saluatoris obtinuit. Quoniam in ijs, qui 1. Cor. 9. Apostolico exemplo castigāt corpus suum, & seruituti subijciunt, iḡdem hostes eadem fortitudine cōterūtur. Etenī nūc à Christo vincitur mundus, & cum à seruis suis quorumcunque vitiorum incentiua superantur, ipsius virtus est, ipsiusq; victoria. Hæc dilectissimi quæ ad participationē crucis pertinet, sufficiēter, vt arbitror, vestris sunt hodie auribus intimata, vt paschale sacramentum etiā ī mēbris corporis Christi legitimè celebretur. Superest, vt de obtinēdo resurrectionis cōsortio differamus. Quod ne cōtinuato sermone, & mihi & vobis fiat onerosum, in diē sabbati pmissa differem⁹. Aderit, vt credimus, gratia Dei, vt debitū nostrum ipsius auxilio cōpleatur, qui viuit & regnat cū patre & spiritu sancto ī secula seculorū, Amen.

DE RESURREC. DOMINI.
SERMO PRIMVS
de Resurrectione domini.

*De duplici vita ac morte, de resurrectione
nis dominice documentis &
immortalitate Christi.*

Sermone proximo dilectissimi, non incongruè vobis, quantum arbitror, participationem crucis Christi insinuauimus, vt paschale sacramentum ipsa in se habeat vita credentium, & quod festo honoratur, moribus celebretur. Quam autem hoc vtile sit, ipsi probastis, & ex vestra deuotione didicistis, quantum profint animis atque corporibus prolixiora ieiunia, frequentiores preces, & eleemosynæ largiores. Nemo enim ferè est, qui non hac exercitatione profecerit, & in abdito conscientiae suæ aliquid, quo rectè possit gaudere, condiderit. Sed hæc lucra perseueranti sunt seruanda custodia, ne in desidiâ resolutio labore, quod donauit Dei gratia, diaboli furetur inuidia. Cum igitur quadraginta dierum obseruantia hoc voluerimus operari, vt aliquid sentiremus crucis in tempore dominicæ passionis, adnitendum est nobis, vt etiam resurrectionis Christi inueniamur esse consortes, & de morte ad vitam dum in isto corpore sumus, transeamus. Vnicuique enim homini, qui ex alio in aliud aliqua *cōuersione mutatur, finis est, non esse

conuer-
satione

non esse quod fuit, & ortus, esse quod non
fuit. Sed interest, cui quis aut moriatur, aut
viuat, quia est mors, quæ causa est viuendi,
& est vita, quæ causa est moriendi. Nec
alibi quã in hoc transitorio seculo, vtrumq;
conquiritur, vt ex qualitate temporalium
actionum, differentiæ retributionum pen-
deant æternarum. Moriendum ergo est dia-
bolo, & viuendum Deo, deficiendum ini-
quitati, vt iustitiæ resurgatur. Occumbant
vetera, vt oriantur noua. Et quoniam, sicut
ait veritas, nemo potest duobus dominis
seruire, dominus sit, non ille qui stans im-
pulsit in ruinam, sed ille qui deiectos erexit
in gloriam. Dicente ergo Apostolo: Primus
homo terra terrenus, secundus homo de
cœlo cœlestis: qualis terrenus, tales & ter-
reni, & qualis cœlestis, tales & cœlestes,
sicut portauimus imaginem terreni, porte-
mus & imaginem eius, qui est de cœlo. Mul-
tum nobis de hac commutatione gauden-
dum est, qua de ignobilitate terrena ad
cœlestem transferimur dignitatem, per il-
lius ineffabilem misericordiam, qui vt nos
in sua proueheret, in nostra descendit, vt
non solum substantiam, sed etiam conditio-
nem naturæ peccatricis assumeret, & ea si-
bi pateretur inferri diuina impassibilitas,
quæ miserrimè experitur humana mortali-
tas. Vnde ne turbatos discipulorū animos
lōga mœstitudo cruciaret, denuntiata tridui
morā tā mira celeritate breuiavit, vt dū ad
integrum secundum diem, pars primi no-

Mors &
vita du-
plex.

Matth. 6.
Lucæ 16.

1. Cor. 15.

DE RESURREC. DOMINI.

Resurre-
ctionis
docu-
menta,

issima, & pars tertij prima cōcurrit, & ali-
quantum temporis spacio * decederet, &
nihil dierū numero deperiret. Resurrectio
igitur saluatoris nec animam in inferno, nec
carnē diu * morata est in sepulchro, & tam
velox incorruptæ carnis viuificatio fuit, vt
maior ibi esset soporis similitudo, quā mor-
tis. Quoniam deitas, quæ ab vtraque susce-
pti hominis substātia non recessit, quod po-
testate diuisit, potestate cōiunxit. Subseque-
ta sunt itaq; multa documenta, quibus præ-
dicandæ per vniuersum mundum, fidei au-
toritas cōderetur. Et licet reuolutio lapidis,
euacuatio monumēti, depositio linteorum,
& totius facti angeli narratores copiosè ve-
ritatē dominicæ resurrectionis adstruerēt,
& mulierum tamen visui & Apostolorum
frequenter oculis manifestus apparuit: non
solū loquēs cum eis, sed habitans atq; con-
uescens, & pertractari se diligenti curiosoq;
contractu ab eis, quos dubitatio perstringe-
bat, admittēs. Ideo enim & clausis ad disci-
pulos ostijs introibat, & statu suo dabat spi-
ritū sanctum, & dato intelligentiæ lumine,
sanctarum scripturarum occulta pandebat,
& rursus idem vuln' lateris, fixuras clauo-
rum, & omnia recentissimæ passionis signa
mōstrabat: vt agnosceretur in eo proprietates
diuinę humanęq; naturę indiuidua perma-
nere, & ita sciremus verbum non hoc esse,
quod carnem, vt vnum Dei filium, & ver-
bum cōfiteremur, & carnem. Non dissonat
dilectissimi ab hac fide magister gētiū Apo-
stolus

Acto. 1.

Ioan. 20.
Lucæ 24.

Ioan. 20.

stolus Paulus, cū dicit: Et si cognouimus se- 2. Cor. 5.
 cundū carnem Christum, sed nunc iam non
 nouimus. Resurrectio enim domini, non fi-
 nis carnis, sed commutatio fuit, nec virtutis
 augmento consumpta substantia est. Quali-
 tas transijt, non natura defecit, & factum est
 corpus impassibile, quod potuit crucifigi,
 factum est immortale, quod potuit occidi,
 factum est incorruptibile, quod potuit vul-
 nerari, & merito dicitur, caro Christi in eo
 statu, quo fuerit nota, nesciri: quia nihil in
 ea passibile, nihil remansit in ea infirmum,
 vt & ipsa sit per essentiā, & non sit ipsa per
 gloriam. Quid autem mirum, si hoc de cor-
 pore Christi profitetur, qui de omnib⁹ Chri- Ibidem.
 stianis spiritalibus dicit: Itaq⁹ nos ex hoc ne-
 minem nouimus secūdu carnem. Ex hoc,
 inquit, initium nobis factū est resurrectio-
 nis in Christo, ex quo in eo, qui pro omni-
 bus mortuus est, totius spei nostræ forma
 præcessit. Non hæsitamus diffidētia, nec in-
 certa expectatione suspēdimur, sed accepto
 promissionis exordio, fidei oculis, quæ sunt
 futura, iam cernimus, & naturę prouectione
 gaudentes, quod credimus, iam tenemus.
 Non ergo nos rerum temporalium occupēt
 species, nec ad se contemplationem nostram
 à cœlestibus terrena deflectant. Pro trans-
 actis habeantur, quæ ex maxima parte iam
 non sunt, & mens intenta mansuris ibi desi-
 derium suum figat, vbi quod offertur, æter-
 num, est. Quamuis enim spe salui facti su-
 mus, & corruptibilē adhuc carnem morta-
 lemq⁹

DE RESURREC. DOMINI.

- semper gestamus: rectè tamen dicimur in carne non esse, si carnales nobis non dominantur affectus, & merito eius rei deponimus nuncupationem, cuius non sequimur voluntatem. Cum itaque Apostolus dicat, carnis curam ne feceritis in desideriis, non ea nobis interdicta intelligimus, quæ saluti congruunt, & quæ humana poscit infirmitas. Sed quia non omnibus desideriis seruiendum, nec quicquid caro concupiscit, implendum est, de adhibendo temperantiæ modo admonitos nos esse cognoscimus: ut carni quæ sub animi est constituta iudicio, nec superflua concedamus, nec necessaria denegemus.
- Rom. 13.
- Aphef. 5. Vnde idem Apostolus alibi ait: Nemo enim unquam carnem suam odio habuit, sed nutrit & fouet eam, cum utique non ad vitia, non ad luxuriam, sed ad debitum sit alenda & fouenda famulatum: ut teneat ordinem suum renouata natura, nec peruersè ac turpiter superioribus inferiora præualeant, aut inferioribus superiora succumbant, & vitij animum superantibus, ibi fiat seruitus, ubi debet esse dominatus. Agnoscat igitur populus Dei, nouam se esse in Christo creaturam, & à quo suscepta sit, quam uel suscepit, vigilanter intelligat. Quæ noua facta sunt, non redeant ad instabilem vetustatem,
- Lucæ 9.
- & non omittat opus suum, qui manum misit ad aratrum, sed ad hoc attendat, quod ferit, non ad id respiciat, quod reliquit. Nemo in id recidat, unde surrexit, sed etià si per infirmitate corporea in aliquo adhuc languoribus ia-

bus iacet, sanari instantèr desideret ac leuari. Hæc est enim salutis via & cœptæ in Christo resurrectionis imitatio, vt quia in lubrico istius vitæ diuersi casus lapsusq; non desunt, vestigia gradientium à fluidis ad solida transferantur. Quoniam, sicut scriptum Psal. 36. est, à domino diriguntur gressus hominis, & viam eius volet. Quum ceciderit iustus, non collidetur, quia dominus supponet manum suam. Hæc meditatio dilectissimi non pro sola solennitate paschali, sed pro totius vitæ sanctificatione retinenda est, & ad hoc præsens exercitatio debet intendi: vt quæ animum fidelium experimento brevis obseruantia delectarunt, in cōsuetudinem transeant, intemerata permaneant, ac si aliquid delicti irrepperit, celeri pœnitundine deleatur. Et quia antiquorum morborum, difficilis & tarda curatio est, tanto velocius adhibeantur remedia, quanto recentiora sunt vulnera, vt semper ab omnibus offensionibus in integrum resurgentes, ad illam incorruptibilem glorificandæ carnis resurrectionem peruenire mereamur, in Christo Iesu domino nostro, qui viuit & regnat cum patre & spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Sermo II. de Resurrectione domini.

Quod crux Christi sit saluandis sacramentum & exemplum, & de mysterio incarnationis.

† Notum

DE RESURRECTIONE DOMINI.

• Totum. **T**otum quidem dilectissimi paschale sacramentum Euangelica nobis narratio præsentaui, & ita per aurem carnis penetratus est mentis auditus, ut nemi- ni nostrum rerum gestarum imago defue- rit: cum diuinitus inspiratæ textus historiæ euidenter ostenderit, qua dominus Iesus Christus impietate traditus, quo iudicio addictus, qua sæuitia crucifixus, & qua sit gloria suscitatus. Sed adhiendum est etiam nostri sermonis officium, ut sicut pia expectatione deprecari vos consuetu- dinis debitum sentio: ita solennitati sacra- tissimæ lectionis subiungatur exhortatio sacerdotis. Quia igitur apud fideles aures ignorantiae locus non est, semen verbi, quod est in prædicatione Euangelij, debet in terra vestri cordis augeri, ut remotis suf- focationibus spinarum ac tribulorum, libe- ra in fructus suos exeant plantaria piorum sensuum, & rectarum germina voluntatum. Crux enim Christi, quæ saluandis est im- pensa mortalibus, & sacramentum est & exemplum. Sacramentum, quo virtus im- pletur diuina, exemplum quo deuotio incita- tur humana: quoniā captiuitatis iugo cru- tis, etiā hoc præstat redemptio, ut eam sequi possit imitatio. Nam si mundana sapientia ita in suis gloriatur erroribus, ut quem sibi quisque ducem elegerit, eius opiniones & mo- res atque omnia instituta sectetur, quæ nobis erit cōmunio nominis Christi, nisi ut ei in- separabiliter vniamur, qui est, ut ipse infi- nuauit,

Lucæ 8.

Ioan. 14.

SERMO II.

nuauit, via, veritas & vita? Via scilicet con-
 uersationis sanctæ, veritas doctrinæ diuinæ,
 & vita beatitudinis sempiternæ. Collapsa
 enim parētibus primis humani generis ple-
 nitudine, ita misericors Deus creaturæ ad
 imaginem suam factę, per vnigenitum suum
 Iesum Christū voluit subuenire, vt nec ex-
 tra naturam esset reparatio naturæ, & vltra
 propriæ originis dignitatē proficeret secun-
 da cōditio. Felix, si ab eo nō decideret, quod
 De⁹ fecit, felici⁹ si in eo maneret, quod re-
 fecit. Multū fuit à Christo recepisse formā,
 sed plus est, in Christo habere substantiam,
 Suscepit enim nos in suam * proprietatem * potesta-
 illa natura, quæ nec nostris sua, nec suis no- tem.
 stra cōsumeret, quæ ita vnā in se fecit dei-
 tatis humanitatiscq; personā, vt sub dispen-
 satione infirmitatum atq; virtutum, nec ca-
 ro per diuinitatem inuiolabilis, nec diuini-
 tas per carnē posset esse passibilis. Suscepit
 nos illa natura, quæ & propaginem nostri
 generis à communi tramite non abrumpe-
 ret, & contagium peccati in omnes homi-
 nes transeuntis excluderet. Infirmitas san-
 atq; mortalitas, quæ non peccatum erant,
 sed pœna peccati, à redemptore mundi re-
 cepta sunt ad supplicium, vt impenderentur
 ad preciū. Quod ergo in omnibus homini-
 bus trāsfusio fuit damnationis, hoc in Chri-
 sto sacramentum est pietatis. Præbuit enim
 se crudelissimo exactori liber à debito, &
 ministras diaboli iudaicas manus in crucia-
 tū immaculatæ carnis admisit. Quam ideo
 vsq;

DE RESURREC. DOMINI

Ad celerrimam resurrectionem voluit
esse mortalem, vt credentibus in eum, nec
persequutio insuperabilis, nec mors posset
esse terribilis, cum ita dubitandum non esset
de consortio gloriæ, sicut dubitandum non
erat de communione naturæ. Si incūctanter
itaq; dilectissimi corde credimus, quod ore
profitemur, nos in Christo crucifixi, nos su-
mus mortui, nos sepulti, nos etiā die tertia
Colos. 3. fuscitati. Vnde Apostol⁹ dicit: Si consurrexi-
stis cum Christo, quæ sursum sunt, quærite,
vbi Christus est in dextera Dei sedens: quæ
sursum sunt, sapite, non quæ super terram.
Mortui enim estis, & vita vestra abscondi-
ta est cum Christo in Deo. Quñ enim Chri-
stus apparuerit vita vestra, tunc & vos ap-
parebitis cum Christo in gloria. Vt autem
nouerint corda filiorum habere se, vnde ad
supernam sapientiam spretis mundi cupidit-
atibus valeant eleuari, spōdet nobis domi-
nus præsentiam suam dicens: Ecce ego vo-
biscum sum omnibus dieb⁹ vsq; ad cōsum-
mationem seculi. Non enim frustra per
Matth. 28
Esaiæ 7.
Esaiam dixerat spiritus sanctus: Ecce virgo
in vtero concipiet, & pariet filium, & vo-
cabitur nomē eius Emmanuel, quod est in-
terpretatum, nobiscum Deus. Implet er-
go Iesus proprietatem nominis sui, & quī
ascendit in cœlos, non deserit adoptatos,
qui sedet ad dexterā patris, idem totius ha-
bitator est corporis, & ipse deorsum cōfor-
tat ad patiētiā, qui sursum inuitat ad glo-
riā. Nec inter vana igitur nobis desipien-
dum est,

dum est, nec inter aduersa trepidandum. Id
 quidem blandiuntur deceptiones, & hic gra-
 uescunt labores. Sed quia misericordia domi-
 ni plena est terra, adest nobis utique Christi
 victoria, ut impleatur, quod ait: Nolite ti- Ioan. 14.
 mere quia ego vici mundum. Siue ergo contra
 ambitionem seculi, siue contra concupiscentias
 carnis, siue contra haereticorum iacula dimice-
 mus, dominica cruce semper armemur. Nec
 enim vnquam a paschali festo recedimus, si
 a fermento malitiae veteris abstinemus. Inter
 omnes namque vitae huius varietates, quae di-
 uersarum plene sunt passionum, Apostolicę
 exhortationis meminisse debemus, qua nos
 instruit, dicens: Hoc sentite in vobis, quod & Philip. 1.
 in Christo Iesu. Qui cum in forma Dei esset,
 non rapinam arbitratus est esse se æqua-
 lem Deo, sed semetipsum exinaniuit, for-
 mam serui accipiens, in similitudinem ho-
 minum factus est, & habitu inuentus ut ho-
 mo. Humiliauit semetipsum, factus obe-
 diens usque ad mortem, mortem autem crucis.
 Propter quod & Deus exaltauit illum, & do-
 nauit illi nomen, quod est super omne no-
 men, ut in nomine Iesu omne genu flectatur,
 coelestium, terrestrium & infernorum: & om-
 nis lingua confiteatur, quia dominus Iesus
 Christus in gloria est Dei patris. Si magnę,
 inquit, pietatis sacramentum intelligitis, &
 quod pro salute humani generis vnigenitus
 Dei filius gessit, aduertitis: hoc sentite in vo-
 bis, quod & in Christo Iesu cuius humilitas
 nulli aspernanda diuitum, nulli est erubescen-
 da nobi-

DE RESURRECTIONE DOMINI.

& nobiliū. Nec enim in tātū prouehi potest quælibet felicitas humana fastidium, vt æstimet sibi pudendum, quod manens Deus in forma Dei Deus, non est arbitratus indignum. Imitamini quod operatus est, diligite, quod dilexit, & inuenietis in vobis Dei gratiam. Vestram in illo redamate naturam, quoniam sicut ille paupertate diuitias non amisit, gloriam humilitate non minuit, eternitatē morte non perdidit: ita & vos eisdem gradibus, eisdem vestigijs, vt cœlestia apprehendatis, terrena despiciate. Susceptio enim crucis, est interfectio cupiditatum, occisio vitiorum, declinatio vanitatis, & abdicatio omnis erroris. Nam cum pascha domini, non impudicus, non luxuriosus, non superbus celebret, non avarus: nulli tamē ab hac festiuitate longius quā hæretici separātur, maximeq; illi, qui de verbi incarnatione male sentiunt, aut minuendo quod est deitatis, aut euacuando quod est carnis. Verus enim Deus est filius Dei, totum habens ex patre, quod pater est nullo exordio tēporalis, nulla varietate mutabilis, nec ab vno diuisus, nec ab omnipotēte diuersus. Sempiterni genitoris vnigenitus sempitern⁹, vt mēs fidelis credēs in patrem & filium & spiritū sanctum, in eādē vnus deitatis essentiam, nec vnitatē gradibus diuidat, nec Trinitatē singularitatē confundat. Non autē sufficit Dei filium in sola patris nosse natura, nisi eum non recedentem à proprijs, agnoscamus in nostris. Exinanitio enim illa, quam reparationi

SERMO II.

tioni impendit humanæ, dispensatio fuit
 miserationis, non priuatio potestatis. Nam Act. 14.
 cum & ex æterno consilio Dei, nō esset aliud
 nomen sub cœlo datum hominibus, in quo
 oporteat saluos fieri, inuisibilis visibilem,
 intemporalis temporalem, impassibilis pas-
 sibilem substantiam suam fecit: non vt vir-
 tus deficeret in infirmitate, sed vt infirmitas
 in incorruptibilem posset transire virtutem.
 Propter quod ipsa festiuitas, quæ à nobis
 pascha nominatur, apud Hebræos phase, id
 est, transitus dicitur, attestante Euangelista
 atq; dicente: Ante diē festum paschæ sciens Ioan. 13.
 Iesus, quia venit hora eius, vt transeat ex
 hoc mundo ad patrem. Cuius autem natu-
 ræ futurus erat transitus iste, nisi nostræ,
 cum inseparabiliter & pater in filio, & filius
 esset in patre? Sed quia verbum & caro, vna
 persona est, non diuiditur à suscipiente sus-
 ceptus, & honor prouehendi, prouehentis
 nominatur augmentum, dicente Apostolo,
 quod iam cōmemorauimus: Propter quod Philip. 2.
 & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen,
 quod est super omne nomen. In quo utique
 assumpti hominis exaltatio commendatur,
 vt in cuius passionibus manet deitas indi-
 uisibilis; idem coæternus sit in gloria dei-
 tatis. Ad hanc participationem ineffabilis
 muneris, beatum transitum fidelibus suis
 ipse dominus præparabat, cum instanti iam
 proximus passioni, nō solum pro Apostolis Ioan. 17
 suis atque discipulis, sed etiam pro vniuersa
 Ecclesia supplicaret, & diceret: Non pro his
 x ij autem

Autem rogo tantum, sed pro ijs etiam, qui credituri sunt per verbum ipsorum in me, vt omnes vnum sint, sicut & tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnū sint. Cuius vnitatis nullū poterunt habere consortium, qui in Dei filio Deo vero humanam negant manere naturam, impugnatores salutiferi sacramenti, & paschalis exules festi. Quod quia ab Euangelio dissentiunt, & symbolo contradicunt, nobiscum celebrare non possunt, quia etsi audent sibi Christianum nomen assumere, ab omni tamen creatura, cui Christus caput est, repelluntur, vobis in hac solennitate meritò exultantibus, pieq; gaudentibus, qui nullum recipientes in veritate mendacium, nec de natiuitate Christi secundum carnem, nec de passione ac morte, nec de corporali resurrectione eius ambigitis: quoniam sine vlla separatione deitatis, verum Christum ab vtero virginis, verum in ligno crucis, verum in sepulchro carnis, verum in gloria resurrectionis, verū in dextera paternę maiestatis agnoscitis. Vnde etiam, sicut Apostolus ait, expectamus saluatorem dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus nostrę humilitatis, conforme fieri corpori glorię suę, qui viuit & regnat cum patre & spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Philip. 3.

SERMO I.

SERMO PRIMVS
de ascensione domini.

Cur discipuli permissi sint dubitare de resurrectione Christi, & quid egerit Christus inter ascensionem & resurrectionem suam, & de Petri prerogativa atque ceteris tribus Christi.

Post beatam & gloriosam resurrectionem domini nostri Iesu Christi, qua verum Dei templum, Iudaica impietate resolutum, diuina in triduo potentia suscitauit, quadragenarius hodie dilectissimi sanctorum dierum expletus est numerus, sacratissima ordinatione dispositus, & ad vtilitatem nostræ eruditionis impensus: vt dum à domino in hoc spatio mora præsentiae corporalis extenditur, fides resurrectionis, documentis necessarijs muniretur. Mors enim Christi, multum discipulorum corda turbauerat, & de supplicio crucis, de emissionem spiritus, de exanimati corporis sepultura, grauatis mœstitudine mentibus, quidam diffidentiae torpor obrepserat. Nam cum sanctæ mulieres, sicut Euangelica pandit historia, reuolutum à monumēto lapidem, & sepulchrum corpore vacuum, & viuentis domini testes angelos nunciarent, verba earum, Apostolis aliisque discipulis, deliramentis similia videbantur. Quam vtique hæsitatio-

Hæsitatio discipulorum de resurrectione domini, cur permilla sit.

Marc. 16.

Lucæ 24.

nem humana infirmitate nutantem, nequaquam
 permisisset spiritus veritatis prædicatorum
 suorum inesse pectoribus, nisi illa trepida
 sollicitudo & curiosa cunctatio, nostræ fidei
 fundamenta iecisset. Nostris igitur pertur-
 bationibus, nostris periculis in Apostolis
 consulebatur. Nos in illis viris contra ca-
 lumnias impiorum & contra terrenæ argu-
 menta sapientiæ docebamur. Nos illo-
 rum instruxit aspectus, nos erudiuit audi-
 tus, nos confirmavit attactus. Gratias aga-
 mus diuinæ dispensationi, & sanctorum pa-
 trum necessariæ tarditati. Dubitatum est
 ab illis, ne dubitaretur à nobis. Non ergo
 h̄ dies dilectissimi, qui inter resurrectionem
 domini ascensionemque fluxerunt, ocioso
 transire decursu, sed magna in eis cõfirma-
 ta sacramenta, magna sunt reuelata myste-
 ria. In h̄s metus diræ mortis aufertur, &
 non solum animæ, sed etiam carnis immor-
 talitas declaratur. In h̄s per insufflationem
 domini infunditur Apostolis omnibus spi-
 ritus sanctus, & beato Apostolo Petro, su-
 pra cæteros post regni clauēs, ouilis domi-
 nici cura mandatur. In h̄s diebus, duobus
 discipulis tertius in via dominus iungitur
 comes, & ad omnem nostræ ambiguitatis
 caliginem detergendam, pauentium ac tre-
 pidantium tarditas increpatur. Flammam
 fidei illuminata corda concipiunt, & quæ
 erant tepida, referante scripturas domino,
 efficiuntur ardentia. In fractione quoque
 panis conuescentium aperiuntur obtutus,
 multo

Christus
 quid ege-
 rit inter
 ascensio-
 nem & re-
 surrectio-
 nem.

Ioan. 20.

Petri præ-
 rogatiua.

Lucæ 24.

multo felicius eorum oculis patefactis, quibus naturæ suæ manifestata est glorificatio, quàm illorum generis nostri principum, quibus præuaricationis suæ est ingesta confusio. Inter hæc autem aliâque miracula, cum discipuli trepidis cogitationibus æstuarent, & apparuisset in medio eorum dominus, dixissetq;: Pax vobis, ne hoc remaneret in eorum opinionibus, quod volebatur in cordibus, (putabant enim se spiritum videre, non carnem,) redarguit cogitationes à veritate discordes, ingerit dubitantium oculis manentia in manibus suis & pedibus crucis signa, & vt diligentius pertractetur, inuitat. Quia ad sananda infidelium cordium vulnera, clauorum & lanceæ erant seruata vestigia, vt non dubia fide, sed constantissima scientia teneretur, eam naturam in Dei patris concessurâ throno, quæ iacuerat in sepulchro. Per omne ergo hoc tempus dilectissimi, quod inter resurrectionem & ascensionem domini exactum est, hoc prouidentia Dei curauit, hoc docuit, hoc suorum & oculis insinuauit & cordibus, vt dominus Iesus verè agnosceretur resuscitatus, qui verè erat natus, & passus, & mortuus. Vnde beatissimi Apostoli omnesq; discipuli, qui & de exitu crucis fuerant trepidi, & de fide resurrectionis ambigui, ita sunt veritate perspicua roborati, vt domino in cœlorum eunte sublimia, non solum nulla afficeretur tristitia, sed etiam magno gaudio replerentur. Et reuera magna

Ibidem.

Ioan. 20.

Citræ
cur Chri-
stus ser-
uauerit.

Lucæ 24.

et ineffabilis causa gaudendi, cum in conspectu sanctæ multitudinis super omnium creaturarum cœlestium dignitatem, humani generis natura conscenderet, supergressura angelicos ordines, & vltra archangelorum altitudines eleuanda, nec vllis sublimitatibus modum suæ prouectionis habitura, nisi æterni patris recepta concessu, illius gloriæ sociaretur in throno, cuius natura copulabatur in filio. Quia igitur Christi ascensio, nostra est prouectio, & quo præcessit gloria capitis, eo spes vocatur & corporis, dignis dilectissimi exultemus gaudijs, & pia gratiarum actione letemur. Hodie enim non solum paradisi possessores firmati sumus, sed etiam cœlorum in Christo superna penetrauimus, ampliora adepti per ineffabilem Christi gratiam, quam per diaboli amiseramus inuidiam. Nam quos virulētus inimicus, primi habitaculi felicitate deiecit, eos sibi concorporatos Dei filius ad dexteram patris collocavit: cum quo viuunt & regnant in vnitatis spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Sermo I I. de ascensione domini.

De exultatione humane nature per Christum, de virtute fidei & Christi diuinitate.

Sacramentum dilectissimi salutis nostræ, quam precio sanguinis sui vniuersitatis condi-

conditor æstimauit, à die corporalis or-
 vsq; ad exitum passionis, per dispensationem
 humilitatis impletum est. Et licet multa etiam
 in forma serui, diuinitatis signa radiauerint,
 propriè tamen temporis illius actio ad de-
 monstrandam suscepti hominis pertinuit ve-
 ritatem. Post passionem verò ruptis mortis
 vinctulis, quæ vim suam in eum, qui peccati
 erat nescius, incedendo perdidit, infirmi-
 tas in virtutem, mortalitas in immortalita-
 tem, contumelia transiit in gloriam: quam Actor.
 dominus Iesus Christus in multis manife-
 stisq; documentis, multorum declarauit aspe-
 ctibus, donec triumphum victoriæ, quem
 reportarat à mortuis, inferret & cœlis. Si-
 cut ergo in solennitate paschali resurrectio
 domini fuit nobis causa lætandi: ita ascensio
 eius in cœlos, præsentium nobis est materia
 gaudiorum, recolentibus illam diè & rite ve-
 nerantibus, qua naturæ nostræ humilitas
 in Christo super omnem cœli militiam, su-
 per omnes ordines angelorum, & ultra om-
 nium altitudinem potestatum, ad Dei patris
 est prouecta cōfessum. Quo ordine operum
 diuinorum nos fundati, nos ædificati sumus,
 vt mirabilior fieret gratia Dei, cum remotis
 à conspectu hominum, quæ merito reueren-
 tiam sui sentiebantur indicere, fides non de-
 ficeret, spes non fluctuaret, charitas non te-
 peret. Magnarum hic vigor est men-
 tium, & valde fidelium lumen est anima-
 rum incunctanter credere, quæ corporeo nō
 videntur intuitu, & ibi figere desiderium,

Ioan 20.

Lucæ 24.

Marc. 16.

non nequeas inferre conspectū. Hæc autem
 pietas, unde in nostris cordibus nascere-
 tur, aut quomodo quisquam iustificaretur
 per fidem, si in ihs tantum salus nostra confi-
 steret, quæ obtutibus subiacerent? Unde &
 illi viro, qui de resurrectione Christi vide-
 batur ambigere, nisi in ipsius carne vestigia
 passionis & visu explorasset & tactu, Quia
 vidisti me, inquit dñs, credidisti: beati qui nō
 viderūt & crediderūt. Vt igitur huius bea-
 titudinis dilectissimi capaces esse possemus,
 expletis omnibus, quæ Euangelicæ prædi-
 cationi & noui testamēti mysterijs cōgrue-
 bāt, dominus noster Iesus Christus, quadra-
 gesimo post resurrectionē die, coram disci-
 pulis eleuatus in cœlum, corporalis præ-
 sentię modum fecit, mansurus in patris de-
 xtera, donec tempora multiplicandis Ec-
 clesiæ filijs diuinitus præstituta peragan-
 tur, & ad iudicandos viuos & mortuos
 in eadem carne, in qua ascendit, adueniat.
 Quod itaq; redemptoris nostri conspicuum
 fuit, in sacramenta trāsīuit, & vt fides excel-
 lentior esset ac firmitior, visioni doctrina suc-
 cessit, cuius autoritatē supernis illuminata
 radijs, credentiū corda sequerentur. Hanc
 fidem ascensione domini auctam, & spiritus
 sancti munere roboratam, non vincula, non
 carceres, nō exilia, nō fames, non ignis, non
 laniatus ferarum, nec exquisita persequen-
 tiū crudelitatibus supplicia terruerunt: Pro
 hac fide per vniuersum mundum, non so-
 lum viri, sed etiam fœminæ, nec tantum im-
 pubes

pubes pueri, sed etiam teneræ virgines, vix
ad effusionem sui sanguinis decertarunt.
Hæc fides Dæmonia eiecit, ægritudines depulit, mortuos suscitauit. Vnde & ipsi beati
Apostoli, qui tot miraculis cōfirmati, tot sermonibus eruditi, atrocitatem tamen dominicæ passionis expauerant, & veritatem resurrectionis eius nō sine hæsitatione susceperant: tantū de ascensione domini profecerunt, vt quicquid illis prius intulerat metū, verteretur in gaudiū. Totam enim contemplationem animi, in diuinitatem ad patris dexterā confedentis erexerant, nec iam corporeæ visionis tradebātur obiectu, quo minus in id aciem mentis intenderent, quod nec à patre descendendo abfuerat, nec à discipulis ascendendo discesserat. Tunc igitur dilectissimi, filius hominis Dei filius, excellentius sacratiúsque innotuit, cum in paternæ maiestatis gloriā se recepit, & ineffabili modo cœpit esse diuinitate præsentior, qui factus est humanitate longinquior. Tunc ad æqualem patri filium eruditior fides gressu cœpit mentis accedere, & contrectatione in Christo corporeæ substantiæ, quæ patre minor est, non egere: quoniam glorificati corporis manēte natura, eo fides credentiū vocabatur, vbi non carnali manu, sed spiritali intellectu, par genitori vnigenitus tāgeretur. Hinc illud est, quod post resurrectionē suam dominus Marię Magdalenæ personā Ecclesię gerenti, cum ad contactum ipsius properaret accedere, dicit: Noli me tangere, nondum

Ioan. 14.

Ioan. 20.

enim ascēdi ad patrem meum: hoc est,
 nolo vt ad me corporaliter venias, nec vt
 me sensu carnis agnoscas. Ad sublimiora te
 differo, maiora tibi preparo: cum ad patrem
 ascendero, tunc me perfectius veriūsq; pal-
 pabis, apprehensura quod nō tangis, & cre-
 ditura quod non cernis. Cum autē ascen-
 dentem ad cœlos dominū sequaces discipu-
 lorū oculi intenta admiratione suspicerent,
 adstiterunt ipsis angeli duo, mirabili vestiū
 candore fulgentes, qui & dixerunt: Viri
 Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum?
 Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœ-
 lum, sic veniet, quemadmodū vidistis eum
 euntē in cœlū. Quibus verbis omnes Eccle-
 siæ filij docebantur, vt Iesus Christus in ea-
 dem, qua ascenderat, carne venturus visibi-
 lis crederetur, nec posset ambigi oīa illi esse
 subiecta, cui ab ipso corporeq; natiuitatis ex-
 ordio, famulatus seruisset angelicus. Sicut
 enim concipiendum Christū de spiritu san-
 cto beatæ virginis angelus nunciauit, sic &
 editum de virgine vox cœlestium, pastori-
 bus cecinit. Sicut resurrexisse à mortuis, su-
 pernorū nunciorū prima testimonia docue-
 runt, sic ad iudicandum mūdum in ipsa car-
 ne venturum, angelorum officia prædica-
 runt, vt intelligeremus, quantæ potestates
 sint adfuture cum iudicatu, cui tātē mini-
 strarunt etiam iudicādo. Exultemus itaq;
 dilectissimi gaudio spiritali, & digna apud
 Deum gratiarum actione lætantes, liberos
 cordis oculos ad illam altitudinem, in qua
 Christus

Acto. 1.

Luc. 1.

Christus est, erigamus. Sursum vocatos animas desideria terrena non deprimant, ad æterna præelectos peritura non occupent, viâ veritatis ingressos fallaces illecebre nō retardent, & ita à fidelibus hæc temporalia decurrantur, vt peregrinari se in hac mūdi valle cognoscant, in qua etiā si quædā com-
moda blandiantur, non amplectenda nequiter, sed transeunda sunt fortiter. Ad hanc enim nos deuotionē beatissimus Petr^o Apostolus incitat, & secundum illā dilectionem, Ioan. 22.
quam pascendis Christi ouibus trina dominici amoris professione concepit, obsecrās, dicit: Charissimi obsecro vos tanquam ad- 1. Petr. 2.
uenas & perigrinos, abstinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militāt aduersus animā. Cui autem, nisi diabelo, carnales militant voluptates, qui animas ad superna tendentes corruptibilium bonorum delectationibus obligare, & ab illis sedibus, de quib⁹ ille excidit, gaudet abducere? Contra cuius insidias sapiēter debet fidelis quisq^{ue} vigilare, vt inimicum suum, de eo quod tentatur, possit elidere. Nihil autem validius est dilectissimi contra diaboli dolos, quam benignitas misericordiæ & largitas charitatis, per quā omne peccatū aut declinatur, aut vincitur. Sed huius sublimitas virtutis non prius apprehēditur, quā illud, quod ei aduersariū est, subruatur. Quid autem tam inimicum misericordiæ & operibus charitatis, quam auaritia, de cuius radice omnium malorum germen emergit? Quæ nisi in suis fomitibus

DE PENTECOSTE.

1. Cor. 13. Ecce tur, necesse est, vt in agro cordis illius,
in quo huiusmodi planta cōualuit, spine po-
tius tribuliq; vitiorum, quam vllum ve-
ræ virtutis semen oriatur. Resistamus ergo
dilectissimi huic tā pestifero malo, & chari-
tatē, sine qua nulla virt⁹ potest nitere, seque-
mur, vt per hanc, qua ad nos Christus de-
scendit, dilectionis viam, etiam nos ad ip-
sum possimus ascendere, cui est cum Deo
patre & sancto spiritu honor & gloria in se-
cula seculorum, Amen.

SERMO PRIMVS de pentecoste.

*De virtute ac missione spiritus sancti in
linguis igneis, & de peccato in spi-
ritum sanctum.*

HOdiernam solennitatem dilectissi-
mi in præcipuis festis esse veneran-
dam, omnium catholicorum corda
cognoscunt. Nec dubium est, quanta huic
diei reuerentia debeat, quem spiritus
sanctus excellentissimo sui muneris mira-
culo consecrauit. Nam ab illo die, quo do-
minus super omnem cœlorum altitudinem
ad dexteram Dei patris confessorus ascen-
dit, decimus iste est, qui ab eiusdem resur-
rectione quinquagesimus nobis in eo, à quo
cœpit, illuxit, magna mysteria in se conti-
nens & veterum sacramentorum & nouo-
rum:

rum: quibus manifestissimè declaratur, gratiam prænunciatam fuisse per legem, & legem impletam esse per gratiam. Sicut enim Hebræo quōdam populo ab Ægyptijs liberato, quinquagesimo die post immolationē agni, lex data est in monte Sina: ita post passionem, qua verus Dei agnus occisus est, quinquagesimo à resurrectione eius die, in Apostolos plebemq; credentium, spiritus sanctus illapsus est, vt facile diligens Christian⁹ agnoscat initia veteris testamēti Euan gelicis ministraffe principijs, & ab eodem spiritu conditum fœdus secundum, à quo primum fuerat institutum. Nam sicut Apostolica testatur historia, dum complerentur dies pentecostes, essentq; omnes discipuli pariter in eodem loco, factus est repente de cœlo sonus tanq̃ aduenientis spiritus vehementis: & repleuit totā domū, vbi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispartitæ lingue, tanq̃ ignis, seditq; supra singulos eorū. Et repleti sunt oēs spiritu sancto, & cœperūt loqui varijs linguis, prout spirit⁹ sanctus dabat eloqui illis. O q̃ velox est sermo sapientiæ, & vbi Deus magister est, quā cito discitur, quod docetur. Nō est adhibēda interpretatio ad audiendum, non consuetudo ad vsum, non tempus ad studium, sed spirante vbi voluit, spiritu veritatis, propriæ singularū gentiū voces, factæ sunt in Ecclesiæ ore cōmunes. Ab hoc igitur die tuba Euāgelicę prædicationis intonuit, ab hoc die imbres charismatum, flumina benedictionum, omne de-

Exod. 19.

Act. 2.

Ioann. 3.

DE PENTECOSTE.

Genes.

desertum, & vniuerſam aridam rigauerunt: quoniam ad renouandam faciē terræ ſpiritus Dei ferebatur ſuper aquas, & ad veteres tenebras abigendas, nouæ lucis fulgura coruſcabant, cum micantiū ſplendore linguarū, & verbum domini lucidum, & eloquium conciperetur ignitum, cui ad creandum intellectū conſumendumq; peccatū & efficacia illuminandi, & vis ineſſet vrendi. Quamuis autē dilectiſſimi, valde fuerit ipſa rei geſtæ forma mirabilis, nec dubium ſit, in illo omnium humanarum vocum exultante * concentu, maiestatem ſpiritus ſancti fuiſſe præſentem, nemo tamen exiſtimet in ijs, quæ corporeis viſa ſunt oculis, diuinam eius apparuiſſe ſubſtantiam. Natura enim inuiſibilis, & patri filioq; communis, qualitatem muneris atq; operis ſui, qua voluit ſignificatione mōſtrauit. Proprietatē verò eſſentię ſuę, in ſua deitate cōtinuit, quia ſicut nec pater, nec filiū, ita nec ſpiritū ſanctum humanus poteſt viſus attingere. In trinitate enim diuina nihil diſſimile, nihil impar eſt, & omnia quæ de illa poſſunt ſubſtantia cogitari, nec virtute, nec gloria, nec eternitate diſcreta ſunt. Cumq; in perſonarum proprietatibus alius ſit pater, alius ſit filius, alius ſpiritus ſanctus: nō tamē alit deitas, nec diuerſa natura eſt. Siquidē cum & de patre ſit filius vnigenit⁹, & ſpiritus ſanctus patris fili⁹q; ſit ſpiritus, nō ſicut quæcunq; creatura, quæ & patris & fili⁹ eſt: ſed ſicut cum vtroq; viuēs & potens, & ſempiternus, & ex eo quod eſt,
pater

* conuen-
tu,

pater filiūsq; subsistens. Vnde cum dominus ante passionis suæ diem discipulis suis sancti spiritus sponderet aduētum: Adhuc, inquit, multa habeo vobis dicere, sed non potestis modo illa portare. Cum autem venerit ille spiritus veritatis, diriget vos in omnem veritatem. Non enim loquetur à semetipso, sed quæcūq; audiet, loquetur, & futura annuntiabit vobis. Omnia quæ habet pater, mea sunt, propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Nō ergo alia sunt patris, alia filij, alia spiritus sancti: sed omnia quæcūq; habet pater, habet & filius, habet & spiritus sanctus, nec vnquam in illa trinitate defuit ista communio. Quia hoc est ibi omnia habere, quod semper existere, nulla ibi tempora, nulli gradus, nullæ differētiæ cogitentur, & si nemo de eo potest explicare quod est, nemo audeat affirmare quod non est. Excusabilius enim est de natura ineffabili nō eloqui digna, quàm definire cōtraria. Quicquid itaq; de sempiterna & incommutabili gloria patris, pia possunt corda concipere, hoc simul & de filio, & de spiritu sancto, inseparabiliter atque indifferenter intelligant. Ideo enim hanc beatam trinitatem, vnum confitemur Deum, quia in his tribus personis, nec substantiæ, nec potentiæ, nec voluntatis, nec operationis est vlla diuersitas. Sicut ergo detestamur Arianos, qui inter patrē & filium aliquam volunt esse distāciam, ita etiam Macedonia nos pariter detestamur: qui licet patri & filio tribuant æqualitatem, spiritum

Matth. 12

Peccatum
in spiritū
sanctum
cur sit ir-
remissibi-
le.

1. Cor. 12.

Ibidem.

men sanctum inferioris putant esse naturæ, non considerantes in eam blasphemiam se incidere, quæ neq; in præsentī seculo neq; in futuro sit remittenda iudicio, dicente Domino: Quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei. Qui autē dixerit contra spiritum sanctum, non remittetur ei, neq; in hoc seculo, neq; in futuro. Permanens itaque in hac impietate, sine venia est, quia exclusit eum à se, per quē poterat confiteri. Nec vnq̃ peruenit ad indulgentiæ remediū, qui patrocinatori sibi non habet aduocatū. Ab ipso enim est inuocatio patris, ab ipso sunt lachrymæ pœnitentium, ab ipso sunt gemitus supplicatium. Et nemo potest dicere dominum Iesum, nisi in spiritu sancto. Cuius æqualē cum patre & filio omnipotētiā vnāq̃ deitatē euidētissimē prædicat Apostolus dicens: Diuisiones autem gratiarum sunt, idem autem spiritus. Et diuisiones ministratōnū sunt, idem autē dominus. Et diuisiones operationū sunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus. His dilectissimi aliisque documentis, quibus innumerabiliter diuinorū eloquiorum coruscat authoritas, ad venerationem pentecostes vnanimiter incitemur, exultantes in honorem sancti spiritus, per quem omnis Ecclesia catholica sanctificatur, omnis anima rationalis imbuatur. Qui inspirator fidei, doctor scientiæ, fons dilectionis, signaculum castitatis, & totius est causa virtutis. Gaudeant fidelium mentes, quod in
toto

SERMO I.

toto mundo vnus Deus , pater & filius
spiritus sanctus , omnium linguarum con-
fessione laudatur, quodque ille significatio,
quæ in specie ignis apparuit, & opere perse-
uerat, & munere . Ipse enī spiritus veritatis,
facit domum gloriæ suæ luminis sui nitore
fulgere, & in templo suo , nec tenebrosū
aliquid vult esse, nec tepidū , de qua ope
atque doctrina etiam ieiuniorum nobis atq;
eleemosynarum est collata purgatio . Nam
hunc venerabilem diem sequitur saluberrī-
mæ obseruantię consuetudo, quam vtilissi-
mam sibi omnes sancti semper experti sunt,
& ad quam sedulo celebrandam , pastoralī
vos sollicitudine cohortamur: vt si quid ma-
cularum proximis diebus negligentia in-
cauta contraxerit, id & ieiunij censura casti-
get, & deuotio pietatis emēdet. Quarta igitur
& sexta feria ieiunemus. Sabbato autē in
id ipsum consuēta deuotione vigilias cele-
bremus, per Christum dominum nostrum,
Amen.

Sermo II. de pentecoste.

De mysterio Trinitatis, de missione Spiritus sancti & Manichæorum impietate.

PLenissimè quidem nobis dilectissimi
causam atque rationem solennitatis ho-
diernæ diuinorum eloquiorum textus
ostendit, quō sanctum spiritum quinquage-
simo post domini resurrectionem die,

DE PENTECOSTE.

• humili-
tate

ab ascensione eius decimus est, infusum Christi discipulis, sicut promissus sperabatur, agnouimus. Sed ad nouos Ecclesiæ filios instruendos, addendum est etiam nostri sermonis obsequium. Non enim time-
mus, vt spirituales & eruditi nota fastidiant, ad quorum fructum pertinet, vt quàm plurimis insinuari velint, quod ipsi cum magna
*sui vtilitate didicerunt. Fiat ergo per corda omnium, dispensatio munerum diuinorum, & seruitutem oris nostri, docti indoctique non spernant. Illi vt probent se amare, quod norunt, isti vt ostendant se desiderare, quod nesciūt. Huic enī preparationi nostræ aderit ipsius largitas, de cuius loqui maiestate gestimus, vt ad profectum totius Ecclesiæ & vos capaces, & nos faciat abundantes. Cum igitur ad intelligendam dignitatem spiritus sancti aciem mentis intendimus, nihil diuersum ab excellentia patris & filij cogitemus, quia ī nullo ab vnitae sua discrepat diuinitatis essentia. Sempiternū est patri, consempiterni sibi filij sui esse genitorē. Sempiternū est filio, intemporaliter à patre esse progenitum. Sempiternum quoq; est spiritui sancto spiritum esse patris & filij : vt nunquam pater sine filio, nunquam filius sine patre, nūq̃ pater & filius fuerint sine spiritu sancto, & omnibus existentiae gradibus exclusis, nulla ibi persona sit anterior, nulla posterior. Huius enim beatæ Trinitatis & incommutabilis Deitatis, vna est substantia, indiuisa in opere, & concors in voluntate, par in om-
nipoten-

nipotentia , æqualis in gloria. De qua cū
sancta scriptura sic loquitur, vt aut in factis,
aut in verbis aliquid assignet , quod singu-
lis videatur conuenisse personis, nō pertur-
batur fides catholica, sed docetur, vt p pro-
prietatē aut vocis aut operis, insinuetur no-
bis veritas Trinitatis , & non diuidat intel-
lectus quos distinguit auditus. Ob hoc enim
quædā siue sub patris , siue sub filij, siue sub
spiritus sancti appellatione promuntur, vt
confessio credentium in Trinitate nō erret.
Quæ cū sit inseparabilis, nunquam intellige-
retur esse Trinitas, si semper inseparabiliter
diceretur. Bene ergo ipsa difficultas loquen-
di cor nostrum ad intelligentiam trahit , &
per infirmitatem nostram cœlestis doctrina
nos adiuuat, vt quia in deitate patris & filij
& spiritus sancti, nec singularitas est, nec di-
uersitas cogitāda, vera vnitas & vera Trini-
tas possit quidem aliquatenus mēte sentiri,
sed non possit simul ore proferri. Fundata
igitur in cordibus nostris dilectissimi fide,
qua salubriter credimus , quod simul tota
trinitas vna virtus est, vna maiestas , vna
substantia, indiscreta opere, inseparabilis di-
lectione, indifferens potestate, simul implens
omnia, simul continēs vniuersa. Quod enim
est pater, hoc est & filius , hoc est & spiritus
sanctus, & vera deitas , in nullo esse aut mi-
nor aut maior potest: quæ sic in tribus con-
fitenda est personis , vt & solitudinem non
recipiat Trinitas, nec vnitatem seruet æqua-
litas. Hac, inquā, dilectissimi fratres fide fir-

DE PENTECOSTE.

Spiritus
sanctus
et te
penteco-
sten dat.

ter apprehēsa, nō ambigamus, quod cum
in die pētecostes discipulos domini spiritus
sanctus impleuit, nō fuit inchoatio muneris,
sed adiectio largitatis: quoniā & patriarchæ
& prophetæ & sacerdotes, omnesque sancti,
qui prioribus fuere temporibus, eiusdem
sunt spiritus sancti sanctificatione vegetati:
& sine hac gratia, nulla vnquam instituta sa-
cramenta, nulla sunt celebrata mysteria: ut
eadem semper fuerit virtus charismatum,
quamuis nō eadem fuerit mēsurā donorum.

Lucæ 11.

Ipsi quoque beati Apostoli ante passionem
domini spiritu sancto non carebant, nec po-
tentia huius virtutis aberat ab operibus sal-
uatoris. Et cum discipulis daret infirmita-
tum curationem, & eñciendorum dæmo-
num potestatem, eius utique spiritus largieba-
tur effectum, in quo ipsum immundis spiri-
tibus imperantem Iudæorum negabat im-
pietas, & diuina beneficia diabolo deputa-
bat.

Matth. 11.

Vnde taliter blasphemantes merito illam
domini excepere sententiam, qua ait: Om-
ne peccatum & blasphemia remittetur ho-
minibus: Spiritus autem blasphemia nō re-
mittetur hominibus. Et quicumque dixerit ver-
bum contra filiū hominis remittetur ei: qui
autem dixerit contra spiritū sanctū, non re-
mittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futu-
ro. Vnde manifestū est, peccatorū remissio-

• inuoca-
tione

nē sine spiritus sancti *aduocatione nō fieri,
nec quenquam sine illo, sicut expedit, inge-
miscere, aut sicut oportet, orare, dicente

Rom. 8.

Apostolo: Quid enim oremus sicut oportet,
nesci-

nescimus, sed spiritus postulat pro nobis
 gemitibus inenarrabilibus. Et nemo potest di- Cor. 12.
 cere dominum Iesum, nisi in spiritu sancto:
 quo vacuari nimis exitiabile est, nimisque
 mortiferum, quia nunquam veniam mere-
 tur, qui ab intercessore deseritur. Omnes
 igitur dilectissimi, qui in dominum Iesum
 crediderant, infusum sibi habebant spiritum
 sanctum, & remittendorum peccatorum iam
 tunc Apostoli acceperant potestatem, quan-
 do post resurrectionem suam dominus in-
 sufflauit, & dixit: Accipite spiritum sanctum: Ioan. 20.
 quorum remiseritis peccata, remittetur eis,
 & quorum retinueritis, retinebuntur. Sed il-
 li perfectioni, quæ erat discipulis conferen-
 da, maior gratia & abundantior inspiratio
 seruabatur, per quam & quæ nondum acce-
 perant, sumerent, & excellentius possent ha-
 bere, quæ sumpserant. Propter quod domi-
 nus dicebat: Adhuc multa habeo vobis di- Ioan. 16.
 cere, sed non potestis illa portare modo. Cū
 autem venerit spiritus veritatis, ille diriget
 vos in omnem veritatem. Non enim loque-
 tur à semetipso, sed quæ audierit, loquetur,
 & futura annuntiabit vobis. Ille me clarifi-
 cabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit
 vobis. Quid ergo est, quod dominus pro-
 mittens discipulis spiritum sanctum, qui iam
 dixerat, omnia quæ audiui à patre meo, no-
 ta feci vobis: adhuc, inquit, multa habeo vo-
 bis dicere, sed non potestis portare modo?
 Quum autem venerit spiritus ille veritatis,
 ille nos diriget in omnem veritatem? Nun-

si sese dominus veritatis, interioris sciē-
 tiæ volebat intelligi, aut min⁹ aliquid quàm
 spiritum sanctum à patre didicisse? cum ipse
 sit veritas, & nihil pater dicere, nihil possit
 docere sine verbo, ideoq; dictū sit: De meo
 accipiet, quoniam quod accipit spiritus pa-
 tre dante, dat filius? Non itaq; alia erat insi-
 nuanda veritas, nec alia prædicanda doctri-
 na, sed oportebat capacitatem eorum, qui
 docebantur, augeri, & multiplicari constan-
 tiam illius charitatis, quæ omnem formidi-
 nem foras mitteret, & furorem persequen-
 tium non timeret. Quod utique Apostoli,
 posteaquam spiritus sancti noua abundantia
 sunt repleti, ardētius velle & efficaci⁹ posse
 ceperunt, * proficientes à præceptorū scien-
 tia ad tolerantiā passionum: vt sub nulla iam
 tempestate trepidantes, fluctus seculi & elat-
 tiones mundi, fide supergrediente calcarent,
 & morte cōtēpta, omnibus gentibus Euan-
 gelium veritatis inferrent. Quod verò ad-
 didit dominus dicēs: Quæcunq; audierit, lo-
 quetur, & futura annuntiabit vobis, non se-
 gni intellectu dilectissimi, nec trāsitorio ac-
 cipiamus auditu. Præter alias enim verita-
 tis locutiones, quibus Manichæorum cōfu-
 tatur impietas, hac apertissimè sententia to-
 tū sacrilegæ falsitatis dogma prostermitur.
 Nam vt magnū quendā & sublimem vide-
 rentur sequi autorem, in magistro suo Ma-
 nichæo apparuisse spiritū sanctum credide-
 runt, promissumq; à domino paracletum
 non prius venisse, quàm hic infeliciū de-
 ceptor

pronci-
 kentes

ceptor oriretur, in quo ita spiritus sanctus
manferit, vt non aliud fuerit Manichæus ip-
se, quàm spiritus, qui per ministeriũ corpo-
reæ vocis & linguæ, discipulos suos in om-
nem induceret veritatem, & nunquã cog-
nita præteritorũ secreta seculorum referaret.
Quod quàm sit ridiculum quàmq; vanum,
tæderet ostendere, nisi adhuc quosdam non
puderet hoc credere. Manichæus ergo ma-
gister falsitatis diabolicæ, & conditor super-
stitionis obscenæ, eo tẽpore dãnandus in-
notuit, quo post resurrectionẽ domini du-
cẽtesimus & sexagesimus annus impletus est,
Probo Imperatore, Paulinoq; consule, cum
octaua iam in Christianos ebulliret perse-
quutio, & innumera martyrũ milia ipsis suis
victorijs probauissent impletum esse, quod
dominus promiserat, dicens: Cum autẽ tra-
dẽt vos, nolite cogitare, quomodo aut quid
loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora,
quid loquamini. Non enim vos estis qui lo-
quimini, sed spiritus patris vestri qui loqui-
tur in vobis. Nõ ergo potuit promissio do-
mini tanta per ætatũ interualla differri, nec
ille spiritus veritatis, quẽ mũdus nõ accepit
impiorum, ita septiformem illam donorum
suorum cõtinue largitatem, vt tot Ecclesiæ
generationes, sapiẽtia & intellectu, consilio
& fortitudine, sciẽtia & pietate, atq; ipso Dei
timore fraudaret, donec prodigiosus turpiũ
mendaciorũ signifer nasceretur, cui nec hoc
quidẽ tribui potest, quod vel exigua diuinæ
inspirationis acceperit portionem; quoniam

ic de illa mundi extitit parte, quæ non potest spiritum veritatis accipere. Repletus enim spiritu diaboli, spiritui restitit Christi, & cum sanctis Dei hoc paracleti doctrina contulerit, vt futura prædicerent, hic ne falsitatis eius ipse rerum processus argueret, ridendarum impudentiam fabularum in præteritas retorsit ætates. Et quasi nos nihil de sempiternitate creatoris, nihil de ordine creaturæ in vniuersum mundum bene lex sancta & diuinitus inspirata prophetia docuisset, in contumeliam Dei, & omnium iniuriam naturarum, inexplicabilium mendaciorum monstra contexuit. Quibus tandem suas insinuatoris insanias, nisi multum incestis & nimium à lumine * veritatis auersis, qui siue per ignorantie cæcitatem, siue per turpitudinis appetitum, ad illa non sacra, sed execramenta perueniunt: quæ propter communem verecundiam non sunt nostro sermone promenda, cum iam abundantissime ipsorum sint confessione patefacta. Nul-
li ergo vestrum dilectissimi suadeatur, quod tantę impietatis autorem spiritus sanctus aliqua ex parte dignatus sit. Nihil ad istum prorsus de illa virtute peruenit, quam Ecclesiæ suæ Christus & promisit, & misit.

Ioan. 7. Dicente enim Ioanne, Spiritus nondum fuerat datus, quia Iesus nondum fuerat clarificatus, domini ascensio, dandi spiritus fuit ratio, quem ille necesse est vt neget datum, qui ad confessum paternæ dexteræ verum
in Chri-

in Christo hominem negat esse prouectum.
 Nos autem dilectissimi ad beatam æternitatem & animæ & carnis per regenerationem sancti spiritus adoptati, sacratissimi istius festi diem, rationabili obsequio & casta lætitia celebremus, confitentes cum beato Paulo Apostolo, quod dominus Iesus Christus ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus: vt Euangelium Dei per omne humanæ vocis eloquium prædicetur, & omnis lingua confiteatur, quia dominus Iesus in gloria est Dei patris. Ad præsentem autem solennitatem etiam ista nobis est assumenda deuotio, vt ieiunium, quod ex Apostolica traditione subsequitur, sancta obseruantia celebremus: quia & hoc inter maxima sancti spiritus dona numerandum est, quod nobis aduersum illecebras carnis & insidias diaboli, ieiuniorum sunt collata præsidia, quibus omnes tentationes Deo adiuuante vincamus. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus: Sabbato autem apud beatum Petrum Apostolum vigilias celebremus, patrocinate eodem spiritu orationibus nostris, vt in omnibus misericordiam Dei obtinere mereamus, per eundem dominum nostrum Iesum Christum viuentem & regnantem cum patre & eodem spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Psal.67

Ephe.4.

Phil.3.

Sermo III. de Pentecoste.

Quod

DE PENTECOSTE

*Quod opera Trinitatis sint indiuisa, & de causa
incarnationis, & æqualitate per-
sonarum.*

Acto. 2.

Lucæ 24.

Actor. 1.

Hodiernam dilectissimi festiuitatem to-
to terrarum orbe venerabilem, ille
sancti spiritus consecrauit aduentus, qui
post resurrectionem domini quinquagesi-
mo die in Apostolos populumq; creden-
tium, sicut sperabatur, influxit. Sperabatur
autē, quia illū dominus Iesus promiserat ad
futurum, non vt tunc primū esse sanctorum
habitor inciperet: sed vt sacrata sibi pe-
ctora, & feruētius accēderet, & copiosius in-
undaret, cumulans sua dona, non inchoans,
nec ideo nouus opere, quia ditior largitate.
Nunquam enim ab omnipotentia patris &
filij spiritus sancti est discreta maiestas, &
quicquid in dispositione rerum omnium
agit diuina moderatio, ex toti⁹ venit prou-
identia Trinitatis. Vna est ibi benignitas
misericordiæ, vna censura iustitiæ, nec ali-
quid est in actione diuifum, vbi nihil est in
voluntate diuersum. Quæ ergo illuminat
pater, illuminat filius, illuminat spiritus san-
ctus. Cūq; alia sit persona missi, alia mitten-
tis, alia promittentis, simul nobis & vnitas
manifestatur & Trinitas, vt essentia habens
æqualitatē, & nō recipiēs solitudinē, & eiuf-
dem substantiæ, & nō eiufdē intelligatur esse
personæ. Quod ergo salua cooperatione in-
separabilis deitatis, quædam pater, quædam
filius, quædam propriè spiritus sanctus exe-
quitur,

SERMO III.

quitur, nostræ dispositio redemptionis, nostræ salutis est ratio. Si enim homo ad imaginem & similitudinem Dei factus, in suæ honore naturæ mansisset, nec diabolica fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deuiasset, creator mundi creatura non fieret, neq; aut sempiternus temporalitatem subiret, aut æqualis Deo patri filius Deus, formam serui & similitudinem carnis peccati assumeret, Sed quia inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum, & aliter solui captiuitas humana non potuit, nisi causam nostram ipse susciperet, qui sine maiestatis suæ damno, & verus homo fieret & solus peccati contagium non haberet, diuisit sibi opus nostræ reparationis misericordia Trinitatis, vt pater propiciaretur, filius propiciaret, spiritus sanctus igniret. Oportebat enim vt aliquid etiâ saluandi pro se agerët, & conuersis ad redemptorem cordibus, ab inimici dominatione desciscerent. Quoniam sicut Apostolus ait: Misit Deus spiritum filij sui in corda nostra clamantem, Abba pater. Vbi autem spiritus domini, ibi libertas. Et nemo potest dicere dominum Iesum, nisi in spiritu sancto. Si ergo duce gratia dilectissimi fideliter sapienterq; noscamus, quid patri, quid filio, quid spiritui sancto in reparatione nostra proprium, quidve commune sit, ea quæ pro nobis humiliter & corporaliter gesta sunt, ita procul dubio suscipiemus, vt nihil indignum de vna atque eadem Trinitatis gloria sentiamus. Quamuis enim nulla

Sapient. 2.

Galat. 4.

2. Cor. 3.

1. Cor. 11.

DE PENTECOSTE

mēs ad cogitandū de Deo, nulla ad loquen-
 dum lingua sufficiat, tamen quantumcunq;
 illud est, quod humano intellectu de essentia
 paternæ deitatis attingitur, nisi vnum atq;
 idem est, cum vel de vnigenito eius, vel de
 spiritu sancto cogitatur, non piè sapitur, sed
 nimis carnaliter caligatur, & ipsum quod
 de patre cōgruēter sentiri videbatur, amitti-
 tur: quia à tota Trinitate receditur, si in ea
 vnitas nō tenetur. Nulla autem ratione ve-
 re est vnum, quod aliqua est inæqualitate
 diuersum. Quum igitur ad confitendum
 patrem & filium & spiritū sanctum aciem
 mentis intendimus, procul ab animo for-
 mas visibilium rerum & ætates tempora-
 lium naturarum, procul corpora locorū &
 loca corporum repellamus. Discedat à cor-
 de, quod spatio extenditur, quod sine cōclu-
 ditur, & quicquid nec semper vbiq;, nec to-
 tum est. Cogitatio de deitate Trinitatis cō-
 cepta, nihil per distantiam intelligat, nihil
 per gradus quærat. At si quid de Deo dignū
 senserit, nulli hoc ibi audeat negare perso-
 næ, tanquā honorificentius patri ascribat,
 quod filio spirituiq; nō tribuat. Non est pie-
 tas vnigenito præferre genitorem: filij con-
 tumelia, patris est iniuria: quod vni demit-
 tur, vtriq; detrahitur. Nam cum illis & sem-
 piternitas sit cōmunis & deitas, nec omni-
 potens pater, nec incommutabilis æstima-
 tur, si aut minorem se genuit, aut quem non
 habuit, habendo profecit. Dicit quidem
 dominus Iesus discipulis suis, sicut Euange-
 lica le-

SERMO III.

lica lectione recitatum est: Si diligeretis me, gauderetis utique, quia ad patrem vado, quia pater maior me est. Sed hoc illæ aures, quæ sæpius audierunt, Ego & pater vnum sumus, Ioan. 10. & Qui me videt, videt & patrem, sine deitatis accipiunt differentia, nec de illa hoc essentia intelligunt, quam sempiternam cum patre & eiusdem naturæ nouerunt esse firmam rationem. Commendatur etiã sanctis Apostolis in incarnatione verbi dominici humana prouectio, & qui denūciato sibi domini turbabantur abscessu, ad æterna gaudia honoris sui incitatur augmento. Si diligeretis me, inquit, gauderetis utique, quia vado ad patrem, hoc est, si perfectã sciëntia videretis, quid vobis glorię cõfertur per hoc, quod ex Deo patre genitus, etiam ex homine matre sum natus, quod dominus æternorum, vnus volui esse mortalium, quod visibilẽ me inuisibilis præbui, quod formã serui in forma Dei sempiternus accepi, gauderetis, quia vado ad patrem. Vobis enim præstatur hæc ascensio, & super omnes cœlos ad patris dexterã collocanda vestra in me humilitas eleuatur. Ego autẽ qui hoc sum cum patre, quod pater est, indiuiduus cum genitore permaneo, & sic ab illo, ad vos veniẽs, nõ recedo, quẽadmodũ & vos ad illũ rediens, nõ relinquo. Gaudete ergo quia vado ad patrem, quia pater maior me est. Vniui enĩ vos mihi, & factus sum filius hoĩs, ut vos filij Dei esse possitis. Vnde licet vnus in utroque sim, tamẽ quo vobis cõformor, patre sum minor. Quod
autem

DE PENTECOSTE.

senten-
tiaz
Ioan. 15.

autem à patre non diuidor, etiã meipso sum maior. Natura itaq; quæ minor est patre, vadit ad patrem, vt ibi sit caro, vbi semper est verbum: & vna Ecclesię catholicę fides, quem secundum humanitatem non diffite-
tur minorem, secũdum deitatẽ credat æqua-
lem. Contemnatur igitur dilectissimi va-
na & cæca versutia hæreticę impietatis, quę
sibi huius * scientiæ sæua interpretatione
blanditur, ac dicente domino, Omnia quæ
habet pater, mea sunt, non intelligit se pa-
tri demere, quicquid filio audet negare. Et
ita in his, quæ humana sunt, desipit, vt pu-
tet, quod ideo vnigenito paterna defuerint,
quia nostra suscepit. Non minuit in Deo
misericordia potestatem, nec delata recon-
ciliatio creaturæ, sempiternæ defectus est
gloriæ. Quæ habet pater, habet filius, & quę
habet pater & filius habet & spiritus san-
ctus: quia tota simul Trinitas est vnus Deus.
Hanc autem fidem terrena sapientia non
reperit, nec opinio humana persuasit, sed
ipse vnigenitus filius docuit, ipse spiritus
sanctus instituit, de quo nihil est aliter,
quàm de patre & filio sentiendum. Quia li-
cet non sit pater, non sit filius, non tamẽ est
à patre filioq; diuisus, & sicut propriam ha-
bet in Trinitate personam, ita vnã habet
in patris & filij deitate substantiam, omnia
implentem, omnia continentem, & cum
patre & filio vniuersa moderantem, per in-
finita secula seculorum, Amen.

S E R M O P R I M U S
de ieiunio pentecostes.

*De abstinentia ac carnis afflictione, & neminem
in hac vita esse securum.*

HOdiernam dilectissimi festiuitatem
descensione sancti spiritus consecra-
tam sequitur, vt noltis, solenne ie-
iunium, quod animis corporibúsq; cu-
randis salubriter institutum, deuota nobis
est obseruantia celebrandum. Repletis
nanque Apostolis virtute promissa, & in
corda eorum spiritu veritatis ingresso, non
ambigimus inter cætera cœlestis sacramen-
ta doctrinæ, hanc spiritualis continentia
disciplinam de paracleti magisterio primi-
tus fuisse conceptam, vt sanctificatæ ieiu-
nio mentes conferendis sibi charismatibus
fierent aptiores. Aderat quippe Christi di-
scipulis protectio omnipotentis auxiliij, &
principibus nascentis Ecclesiæ tota patris
filiiq; diuinitas, in præsentia sancti spi-
ritus præsidebat. Sed contra instantes im-
petus persequentium, contra minaces fre-
mitus impiorum, non corporis fortitudi-
ne, nec carnis erat saturitate certandum,
cum hoc maximè hominis interiora cor-
rumpat, quod exteriora delectat, & tanto
fiat rationalis anima purgator, quanto fue-
rit substantia carnis afflictior. Il itaque do-
ctores, qui exemplis & traditionibus suis

Bb omnes

omnes Ecclesiæ filios imbuerunt, tyrocinium militiæ Christianæ sanctis ieiunij inchoarunt, vt contra spirituales nequitias pugnaturi, abstinentiæ arma raperent, quibus incentiua vitiorum truncarent. Inuisibiles enim aduersarij, & incorporeales hostes, non erunt contra nos validi, si nullus carnalibus desiderijs fuerimus immerfi. Cupiditas quidem nocendi in tētatore perpetua est, sed inermis atque inefficax erit, si nihil in nobis vnde cōtra nos pugnet, inuenierit. Quis autem hac fragili carne circumdatus, & in isto mortis corpore constitutus, etiam qui multum validēque profecerit, ita iam de sua salute securus sit, vt ab omni se illecebrarum periculo credat alienum? donec licet sanctis suis quotidianam gratia diuina victoriam, non aufert tamen dimicandi materiam. Quia & hoc ipsum de misericordia protegentis est, qui naturæ mutabili, ne de confecto prælio superbiret, semper voluit superesse quod vinceret. Igitur post sanctæ dies lætitiæ, quos in honorem domini à mortuis resurgentis, ac deinde in coelos ascendentis, exegimus, pōstque perceptum sancti spiritus donum, salubriter & necessariē consuetudo est ordinata ieiunij, vt si quid fortē inter ipsa festiuitatum gaudia, negligens libertas & licentia inordinata præsumpsit, hoc religiosæ abstinentiæ censura castiget. Quæ ob hoc quoq; studiosius exequenda est, vt illa in nobis, quæ hac die Ecclesiæ diuinitus sunt collata, permaneāt.

Templum enim facti spiritus sancti & maiore quàm vnquam copia diuini fluminis irrigati, nullis debemus concupiscentijs vinci, nullis vitijs possideri, vt virtutis habitaculum, nulla sit cōtaminatione pollutū. Quod vtique regente atque adiuuāte domino omnibus obtinere possibile est, si per ieiunij purificationem ac per misericordiæ largitatem studeamus & peccatorum sordibus liberari, & charitatis fructibus esse fœcundi. Quicquid enim in cibos pauperum, in curationes debiliū, in precia captiuorum, & in quælibet opera pietatis impenditur, nō minuitur, sed augetur, nec vnquā apud Deum perire poterit, quod fidelis benignitas erogarit, dum quodcūque tribuit ad subsidium, id sibi recondit ad præmiū. Beati enim misericordes quoniā ipsorū miserebitur Deus: neque delictorum memoria erit, vbi testimonium pietatis adfuerit. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud beatissimum Petrum Apostolum vigilias celebremus, cuius nos orationibus, & à spiritalibus inimicis & à corporeis hostibus confidimus liberari, per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitāte spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Matth. 5.

Sermo II. de ieiunio pentecostes.

De ieiunio Christianorum, Iudeorum, hæreticorum & paganorum.

Bb ij

Dubi-

DE IEIUNIO PENTEC.

Traditi-
nis Apo-
stolicæ au-
toritas.

DVbitandum non est dilectissimi, om-
nem obseruantiam Christianam, erudi-
tionis esse diuinæ, & quicquid ab Ecclesia
in consuetudinem est deuotionis receptum,
de traditione Apostolica & de sancti spiri-
tus prodire doctrina, qui nunc quoque cor-
dibus fidelium suis præsidet institutis, vt ea
omnes & obedienter custodiant, & sapien-
ter intelligant. Nam cum in die pentecostes,
quem à pascha domini quinquagesimum ce-
lebramus, promissus à domino spiritus san-
ctus, expectantium mentes maiori quam
vnquam copia & clariore præsentia suæ
maiestatis impleuerit, manifestissimè patet
inter cætera Dei munera, ieiuniorum quoq;
gratiam, quæ hodiernam festiuitatem indi-
uisa subsequitur, tunc fuisse donatam, vt
sicut fuit concupiscentia initium peccato-
rum, ita sit continentia origo virtutum. In
exercendo autem hoc Dei munere, non ideo
segniores esse debemus, quia & ludæi &
hæretici sæpe ab edendi libertate se conti-
nent, & apud ipsos paganos sunt quædam
vana ieiunia. Aliud enim agit sub veritate
ratio, aliud sub falsitate deceptio. Apud nos
fides etiâ sanctificat manducantem, apud il-
los infidelitas polluit ieiunatē. Vnde quia
extra Ecclesiam catholicam nihil est inte-
grum, nihil castum, dicēte Apostolo: Omne
quod non est ex fide, peccatum est, cum diui-
sis ab vnitate corporis Christi, nulla simili-
tudine comparamur, nulla cōmunionē mi-
scemur, quod vtique nobis saluberrimum
maxi-

maximumq; ieiunium est. Ad virtutē enim continentiae nihil prius pertinet, q̄ ab erroribus abstinere, quia tunc demum bene ambulatur, cum per viam veritatis inceditur. Nam quia angusta & ardua declinātes, procliuia & lata sectādo, cito in perditionē deueniunt, melior est gradus lētiior per iter rectam, quā velocitas festina per deuium. Agnoscat ergo catholicus Christianus fructus ieiunij sui, quod etiā inter maximas largitates sterilissimū erit, nisi de sancti spiritus rigatione processerit. Cum enim dicat Apostolus, nullas sibi virtutes sine charitate prodesse, idemq; dicat, charitatem Dei diffusam esse in cordibus nostris per spiritū sanctum, qui datus est nobis, cauendum est, ne bona, quæ facere sine bonitate non possumus, elatione perdamus. Nam omni se merito laude dispoliat, qui de studijs industriæ suæ in se magis quā in domino gloriatur, cum beatus David doceat in sanctorū operibus Deū esse laudandū, dicens: Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israel ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ. Et iterum: Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur, quoniam gloria virtutis eorum es tu. Et ideo dilectissimi secundum eruditionem spiritus sancti, per quem Ecclesiæ Dei, omnium virtutum collata sunt dona, suscipiamus alacri fide solēne ieiuniū, & in mandatis, quæ poterimus efficere, contineamus nos ab inflatione iactantiæ, ad Dei

1. Cor. 13.

Rom. 5.

1. Cor. 1.

2. Cor. 10.

Hiere. 9.

Psal. 67.

Psal. 88.

DE IEIUNIO PENTEC.

gloriam cuncta referentes, qui & bonarū est inspirator voluntatum, & bonarum est autor actionum, dicente domino: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videāt opera vestra bona, & magnificent patrem vestrum, qui in cœlis est, qui viuit & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

Sermo III. de ieiunio Pentecostes.

De utilitate ieiunij & eleemosynarum.

Sanctarum solennitatum dilectissimi ordine celebrato, & spiritalis lætitiæ deuotione cōpleta, oportet nos ad salubritatem recurrere parcitatis, remediumq; ieiunij & exercendis mentibus & castigandis adhibere corporibus, vt quia nos satis de hoc & diuina monita & propria experimenta docuerunt, primum per sacratorum dierum recursum diuinæ pietati gratias referamus, quum sanctas continentię delicias appetentes, aliquantulum nobis de terrenorum ciborum abundantia subtrahamus, ita proficiat elleemosynis, quod non impenditur mensis. Tunc enim demum ad animæ curationem proficit medicina ieiunij, cum abstinentia ieiunantis esuriem reficit indigentis. Quia ergo scimus apud misericordem Deum ieiunij præcellere eleemosynæ largitatem, dicente ipso domino: Date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis, si animas nostras à peccatorū sordibus cupimus emun-

mundari, elemosynam pauperibus erogemus, vt in die retributionis ad promouendam Dei misericordiam, misericordiae operibus adiuuemur, per Christum dominum nostrum, Amen.

Sermo IIII. de ieiunio pentecostes.

*De laude abstinentiae & carnis
castigatione.*

INter omnia dilectissimi Apostolicæ instituta doctrinæ, quæ ex diuinæ institutionis fonte manarunt, dubiū non est, influente in Ecclesiæ principes spiritu sancto, hanc primum ab eis obseruantiam fuisse conceptam, vt sancti obseruatione ieiunij, omnium virtutum regulas inchoarent, quia multum ad præcepta Dei exequenda prodesset, si Christiana militia contra incentiua omnia vitiorum, continentiae se sanctificatione muniret. Cum enim per illecebram cibi irrepserit prima causa peccati, quo salubriore Dei munere vtitur redempta libertas, quàm vt noverit abstinere à concessis, quæ frenare se nesciuit à vetitis? Omnis quidem creatura Dei bona est, & nihil est abijciendum, quod cum gratiarū actione percipitur. Sed non ad hoc creati sumus, vt foeda & impudenti auiditate omnes mundi copias expetamus, tanquam quod licet sumi, non liceat prætermitti. Laudetur Deus, qui hominū vsui tam

1. Tim. 4.

Bb iiij

multa

Eccle.

Galat. 5.

Matth. 15

multa donauit, sed agnoscat rationalis animus, maiores delicias menti datas esse quam carni. Et cum audit sibi per spiritum sanctum dici, post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere, intelligat sibi contra omnia, quæ sensibus corporeis blandiuntur temperantiæ sectandam esse virtutem, per quam, dum exterioris hominis voluntas minuitur, sapientia interioris augetur. Non enim idē vigor cordis est sub onere cibi, qui sub lenitate ieiunii, nec eundē sensum potest satietas generare, quē parcitas. Quia quum caro concupiscens aduersus spiritum, spirituali cupiditate superatur, libera obtinetur sanitas & sana libertas, vt & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio. Ad hanc ergo vtilitatē nos dilectissimi præsens tempus inuitat, vt à resurrectione domini vsque ad aduentum spiritus sancti quinquaginta diebus emensis, quos in lætitia præcipue festiuitatis exegimus ad ieiuniorū remedia recurramus, ne fortè per occasionem licentiæ blandioris, aliquas negligentiae culpas delectabilium vsus inciderit. Terra enim carnis nostræ, nisi assiduus fuerit subacta culturis, cito de segni ocio spinas tribulosque producit, & partu degeneri dabit fructū non horreis inferendum, sed ignibus cōcremādum, dicēte Domino: Omnis plātatio, quam non plantauit pater meus cœlestis, eradicabitur. Custodienda igitur nobis omnium germinum seminumque generositas, quam ex summi agricolæ plantatione concepimus, & vigili soli-

gili sollicitudine prouidendum, ne Dei m-
nera aliqua inuidentis inimici fraude vio-
lentur, & in paradiso virtutum non crescat
sylua vitiorum. Ad declinandum autem
hoc malum, nihil est potentius eleemosynis
atque ieiunijs, dum & carnales cupiditates
continentia necat, & desideriorum spirita-
lium fructus, misericordiæ cura multipli-
cat. Vnde charitatem vestram solenniter ad-
monemus, vt per castigationem corporis &
per opera pietatis, mūdari ab omnium pec-
catorum sorde curemus. Quarta igitur &
sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud
beatissimum Petrum Apostolum vigilias
celebremus, cuius meritis & orationibus
ita nos per omnia credimus adiuuandos,
vt misericordia Dei & ieiunijs nostris adsit
& votis, per Christum dominum nostrum,
Amen.

SERMO PRIMVS

in natiuitate Apostolo- rum Petri & Pauli.

*De dignitate vrbis Romæ, quam consequu-
ta est per Apostolos Petrum & Paulum,
de imperio, superstitione & fide eiusdem,
denique de Neronis furore ac persecutione.*

OMnium quidem sanctarum solen-
nitatum dilectissimi, totus mun-
dus est particeps, & vnius fidei
Bb v pietas

pietas exigit, vt quicquid pro salute vni-
 uersorum gestum recolitur, communi-
 bus vbique gaudijs celebretur. Verun-
 tamen hodierna festiuitas præter illam re-
 uerentiam, quam toto terrarum orbe pro-
 meruit, speciali, & propria nostræ vrbis
 exultatione veneranda est, vt vbi præci-
 puorum Apostolorum glorificatus est exi-
 tus, ibi in die martyrij eorum sit lætitiæ
 principatus. Isti enim sunt viri, per quos
 tibi Euangelium Christi Roma resplenduit,
 & quæ eras magistra erroris, facta es disci-
 pula veritatis. Isti sunt patres tui ve-
 rique pastores, qui te regnis cœlestibus in-
 ferendam multo melius multoq; felicius
 condiderunt, quàm illi, quorum studio
 prima mœnium tuorum fundamenta locata
 sunt: ex quibus is, qui tibi nomen dedit,
 fraterna te cæde fœdauit. Isti sunt, qui te
 ad hanc gloriam prouexerunt, vt sis gens
 sancta, populis electus, ciuitas sacerdotalis
 & regia, per sacram beati Petri sedem ca-
 put orbis effecta, latius præsideres religio-
 ne diuina, quàm dominatione terrena.
 Quamuis enim multis aucta victorijs, ius
 Imperij tui terra mariq; protuleris, minus
 tamen est, quod tibi bellicus labor subdi-
 dit, quàm quod pax Christiana subiecit.

Deus nanque bonus, & iustus, & omni-
 potens, qui misericordiam suam humano
 generi nunquam negauit, omnesque in
 commune mortales ad cognitionē sui abū-
 dantissimis semper beneficijs erudiuit, vo-
 lunta-

luntariam errantium cæcitatē, & procliuius in deteriora nequitiam, secretiore consilio & altiori pietate miseratus est, mittendo verbum suum æquale sibi atq; coæternum. Verbū igitur caro factū ita diuinā naturam naturæ vniuit humanæ, vt illius ad infima inclinatio, nostra fieret ad summa prouectio. Vt autē huius inenarrabilis gratiæ per totum mūdum diffunderetur effectus, Romanum regnū diuina prouidentia præparauit. Cuius ad eos limites incrementa perducta sunt, quibus cunctarum vndiq; gentium vicina & contigua esset vniuersitas. Disposito namq; diuinitus operi maximè congruebat, vt multa regna vno conföderarentur imperio, & cito peruios haberet populos prædicatio generalis, quos vnus tenebat regimen ciuitatis. Hęc autē ciuitas ignorans suæ prouectionis autorem, cum penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium seruiebat erroribus: & magnam sibi videbatur assumpsisse religionem, quia nullam respuebat falsitatem. Vnde quātum erat per diabolū tenacius illigata, tantum per Christum est mirabilius absoluta. Nam cum duodecim Apostoli, accepta per spiritum sanctum omniū locutione linguarum, imbuendum Euangelio mundum, distributis sibi terrarum partibus, suscepissent: beatissimus Petr⁹ princeps Apostolici ordinis, ad arcem Romani destinatur imperij, vt lux veritatis, quæ in omnium gentium reuelebatur salutem, efficacius se ab ipso capite per to-

Romanū
imperij
cur ad
summa
proue-
ctum sit.

Actor. 2.

mano-
lim su-
persti-
tias

*sacris-
tiorum

Matth. 14
Matth 26

*alendos.

Ioann. 21.

per totum mundi corpus effunderet. Cuius autem nationis homines in hac tunc vrbe non essent, aut quę vsquam gentes ignorarent, quod Roma didicisset? Hic conculcandę philosophię opinionones, hic dissoluendę erant terrenę sapientię vanitates, hic confutandi dęmonum cultus, hic omnium * sacrilegiorum impietas destruenda, vbi diligentissima superstitione habebatur collectum, quicquid vsquam fuerat vanis erroribus institutum. Ad hanc ergo urbem tu beatissime Apostole Petre venire non metuis, & consorte glorię tuę Paulo Apostolo, aliarũ adhuc Ecclesiarum ordinationibus occupato, syluam istam frementium bestiarum, & turbulentissimę profunditatis oceanum constantior, quam cum supra mare gradereris, ingrederis. Nec mundi dominam times Romam, qui in Caiaphę domo expaueras sacerdotis ancillã. Nũquid aut iudicio Pilati, aut seuitia Iudeorum minor erat vel in Claudio potestas vel in Nerone crudelitas? Vincebat ergo materiã formidinis vis amoris: nec ęstimabas terrori cedendum, dum horum salutis consulis, quos susceperas * diligendos. Hunc ergo intrepidę charitatis affectum, iam tunc profecto conceperas, quãdo professio tui amoris in dominũ, trinę interrogationis est solidata mysterio. Nec aliud ab hac mętis tuę intentione quęsitũ est, quã vt pascendis eius quę diligeres, omnibus cibum, quo ipse eras opimatus, impenderes. Augebant quoq; fiducia

duciam tuam tot signa miraculorū, tot dona charismatum atq; experimēta virtutum.

Iam populos, qui ex circūcisione crediderant, erudieras. Iam Antiochænam Ecclesiam, vbi primū Christiani nominis dignitas est orta, fundaueras. Iam Pontum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, atq; Bithyniam legibus Euangelicæ prædicationis impleueras, nec vt dubius de prouectu operis aut de spatio tuæ ignarus ætatis, trophæū crucis Christi Romanis arcibus inferebas, quo te diuinis præordinationibus anteibāt, & honor potestatis, & gloria passionis. Ad quā beat⁹ coapostolus tuus, vas electionis, & specialis magister gētiū Paulus occurrēs, eodē tibi consociatus est tempore, quo iam omnis innocentia, omnis pudor, omnisq; libertas, sub Neronis laborabat imperio. Cuius furor, per omnium vitiorum inflammatus excessum, in hunc eum vsq; torrentem suæ præcipitauit insanie, vt primus nomini Christiano atrocitatē generalis persecutionis inferret, quasi per sanctorū neces gratia Dei posset extingui, cui⁹ hoc ipsum erat maximū lucrum, vt contemptus vitæ huius occidue perceptio fieret felicitatis eterne. Preciosa ergo est in cōspectu domini, mors sanctorū eius. Nec villo crudelitatis genere destrui potest sacramento crucis Christi fundata religio. Non minuitur persecutionibus Ecclesia, sed augetur, & semper dominicus ager segete ditiori vestitur, dū grana, quæ singula cadūt, multiplicata nascuntur.

tur. Va-

Acto. ii.

Acto. 2.
1. Tim. 2.

Neronis
furor &
persecutio.

Psal. 115.

ir. Vnde duo ista præclara diuini germina
 seminis, in quantam sobolem germinarint,
 beatorum milia martyrum protestantur, quia
 Apostolicorum æmuli triumphorum, vr-
 bem nostram purpuratis & longè lateq; ru-
 tilantibus populis ambierunt, & quasi ex
 multarum honore gemmarum conferto vno
 diademate coronarunt. De quorum præsi-
 dio dilectissimi diuinitus nobis ad exem-
 plum patientiæ & confirmationem fidei
 præparato, vniuersaliter quidē in omnium
 sanctorum commemoratione lætandum
 est, sed in horum excellentia patrum merito
 est * excellentius gloriandum, quos gratia
 Dei in tantum apicem inter omnia Eccle-
 siæ membra prouexit, vt eos in corpore,
 cui caput est Christus, quasi geminum con-
 stitueret lumen oculorum, de quorum me-
 ritis atque virtutibus, quæ omnem loquen-
 di superant facultatem, nihil diuersum, nihil
 debemus sentire discretum, quia illos & ele-
 ctio pares, & labor similes, & finis fecit
 æquales. Sicut autem & nos experti sumus,
 & nostri probauere maiores, credimus atq;
 confidimus, inter omnes labores istius vi-
 tæ, ad obtinendam misericordiam Dei, sem-
 per nos specialium patronorum orationi-
 bus adiuuandos, vt quantum proprijs pec-
 catis deprimimur, tantum Apostolicis me-
 ritis erigamur, per dominum nostrum Ie-
 sum Christum, cui est cum patre, & san-
 cto spiritu eadem potestas, vna diuinitas in
 secula seculorum, Amen.

ultan-
 rius
 Ephes. 1.

Interces-
 sio san-
 ctorum.

Sermo II. in natiuitate Apostolorum
Petri & Pauli.

*De Petri fide ac confessione, super quam
edificata est Ecclesia.*

EXultemus in domino dilectissimi, &
spiritali iucunditate lætemur, quia vni-
genitus Dei patris filius, dominus noster
Iesus Christus, ad insinuanda nobis suæ
dispensationis & diuinitatis mysteria, Apo-
stolici ordinis primum beatum Petrum huic
ciuitati dignatus est prærogare, cuius ho-
dierna solennitas, recurrente triumpho
martyrj, specimē & decus contulit orbi ter-
rarum. Hoc enim obtinuit dilectissimi illa
cōfessio, quæ à Deo patre inspirata, Aposto-
lico cordi omnium humanarū opinionum
incerta transcēdit, & firmitatem petræ, quæ
nullis impulsionebus quateretur, accepit.
Euangelica si quidē referente historia, om-
nes Apostolos domin⁹, quid de se homines
opinentur, interrogat. Et tam diu sermo re-
spondentium communis est, quā diu huma-
næ intelligentiæ ambiguitas explicatur. At
vbi quid habeat discipulorum sensus, exigi-
tur, ille prim⁹ est in domini cōfessione, qui
primus est in Apostolica dignitate. Qui cum
dixisset: Tu es Christus filius Dei viui, re-
spondit ei Iesus: Beatus es Simon Bar Ionà,
quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed
pater meus qui in cœlis est. Ideo beatus es,
quia

Matth. 16
Petri cō-
fessio,

Ephes. 2.

Petrus pe-
tra, super
qua ædi-
ficata est
Ecclesia.

quia pater meus te docuit, nec opinio te ter-
rena fefellit, sed inspiratio cœlestis instruxit
& nō caro & sanguis, sed ille me tibi, cuius
sum vnigenitus, indicauit. Et ego, inquit, di-
co tibi, hoc est, sicut pater meus tibi manife-
stauit diuinitatem meam, ita ego notā tibi
facio excellentiam tuam. Quia tu es Petrus,
id est, cum ego sum inuiolabilis petra, ego
lapis angularis, qui facio vtrāq; vnum, ta-
men tu quoq; petra es, quia mea virtute so-
lidaris, vt quæ mihi potestate sunt propria,
sint tibi mecum participatione communia.
Supra hanc petram ædificabo Ecclesiam
meam, & portæ inferi non præualebunt
aduersus eam. Super hanc, inquit, fortitudi-
nem æternum extruam templum, & Eccle-
siæ meę cœlo inferenda sublimitas, in huius
fidei firmitate consurget. Hanc confessio-
nem portę inferi non tenebunt, mortis vin-
cula non ligabunt. Vox enim ista, vox vitæ
est, & sicut confessores suos in cœlestia pro-
uehit, ita negatores ad inferna demergit.
Propter quod dicitur beato Petro Aposto-
lo: Tibi dabo claues regni cœlorū. Et quæ-
cunq; ligaueris super terram, erunt ligata &
in cœlis. Et quęcunq; solueris super terram,
erunt soluta & in cœlis. Transiuit quidem
in Apostolos alios vis istius potestatis, sed
non frustra vni commendatur, quod omni-
bus intimetur. Petro enim singulariter hoc
creditur, quia cunctis Ecclesiæ rectoribus,
Petri forma proponitur. Manet ergo Petri
priuilegiū, vbicunq; ex ipsius fertur equita-
te iudi-

te iudicium, nec nimia est vel sæueritas, vel remissio, vbi nihil erit ligatū, nihil solutum, nisi quod Petrus aut ligauerit, aut soluerit. Instante autem passione sua dominus, quæ discipulorū suorum erat turbatura constantiam, Simoni inquit: Simon ecce Satanas expostulauit, vt vos cribraret sicut triticum. Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos, ne intrent in tentationē. Commune erat omnibus Apostolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant, quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen specialis à domino Petri cura suscipitur, & pro Petri fide propriè supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur. Nam & post resurrectionem suam dominus beato Petro Apostolo post regni clauēs, ad trinam æterni amoris professionem, mystica insinuatione ter dixit: pasce oues meas, quod & nunc procul dubio facit, & mandatum domini pius pastor exequitur, confirmans nos exhortationibus suis & pro nobis orare non cessans, vt nulla tentatione superemur. Si autē hanc pietatis suæ curam omni populo Dei, sicut credendum est, vbiq; protendit, quanto magis alumniis suis opē suam

Lucæ 22.

Ioan. 11.

dignatur impendere, apud quos in sacro
 dormitionis thoro, eadē qua præcēdit car-
 ne, requiescit? Cum ita dilectissimi, tantum
 nobis videamus, præsidium diuinitus insti-
 tutum, rationabiliter & iustē in ducis nostri
 meritis & dignitate lætamur, gratias agen-
 tes sempiterno regi & redemptori nostro
 Iesu Christo, quod tantam potentiam dedit
 ei, quem totius Ecclesiæ principem fecit, ad
 gloriam & laudem nominis sui, qui cū Deo
 patre & spiritu sancto viuit & regnat in se-
 cula seculorum, Amen.

SERMO IN OCTA- ua Apostolorum Petri & Pauli.

*De ingritudinis vitio ac decem
 leprosis.*

R Eligiosam deuotionem dilectissimi,
 qua ob diem castigationis & libera-
 tionis nostræ, cunctus fidelium po-
 pulus ad agendas Deo gratias confluebat,
 penē ab omnibus proximē fuisse neglectam,
 ipsa paucorum, qui adfuere, raritas de-
 monstrauit, & cordi meo multum tristitia
 intulit, & plurimum timoris incussit. Ma-
 gnum enim periculum est, esse homines in-
 gratos Deo, & per obliuionem beneficio-
 rum eius, nec de correptione compungi, nec
 de remissione lætari. Vereor igitur dile-
 ctissimi,

tissimi, ne vox illa prophetica tales incre-
passe videatur, quæ dicit: Flagellasti eos,
& non doluerunt, castigasti eos, & no-
luerunt accipere disciplinam. Quæ enim in
eos correctio ostenditur, in quibus tanta
auersio reperitur? Pudet dicere, sed necesse
est non tacere, plus impenditur dæmonis,
quàm Apostolis, & maiorem obtinent insa-
na spectacula frequentiam, quàm beata mar-
tyria. Quis hanc urbem reformauit salutis?
quis à captiuitate eruit? quis à cæde defen-
dit? ludus Cyrcensium, an curâ sanctorum?
quorum utique precibus diuinæ censuræ
flexa sententia est, ut qui merebamur iram,
seruaremur ad veniam. Tangat obsecro di-
lectissimi cor vestrum illa sententia salua-
toris, qui cum decem leprosos misericordiæ
virtute mundasset, vnum tantum dixit ex
eis ad agendas gratias reuertisse, significans
videlicet de ingratis, quod huic pietatis of-
ficio, etiam si corporis assequuti sunt sani-
tatem, non tamen sine animi impietate de-
fuerunt. Ne ergo ista ingratorum nota etiam
vobis dilectissimi possit ascribi, reuertimini
ad Dominum, intelligentes mirabilia,
quæ in nobis dignatus est operari, & libera-
tionem nostram, non sicut opinantur impij,
stellarum effectibus, sed ineffabili omnipo-
tentis Dei misericordiæ deputâtes, qui cor-
da furentium Barbarorum mitigare digna-
tus est. Ad tãti vos beneficii memoriam to-
to fidei vigore conferte. Grauis negligetia,
maior satisfactio curanda est. Ad emen-

Lucæ 17.

dationem nostram vtamur lenitate parcen-
tis, vt beatus Petr⁹ & omnes sancti, qui no-
bis in multis tribulationibus adfuerunt, ob-
secrationes nostras pro vobis apud miseri-
cordem Deum iuuare dignentur, per Chri-
stum dominum nostrum, Amen.

SERMO IN NATIVI-
tate sanctorum septem fratrum
Martyrum Machabæorum.

*De Machabæorum festo ac martyrio, &
continuo Christianorum con-
flictu.*

Festiuitas
dedicati-
onis Ec-
clesiæ &
martyrū.

GRatias dilectissimi agamus domino
Deo nostro, quod quanta sit huius
diei solennitas, etiam si ego taceam,
conuentus vester ostendit. Tam enim con-
spiranti studio & deuoto animo conuenistis,
vt festiuitatis magnificentiam, etsi sermo
non indicet, congregatio tamen ipsa teste-
tur. Et rectè. Duplex enim causa lætitiæ est,
in qua & natalem Ecclesiæ colimus, & mar-
tyrum passione gaudemus. Nec immerito
dignè Ecclesia horum exultat martyrio,
quorum ornatur exemplo. Causam ergo
solennitatis hodiernæ dilectissimi, plenissi-
mè sacræ historiæ lectione didicistis, nec
latere vos potuit, quem in tanto rerum ge-
starum ordine exceperitis auditum, cum
gloriosam septem martyrum matrem exul-
tanti &

tanti & non tacito honoraretis affectu, in
 singulis quidem filiis passam, sed in omni-
 bus coronatā. Subsecuta est enim felici exi-
 tu, quos inuictō præmisit hortatu. Beata ge-
 nitrix, beata progenies, memorabilis præce-
 dentiū fortitudo. Nā cū in illo ordine mor-
 tium, & in illa dispositione pœnarum, id sæ-
 uissimi regis excogitasset impietas, vt vi-
 ctoriā sibi & de primis promitteret, quos si-
 ne tolerantia * cruciaret exemplo, & de po-
 stremis, quos in supplicio torqueret alieno, • cruen-
taret
 multiplicatæ sunt martyrum palmæ, & dum
 singuli in omnibus vincunt, præter coronas
 proprias, omnes acquisuere septenas. Sed
 hæc ad fructuosam recolēda sunt auriū vo-
 luptatē. Inflat scientia, nisi ædificet obedi-
 tia, grauant audita, nisi suscipiantur imitan-
 da. Nec enim quia cessauit persecutor & tor-
 tor, quia iam omnes Deo militant potesta-
 tes, defunt Christianis, quas superēt, passio-
 nes. Fili, inquit, accedens ad seruitutem Dei, 1. Cor. 8.
 sta in iustitia & timore, & præpara animam
 tuam ad tētationē. Et Apostolus dicit: Qui-
 cunq; in Christo piē volunt viuere, persecu-
 tionem patiuntur propter iustitiam. Qui er-
 go putas quieuisse persecutionem, & nul-
 lum tibi cum hostibus esse conflictum, in-
 timum cordis tui scrutare secretum, & om-
 nes recursus animæ tuæ diligens explora-
 tor ingredi, & vide si nulla te impugnat
 aduersitas, si nullus tyrannus vult in men-
 tis tuæ arce dominari. Noli cum avaritia pa-
 cem firmare, & iniquorum quæstum incre-
Eccle. 2.
2. Tim. 3.
Cōflictus
Christia-
norum.

menta contemne. Superbię concordiam ne-
ga, & magis time in gloriam suscipi, quàm
in humilitate calcari. Diffociare ab ira, nec
dolorē inflammet inuidiæ cupido vindictæ.
Renuncia voluptati, auertere ab immundi-
cia, pelle luxuriam, fuge iniquitatem, omit-
te falsitatem, & cum videris te multiplicem
habere pugnam, tu quoque imitator marty-
rum, * numerosam quære victoriam. To-
ties enim peccatis morimur, quoties in no-
bis peccata moriuntur, & præciosa in con-
spectu domini etiam ista mors sanctorum
eius, vbi homo occiditur mundo, non ter-
minatione sensuum, sed sine vitiorum. Si er-
go charissimi, non ducitis cum infidelibus
iugum, si peccatores esse desistitis, & nullis
carnalium cupiditatum tentationibus cre-
ditis, solennem hanc diem celebretis, & non
solum martyres ac martyrum matrem, sed
etiam illius memoriam iusto honore vene-
ramini, qui hoc die antiquam festiuitatem
huius loci consecratione geminauit. Magni-
ficus quidem structor parietum, sed magni-
ficentior ædificator animarum, vltra æui
sui terminos opera pietatis extendens, vt
vtilitatibus institutionum eius etiã in ipso
frueretur deuota posteritas, & habitando
quod condidit, & faciendo quod docuit.
Omnia ergo dilectissimi, quæ oculis cerni-
tis, & mente meministis, ad profectum ve-
stræ ædificationis assumite, & ita vnus-
quisque vestrum præparato à maioribus
vtatur habitaculo, vt in seipso meminerit
templum

* vniuer-
sam.
Psal. 115.

1. Cor. 6.

templum Dei esse fundatum . Nihil structurae prauum , nihil supponat infirmum , sed viuis & electis lapidibus congruendo , per indissolubilem connexionem crescat in dominici corporis vnitatem , auxiliante domino nostro Iesu Christo , qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum , Amen .

S E R M O I N N A T I - uitate Sancti Laurentii martyris.

De laude atque exemplo martyrum , & D. Laurentij passione ac triumpho .

CUm omnium dilectissimi summa virtutum & totius plenitudo iustitiæ , de illo amore nascatur , quo Deus proximusque diligitur , in nullis profecto hic amor sublimius excellere clariùsq; fulgere , quàm in beatissimis martyribus inuenitur , qui domino nostro Iesu Christo pro omnibus hominibus mortuo , tam propinqui sunt imitatione charitatis , quàm similitudine passionis . Quamuis enim illi dilectioni , qua dominus nos redemit , nulla cuiusquam benignitas possit equari , quia aliud est pro iusto mori hominem sua necessitate moriturum , aliud pro impijs occumbere à

Rom. 5.

debito mortis alienum: multum tamen vni-
 versis hominibus etiam martyres contule-
 runt, quorum fortitudine ita eius largitor
 vsus est dominus, vt pœnam mortis & atro-
 citatem crucis, nulli suorum vellet esse ter-
 ribilem, sed multis faceret imitabilem. Si
 ergo nullus bonus, sibi soli est bon⁹, nec cu-
 iusquâ sapientis, sibi tantû sapientia est ami-
 ca, & hæc verarû natura virtutû est, vt mul-
 tos à tenebroso abducat errore, qui earum
 clarus est lumine, ad erudiendum Dei popu-
 lum, nullorum est vtilior forma quàm mar-
 tyrum eloquentia. Facilis ad exhortandum
 sit ratio, efficax ad suadendum, validiora
 tamen sunt exempla quàm verba, & ple-
 nius est opere docere, quàm voce. In quo
 excellentissimo genere doctrinæ beatus
 martyr Laurentius, cuius passione dies ho-
 diernus illustris est, quam gloriosa polleat
 dignitate, etiam persequutores eius sentire
 potuerunt, quum illa mirabilis animi for-
 titudo, de Christi principaliter amore con-
 cepta, non solum ipsa non cederet, sed
 etiam alios exemplo suæ tolerantiaë robora-
 ret. Quum enim furor gentilium potesta-
 tum in electissima quæque Christi mem-
 bra sæuaret, ac præcipuè eos, qui ordinis
 erant sacerdotalis, impeteret, in leuitam
 Laurentium, qui non solum ministerio sa-
 cramentorum, sed etiam dispensatione Ec-
 clesiasticæ substantiæ præeminebat, impius
 persecutor efferbuit, duplicem sibi prædam
 de vnius viri comprehensione promittens:
 quem

quem si fecisset sacræ pecuniæ traditorem, faceret etiam veræ religionis exortem. Armatur itaq; gemina face homo pecuniæ cupidus, & veritatis inimicus, avaritia, vt rapiat aurum, impietate, vt auferat Christum. Postulat sibi ab immaculato sacrarij præfule opes Ecclesiasticas, quibus auidissimus inhiabat, inferri. Cui leuita castissimus, vbi eas repositas haberet, ostendēs, numerosissimos sanctorum pauperum obtulit greges, in quorū victu atq; vestitu inamissibiles cōdiderat facultates, quæ tãto integrius erant saluæ, quanto sanctius probabātur expensę. Fremit ergo prædo frustratus, & in odium religionis, quę talem diuitiarum vsum instituisse, ardescens, direptione thesauri potioris aggreditur, apud quem nullam denariorum substantiam reperisset, vt illud depositū, quo sacratius erat diues, auferret. Renūciare Christo Laurentium iubet & solidissimam illam leuitici animi fortitudinem diris parat vrgere supplicijs. Quorum vbi prima nil obtinēt, vehemētiora succedunt. Laceros artus, & multa verberū sectione confisos, subiecto præcipit igne torrerī, vt per cratem ferreā, quæ iam de feruore cōtinuo vim in se haberet vrendi, conuersorum alterna mutatione membrorum, fieret cruciatus vehementior, & pœna productior. Nihil obtines, nihil proficis sæua crudelitas. Subtrahitur * tormentis tuis materia mortalis, & Laurentio in cœlos abeūte, tu deficis flāmis tuis. Superari charitatis Christi flam-

* inuentis

ma non potuit, & segnior fuit ignis, qui foris vsit, quàm qui intus accendit. Sæuisti persecutor in martyrem, sæuisti & auxisti palmam, dum aggeras pœnam. Nam quid non ad victoris gloriam ingenium tuum reperit, quando in honoré transferunt triumphi, etiam instrumenta supplicij? Gaudeamus igitur dilectissimi gaudio spiritali, & de felicissimo inclyti viri sine gloriemur in domino, qui est mirabilis in sanctis suis, in quibus nobis & præsidium constituit & exemplum, atque ita per vniuersum mundum clarificauit gloriam suam, vt à solis ortu vsq; ad occasum, leuiticorum luminum coruscante fulgore, quam clarificata est Hierosolyma Stephano, tam illustris fieret Roma Laurétio. Cuius oratione & patrocinio adiuuari nos sine cessatione cōfidimus, vt quia omnes, sicut Apostolus ait, quicumque volunt in Christo piè viuere, persecutionem patiuntur, corroboremur spiritu charitatis. & ad superandas omnes tentationes, constantis fidei perseuerantia muniamur, per dominum nostrum Iesum Christum viuentem & regnantem cum patre & spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE IEIUNIO

septimi mensis.

De laude abstinentiæ & eleemosynarum.

OBseruantiam quidem vestram dilectissimi, ita nouimus esse deuotam, vt animas vestras non solum legitimis, sed etiam voluntarijs ieiunijs exco-

exco-

excolatis . Veruntamen adiicienda est huic studio etiam nostræ admonitionis exhortatio , vt si qui sunt in hoc exercitio tardiores , in his saltem diebus communi abstinentiæ se obedienter adiungant , in quibus nos oportet sacratissimam consuetudinem attentius celebrare , vt per humilitatem ieiunij , contra omnes hostes nostros , diuinum mereamur auxilium . Res enim est præcipui operis , quam & ex autoritate indicimus , & ex charitate suademus , vt paululum edendi libertate compressa , castigationi corporum & pauperum studeamus alimonix , quos qui reficit , animam suam pascit , & temporales epulas in delicias mutat æternas . In locum igitur malorum cupiditatum , sanctorum desiderio- rum incremēta succedant . Cesset iniquitas , sed non sit ociosa iustitia . Quem nullus patitur opprimentem , sentiat aliquis adiuuantem . Parum est enim non auferre aliena , nisi largiaris & propria . Sub oculis iusti iudicis sumus , qui nouit quantam vnicuiq; bene operati dederit facultatem , nō vult ociosa esse munera sua , qui seruis suis sic mysticorum talentorum mensuras distribuit , vt creditum qui liberaliter erogasset , augeret , qui steriliter seruasset , amitteret . Et ideo dilectissimi , quia septimi mēsis ieiunium nos celebrare cōuenit , sanctitatem vestram monemus , vt quarta & sexta feria ieiunemus . Sabbato verò apud beatū Petrum Apostolum pariter vigilemus , cuius suffragantibus meri-

Matth. 25

Lucæ 19.

DE IEIV. SEPT. MENS.

meritis, ab omnib⁹ tribulationibus mereamur absolui, per Christum dominum nostrum, Amen.

Sermo I I. de ieiunio septimi mensis.

*De fortitudine continentiae & operibus pietatis,
carnalibusq³ desiderijs comprimendis.*

DEus humani generis conditor & redemptor, qui nos ad promissiones vitae aeternae per semitas vult ambulare iustitiae, de futura tentatione, quae nobis in itinere virtutum insidiosis aduersaretur occurribus, multis nos praesidijs dilectissimi, in quib⁹ laqueos diaboli obtereremus, instruxit, inter quae hoc famulis suis saluberrimum contulit, vt cōtra omnes inimici dolos fortitudine se continentiae & operibus pietatis armarent. Ille enim, qui ab initio primis hominibus interdicti cibi inseruit appetitum, & male credulis per illecebram edendi, omnium concupiscentiarum virus infudit, easdem fraudes retractare non desinit, & in natura, quam scit suis seminibus esse viciatam & corruptam, sationis suae germen inquirat, vt ad labefactanda studia virtutis, desiderium voluptatis accendat. Quoniam poena ipsius, est prouectio Christiana, nec potest eorū animos aliquo modo lādere, qui nouerūt auxiliāte domino in sua carne regnare. Rationabili ergo moderatione sanctoq³ proposito, frenādē sunt rebelles cupiditates,
nec si

nec finendum est, vt castis & spiritalibus desiderijs corporales concupiscentię reluctentur. Agnoscat interior homo, exterioris sui se esse rectorem, vt mens diuino gubernata dominatu, terrenam substantiam in bonę voluntatis cogat obsequiũ. Nec enim deest nobis ad hunc ordinem obseruandum, misericordissimi regis auxiliũ, qui nos saluberrimę obseruantię ratione informauit, præfiniens nobis per temporũ recursus, quosdam ieiuniorum dies, in quibus castigatione corporũ virtus roboraretur animorum. Huius autem remedij munus dilectissimi, etiam in isto, qui septimus est, mense dispositum est, quod nos prompta conuenit alacritate suscipere, vt præter abstinẽtiã, qua quisq; se peculiariter atq; priuatim, secundum modum suę possibilitatis exercet, hæc ipsa, quę omnibus simul indicitur, animosius celebretur. Nam in omni agone certaminis Christiani, vtilitas continentię plurimum valet, ita vt quidam sæuissimorum spiritus dæmonum, qui ab obsessis corporibus nullis exorcizantium fugantur imperijs, sola ieiuniorum & orationum virtute pellantur, dicente domino: Hoc genus dæmoniorum non ejicitur, nisi in ieiunio & oratione. Grata ergo est Deo, & terribilis diabolo ieiunãtis oratio, nec latet, quantum acquirit suę saluti, quę tãtum præstat alienę. In hac sanè obseruantia dilectissimi, quamuis nos omnes vnanimiter oporteat esse deuotos, si qui tamen sunt, quorum voluntati

Ieiunii
vtilitas.

Matt. 17.
Mar. 9.

luntati aliqua obsistat infirmitas, laborem qui supra vires est corporum, redimant impendijs facultatum. Multa enim sunt opera pietatis, quæ ipsam edēdi necessitatem merito ampliore commendent, si ieiunantium purificationem studio benignitatis acquirunt. Nam cum ñ, qui nihil omittunt de humiliatione ieiunñ, sub sterili fatigatione desudent, nisi se eleemosynarum, qua possunt, erogatione sanctificent, dignū est, vt in alimoniam pauperum abundantior sit eorum largitio, quorum ad abstinendum minor est fortitudo. Quod ergo quis in sua sibi infirmitate non denegat, alienæ inopiæ libenter impendat, & propriam necessitatem faciat sibi cum indigente communem. Non culpatur infirmus ieiunium soluens, à quo cibum accipit pauper esuriens, nec escam sumendo polluitur, qui eleemosynam impartiendo mūdatur, dicente domino: Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. In quo opere dilectissimi etiam ñ, qui ab epularum delectatione se continent, fructus sibi debent misericordiæ cōparare, vt qui abundantius seminauerint, copiosius metāt. Non enim vnquam agricolæ suo seges ista mentitur, aut incertam spē habet operis, cultura pietatis. Quicquid hoc modo serētis manu spargitur, non æstus vrit, nō torrens trahit, nō grādo prostermit. Incolumes semp sunt omnes pietatis expensæ, nec solum integræ manēt, sed etiam modo augentur, & qualitate mutantur. De terrenis cœlestia prodeunt,

Lucæ 11.
Eleemo-
synarum
commen-
datio.

2. Cor. 9.

deunt, de paruis magna gignuntur, & tēporale dōnum in prāmium tranſit æternum. Quisquis igitur diuitias amas, quisquis multiplicari quæ poſſides, concupiſcis, in hæc lucra accendere, in hæc rerū tuarū augmenta ſuſpira: de quib⁹ nihil fur abripit, nihil tineæ corrūpit, nihil rubigo conſumit. Noli deſperare de ſcōnore, noli de accipiente diſfidere. Quod vni horū feciſtis, mihi feciſtis, quis dicat, intellige, & apud quē opes tuas colloceſ, perſpicatius fidei oculis ſecurus agnoſce. Non dubitet de receptione, cui Chriſtus debitor eſt. Non ſit anxia liberalitas nec triſte ieiunium. Hilarem enim datorē diligit Deus. Qui fidelis eſt in verbis ſuis, & abundanter largita retribuit, qui benignè largienda donauit, per dominum noſtram Ieſum Chriſtum filium tuum, qui tecū viuīt & regnat in vnitāte ſpiritus ſancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

Math. 6.

Matth. 25

2. Cor. 9.

Sermo III. de ieiunio ſeptimi menſis.

De neceſſitate ieiunij, de publica ac priuata lege ieiunij orationis & atque eleemoſyna.

AD exorandam dilectiſſimi miſericordiam Dei & ad renouandum ſtatum fragilitatis humanæ quantum valeant religioſa ieiunia, ſanctorum prophetarum prædicatione cognoſcimus, qui diuinæ iuſtitie commotionem, quam frequenter populus Iſrael merito iniquitatis inciderat, non niſi ieiunio proteſtantur poſſe placari. Vnde
& Ioel

Ioel. 2.

Ibidem.

& Ioel propheta admonet dicens: Hæc dicit dominus Deus vester. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, in fletu, & planctu, & scindite corda vestra & nō vesti-
mēta vestra, & conuertimini ad dominum Deū vestrū, quia misericors est, & patiens, & magnanimus & multū misericors. Et ite-
rum: Sanctificate ieiunium, prædicate cura-
tionem, congregare plebem, sanctificate Ec-
clesiam. Quæ cohortatio dilectissimi, nostris
quoq; est amplectēda temporibus, quia hu-
ius curationis remedia, etiam à nobis sunt
necessariè prædicanda: vt in obseruantia
sanctificationis antiquæ, quod perdidit Iu-
daica præuaricatio, acquirat Christiana de-
uotio. Diuinarum nanque reuerentia san-
ctionum, inter quælibet spontanæ obser-
uantia studia, habet semper priuilegium
suum, vt sacratius sit, quod publica lege ce-
lebratur, quam quod priuata institutione
dependitur. Exercitatio enim continentia, quam
sibi quisque proprio arbitrio indicit, ad
vtilitatem cuiusdam pertinet portionis.
Ieiuniū verò quod vniuersa Ecclesia susci-
pit, neminem à generali purificatione seiun-
git, & tūc fit potētissimus Dei popul⁹, quā-
do in vnitatem sanctæ obedientia, om-
nium fideiū corda conueniunt, & in castris
militia Christianæ, similis ex omni parte
præparatio, & eadem est vbique munitio.
Fremat licet cruenti hostis peruigil furor,
& latebrosas vndique prætendat insidias,
neminem tamen capere, neminem poterit
vulne-

vulnerare: si nullum inermem, nullum desiderem, nullum inuenerit ab opere pietatis exortem. Ad huius ergo inuictę pietatis potentiam dilectissimi, etiam hoc nos solenne ieiunium septimi mensis inuitat, vt à curis secularibus actibusq; terrenis liberos ad dominum animos erigamus. Et quia hanc intentionem semper necessariam non omnes possumus habere perpetuam, sæpiusque per humanam fragilitatem à supernis interrena recidimus, istis saltem diebus, qui nobis ad saluberrima sunt remedia præstituti, mūdānis nos occupationibus subtrahamus, & aliquid temporis, quod profit ad bona æterna, fruemur. In multis enim, sicut scriptum est, offendimus omnes. Et licet quotidiano Dei munere, à diuersis contaminationibus emundemur, inherēt tamen incautis animis plerunque maculę crassiores, quas oportet diligentiori cura ablui, & impendio maiore deleri. Plenissima autē peccatorum obtinetur abolitio, quando totius Ecclesię vna est oratio, & vna confessio. Si enim duorum vel trium sanctorum pio consensui omnia quę poposcerint, dominus præstanda promittit, quid negabitur multorum milium plebi, vnā obseruantiam pariter exequenti, & per vnum spiritum concorditer supplicanti? Magnū est in conspectu domini dilectissimi valdeq; præciosum, quum totus populus Christi, eisdē simul instat officijs, & in vtroq; sexu, omnes gradus, omnesq; ordines eodē cooperantur affectu, quū

Iacob.

In declinando malo ac faciendo bono, par
 cunctorum & vna sententia est, quū in ope-
 ribus seruorum suorum glorificatur Deus,
 & totius pietatis autori in multarum actio-
 ne gratiarum benedicatur. Aluntur esurien-
 tes, vestiuntur nudi, visitantur infirmi, & ne-
 mo quod suum est, quærit, sed quod alte-
 rius, dum ad releuandam alienam miseriam,
 vnicuique mensura sua sufficit, & facile est
 inuenire hilarem datorem, vbi modum ope-
 ris ratio temperat facultatis. Per hanc autem
 Dei gratiam, quæ operatur omnia in omni-
 bus, communis fidelium fructus & commu-
 ne fit meritum. Quoniam quidem potest &
 eorum par esse animus, quorū impar est cen-
 sus, & cum alter de alterius lætatur largita-
 te, cui æquari non potuit impēdio, æquatur
 affectu. Nihil in tali populo inordinatū, ni-
 gilq; diuersum est, vbi ad vnum pietatis vi-
 gorem, omnia sibi totius corporis membra
 consentiunt, nec de sua tenuitate confundi-
 tur, qui de aliorum opulencia gloriatur. De-
 cus enim vniuersitatis, est excellentia por-
 tionis, & quum Dei spiritu omnes agimur,
 non solum illa nostra sunt, quæ ipsi geri-
 mus, sed etiam illa, de quibus in aliorum
 actione gaudemus. Amplectamur igitur di-
 lectissimi beatam istam sacratissimæ vnita-
 tis soliditatem, & solenne ieiunium concor-
 dante proposito bonæ voluntatis ineamus.
 Nihil à quoquam arduū, nihil asperum que-
 ritur, nec aliquid nobis, quod vires nostras
 excedat, indicitur, siue in abstinentiæ castiga-
 tione

tionē, siue in eleemosynę largitate. Sciūt singuli, quid possint, quidue non possint. Ipsi modulum suum pendant, ipsi iusta & rationabili taxatione se censeant, vt sacrificium misericordię, non cum tristitia offeratur, nec inter damna numeretur. Hoc pio impendatur operi, quod cor iustificet, quod conscientiam lauet, quod denique & accipienti prosit, & danti. Felix quidē ille est animus, multūque mirabilis, qui facultatum defectionem, benefaciendi amore non metuit, & daturum sibi eroganda non diffidit, a quo quod erogaret, accepit. Sed quia cū magnanimitas ista paucorum est, plenum etiam pietatis est, vt suorum curam quisque non deserat, nos perfectioribus non pręiudicantes, ea vos regula generaliter cohortamur, vt mandatum Dei secundum possibilitatis vestrę mensuram operemini. Hilarem enim beneuolentiam esse decet, quę sic suam temperet largitatem, vt de illa & pauperum refectio gaudeat, & domestica sufficientia non laboret. Quī autē ministrat semen semināti, 1. Cor. 9. & panem ad manducandū pręstabit, & multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum iustitię vestrę. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus. Sabbato autem apud beatissimum Petrum Apostolum pariter vigilias celebremus, cui⁹ meritis & orationibus confidimus nobis per omnia misericordiam Dei nostri esse pręstandam: per dominum nostrum Iesum Christum, qui uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo I I I I. de ieiunio septimi mensis.

De libertate spiritus, de diuersitate ieiunij Iudaeorum & Christianorum, & de delectu ciborum, de generali ieiunio, de diaboli insidijs, & eleemosyna Christianis elargienda.

2. Cor. 3.
Liberras
Christia-
na qua-
lis sit.

Ieiunia
seruamus;
nō secun-
dū Iudae-
orum ob-
seruationem.

Marth. 6.
Ciborum
delectus
quomo-
do obser-
uandus
sit.

PRædicationem nostram dilectissimi, familiaris nobis adiuuat consuetudo, & ratio temporis commendat officium sacerdotis, ne aut onerosum videatur aut arduum, quod & præceptum exigit legis, & deuotio temperat voluntatis. Quæ cum in vnū gratia Dei auxiliante conueniunt, nō litera occidit, sed spiritus viuificat. Vbi autem spiritus Dei, ibi libertas, quæ legē nō timore exequitur, sed amore. Obedientia enim molliat imperium, nec dura ibi necessitate seruitur, vbi diligitur, quod iubetur. Cum ergo vos dilectissimi, ad quædā quæ etiā in veteri testamento instituta sunt, cohortamur, nō Iudaicæ vos obseruantiae iugo subdimus, nec consuetudinem vobis carnalis populi indicimus. Excellit super illorum ieiunia continentia Christiana, & si quid nobis atq; illis commune est in tēporibus, nō concordat in moribus. Habeant illi nudi pedalia sua, & in tristitia vultuū ostendant ociosa ieiunia, nos in nullo ad habitus nostri honestatē dissimiles, nec à iustis & necessarijs operibus abstinētes, edendi licentiā simplici parcitate cohibemus, vt in vsu ciborū modus eligatur, nō creatura dānetur. Quāuis enim vnicuiq; nostrū liberum sit voluntarijs castigationibus proprium corpus affigere, & nunc mō-
dēra-

deratius, nunc verò districtius, repugnantes spiritui carnales concupiscentias edomare, quibusdā tamē diebus ab omnibus oportet pariter celebrare generale ieiuniū, & tunc est efficacior sanctiorq; deuotio, quādo in operibus pietatis, totius Ecclesiæ vnus animus & vnus est sensus. Publica enim præferenda sunt proprijs, & ibi intelligēda est præcipua ratio vtilitatis, vbi vigilat cura communis. Teneāt igitur diligentia suā obseruantie singulorū, & contra nequitie spiritualis insidias, implorato diuinæ protectionis auxilio, cœlestia quisq; arma arripiat. Sed Ecclesiasticus miles, etiam si specialibus prælijs possit fortiter facere, tuti⁹ tamē & felicius dimicabit, si cōtra hostem palā in acie steterit, vbi non suis tantū viribus certamē ineat, sed sub inuicti regis imperio, fraternis consociatus agminibus, bellū vniuersale cōficiat. Minore enim discrimine plures configunt cū hoste, q̄ singuli, nec facile patet vulneri, quem opposito scuto fidei, nō sua tantū, sed etiam aliorum fortitudo defendit, vt vbi est vna omnium causa, sit vna victoria. Quia igitur aduersarius noster insidiari nobis diuersa tēstationum arte non desinit, & hæc est vna versutiarū eius intentio, vt redēptos Christi sanguine, à mādatis Dei possit abducere, omni diligētia præcauendū est, vt nullis inimici iaculis vulneremur. Tela enim eius non sunt aspera corporis sensibus, sed nimiū carni, vt animæ noceant, blandiuntur. Trahunt oculos ad varias tēstationes, vt de mūdi pul-

Ieiunium
generale
præfertur
priuato.

chritudine, aut cōcupiscentiæ accēdantur fa-
ces, aut superstitionū gignantur errorēs. In-
sidioso enī somno, & mollibus iētibus pul-
satur auditus, vt animi soliditas illecebrosa
modulatione soluatur, & letalium consue-
tudine suauitatum, incauta & parum sobria
corda capiantur. Sed hos diaboli dolos inef-
ficaces & irritos faciunt diuinæ præsidia gra-
tiæ & Euangelicæ præcepta doctrine. Quo-
niā qui acceperunt spiritum sanctū, & à qui-
bus timor domini non de pœnæ formidine,
sed de Dei charitate conceptus est, illæso fi-
dei pede laqueos taliū conterūt captionum,
vt creaturarum omnium pulchritudine, ad
gloriā & laudē sui vtantur auctoris, eūq; dili-
gant super omnia, per quē facta sunt omnia.
In huius admirationē dilectissimi, omnium
fidelium tendat affectio, de hoc sibi delecta-
tiones nō corruptibiles, sed æternas, sapiens
continentia petat & in amorem boni, sine
quo nullus est bonus, incōtaminata castitas
inardescat. Ad hoc enim nobis tradita sunt
exercitia Christiana, vt refecata omni illi-
cita voluptate, in sanctas & spirituales deli-
cias æstuemus. Et cum nos oporteat semper
studere virtutibus, quidam tamen dies sunt
ad castigationem cōmunis obseruantie con-
secrati, vt anima, quæ terrenis adhuc deside-
rijs implicatur, & curis seculi impeditur, ex
interuallo tantū, ad diuina respiret. Et quia
portio diuini agri est, dignos cœlestib⁹ hor-
reis adferat fructus. Ibi enim spes est meten-
di, vbi fuerit diligentia seminandi. His dile-
ctissimi

Ioan. 1.

etissimi ad profectum vestrum pro temporis occasione perstrictis, ieiunium vobis septimi mensis indicimus, in quo vos non solum de ciborum abstinentia, sed etiam de pietatis operibus comonemus: ut quod vestris vlibus religiosa parcitate subtrahitis, in alimoniam pauperum & in cibos debiliu transferatis: omnibus quidem indigentibus generali beneuolentia consulentes, sed maxime eorum memores, qui sunt de membris corporis Christi, & nobis catholice fidei vnitatem copulantur. Plus enim debemus nostris pro consortio gratiae, quam alienis pro communione naturae. Abundet ergo in nobis dilectissimi benignitas Christiana, & sicut recurreret anni tempora desideratis ut plena sint fructibus, ita & corda vestra pascendis sint foecunda pauperibus. Quibus utique potuit Deus, cuius sunt omnia, necessariam conferre substantiam, & tales eis tribuere facultates, ut in nullo vestris largitionibus indigeret, sed & illis & vobis multa virtutum materia defuisset, si nec illos ad patientiae coronam inopia exerceret, nec vos ad misericordiae gloriam copia prouocaret. Mirabiliter autem prouidentia diuina disposuit, ut essent in Ecclesia & sancti pauperes, & diuites boni, qui inuicem sibi ex ipsa diuersitate prodesse, cum ad aeterna & incorrupta praemia promerenda Deo gratias agerent accipientes, & Deo gratias agerent largientes. Quoniam sicut scriptum est, & patientia pauperum non peribit in aeternum, & hilarem datorem diligit Deus. Quarta igitur & sexta

Psal. 9.

2. Cor. 9.

feria ieiunem⁹. Sabbato verò apud beatissimum Petrum Apostolum vigilias celebremus, sperantes nos ita eius orationibus adiuvandos, vt Deus misericordiarum ieiunij nostri sacrificio placatus exaudiat, per Christum dominum nostrum, Amen.

Sermo V. de ieiunio septimi mensis.

De fragilitate humanae naturae ac pugna carnis, de auxilio diuino & duobus amoribus atque aduentu regni Dei.

SACRATUM dilectissimi in septimo mense ieiunium, ad communis deuotionis exercitia praedicamus, fidenter vos paternis cohortationibus incitantes, vt quod fuit ante Iudaicum, vestra fiat obseruantia Christianum. Est enim omni tempore aptum & testamento vtrique conueniens, vt per castigationem mentis & corporis, misericordia diuina quaeratur, quia nihil est efficacius ad exorandum Deum, quam vt homo ipse se iudicet, & nunquam desinat à venia postulanda, qui se scit nunquam esse sine culpa. Habet enim hoc in se generaliter humana natura, non à creatore insitum, sed à praeuatore contractum, & in posteros generali lege transfusum, vt de corruptibili corpore, & quod animam corrumpere possit oriatur. Hinc interior homo, si tamen iam in Christo regeneratus, & à vinculis captiuitatis est erutus, assiduus habet cum carne conflictus, & dum cohibet concupiscentem, patitur repugnantem. In qua discordia non facile obtinetur tam perfecta victoria, vt etiam quae sunt

quæ sunt abrumpenda, non illigent, & quæ sunt interficienda, non vulnerent: quâ-
libet sapienter & prouidè iudex animus
suis exterioribus præsit, inter ipsas tamen
curas atque mensuras regendæ carnis &
alendæ, nimis ei semper vicina tentatio est.
Quis enī ita se aut à voluptate corporis aut
à dolore seiungit, vt ad ipsam mentē nō per-
tineat, quod extrinsec⁹ aut blāditur, aut cru-
ciat? Indiuisum est gaudiū, indiscreta tristi-
tia, nihil in hominem iracundia nō accendit,
nihil lætitia nō resoluit, nihil ægritudo non
afficit. Et quæ illic declinatio potest esse pec-
cati, vbi vna passio est regentis & subditi?
Merito dñs protestatur, quod spiritus quidē
prōptus est, caro autē infirma. Et ne vsq; ad
inertē desidiā desperatione ducamur, quæ
impossibilia sunt homini ex imbecillitate
propria, possibilia spōdet ex virtute diuina.
Angusta enī & arcta est via, quæ ducit ad vi-
tā, & nemo in eam gressum inferret, nemo
vestigium promoueret, nisi difficiles adit⁹ ipse
se Christ⁹ viā faciēdo referaret, vt autor iti-
neris fiat possibilitas ambulātis, quia idem
& introducit ad laborem, & perducit ad re-
quiē. In quo ergo nobis spes est eterne vite,
in eodē est & forma patientiæ. Si enim com-
patimur, & cōregnabimus, quoniā vt Apo-
stolus ait, qui se dicit in Christo manere, de-
bet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare.
Alioqui falsæ professionis imagine vtimur,
si cui⁹ nomine gloriamur ei⁹ instituta nō se-
quimur. Quæ utiq; nobis onerosa nō essent,

Matth. 26

Math. 7.

Ioan. 14.

Rom. 8.
1. Ioan. 2.

Amores
duo.

& ab omnibus nos periculis liberarent, si nihil aliud quàm quod amandum iubetur, amaremus. Duo namq; amores sunt, ex quibus omnes prodeunt voluntates, ita diuersæ qualitatibus, sicut diuiduntur autoribus. Rationabilis enim animus, qui sine dilectione esse non potest, aut Dei amator est, aut mundi. In dilectione Dei, nulla nimia: in dilectione autem mundi, cuncta sunt noxia. Et ideo æternis bonis inseparabiliter est inhærendum, temporalibus verò transeunter vtendum est, vt peregrinantibus nobis & ad patriam redire properantibus, quicquid de prosperitatibus mundi huius, occurrerit, viaticum sit itineris, non illecebra, mansionis. Ideo beatus Apostolus prædicat dicens:

1. Cor. 7.

Tempus breue est, reliquum est, vt qui habent vxores, tanquam non habentes sint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquam nō gaudentes, & qui emunt, tanquam non possidētes, & qui vtuntur hoc mundo, tanquam nō vtantur. Præterit enim figura mundi huius. Sed quod de specie, de copia, de varietate blanditur, non facile declinatur, nisi in illa visibilium pulchritudine creator potius quàm creatura diligatur.

Matth. 22.

Qui cum dicit: Diliges dominum Deum tuū ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua, in nullo nos vult ab amoris sui vinculis relaxari. Et cū huic præcepto, proximi quoq; copulat charitatem, imitationem nobis suæ bonitatis indicit, vt quod diligit, diligamus, & quod operatur, opere-

operemur. Quamuis enim Dei agricultura
 sumus & Dei ædificatio, & neq; qui plantat
 sit aliquid, neq; qui rigat, sed qui incremen-
 tum dat Deus: in omnibus tamē exigit no-
 stri ministerij seruitutem, & nos dispensa-
 tores suorum vult esse donorum, vt qui fert
 Dei imaginem, Dei faciat volūtātē. Propter
 quod in oratione dominica sacratissime di-
 cimus: Adueniat regnum tuum, fiat volūtas
 tua sicut in cœlo & in terra. Quibus verbis
 quid postulamus aliud, quā vt Deus, quem
 nec dum sibi subdidit, subdat, & sicut in cœ-
 lo angelos, ita & in terra homines ministros
 suæ faciat volūtatis? Hoc autē petētes ama-
 mus Deum, amamus & proximum, & non
 diuersa in nobis, sed vna dilectio est, quādo
 & seruū seruire, & dominum cupimus
 imperare. Hic igitur affectus dilectissimi,
 quo amor terrenus excluditur, bonorum
 operum cōsuetudine roboratur, quia neces-
 se est, vt bonis actibus cōscientia delectetur,
 & libēter faciat, quod fecisse se gaudeat. As-
 sumitur igitur ieiunium, multiplicatur lar-
 gitio, iustitia custoditur, frequentatur ora-
 tio, fitq; vt singulorū desiderium, sit vnum
 omniū votum. Nutrit patientiā labor, man-
 suetudo extinguit iram, benevolentia calcat
 inuidiam, immundæ cupiditates sanctis de-
 siderijs enecantur, auaritia liberalitate de-
 pellitur, & onera diuitiarum sūt instrumen-
 ta virtutum. Sed quia insidiæ diaboli etiam
 inter talia studia nō quiescunt, rectissimē in
 quibusdā articulis temporū, vigoris est no-
 stri reparatio instituta, vt vbi de clementia

Cor. 3.

 Matth. 6.
 Aduentū
 regni Dei
 quomodo
 petamus.

Lucæ 13.

coeli & vbertate agri potest mens pœnitentium bonorum auida gloriari, & in ampla horrea fructibus congregatis, animæ suæ dicere: Habes multa bona, epulare, ibi quandā increpationem diuinæ vocis accipiat, audiatq; dicentem. Stulte hac nocte reposcam animam tuam à te, quæ autem præparasti, cuius erūt? Hæc sollicitissima meditatio debet esse sapientis, vt quoniam breues dies istius vitæ & incerta sunt spatia, nunquā sit mors morituro improuisa; nec inordinatum incidat finem, qui se nouit esse mortalem. Quod ergo & sanctificationi corporum & reparationi profit animarum, quarta & sexta feria ieiunemus, sabbato autē apud beatissimum Petrum Apostolum vigiliis celebremus, eius orationibus adiuuandi, vt sanctorū desideriorū consequamur effectum, per Christum dominum nostrum, Amen.

Sermo VI. de ieiunio septimi mensis.

De duplici Christi natura aduersus Eutychen & Nestoriū, & de veritate corporis Christi in Eucharistia.

DEuotionem fidelium dilectissimi nihil est in quo prouidentia diuina non adiuuet. Siquidem exercendis ad sanctimoniam mentibus atque corporibus, ipsa quoque mundi elementa famulantur, dum dierum ac mensium distinctè variata reuolutio, quasdam nobis paginas aperit præceptorum, vt quod sacra admonent instituta, hoc quodammodo loquantur & tempora. Vnde cum septimum mēsem nobis anni recursus

cursus attulerit, nō ignoro obseruantia vestram ad celebrandū solenne ieiuniū spiritaliter incitari : quoniā experiendo didicistis, quantū hæc preparatio & exteriora & interiora hominū purificet, vt cū à licitis abstinēatur, facili⁹ illicitis resistatur. Cōtinētię autē ratio dilectissimi, nō in sola castigatiōe corporū nec in diminutione tantū habetur escaŕū. Maiora enī virtutis isti⁹ bona ad illā animæ pertinet castitatē, quę nō solū carnis concupiscentias cōterit: sed & mūdane sapiētiæ vana contēnit, dicēte Apostolo: Vide te ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanē fallaciā secundū traditionē hominū. Continendū ergo est à cibis, sed multo magis ab erroribus, ieiunādū, vt mēs nulli carnali dedita voluptati, nullius sit captiua mēdacij, qui sicut in præteritis, ita & in nostris dieb⁹ nō desunt veritatis inimici: quia inter catholicā Ecclesiā mouere audeant bella ciuilia, vt in cōsensum impiorū dogmatū imperitos quosq; ducētes sibi gloriētur accrescere, quos à Christi corpore potuerūt separare. Quid enī tā aduersatur prophetis, tam repugnat Euāgelij, tā deniq; est Apostolicis rebelles doctrinis, quā in domino Iesu Christo ex Maria virgine genito, & sempiterno patri intēporaliter coæterno, vnā & singularē prædicare naturā? Quia si hominis tantū intelligenda est, vbi est, quæ saluat deitas? si tantummodo Dei, vbi est quæ saluatur humanitas? Fides autem catholica, quæ omnibus resistit erroribus etiā simul illas impietates

Colos. 2.

tates

tates refutat, damnans Nestorium, diuina ab homine diuidentē, detestans Eutychē, in diuinis humana vacuantem, quoniam verū Dei filius Deus verus, vnitatem & æqualitatē habēs cum patre & spiritu sancto, idem verus homo esse dignatus est, nec conceptu virginis matris est seiunct⁹ à carne, nec partu: sic humanitatem sibi vniens, vt Deus incommutabiliter permaneret, sic deitatē homini impartiens, vt eum glorificatione non consumeret, sed augeret. Qui enim est factus forma serui, forma Dei esse non destitit, nec alter cum altero, sed vnus in vtroq; est: vt ex quo verbum caro factum est, nullis dispensationū varietatibus fides nostra turbetur, sed siue in miraculis virtutum, siue in contumelijs passionū, & Deū qui homo est, & hominem credamus esse, qui Deus est. Hanc confessionem dilectissimi toto corde promentes, impia hæreticorum comimenta respuite, vt ieiunia & eleemosynæ vestræ nullius erroris contagione polluantur. Tunc enim & sacrificij mūda est oblatio & misericordiæ sancta largitio, quando nō, qui ista dependunt, quid operentur, intelligunt. Nam dicente domino: Nisi manducaueritis carnē filij hominis, & biberitis eius sanguinē, non habebitis vitā in vobis, sic sacrę mēsæ communicare debetis, vt nihil prorsus de veritate corporis Christi & sanguinis ambigatis. Hoc enim ore sumitur, quod fide creditur, & frustra ab illis amen respondetur, à quibus cōtra id quod accipitur, disputatur.

Dicen-

Ioan. 1.

Ioan. 6.

Veritas
corporis
Christi
in eucha-
ristia.

Dicente autem Propheta: Beatus qui intelligit super egenū & pauperem, ille circa pauperes vestimentorum & ciborum laudabilis distributor est, qui se Christum in indigentibus & vestire nouit & pascere, quoniā vt ipse ait, quamdiu vni fecistis de fratribus his meis, mihi fecistis. Verus itaq; Deus & verus homo vnus est Christus, diues in suis, pauper in nostris, dona accipiēs & dona diffundens, particeps mortalium & viuificatio mortuorū, vt in nomine Iesu Christi omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris, viuens & regnans cum sancto spiritu in secula seculorum, Amen.

Psal. 40.

Matth. 25

Philip. 2.

Sermo VII. de Ieiunio septimi mensis.

*De Spirituali veteris legis impletione, restāq;
ieiunij forma, & Spiritualibus thesauris.*

APostolica institutio dilectissimi, quæ dominum Iesum Christum ad hoc venisse in hunc mundum nouerat, vt legem non solueret, sed impleret, ita veteris testamenti sacramenta distinxit, vt quædam ex eis, sicut erant condita Euangelicæ eruditioni profutura decerperet, & quæ dudum fuerant consuetudinis Iudaicæ, fierent obseruantia Christianæ. Quamuis enim varietates hostiarum, differentia baptismatum, & ocia sabbatorum, cum ipsa carnis circumcisione cessauerint, manet tamen ex ipsis voluminibus & apud nos præcepta plurima mora-

Matth. 5.

Matth. 12. moralia. Et cū inde dicatur : Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & diliges proximum tuum sicut teipsum, Christo domino dicēte cognouim⁹, quod in his duobus mandatis tota lex pendet & prophetæ. Tantaq; est sub huius geminæ charitatis ædicto vtriusque copula testamenti, vt sine istarum connexionē virtutum, nec lex quēquam inueniatur iustificasse nec gratia. Illæ quoq; partes legalium mandatorum, ex quibus quædam præcipiuntur, vt fiant, quædā interdiciuntur, vt nō fiant, antiquę auctoritatis retinent firmitatem. Nec ideo eis Euāgelica putāda est aduersa perfectio, quia & virtutum studia ad voluntaria incitantur augmenta, & vltiones criminum, pœnitentiæ remedijs relaxantur. Dicit enim do-

Matth. 5. minus: Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam scribarum & pharisæorum, non intrabitis in regnum cœlorum. Quomodo ergo abundauit iustitia, nisi superexaltet misericordia? Et quid tam æquum, quidq; tam dignum est, quam vt creatura ad imaginem & similitudinem Dei condita suum imitaretur autorem, qui reparationem sanctificationemq; credentium, in peccatorum remissione cōstituit, vt remota seueritate vindictę, omniq; cessante supplicio, re⁹ innocētiæ redderetur, & criminū, finis fieret origo virtutum? Quod igitur dilectissimi ex veteris prædicatione doctrinæ ad purificationem animarum corporūque nostrorum ieiunium septimi mensis assumimus, nō legalibus nos

bus nos oneribus subijcimus, sed vtilitatem continentiae, quæ Christi Euangelio seruit, amplectimur. Quia in hoc potest super scribas & pharisæos Christiana abundare iustitia, non euacuando legem, sed intelligentiam refutâdo carnalem. Nec enim talia nostra debent esse ieiunia, qualia erant illorum, quibus Esaias propheta de spiritu sancto in se loquente dicebat: Neomenias vestras & sabbata & diem magnum non sustineo, ieiunium & ferias & dies festos vestros odit anima mea. Vnde dominus ieiunandi formam discipulis tradens: Quum ieiunatis, inquit, nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Quam mercedem, nisi laudis humanæ? propter cuius cupiditatē, iustitiæ species plerunq; prætenditur, & vbi nulla est cura cōscientiæ, amatúr falsitas famæ, vt iniquitas, quæ occultatione arguitur, mendaci opinionione lætetur. Rationale itaq; sanctumq; ieiunium nulla laudis ostentationisq; iactantia polluat, nec bonum suum quisquam fidelium de humanis velit pendere iudicijs. Diligenti Deum sufficit ei placere, quem diligit, quia nulla maior expetenda est remuneratio, quā ipsa dilectio. Sic enim charitas ex Deo est, vt De⁹ ipse sit charitas. Quod utique pius & castus ita gaudet animus implere, vt in nullo extra illum cupiat delectari. Verissimum nanq; est quod dicit dominus: Vbi est thesaurus tuus, ibi erit & Matth. 6.

Ec
cor tuum.

- cor tuum. Quis autem est thesaurus hominis, nisi quædam fructuum eius congregatio, laborumque collectio? Quod enim seminauerit quis, hoc & metet, & quale cuiusque opus, talis est & quæstus, & ubi oblectatio fruendi constituitur, ibi cura cordis obstringitur. Sed cum multa sint genera diuitiarum, dissimilesque materiae gaudiorum, thesaurus cuique est suæ cupiditatis affectus, qui si de appetitu est terrenorum, non beatos facit sui participatione, sed miseros. Hi vero, qui ea quæ sursum sunt, sapiunt, non quæ super terram, nec perituris intenti sunt, sed æternis, in illo habent incorruptibiles recûditas facultates, de quo dicit Prophetæ: Thesaurus & salus nostra aduenit, sapientia & disciplina & pietas à domino. Hi sunt thesauri iustitiæ, per quos auxiliante Dei gratia, etiam terrena bona in cœlestia transferuntur, dum multi diuitijs aut iuste sibi relictis, aut aliter acquisitis, ad instrumentum pietatis vtuntur. Quumque ad sustentationem pauperum, quæ possunt exuberare, distribuunt, congregant sibi inamissibiles facultates, ut quod abdiderit in eleemosynis, nullis possit subiacere dispendijs, & dignè ibi habeant cor, ubi habet thesaurum suum, quia tales diuitias suas dignum & beatissimum est exercere, ut crescant, & non timere ut pereant. Operâtes igitur dilectissimi quod bonum est ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei, septimum mensem ab initio mysticum, propter septiformem spiritum, &
- ipso

ipso sui ordinis numero consecratum, cōtinētiæ fructibus deputantes, quarta & sexta feria ieiunemus. Sabbato autē apud beatum Petrū vigiliis celebremus cuius nobis orationes suffragabuntur & merita, quantumcūq; fidelibus tribuitur bonū velle, tantum donetur & posse, per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuīt & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo V I I I. de ieiunio septimi mensis.

De duplici concupiscentia, carnis & spiritus, de pugna spiritali & abstinentia.

OMnis dilectissimi diuinorum eruditio præceptorum hoc maximè agit apud corda credentium, vt amor prauus recto amore superetur, & delectatione iustitiæ, peccandi cupiditas destruat, dicente scriptura: Post cōcupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua mala auertere. Quum autem in animis hominum multæ bonæ concupiscentiæ sint & laudabiles voluntates, quid est quod iubetur, vt nostris non consentiamus affectibus, nisi quod ab illa concupiscentia prohibemur, & ab illa voluntate reuocamur, cuius ortus ex nobis est, & ideo mala pronuntiatur, quia nostra esse conuincitur? Ad distinctiones igitur concupiscentiarum quæ sunt ex Deo, bene homini dictū est: Post Eccl. 1. concupiscentias tuas non eas, vt quas cognouerit proprias, sciat esse vitandas. Merito ergo dominus noluit in oratione, quam tradidit, nos ad Deum dicere, fiat voluntas nostra, sed fiat voluntas tua, hoc est, non

Ee ñ illa

illa quam caro incitat, sed quam spiritus sanctus inspirat. Vnde autē hoc desiderium conceptū sit, cui semper debeat repugnari, non difficulter intelligunt, qui se filios Adā esse nouerunt, & peccāte humani generis patre, non dubitant in propagine vitiatum esse, quod est in radice corruptū. Quāuis autem per gratiā domini nostri Iesu Christi, in nouam creaturā transferimus ex veteri, & imaginē terreni hominis homo cōlestis exuerit: donec tamen corpus mortale gestamus, necesse est, vt contra carnis desideria dimi-

2. Cor. 12. cemus. Bonum est enim animæ Deo subditæ, timere ne cadat, & habere quod vincat:

Rom. 7.

quoniam virtus in infirmitate perficitur, & quod nos exercet continentia, hoc perducit ad gloriā. Abstinendum itaq; est dilectissimi ab his, quæ nobis noxiæ blandiuntur, & lex peccati, quæ est in membris nostris, Dei lege superanda est, vt licet per omnes sensus corporis multę insidientur illecebræ, animus tamen, cui summum bonum & verum gaudium Deus est, inter castas spiritualesque delicias in sapientiæ latitudine, & in veritatis luce versetur. Si enim seipsum sibi rationalis homo compareret, omnesque suorum actuum qualitates vera inspectione diiudicet, nunquid in intimis suæ conscientiæ hoc delectationis inueniet de iniquitate commissæ, quod de æquitate seruata? aut tantum ei iucunditatis carnalis voluptas, quantum spiritualis pariet appetitus? Nihil prorsus de virtutum splendore attingit, nihil de suauitate pie-

tate pietatis gustat, qui magis vult sordescere in ijs, quæ immunda sunt, quàm in ijs splendere, quæ sancta sunt. Non finit, ratio, vt in cordibus non vsquequaq; captiuus, ita placeat satiata ira, vt remissa vindicta, aut tantum generent gaudiũ mala quæ sita de alieno, quantum bona expensa de proprio. Felicior semper parca temperãtia, quàm profusa luxuria, maiorq; est lux hominibus humilibus, quàm superbis, & sublimior mēs, quæ inter prohibita atq; permissa certius habet sperare cœlestia, quàm amare terrena. Vt autem in hoc prouectu animus religiosus excellat, & ius suę dominationis obtineat, subigendo corpori castigatio est adhibenda ieiunij. Quod licet generali nomine ad omnem continẽtiam pertinere videatur, propriè tamen ad edẽdi diminutionẽ refertur, vt proficit nunc voluntate nõ sumere, quod ab initio contra vetitum nocuit vsurpasse, vt sicut illic concupiscentia vulneri, ita hic abstinentia sit saluti. Cui medicinæ dilectissimi quũ omne tempus sit congruũ, hoc tamen habemus aptissimũ, quod & Apostolicis & legalibus institutis videmus electum, vt sicut in alijs anni diebus, ita in mense septimo, spiritualibus nos purificationibus emundemus. Conuenientibus autem in vnum propositum tribus studijs, oratione scilicet & elemosyna atque ieiunio, præstabitur nobis à misericorde Deo & cohibitio cupiditatum, & exauditio precum, & remissio peccatorum, per dominum nostrũ Iesum Christum.

DE IEIV. SEP. MEN.

qui viuit & regnat in secula seculorū , Amē.

Sermo I X. de ieiunio septimi mensis.

De ieiunio quatuor temporum ac spiritali mentis.

SCio quidem dilectissimi plurimos vestrum ita in ijs, quæ ad obseruantiam Christianæ fidei pertinent, esse deuotos, vt nostris cohortationibus non indigeant admoneri. Quod enim dudum & traditio decreuit & consuetudo firmavit, nec eruditio ignorat, nec pietas prætermittit. Sed quia sacerdotalis officij est, erga omnes Ecclesiæ filios curam habere communem, in id quod & rudibus profit & doctis, quos simul diligimus, pariter incitamus, vt ieiunium quod nobis septimi mensis recursus indicit, fide alacri per castigationem animi & corporis celebremus. Quamuis enim diminutio cibi carnem propriè videatur afficere, nihil tamen corporeis sensibus vel conceditur, vel negatur, quod non sicut ad seruientem, ita pertineat ad iubentem. Quum itaque vnusquisque homo duplicem in se legem habeat continentiae, nihilq; actionum nostrarum ad solum corpus, multa autem ad solū referenda sint animum: prudēter debemus aduertere, quā indecens quāmq; iniustum sit, si quod à superiore indicitur, ab inferiore negligatur. Vt autem mens rationalis salubriter exteriora castiget, debet etiam propria exercere ieiunia, quia non solum carnis desiderijs, sed etiam animi cupiditatibus conuenit repugnare, dicente scriptura: Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate

tate tua mala auertere . Ieiunans ergo ab ijs, quæ caro appetit, ieiunet ab ijs, quæ malè interior substantia concupiscit . Pessimus enim animæ est cibus, velle quod non licet, & noxia cordis delectatio est, quæ aut turpi lucro pascitur, aut superbia extollitur, aut adulatione lætatur. Quamuis enim his affectibus motus quoque corporis seruiant, ad originem tamen suam cuncta respiciunt, & ibi censetur qualitas actionis, vbi inuenitur initium voluntatis, quàm reuocare à prauis desiderijs, optimum maximumq; ieiuniū est, quia tunc est edendi abstinencia fructuosa, quando exterior parcitas à temperantia interiore procedit. Celebraturi igitur dilectissimi verum & spiritale ieiuniū, quod & corpus & animum sui puritate sanctificet, cordis nostri secreta rimemur, & quibus rebus aut contristentur aut gaudeant, iusto discutiamus examine. Ac si quis amor vanæ gloriæ, si qua radix auaritiæ, si quod inest virus inuidiæ, nihil talium anima sumat escarum, sed virtutum intenta delicijs, cœlestes epulas terrenæ præferat voluptati . Agnoscat homo sui generis dignitatem factumq; se ad imaginem & similitudinem sui creatoris itelligat, nec ita de miserijs, quas per peccatum illud maximum & commune incidit, expauescat, vt non se ad misericordiam sui auctoris attollat. Ipse enim dicit: *Sãcti estote, Leui. 19.* quoniam ego sanctus sum, hoc est, me diligite, & ab ijs, quæ mihi displicēt, abstinete. Facite, quod amo, amate, quod facio. Et quum

concu-
piscit.

Ieiunium
quatuor
temporum
institutū.

Matth. 22

videtur difficile esse, quod iubeo, ad iubentem recurrere, ut unde datur præceptū, præstetur auxiliū. Non negabo opem, qui tribui voluntatem, ieiunate ab aduersis, abstinete à contrarijs. Ego sum cibus vester & potus, nemo ea quæ mea sunt inefficaciter concupiscat. Qui enim ad me tendit, ex mei participatione me querit. His dilectissimi cohortationibus, quibus nos ad bona incommutabilia & ad gaudia inuitat æterna, plenæ sunt omnes diuinarum paginæ literarum, & ad hoc nobiscum agit testamenti vtriusque doctrina, ut inhæreamus veris, & contineamur à vanis. Non enim comprehendere potest quod promittitur, nisi custoditū fuerit, quod iubetur. Quid iustius, quàm ut homo, cuius fert imaginē, faciat voluntatem, & per abstinentiam cibi ieiunet à lege peccati? Ideo enim ipsa continentie obseruantia, quatuor est assignata temporibus, ut in idipsum totius anni redeunte decursu, cognosceremus nos indefinenter purificationibus indigere, semperque esse nitendum, dum huius vitæ varietate iactamur, ut peccatum, quod fragilitate carnis & cupiditatum pollutione contrahitur, ieiunijs atque eleemosynis deleatur. Esuriamus paululū dilectissimi, & aliquantulū quod iuuandis possit prodesse pauperibus, nostræ consuetudini subtrahamus. Delectetur conscientia benignorum fructibus largitatis, & gaudia tribuens, quo es lætificandus, accipies. Dilectio proximi, dilectio Dei est, qui plenitudinem legis & prophetarum, in

rum, in hac geminæ charitatis vnitate constituit: vt nemo ambigeret, Deo se offerre, quod homini contulisset, dicēte domino saluatore, cum de alendis iuuandisq; pauperibus loqueretur: quod vni eorū fecistis, mihi fecistis. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus. Sabbato verò apud beatum Petrum Apostolum vigilias celebremus, cuius nobis meritis & orationibus credimus adiuuandos, vt misericordi Deo ieiunio nostro & deuotione placeamus, per dominum nostrum Iesum Christum, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen. Matth. 1.

S E R M O S I V E T R A C T A T V S

beati Leonis papæ contra hæresim Eutychetis, habitus Romæ in Basilica sanctæ Anastasiæ.

De vitandis hæreticis, de veritate corporis Christi, & fidei Romanæ commendatione.

Sicut peritorum dilectissimi prudentumque medicorum est, passiones infirmitatis humanæ remedijs præuenire, & quemadmodum saluti contraria declinentur, ostendere: ita pastoralis officij est, ne dominico gregi hæretica malignitas noceat, prouidere, & qualiter luporum & latronum improbitas sit cauenda, demonstrare, quia nunquam potuit hæretica impietas sic latere, vt non à sanctis patribus nostris, & semper deprehensa sit, & iure damnata. Sollicitudinem itaque nostram, quam dilectioni vestræ impendimus, la-

mus, latere nō potuit, quosdam Ægyptios præcipuè negociatores ad urbem venisse, eaq; quæ Alexandriae scelestæ ab hæreticis sunt admissa, defendere, asserentes solam deitatis in Christo fuisse naturam, nec carnis humanæ, quam sumpsit ex beata virgine Maria, habuisse penitus veritatem, quæ impietas, & falsum hominem, & Deum dicit esse passibilem. Quod quo audeant animo, quōve cōsilio, dubitare non possumus. Quia enim ipsi à veritate Euangelij recesserunt, & mendacia diaboli sunt sequuti, alios quoque volunt socios suæ perditionis efficere, & ideo fraterna vos & paterna sollicitudine commonemus, vt inimicos catholicæ fidei, hostes Ecclesiæ, incarnationis dominicę negatores, & instituto à sanctis Apostolis symbolo repugnantes, in nullum recipiatis consensionis affectum, dicēte Apostolo: Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens quia qui huiusmodi est, subuersus est, & deliquit proprio iudicio cōdemnatus. Propria enim pertinacia perit, & sua à Christo discedit insania, qui eā impietatē per quā ante se multos scit perijisse, sectatur, & religiosum sibi atq; catholicum putat id, quod sanctorū patrū iudicio, & in Photini perfidia, & in Manichæi dementia, & in Apollinaris insania, constat esse damnatum, vt adhuc quasi nouē & necdum damnatē in perniciem animarum suarum cōsentiant prauitati, qui incarnationis dominicæ denegant sacramentum.

Quasi

Quasi aliud tota Euangelij lectione doceamur, quam hoc vno diuinę misericordię sacramento, humanū genus, in ijs qui credūt esse saluatū, quod vnigenitus Dei filius, æqualis per omnia patri, nostrę assumptione substantię, manēs quod erat, dignatus est esse, quod non erat, verus scilicet homo, verus Deus, qui absque cuiusquam sordē peccati, integram sibi nostram perfectamq; naturam, veritate carnis & animę vniuit, & intra vterum beatę virginis matris spiritus, sancti virtute cōcept⁹, nec æditionē partus, nec primordia fastidiuit infantię: vt verbum Dei patris humanam sibi inesse substātiā, & deitatis potentia & carnis infirmitate loqueretur, de corpore habens corporeas actiones, & spiritales de deitate virtutes. Humanum quippe est esurire, & sitire, & dormire, humanum est metuere, flere, trīstari, humanum deniq; est crucifigi, mori atq; sepeliri. Sed diuinū est super mare ambulare, aquam in vinum conuertere, mortuos suscitare, mūdum propria morte tremefacere, & cum viuificata super omnem cœlorum altitudinem carne conscendere, vt qui hoc credunt, dubitare non possint, quid humanitati ascribere, quid debeant adsignare deitati, quoniam in vtroq; vnus est Christus, qui & deitatis suę potentiam non amisit, & veritatem perfecti hominis nascendo suscepit. Hos ergo dilectissimi, de quibus loquimur, tanquam venenum mortiferum fugite, excremini, declinate, & ab eorum colloquijs, si increpati

CONT. EUTYCHET.

Sim 2.

Rom. 1.
Romana
Fides ab
Apostolo
commen-
data.

increpati à vobis corrigi noluerint, abstine-
te, quoniam sicut scriptum est, sermo eorum
serpit vt cācer. Iusto enim iudicio ab Eccle-
się vnitate reiectis, nulla est tribuenda com-
munio, quā nō nostris odijs, sed suis sceleri-
bus perdidierunt. Vos ergo dilecti Deo, &
Apostolico testimonio comprobati, quibus
beatus Apostolus dicit: Quoniā fides vestra
annunciatur in vniuerso mundo, custodite in
vobis, quod tantum prædicatorem agnosci-
tis sensisse de vobis. Nemo vestrum efficia-
tur huius laudis alienus, vt quos per tot se-
cula docēte sancto spiritu, heresis nulla vio-
lauit, ne Eutychiāque quidē impietatis pos-
sint maculare contagia. Confidimus autem,
quod protectio Dei corda vestra fidēque cu-
stodiat, vt cui hactenus fideliter obedistis, in
eternum perseuerāte catholicæ fidei obser-
uantia placeatis, per Christum dominum
nostrum, Amen.

HOMILIA SANCTI LEO- nis papæ de Transfiguratione domini.

*In illo tempore: Assumpsit Iesus Petrum, Iacobum
& Ioannem fratres eius, & duxit eos in montem
excelsum seorsum. Et reliqua.*

E Vangelica dilectissimi lectio, quæ
per aures corporis interiorem men-
tium nostrarum pulsauit audi-
tum, ad magni sacramenti nos intelligen-
tiam vocat, quam aspirante gratia Dei
facilius assequemur, si considerationem
nostram

nostram ad ea, quæ paulò superius sunt narrata, referam⁹. Saluator enim humani generis Iesus Christus condens eam fidẽ, quæ & impios ad iustitiam & mortuos reuocat ad vitã, ad hoc discipulos suos doctrinæ monitis & operum miraculis imbuebat, vt idem Christus & vnigenitus Dei & hominis filius crederetur . Nam vnũ horũ sine altero non proderat ad salutẽ, & æqualis erat periculi, dominũ Iesum Christũ, aut Deum tantummodo sine homine, aut sine Deo solũ hominem credidisse , quum vtrunq; esset pariter confitendũ, quia sicut Deo vera humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confirmandum ergo huius fidei saluberrimam cognitionem interrogauerat discipulos suos dominus, inter diuersas aliorum opiniones quid ipsi de eo crederent , quid ve sentirent, vbi Petrus Apostolus per reuelationẽ summi patris , corporea superans & humana transcendens, vidit mentis oculis filium Dei viui, & confessus est gloriam deitatis , quia non ad solam respexit carnis substantiam & sanguinis. Tantumq; in hac fidei sublimitate complacuit, vt beatitudinis felicitate donatus, sacram inuiolabilis petræ acciperet firmitatem, super quam fundata Ecclesia, portis inferi & mortis legibus præualeret, nec in soluendis & ligandis quorumcunq; causis, aliud ratum esset in cœlis , quã quod Petri sedisset arbitrio. Hæc autem dilectissimi laudatæ intelligentiæ celsitudo instruenda erat de inferioris substantiæ sacramento, ne

Aposto-

Matth. 16
& 20.

Apostolica fides ad gloriam confitendæ in Christo deitatis euecta, infirmitatis nostræ receptionem indignam impassibili Deo atq; incongruam iudicaret, & ita iam in Christo humanam crederet glorificatam esse naturam, vt nec supplicio posset affici, nec morte dissolui. Et ideo dicente domino, quod oporteret eum ire Hierosolymam, & multa pati à senioribus & scribis ac principibus sacerdotum, & occidi, & tertia die resurgere, cū beatus Petrus, qui superno illustratus lumine, de ardentissimæ filij Dei confessione feruebat, contumelias illusionum & crudelissimæ mortis opprobrium religioso, vt putabat, & libero fastidio respuisset, benigna à Iesu increpatione correptus, & ad cupiditatē participandæ cum eo passionis animatus est. Subsequēs enim exhortatio saluatoris hoc inspirauit, hoc docuit, vt volentes eum sequi, negarent se sibi, & pro spe æternorum, leuissimum ducerent temporalium detrimentum. Quia is demum animam suam saluam faceret qui eam pro Christo perdere non timeret. Vt ergo istam felicitis constantiæ fortitudinem toto Apostoli corde conciperent, & nihil de suscipiendæ crucis asperitate trepidarent, vt de supplicio Christi non erubescerent, nec pendendam sibi eam patientiam erederent, quæ sic subitura erat sæuitiam passionis, vt non amitteret gloriam potestatis: Assumpsit Iesus Petrum, Iacobū & fratrem eius Ioannem, & consensu cum eis seorsum mōte præcelso, clari-

so. claritatem suę glorię demonstrauit, quia
 licet intellexissent in eo maiestatem Dei, ip-
 sius tamen corporis, quo diuinitas tegeba-
 tur, potentiam nesciebant. Et ideo proprię Ibidem.
 signanterq; promiserat quosdam de astanti-
 bus discipulis non prius gustare mortē, quā
 viderent filium hominis venientem in re-
 gno suo, id est, in regia claritate, quam spiri-
 taliter ad naturam suscepti hominis perti-
 nentem, his tribus viris voluit esse conspi-
 cuam. Nam illam ipsius deitatis ineffabilem
 & inaccessibleē visionem, quę in æter-
 nam vitā mundis corde seruatur, nullo mo-
 do mortali adhuc carne circumdati intueri Matth. 5.
 poterant & videre. Aperit ergo dominus
 coram electis testibus gloriā suam, & com-
 munē illam cum cæteris, corporis formam
 tanto splendore clarificat, vt & facies eius so-
 lis fulgori similis, & vestitus cādori niuium Matth. 17.
 esset æqualis. In qua transfiguratione illud
 quidem principaliter agebatur, vt de cordi-
 bus discipulorum crucis scandalum tollere-
 tur, nec conturbaret eorum fidē, voluntarię
 humilitas passionis, quib; reuelata esset ab-
 sconditę excellentia dignitatis. Sed non mi-
 nore prouidentia spes Ecclesię sanctę fun-
 dabatur, vt totum Christi corpus agnosce-
 ret, quali esset commutatione donādum: vt
 eius sibi honoris consortium membra pro-
 mitterent, qui in capite præfulsisset. De quo
 idem dominus dixerat, cum de aduētus sui
 maiestate loqueretur: Tunc iusti fulgebunt,
 sicut sol, in regno patris sui, protestante
 hoc ip-

DE TRANSF. DOM.

Rom. 8. hoc ipsum beato Paulo Apostolo & dic-
Existimo enim, quod nō sunt cōdignæ pas-
siones huius temporis ad futuram gloriam,
Colos. 3. quæ reuelabitur in nobis. Et iterum: Mor-
tui enim estis, & vita vestra abscondita est
cum Christo in Deo. Cū autē Christ⁹ appa-
ruerit vita vestra, tunc & vos apparebitis
cum illo in gloria. Confirmādis verò Apo-
stolis, & ad omnem scientiam prouehendis,
alia quoque in illo miraculo accessit instru-
ctio. Moses enim & Helias, lex scilicet &
prophetę, apparuerūt cum domino loquen-
tes, vt verissime in illa quinque virorum
præsētia compleretur, quod dictum est: In
duobus vel trib⁹ testibus stat omne verbū.
Deut. 19. Quid hoc stabilius, quid firmitus verbo, in
Matth. 18. cuius prædicatione veteris & noui testamē-
Iōan. 8. ti concinit tuba, & cum Euangelica doctri-
2. Cor. 13. na, antiquarum protestationum instrumen-
Hebr. 10. ta concurrunt? Adstipulātur enim sibi inui-
cem vtriusq; fœderis paginæ, & quem sub
velamine mysteriorum præcedentia promi-
serant signa, manifestum atque perspicuum
præsētis gloriæ splendor ostendit. Quia si-
cut ait beatus Ioannes: Lex per Moſen data
est, gratia & veritas per Iesum Christū facta
est, in quo & propheticarum promissio im-
Ioann. 1. pleta est figurarū, & legaliū ratio præcepto-
rū, dum & verā docet prophetiā per sui præ-
sentiā, & possibilia facit mandata per gratiā.
His ergo sacramētorum reuelationibus Pe-
trus Apostolus incitatus, mundana spernēs
& terrena fastidians, in eternorū desiderium
quodam

um mentis rapiebatur excessu , & gaudio totius visionis impletus , ibi cum Iesu optabat habitare , vbi manifesta eius gloria lætabatur. Vnde & ait: Domine , bonum est nos hic esse , si vis , faciamus hic tria tabernacula , tibi vnum , Moysi vnum , & Helie vnum. Sed huic suggestioni dominus non respondit , significans non quidem improbum , sed inordinatum esse , quod cuperet , cum saluari mundus , nisi Christi morte non posset , & exemplo domini in hoc laudaretur credentium fides , vt licet non oporteret de beatitudinis promissionibus dubitari , intelligeremus tamen inter tentationes huius vitæ prius nobis tolerantiam postulandam esse , quàm gloriam , quia tempora patiendi non potest felicitas præuenire regnandi. Adhuc itaq; eo loquente , ecce nubes lucida obumbravit eos , & ecce vox de nube dicens: Hic est filius meus dilectus , in quo mihi bene complacui , ipsum audite . Præsens quidem erat in filio pater , & in illa domini claritate , quâ ad discipulorū temperarat aspectum , non separabatur ab vnigenito genitoris essentia , sed ad commendandam proprietatem vtriusq; personæ sicut visui significauit filium splendor ex corpore , sic auditus patrem vox nūciauit ex nube. Qua voce accepta , discipuli in faciē ceciderunt , & timuerunt valde , non de patris tantum , sed & de filij maiestate tremuerunt. Altiori enim sensu vnam vtriusque intellexerunt deitatem. Et quia in fide non erat hæsitatio , non fuit in

DE TRANSF. DOM.

timore discretio. Latum ergo illud & simplex testimonium fuit, & plus in verborum virtute, quàm in sono vocis auditum est. Dicente enim patre, hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipsum audite, nonne euidenter auditum est, hic est filius meus, cui ex me & mecum esse, sine tempore est: Quia nec genitor genito prior, nec genitus est genitore posterior. Hic est filius meus dilectus, quem à me non separat deitas, non diuidit potestas, non decernit æternitas. Hic est filius meus, non adoptiuus, sed proprius, non aliunde creatus, sed ex me genitus, nec de alia natura mihi factus comparabilis, sed de mea essentia mihi natus æqualis. Hic est filius meus, per quem omnia facta sunt, & sine quo factum est nihil, quia omnia, quæ facio, similiter facit, & quicquid operor, inseparabiliter mecum atque indifferenter operatur. In patre enim est filius, & in filio pater, nec vnquam vnitas nostra diuiditur. Et quum alius ego sim, qui genui, alius ille, quem genui: nec aliud tamen de illo vobis fas est cogitare, quàm de me sentire possibile est. Hic est filius meus, qui eam, quam mecum habet æqualitatem, non rapina appetijt, nec vsurpatione præsumpsit, sed manens in forma gloriæ meæ vt ad reparandum genus humanum exequeretur commune consilium, vsque ad formam seruilem inclinauit incommutabilem deitatem. Hunc ergo, in quo mihi per omnia

benè

Iohan. 1.

Philip. 2.

benè complaceo, & cuius prædicatione manifestor, cuius humilitate clarificor, incunctanter audite, quia ipse est veritas & vita, ipse virtus mea atque sapientia. Ipsum audite, quem legis mysteria prænunciauerunt, quem prophetarum ora cecinerunt. Ipsum audite, qui sanguine suo mundum redimit, qui diabolum ligat, & vasa eius rapit, qui peccati chirographum & præuaricationis pacta dirumpit. Ipsum audite, qui viam aperit ad cœlum, & per crucis supplicium gradus vobis ascensionis parat ad regnum. Quid trepidatis redimi? quid pauetis saucij liberari? Fiat quod me volente Christus vult. Abijcite carnalem formidinem, & fideli vos armate constantia. Indignum est enim, vt in saluatoris passione timeatis, quod ipsius munere nec in vestro fine metuetis. Hæc dilectissimi non ad illorum tantum vtilitatem dicta sunt, quia ea proprijs auribus audierunt, sed in illis tribus Apostolis vniuersa didicit Ecclesia, quicquid eorum & aspectus vidit, & auditus accepit. Confirmetur ergo secundum prædicationem sacratissimi Euangelij omnium fides, & nemo de Christi cruce per quã mundus redemptus est, erubescat. Nec ideo quisquã aut pati pro iustitia timeat, aut de promissorum retributione diffidat, quia per laborem ad requiem, & per mortem transitur ad vitam, cum omnem humilitatis nostræ infirmitatem ille susceperit, in quo si in confessione & in dilectione ipsius permaneamus,

& quod vicit, vincimus, & quod pro
accipimus. Quia siue ad facienda mandata,
siue ad toleranda aduersa, præmissa patris
vox debet semper auribus nostris insona-
re dicentis: Hic est filius meus dilectus, in
quo mihi bene complacui, ipsum audite,
qui viuít & regnat in secula benedictus.

HOMILIA SANCTI Leonis papæ.

Matth. 5.

*De eo, quod scriptum est: Videns Iesus tur-
bas, ascendit in montem: & quum sedisset,
acceserunt ad eum discipuli eius, &
cet. de gradibus ascensionis in bea-
titudinem.*

PRædicante dilectissimi domino no-
stro Iesu Christo Euangelium regni,
& diuersos per totam Galilæam cu-
râte languores, in omnem se Syriam virtu-
tum eius fama diffuderat: & multæ ex vni-
uersa Iudæa turbæ ad cœlestem medicum
confluebant. Quia enim tarda est humanæ
ignorantiæ fides ad credenda quæ non vi-
det, & speranda quæ nescit, oportebat diui-
na eruditione firmandos, corporeis bene-
ficijs & visibilibus miraculis incitari: vt cu-
ius tam benignam experiebantur poten-
tiam, non ambigerent salutarem esse doctri-
nam.

Ut ergo exteriores medelas dominus ad remedia interiora transferret, & post sanitates corporum, curationes operaretur animarum, segregatus à circumstātibus turbis, secessum vicini montis ascendit, aduocatis Apostolis, quos sublimioribus institutis ab edito mylticæ sedis imbueret, ex ipsa loci atq; operis qualitate significans se esse, qui Moſen quodā ſuo dignatus fuiſſet alloquio: illic quidē terribiliore iuſtitia, hic autē ſacratione clementia, vt impleretur quod fuerat prophetæ Hieremiæ promiſſum. Ecce dies veniunt, dicit dominus, & consummabo ſuper domum Iſrael & ſuper domum Iuda teſtamentum nouum. Poſt dies illos dicit dominus, dabo leges meas in ſenſu ipſorum, & in corde ipſorum ſcribam eas. Qui ergo locutus fuerat Moſi, locut⁹ eſt & Apoſtolis, & in cordibus diſcipulorū velox ſcribentis verbi manus, noui teſtamenti decreta condebat, nulla, vt quondam, circumfuſa nubium craſſitudine, neque per terribiles ſonos atq; fulgores populo ab acceſſu montis abſterrīto: ſed patēte ad aures circumſtantiū tranquillitate colloquij, vt per gratiæ lenitatem remoueretur legis aſperitas, & ſpiritus adoptionis auferret formidinem ſeruitutis. Qualis igitur doctrina ſit Chriſti, ſacræ ipſius ſententiæ proteſtantur: vt qui ad æternam beatitudinem peruēnīre deſiderant, grad⁹ feliciffimæ aſcēſionis agnoſcant. [Beati] inquit [pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.] De

Hierc. 31.

Gradus
aſcenſio-
nis in bea-
titudinē.
Matth. 5.

quibus pauperibus veritas loqueretur; forte esset ambiguum, si dicens, Beati pauperes, nihil adderet de intelligenda pauperum qualitate, & sufficere videretur ad promerendum regnum coelorum ea sola inopia, quam multi sub graui & dura necessitate patiuntur. Sed cum dicit, Beati pauperes spiritu, ostendit eis regnum coelorum tribuendum, quos humilitas commendat animorum, magis quam indigentia facultatum. Dubitari autem non potest, quod humilitatis istius bonum, facilius pauperes quam diuites assequantur: dum & illis in tenuitate amica est mansuetudo, & istis in diuitijs familiaris elatio. Verumtamen & in plerisque diuitibus inuenitur hic animus, qui abundantia sua non ad tumorem superbiae, sed ad opera benignitatis vtatur, idque pro lucris maximis numeret, quod ad releuandam miseriam alieni laboris impederit. Omni generi atque ordini hominum datur in hac virtute confortium: quia possunt proposito esse pares, & impares censu: Nec interest, quantum sint in facultate terrena dissimiles, qui in spiritualibus bonis inueniuntur equales. Beata igitur illa paupertas quae rerum temporalium amore non capitur, nec mundi opibus augeri appetit: sed coelestibus bonis ditescere concupiscit. Huius nobis magnanimae paupertatis exemplum primum post dominum Apostoli praebuerunt, omnia sua sine differentia relinquentes, ad vocem coelestis magistri, a captura piscium in pisces hominum alacri conuersione mutati sunt, & multos sui similes fidei suae imitatione fecerunt.

Matth. 4.

ne fecerunt, quando illis primitiuis Ecclesię
 vnum cor omnium & anima vna erat cre-
 dentiũ: qui vniuersis suis rebus possessioni-
 bũsq; diltractis per deuotissimã paupertatẽ
 bonis ditabantur æternis, & ex Apostolica
 prædicatione gaudebãt, nihil habere de mũ-
 do, & omnia possidere cũ Christo. Hinc B.
 Petrus Apostolus, cum ascendẽs in tẽplum,
 à claudo eleemosynã posceretur, Argẽtum,
 inquit, & aurum non est mecũ, quod autem
 habeo, hoc tibi do. In nomine Iesu Christi
 Nazareni surge & ambula. Quid hac humili-
 tate sublimius? quid hac paupertate locu-
 pletius? Nõ habet præsidia pecuniæ, sed ha-
 bet dona naturæ: quẽ debilẽ edidit mater ex
 vtero, sanum fecit Petrus ex verbo: & qui
 imaginem Cæsaris in nũmo non dedit, ima-
 ginem Christi in homine reformauit. Huius
 autẽ thesauri opibus, nõ solum ille adiutus
 est, cui gressus est redditus: sed etiã quinq; mi-
 lia virorũ, qui tunc ad exhortationem Apo-
 stoli ob eiusedẽ curationis miraculum credi-
 derunt. Et ille pauper, qui nõ habebat quod
 petenti daret, tantã dedit diuinæ gratiæ lar-
 gitatẽ, vt quẽadmodum vnum hominem re-
 dintegrarat in pedibus: sic tot milia credẽtũ
 sanaret in cordibus, faceretq; eos in Christo
 alacres, quos in Iudaica perfidia inuenerat
 claudicantes. Post prædicationem huius
 felicissimæ paupertatis, addidit dominus,
 dicens: [Beati qui lugent, quoniam ipsi con-
 solabuntur.] Luctus hic dilectissimi, cui
 consolatio æterna promittitur, non est cum

Act. 4.

Act. 3.

Act. 5.

Match. 5.

IN FES. QMNI. SAN.

mundi huius affectione communis, nec he-
tum quenquam faciunt ista lamenta, quę to-
tius humani generis deploratione fundun-
tur. Alia ratio est sanctorum gemituum, alia
beatarum causa lachrymarum. Religiosa
tristitia, aut alienum peccatū luget, aut pro-
prium. Nec de hoc dolet, quod diuina iusti-
tia agitur, sed de eo mœret, quod humana
iniquitate committitur: vbi magis plangen-
dus est faciens maligna, quàm patiens: quia
iniustum malitia sua demergit ad pœnam,
iustum autem tolerantia ducit ad gloriam.
Deinde ait dominus: [Beati mites, quoniam
ipsi hæreditate possidebunt terram.] Miti-
bus atq; mansuetis, humilibus ac modestis,
& ad omnium iniuriarum tolerantiam præ-
paratis, possidenda terra promittitur. Nec
parua est æstimanda hæc aut vilis hæredi-
tas, tanquam à cœlesti habitatione discreta
sit, cum regnum cœlorū aliȝ nō intelligantur
intrare. Terra ergo promissa mitibus, & in
possessionem danda mansuetis, caro sancto-
rum est: quæ ob humilitatis meritum felici
resurrectione mutabitur, & immortalitatis
gloria vestiatur: in nullo iam spiritui futu-
ra contraria, & cum voluntate animi, perfe-
ctæ vnitatis habitura cōsensum. Tunc enim
exterior homo, interioris hominis erit qui-
eta & intemerata possessio: tunc mens vi-
dendo Deo intenta, nullis corporeę infirmi-
tatis impediatur obstaculis, nec iam dici ne-
cesse erit. Corpus quod corrumpitur, aggra-
uat animam, & terrena inhabitatio depri-
mit sen-

mit sensum multa cogitantē: Quoniā habitatori suo no reluctabitur terra, nec immoderatum aliquid cōtra imperium sui rectoris audebit. Possidebunt enim illā mites pace perpetua, & nihil vnquam de eorum iure minuetur: cum corruptibile hoc induerit incorruptionem & mortale hoc induerit immortalitatem, vt periculum vertatur in præmiū, & quod fuit oneri, sit honori. Post hæc addit dominus, & dicit: [Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.] Nihil hæc esuritio corporeum, nihil expetit sitis ista terrenum: sed iustitiæ bono desiderat saturari, & in omniū occultorum introducta secretū, ipso domino optat impleri. Felix mens, quæ hunc concupiscit cibum, & ad talem æstuat potū: quem utiq; non expeteret, si nihil de eius suauitate gustasset. Audiens autem dicentem sibi propheticum spiritum, Gustate & videte, quoniam suavis est dominus, accepit quandam supernæ dulcedinis portionem, & in amorē castissimę voluptatis exarsit: vt spreto omnibus temporalibus, ad edendam bibendamq; iustitiam, toto accenderetur affectu, & illius primi mandati apprehenderet veritatē, dicentis: Diliges dominum Deum tuū ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua: quoniā nihil est aliud diligere Deum, quàm amare iustitiam. Deniq; sicut illic dilectioni Dei, proximi cura subiungitur: ita & huic desiderio iustitiæ, virtus misericordiæ copulatur, & dicitur:

Cor. 15.

Psal. 33.

Deute. 6.

Marth. 20

Marc. 14.

Lucæ 10.

Diligere

Deū quid

sit.

[Beati misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus.] Agnosce Christiane cunctarum sapientiarum dignitatem, & qualium disciplinarum artibus ad quæ præmia voceris, intellige. Misericordem te misericordia, iustum vult te esse iustitia: ut in creatura sua creator appareat, & in speculo cordis humani per lineas imitationis expressa Dei imago resplendeat. Secura esto operantium fides, aderunt tibi desideria tua, & ipsæ quæ amas, sine fine poteris. Et quoniam tibi per eleemosynam omnia munda sunt, ad eam quoque beatitudinem, quæ consequenter est promissa, peruenies, dicente domino: [Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.] Magna felicitas dilectissimi, cui tantum præmium præparatur. Quid ergo est habere cor mundum, nisi eis, quæ supra dictæ sunt, studere virtutibus? Videre autem Deum, quantæ sit beatitudinis, quæ mens concipere, quæ lingua valeat explicare? Et tamē hoc consequetur, cum transformabitur humana natura, ut non iam per speculum in ænigmate, sed facie ad faciem, ipsam quam nullus hominū videre potuit, sicuti est, videat deitatem: Et quod oculus nō vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, per ineffabile gaudium æternæ contemplationis obtineat. Merito hæc beatitudo cordis promittitur puritati. Splendorem enim veri luminis fordens acies videre non poterit: & quod erit iucunditas mentibus nitidis, hoc erit poena maculosis. Declinetur igitur terrenarum caligines vanitatum, & ab omni

Cor. 13.

1. Jan. 1

1. Tim 6

Esaia 64.

1. Cor. 2.

omni squalore iniquitatis, oculi tergantur
 interiores. Vt ieremus intuitus tantum Dei vi-
 sione pascatur. Ad hoc enim promerendum
 illud intelligimus pertinere, quod sequitur:
 [Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.]
 Beatitudo ista dilectissimi, non cuiuslibet con-
 sensionis aut qualiscunque concordie est, sed
 illius, de qua dicit Apostolus: Pacem habe- Rom. 5.
 te ad Deum. Et de qua dicit propheta Da- Psal. 118.
 uid: Pax multa diligentibus legem tuam,
 & non est illis scandalum. Hanc pacem etiam
 arctissima amicitiarum vincula, & indiscre-
 tae similitudines animorum non veraciter
 sibi vindicant: si non cum Dei voluntate con-
 cordant. Extra dignitatem pacis sunt impro-
 barum paritates cupiditatum, foedera scelerum,
 & pacta vitiorum. Amor mundi cum Dei amo-
 re non congruit: nec ad societatem filiorum Dei
 pervenit, qui se a generatione carnali non di-
 uidit. Qui autem semper cum Deo mente sunt Ephes. 4.
 solliciti servare unitatem spiritus in vincu-
 lo pacis, nunquam ab eterna lege dissentiunt,
 fidei oratione dicentes: Fiat voluntas tua, Matth.
 sicut in coelo & in terra. Hi sunt pacifici, hi
 bene unanimis, sanctique concordis, vocan-
 di eterno nomine filii Dei, coheredes autem Rom. 8.
 Christi: quia hoc merebitur dilectio Dei &
 proximi, ut nullas iam aduersitates sentiat,
 nulla scandala pertimescat: sed finito omni
 temptationum certamine, in tranquillissima Dei
 pace requiescat. Per dominum nostrum Iesum
 Christum, qui cum patre & spiritu sancto
 vivit & regnat in secula seculorum, Amen.

Sermo

DE MARTYRIBVS.
SERMO D. LEO-
nis Papæ de Marty-
ribus.

Quotiescunque fratres charissi-
mi sanctorum martyrum solen-
nia celebramus, ita ipsis inter-
cedentibus expectemus à domino conse-
qui temporalia beneficia, vt ipsos mar-
tyres imitando, accipere mereamur æter-
na. Ab eis enim sanctorum martyrum in
veritate festiuitatum gaudia celebrantur,
qui ipsorum martyrum exempla sequun-
tur. Solennitates enim martyrum, ex hor-
tationes sunt martyriorum, vt imitari non
pigeat, quod celebrare delectat. Sed nos
volumus gaudere cum sanctis, & tribula-
tionem mundi nolumus sustinere cum il-
lis. Qui enim sanctos martyres, vel in quan-
tum potuerit, imitari noluerit, ad eorum
beatitudinem non potuerit peruenire. Sic
enim Apostolus Paulus prædicat, dicens:
Si fuerimus socij passionum, erimus & con-
solationum. Et dominus in Euangelio: Si
mundus vos odit, scitote quia me prio-
rem vobis odio habuit. Recusat esse in
corpore, qui odium mundi non vult susti-
nere cū capite. Sed dicit aliquis: Et quis est
qui possit beatorum martyrum vestigia se-
qui? Huic ego respondeo: quia nō solū mar-
tyres, sed ipsum dominum cum ipsius ad-
iutorio, si volumus, possumus imitari. Au-
di non

2 Cor. 1.

Ioan. 15.

no clamantē: Discite à me quia mitis sum & humilis corde. Audi & beatū Petrū Apostolū admonētē: Christus pro nobis passus est, relinquens vobis exemplum, vt sequamini vestigia ei⁹. Ecce Christ⁹ dicit, discite à me, beatus Petrus dicit, vt sequamini vestigia eius. Similiter Paulus Apostol⁹ clamat: Imitatores Dei estote, sicut filij charissimi. Quid ad hæc respōdebimus fratres, vel quā excusationem habere poterimus? Si tibi aliquis dicat vt virtutes, quas fecit dominus, debeas imitari, iusta potest esse excusatio tua, quia virtutes & miracula facere non omnibus datū est. Iustē & castē viuere, & charitatem cum omnibus custodire ex adiutorio, cunctis præceptum est. Nam & ipse dominus nō dixit: Discite à me mortuos suscitare: supra aquas siccis pedibus ambulare. Non hoc dicit. Sed quid ait? Quia mitis sum & humilis corde. Et iterū: Diligite inimicos vestros benefacite his, qui oderunt vos, atq; orate pro persequentibus & calūniantibus vos, vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos. Et iterū: Estote & vos perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est. Et licet sint alia multa, in quibus debeamus dominum & beatos martyres imitari, ista tamen duo præcipua sunt, id est, vt mites simus & humiles corde, & inimicos nostros toto affectu diligamus. De diligendis inimicis fratres charissimi, nullus ynquā in veritate se pote-

Matth. 11.

1. Petri 2.

Ephes. 5.

Matth. 5.

Ibidem.

se poterit excusare. ~~Potest enim dicere~~
 re, non possum ieiunare, non possum vigila-
 re, nunquid potest dicere nō possum dilige-
 re? Potest dicere non possum res meas totas
 pauperib⁹ erogare, & in monasterio Deo ser-
 uire, nūquid potest dicere, nō possum dilige-
 re? Si dixeris, q̃a nō possum à vino & à car-
 nib⁹ abstinere, credem⁹ tibi. Si autē dixeris,
 quod nō possis in te peccātibus indulgere,
 omnino nō credim⁹. Et quia nulla nobis re-
 manet excusatio, dum nō de cellario, sed de
 corde istā eleemosynā iubemur implere, vt
 per viā vitę ad eternā patriā mereamur per-
 uenire. Duobus enim præceptis, id est, dili-
 ges dominū Deum tuū, & diliges proximū,
 quasi duobus spiritualibus pedibus si per viā
 veræ charitatis volumus currere, ad cœle-

1. Cor. 9. **P**otest possumus patriā feliciter pertingere. Istis
 pedib⁹ currebat Paulus Apostol⁹ quādo di-
 cebat: Ego igitur sic curro, non quasi in in-
 certum. Qui ergo dilexerit inimicos suos,
 illud in eo impletur, quod dixit dñs, videli-

Math. 5. **C**et: Vt sitis fili⁹ patris vestri, qui in cœlis est.
 Elige modo, quod tibi placuerit. Si inimicos
 dilexeris, non solum amicus, sed etiam fi-
 lius Dei esse mereberis. Si verò inimicos
 amare nolueris, propitiū Deum habere non

1. Ioan. 3. **P**oteris, quia scriptum est: Qui odit fratrem
 suū, homicida est. Et iterū: Qui odit fratrem
 suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat,

1. Ioan. 2. **&** nescit quo eat, quoniam tenebræ obcēca-
 uerūt oculos eius. Et iterū alia scriptura est:
 Itinera eorum, qui iniuriam retinent, do-
 minus la-

Nunquid hæc

verba mea sunt fratres charissimi? De catholicis libris & sanctis libris proferuntur. Ut ergo ne homicidæ simus, ne in tenebris remaneamus, studeamus nō solum amicos, sed etiā inimicos diligere, ut pium & misericordem dominū possimus secundum cautionis suæ vinculum libera conscientia conuenire. Ipse enim dixit. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cœlestis peccata vestra. Si autē nō dimiseritis, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Diligenter attendite fratres, & scitote aliud esse in Deum peccare, aliud in hominem. Quando enim in nos peccant homines, si pœnitētibus veniam non indulgemus, peccatum incurrimus. Quando aliquis in Deum peccauerit, si sine grandi dīstrīctione indulgere voluerimus, participes nos peccatis eorū efficimur. Dicit ergo Dominus: Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cœlestis peccata vestra. Rogo fratres, quid dulci⁹ dici potest? In potestate nostra posuit, qualiter in die iudicij iudicemur. Non dixit, vade in orientem, quære iustitiam, nauiga vsq; in occidentē, ut accipias indulgentiam. Dimitte inimico tuo, & dimittetur tibi, indulge, & indulgebatur tibi, da, & dabitur tibi. Nihil à te extra te queritur. Ad seipsum & ad conscientiam tuam te Deus dirigit. In te enim posuit, quod requirit. Nō itaq; medicamēta vulneribus tuis lōge habes inquire.

Matth. 6.

rere . Peccatorum tuorum indulgentiam
 vis , intus in cellario cordis tui poteris in-
 uenire. Sed dicit aliquis: Tanta mala me ini-
 micus meus compulit sustinere , vt eū nulla
 ratione possim diligere. Attendis, quid tibi
 fecerit homo, & non attendis , quid tu fece-
 ris Deo? Si conscientiam tuam diligēter dis-
 cutis & inquiris , sine vlla compensatione
 maiora tu commisisti in Deū peccata, quam
 in te commiserit homo . Et qua frōte vis vt
 tibi Deus dignetur dimittere multum, cum
 tu non acquiescis dimittere parum? Sed si
 hæc quæ supra diximus , spiritalia medica-
 menta , sicut Deo propitiante consueuistis,
 libenter accipitis , & in armario sancto con-
 scientiæ vestræ recondita diligentissimè cu-
 stoditis , auxiliante domino venena diaboli
 non timebitis, & per odium vel iracundiam
 aut nunquam vobis amara vulnera inge-
 rentur, aut si fortè subrepserint, cito per
 charitatem pristinam reuocantur,
 præstante dño nostro Je-
 su Christo, cui est ho-
 nor & gloria in se-
 cula seculorū,
 Amen.

INDEX SEN

RECEPVARVM

in hoc D. Leonis Enchiridio Sermonum &

Homiliarum copiosissimus.

- A**braham quando viderit diem Christi. 64.b.
 Abraham quomodo pater gentium spiritaliter fuerit. 63.a. 146.a.
 Abrahamæ promissio vt non fuerit de carnis semine, sed fidei foecunditate. 63.a.
 Abrahamæ semen cur stellarum multitudini comparata fuerit. Ibidem.
 Abrahamæ semen spiritale vt sint Christiani. 114.b.
 Abstinentum esse à carnalibus desideriis. 172.a.
 Abstinentum esse à Quadagesima ab omnibus vitis. 87.a.b.
 Abstinentia damnabilis quæ sit. 89.a.
 Abstinentia utilis quæ sit. 88.b.
 Abstinentia vt non solum carnis castigationi, sed etiam mentis puritati sit necessaria. 98.b.
 Abstinentiæ veræ & pietatis sacrificium quomodo offerendum sit Deo. 90.a.
 Adam in statu innocentiae potest mereri. 37.a.
 Adam primus & Adam secundus quomodo differant. 156.b.
 Adæ inobedientia & superbia quantum nobis nocuerit. 42.a.
 Adorandus solus Deus est. 32.b.
 Adorare Christum & munera ei spiritaliter offerre quomodo debeamus. 62.a.
 Aduentum regni Dei quomodo petamus. 203.a.
 Agri dominici cultus vt exerceatur. 16.b.
 Agni immolatio in veteri testamento vt Christi passionem significauerit. 124.b.
 Alæ duæ quibus ad videndum Deum puritas mentis attollitur, quæ sint. 96.b.
 Alæ duæ quibus de terrenis ad coelestia eleuemur, quæ sint. 119.b.
 alieni-

INDEX.

Alienigenæ quando intrauerint in sortem hereticorum.	63. b
Amor Dei & amor proximi vt sit virtus & sapientia fidei Christianæ.	95. b
Amor habendi nūquam satiandus vnde oriatur.	109. b
Amor rerum deficientiū vt sit ad incorruptibilia transferendus.	71. b
Amores duo qui sint.	202. b
Anima Christiana vt sit verum & viuum templum Dei, & quomodo exornanda sit.	84. b
Anima hominis vt gubernari debeat Deo præfide.	79. b
Animi omnium fidelium quomodo pares esse possint inter impares facultates.	94. b
Animus quomodo corporis debeat esse rector.	87. a
Appollinaris hæreticus Christum animam humanam non habuisse asserit.	38. b
Arbori infructiferæ comparatur anima neminem iuuans.	25. a
Argumenta mundanæ doctrinæ esse fugienda.	157. a
Arma quibus miles Christi indui debeat, quæ sint.	80. b
Arianorum hæresis cuiusmodi.	38. a
Ascensio domini fuit ratio dandi spiritus sancti.	178. b
Auaritiæ lepra quomodo fugienda sit.	23. b
Auaritiæ morbus quantus sit.	132. b
Auaritiæ morbus quis.	23. a
Auaritiam esse radicem omnium malorum, & inimicam misericordiæ & charitati.	172. a
Auaritia quomodo delenda sit.	62. a
Auarorum & prodigorum egestas quanta.	13. a
Auditus hominis quibus tentationibus à diabolo pulsetur.	200. b
Aurum quomodo quis mysticè offerat Christo.	73. a
B aptismus vt sit quasi virginis vterus.	37. b 42. a
Beata mens quæ sit.	106. b
Benedictionem in semine Abraham, qua se carnis filii abdicauerunt, quomodo filii promissionis acceperint.	63. b
Beneficia Dei tam generalia quàm specialia sæpius recolere quantum profit.	149. a b
Bene-	

monum vt sint omnibus nocentiora uul- neribus.	160.b
Beneficiis vt Christus proditorem suum reuocare co- natus fuerit.	150.b
Benignitatis mēsurā vt taxetur ex affectu piorum.	88.a
Bethleem cur Christus elegerit natiuitati suæ.	59.a
Blandimenta huius seculi non esse amplectenda, sed fortiter transeunda.	172.a
Bona temporalia despicienda esse æternorum admira- tione.	110.2
Bonitatem patris cœlestis vt imitari debeamus elee- mosynarum distributione.	86.a
C alliditas dæmonis quanta.	82.b
Caro hominis vt regenda sit animo iudice.	79.b
Carnis cura quomodo non sit facienda in deside- riis.	163.b
Caro vt pro toto homine sumatur.	46.b
Castigatio corporis quando veram obtineat purita- tem.	25.b
Castitatis balthēo succingendos esse lumbos.	80.b
Centurionis fides.	154.2
Certamina multa intra nosipsos quæ sint.	79.a
Charitatis Christi flamma, vt non potuerit superari in sancto Laurentio.	194.a
Charitas vt nullum debeat habere terminum.	104.b
Charitas vt sit omnium virtutum mater.	78.a
Charitas vt sit robur fidei.	96.b
Charitatis & fidei vt esse debeat insolubilis cōnexio.	ib.
Charitatis lance operum pondera pensantur.	11.2
Charitatis largitas quantum valeat contra dolos dia- boli.	172.a
Christiani frustra qui nam appellantur.	42.b
Christiani quid credere debeant.	58.a
Christianus vt renascatur ex vtero sanctæ Ecclesiæ, co- dem spiritu quo Christus natus est ex virgine.	53.a
Christianum nomen quis frustra sibi usurper.	142.b
Christi potentia & mansuetudo quanta.	112.a
Christi in carnem venturi promissio vt facta fuerit in	

primordio mundi.

- Christi vera diuinitas & humanitas vt sint fideliter credenda, & quibus argumentis probentur. 99.a.
 Christo vt nullum fuerit tempus absq; miraculo. 61.b.
 Christus ante vsum linguæ quomodo potestatem verbi tacitus exercuerit. Ibidem.
 Christum esse Deum & hominem, quàm fuerit necesse. 120.b.
 Christus cur in Aegyptum deferri voluerit. 60.b. 64.a.
 Christus intemporaliter de essentia patris genitus, & temporaliter de vtero virginis natus. 46.b.
 Christus quare specialiter pro Petro rogauerit. 7.b.
 Christus quid egerit inter resurrectionem & ascensionem. 168.b.
 Christ quò in passione sua se Deum ostenderit. 112.b.
 Christus vt appareat quotidie rectè intuentibus. 64.b.
 Christus vt fuerit nouo ordine & noua natiuitate generatus. 3 c. a.
 Christus vt in egentibus intelligi debeat. 8.b.
 Ciborum delectus quomodo obseruandus sit. 199.b.
 Ciborum nimietate vt habetetur vigor cordis. 24.b.
 Cibus animæ pessimus quis sit. 209.a.
 Cicatrices quinque vulnorum cur Christus seruaauerit. 169.a.
 Clamare cur Christus in cruce voluerit. 153.a.
 Clauis continentiae vt desideria carnis transfigere debeant. 97.b. 101.b.
 Clauis timoris domini quomodo carnes nostras configere debeamus. 160.a.
 Cogitationibus cuiusmodi rationalem mentem inhærere maximè deceat. 149.a.
 Colendus quomodo sit Deus. 27.a.
 Collis vt significet elationem superbiorum. 96.a.
 Confessio nullas metuens cōtradictiones, nullisque cedens erroribus, quæ. 57.b.
 Conflictus Christianorum qualis sit. 192.a.
 Conformari redemptori nostro vt toto corde per ipsius exempla debeamus. 143.a.
 Conscientiam suam quò quisq; scrutari debeat. 87.a.
 Confus.

N O E X.

Continentiæ laus quanta.	110. a.
Continentia vt sit mater virtutum.	Ibidem.
Continentia maximè sectanda quæ sit.	94. a.
Cooperatores Dei sumus.	90. b.
Cooperatores Dei vt esse debeamus	45. a.
Corporis Christi veritas in Eucharistia.	204. b.
Corpus Christi non prius fuisse creatum quàm animatum.	49. b.
Corpus vt debeat esse subiectum animæ.	25. a.
Correctio nulla, nec remedium satisfactionis est in inferno.	71. b.
Creaturis quatenus vtendum sit.	48. b.
Credientibus vniuersis in se quomodo saluator noster & sacramentum condiderit & exemplum.	145. a. b.
Crucem suam quomodo quilibet Christianus post dominum Iesum portare debeat.	101. a.
Crucem suam quomodo quilibet portare debeat post Christum.	159. b.
Crucifigi quare Christus extra ciuitatē voluerit.	129. b.
Crucis Christi mysterium quod.	ibidem. a.
Crucis Christi præsidio quomodo mens rationalis instruat, ne tentationibus consentiat.	101. b.
Crucis aliena vt nunquā sit pia vita sanctorum.	97. b.
Crucis gloria expenditur.	130. a.
Crucis suscepcio, est interfectio cupiditatum & occisio vitiorum.	166. b.
Cruce Christi quomodo sit saluandis & sacramentum & exemplum.	164. b.
Cruce Christi vt habeat sacramentū veri altaris.	118. b.
Cruce Christi vt non sit erubescenda.	111. b.
Cruce Christi vt sit armatura fortis ad præliādū.	166. a.
Cruce Christi vt sit credentium gloria, non credentium poena.	131. b.
Cruce Christi vt sit vera ratio & principalis causa fidei Christianæ.	120. a.
Cultor ver ⁹ festiuitatis natiuitatis Christi qs sit.	46. a.
Cupiditas eminedi vt nunc prolem habeat superbiam, nunc parentem.	109. b.

INDEX.

Currendum vt sit fidei
bus, amore iustitiæ. 131.2

D Auid quando viderit diem Christi. 64.b
Declarationis Christi causa, neçessitas, & vtilitas
quæ. 62.2

Deficere vt dicatur ille qui non proficit. 130.b

Delectatio edendi corporis saluti contraria. 25.2

Deliciæ Christianorum quæ esse debeant. 83.b

Desideriorum sanctorum incrementa quomodo suc-
cedere in locum malarum cupiditatum debeât. 195.2

Deliciæ Christianorum quæ sint. 110.2

Desperandum non esse de alicuius conuersione dum
hoc in corpore viuitur. 68.b

Desperatiõe ne homo frágatur, quid agere debeat. 27.2

Deuotio fidelium Deum maximè delectans quæ. 105.2

Deuotio prælatorum vt ad commune pertineat lu-
crum. 113.b

Deus an in nobis sit, vnde sciatur. 104.b

Deus quomodo omnes ad cognitionem sui incitet ge-
neralibus donis. 78.2

Deus quomodo piè colatur. 44.2

Dextera patris vt sit filius Dei. 52.2

Diaboli astus & insidiæ cuiusmodi. 47.b

Diaboli malitia in deceptione generis humani quan-
ta. 10.2

Diaboli(per Herodem significati)rabies et furor quan-
ta. 73.2

Diaboli rabies contra Christianos, quomodo vincatur
& superetur à Christo. Ibidem.

Diaboli versutiæ vt sint cauendæ. 157.2

Diabolus bene operantibus magis insidiatur. 17.2

Diabolus vt captus fuerit in morte Christi. 132.b

Diabolus vt in cruce victus fuerit 135.2

Dignitas naturalis generis humani quæ sit. 13.b

Dignitates Ecclesiasticæ à quo potissimum conferan-
tur, & ad quid valeant. 1.2

Dilectio quæ Deo hominique debetur, quomodo nul-
lis vnquam impediatur obstaculis. 94.b

Diligen-

INDEX.

Diligendi proximum maiores causas habent Christi-	an.	14. b
Diligere Deum quid sit.		218. a
Dispensatores donorum suorum vult nos esse Deus.	203. a	
Diuinitas Christi quomodo credenda sit.		40. b
Diuinitas immutabilis ut nostra infirma susceperit.	52. a b	
Diuites bonos quare Deus in Ecclesia sua esse volue-		201. a.
rit.		
Diuitiæ propter duplicem fructum largiuntur à Deo.	8. a	
Dolos diaboli ut non solum in illecebris gulæ, sed etiam		
in proposito abstinentiæ cauere debeamus.	88. b	
E cclesiæ stabilitas quanta.		3. b
Ecclesia quomodo persecutionibus tyrannorum		
creuerit.	73. b	
Egenos, infirmos & peregrinos diuersis molestiis deus		
laborare permittit duplici de causa.	19. b	
Elationem diuitibus esse familiarem.	216. b	
Eleemosynæ fructus quis sit.	19. b	
Eleemosynæ meritum quantum.	9. b	
Eleemosyna quantum nos Deo commendet.	15. b	
Eleemosyna quantum excruciet dæmones, quidve sen-		
tiendum de collectis	9. a	
Eleemosyna ut sit secundum lauacrum à peccatis &		
opus maximæ pietatis.	8. b	
Eleemosynarum bona quæ.	13. b	
Eleemosynarum commendatio.	196. b	
Eleemosynarum fructus quantus sit.	8. a 184. b	
Eleemosynarum utilitas quanta.	22. b 184. b	
Elementis huius mundi quomodo vtendum sit ad lau-		
dem Dei.	48. b	
Epiphaniæ celebritas quid nobis insinuet.	58. b	
Epiphaniæ dominicæ ratio.	60. a	
Epiphaniæ festum summis laudibus esse celebrandum.	65. a	
Esurire ut magis debeamus verbum Dei, quam cibum		
corporeum.	83. a	
Euangelium (Quem dicunt homines esse filium homi-		
nis) exponitur.	189. a b	
Euangelii Quem dicunt homines, esse filium hominis		
expositio.	6. b	

INDEX.

Eutichetis hæresis cuiusmodi	
Examine seuero quomodo anima Christiana cordis sui interna discutere debeat.	81.a.
Excæcatio Iudæorū vt illuminatio fuerit gētiū.	60.b.
Exempla esse validiora quàm verba.	193.b.
F acultates terrenæ vt sint materia imitandæ bonita- tis diuinæ.	23.b.
Facultatum terrenarū fructus spiritalis quis.	27.a.
Faculta:um terrenarum inopiæ fructus quis.	27.b.
Facultatum terrenarum non tam possessionem quàm dispensationem homini esse commissam.	12.b.
Fatorū obseruatio et solis veneratio supstitiosa.	47.b.
Fœnus pecuniæ esse funus animæ.	23.a.b.
Fœnus sanctum exercendum quod sit.	23.a.
Festiuis diebus vt sit animus maximè purgādus.	84.b.
Festorum celebrandorum ratio.	43.a.
Fidei catholicæ magister & auxiliator est Deus.	55.b.
Fidei Christianæ commendatio.	39.a.
Fidei Christianæ virtus & sapientia quæ sint.	95.b.
Fidei Christianæ virtus quanta.	170.b.
Fidei Ecclesiæ Romanæ præconium.	4.b.
Fidei effectus quàm fuerit velox in latrone.	118.b.
Fidei nostræ magnum præsidium vt constituerit pro- uidencia Dei in apparitione Christi	65.a.
Fidei soliditas in Apostolorum principe laudata vt sit perpetua.	3.b.
Fidei veræ potentia quæ sit.	158.a.
Fidei virtus in quibus constituta sit.	155.b.
Fides Christiana vt fuerit Christi ascensione aucta & sancti spiritus munere roborata.	170.b.
Fides cuiusmodi habenda sit de sancta trinitate.	176.a.
Fides eadem vt sit nostra & antiquorum.	141.b. 144.b.
Fides iustificans impios, quæ sit.	65.a.
Fides quando sit mortua.	14.a.
Fides qua viuimus vt semper vna eadēq; fuerit.	34.b.
Fides quomodo viuificetur.	14.a.
Fides sine charitate non prodest.	96.b.
Fides vera quid super omnia diligit.	106.b.
Fides vt efficiat præciosa illa quæ per se sunt vilia.	95.a.
Fides	

INDEX.

Fides vt sine charitate esse possit

Fides vt in fortitudo charitas. 96.b.

Filii persona cur incarnata sit. 139.a. 43.b.

Filius Dei vt sit minor patre secundum humanitatem. 41.b.

Formidinem Christianis à Salvatore sublatam esse, non pugnam. 24.a.

Fortitudo piarum mentium quæ sit. 87.b.

Gaudia inimica esse fugienda. 71.b.

Generatio Christi vt excellat supra omnem originem humane creationis. 56.a.

Generatio Christi vtraque vt sit inenarrabilis. 15.b.

Generationes mirabiles omnium ætatum. 56.b.

Gentium plenitudo quando in patriarcharum familiam intrauerit. 63.b.

Gloriæ Dei dignitas quomodo acquiritur per duo. 96.a.

Gradus ascensionis in beatitudinem, qui sint 216.a.

Gratia Dei vt fuerit aucta Christo nascente, non incepta. 35.a.

Gratiæ Dei vt humana obedientia se subtrahere non debeat. 90.b.

Gratias non per omnia agere Deo, vt sit ex quadam parte reprehendere Deum. 14.b.

Hæredes Dei esse volentes, quales esse oporteat. 45.b.

Hæreses diuersæ circa incarnationem verbi. 55.b.

Hæretici vt sint ministri diaboli. 20.a.

Hæretici vt veniant sub vestitu ouium. Ibidem.

Hæreticorum diuersorum circa incarnationem Christi errores & mendacia expenduntur. 50.b.

Hæreticorum diuersorum errores refelluntur. 38.a.

Hæreticorum viperea colloquia esse vitanda. 157.a.

Hæreticos esse prodendos. 11.b. 21.b.

Herodis & diaboli similis insidiandi furor. 73.a.

Hæsitatio discipulorum de resurrectione domini cur permixta sit. 168.a.

Hierusalem cur Christus elegerit passioni suæ. 59.a.

Homo quare ad imaginem Dei sit creatus. 14.b.

Gg v

Hono-

Honorum collatione quid nos moneat Deus	• •
Hostes nostros spiritales et repere vancamus , quid faciendum.	79.a
Hostiæ spiritales à Christianis offerendæ quæ sint.	5.b
Hostis antiquus quo tempore magis contra Christi membra sæuiat	85.b
Hostis antiquus quō se trāsfiguret ī angelū lucis.	47.a
Humilibus & obedientibus nihil difficile	71.a
Humilitas Christi quid nobis attulerit	42.a
Humanitas Christi vt fuerit ad credēdū difficilis.	39.a
Humilitas deitatis, vt sit nostra prouectio	111.b
Humilitas & mansuetudo Christi vt sint nobis imi- tandæ.	42.b
Humilitas victrix vt triumphauerit in cruce.	118.b
Humanitatem Christum assumpsisse sine maiestatis diuinæ diminutione	28.b. 34.a
Humilitatem esse sectandam	60.a
Humilitate vt Christus vicerit diabolum, non po- tentia	83.a
Humilitatis bonum vt facilius pauperes assequantur quàm diuites.	216.b.
Humilitatis Christi magnum exemplum	75.b
Ieiunandi forma à Christo tradita quæ.	206.a
Ieiunandum esse Hebræorū exemplo & Christi ad victoriam obtinēdā cōtra hostes inuisibiles.	78.b
Ieiunandum quomodo sit	80.b
Ieiunare vt omnes teneantur	106.a
Ieiunia christianorū à spiritu s. esse īstituta.	181.b. 184.a
Ieiunia esse instituta à sanctis Apostolis per doctrinā spiritus sancti	101.a
Ieiunia seruamus non secundum Iudæorum obserua- tionem.	199.b
Ieiunia vana & inutilia quorum sint	98.b
Ieiunii castigatio cur sit assumenda	94.a
Ieiunii efficacia quæ sit.	16.a 18.a. 179.b
Ieiunii vtilitas quæ.	26.b. 184.b. 196.a
Ieiuniorum Christianorum tempora quæ sint.	26.a
Ieiuniorum præsidia contra quæ collata.	179.a.
182.a.b. 185.a.	

INDEX.

Ieiunium corporale abso: spirituali non prodesse.	27.a.
Ieiunium decimi mensis quomodo ad agriculturam mysticam nos vocet	25.a.b
Ieiunium duplex quod sit	25.b.208.a
Ieiunium in vtroq; testamento obseruatum quid valeat contra peccata	17.b
Ieiunium mensis septembris cur institutum.	16.a
Ieiunium optimum quod sit	209.a
Ieiunium pentecostes quare institutum	182.a.b
Ieiunium quantum nos Deo commendet	15.b
Ieiunium quattuor temporum cur institutum	209.b
Ieiunium quomodo misericordiæ operibus supplendum & ornandum sit	16.a
Ieiunium sine eleemosyna auari est	19.b
Ieiunium spiritale quod sit	26.a.98.b
Ieiunium verum quod sit	83.b
Ignis species i die pērecos. visa apost. qd significet.	175.a
Ignorantia infantū vt sit felicior sciētia Iudeorū.	61.b
Imitandus quomodo sit Christus	166.b
Imperatores Romanæ vrbs vt in honore dominicæ passionis præcipiant reos relaxari	84.a
Incarnatio filii Dei vt non fuerit iniuria deitatis, sc̃ potentia	66.b (50.a.
Incarnationis Christi necessitas quanta.	34.b.36.b
Incarnationis Christi mysterium vt diabolo occultatum fuerit	137.a
Incarnationis Christi ratio quæ fuerit, & quis modus.	49.a.b.36.a.37.a.
Incarnationis Christi vtilitas quæ	32.a.94.a
Incarnatio Saluatoris quare tam diu dilata fuerit.	35.a
Infantia Christiana cuiusmodi esse debeat	76.a
Infantiā saluatoris vt sit manifestatio deitatis	77.b
Ingratitudo quantum sit vitium	190.b
Ingratitudinis esse beneficium Dei tacere.	1.a
Inhabitationis diuinæ experimenta quæ	78.a
Infidelitas vt excæcauerit magistros	63.b
Infidelitas vt sit omnium errorum mater	155.a
Infirmities nostras omnes vt Christus susceperit absq; peccati communione	145.a.151.b.
Infirmi	

INDEX.

Infirmi quomodo ieiunium redimant.	
Inimicos diligere quam in necessarium ad salutem.	226.b.
Iniuriarum remissio ut sit necessaria.	108.a.
Innocens nemo præ vitæ difficultatē.	106.a.
Innocentia perfecta quomodo adipiscenda.	109.b.
Institutiones Apostolorum esse seruandas.	11.a.
Intemperantiæ malum quod sit.	24.b.
Intercessio sanctorum quantum iuuat ad obtinendam misericordiam Dei.	188.b.
Israelitæ spirituales qui sint.	142.a. 58.a.
Israelitæ veri qui sint.	58.a.
Iudæ desperatio.	115.b. 113.a. 137.b.
Iudæ scelus quantum.	112.a.
Iudæi Christum solum hominem futurum esse crediderunt.	53.b.
Iudei ut inexcusabiles fuerint in possessione Christi.	150.a.
Iudæorum punitio cuiusmodi.	117.a.
Iudæorum reuocatio ad resipiscentiam.	70.a.
Iudæorum scelus quantum.	128.b.
Iudas ut non crediderit Christum Deum.	113.a.
Iudas ut non fuerit à corporis & sanguinis Christi communione repulsus.	116.a. 125.a.
Iudicii extremi forma & qualitas cur reuelata sit per euangelium.	10.a.b.
Iudicium Dei, sicut immitibus vehemens, ita erit misericordibus clemens.	98.a.
Iudicium suum ut Deus patientia & bonitate differat	71.a.
Iustificandis hominibus quid principaliter opituletur	57.b.
Iustitia Christiana quomodo in ieiunando abundet super scribas & phariseos.	206.a.
Iustitiæ totius plenitudo, ut nascatur ex amore Dei & proximi.	193.a.
Iustitia perfectorum vera quæ sit.	82.a.
L aborantibus non ociosis regnum Dei promissum esse.	62.a.
Labor quo vitiis resistimus, quam præciosus sit in conspectu Dei.	5.a.

INDEX.

Imatus.	133. a.
Lapidem sibi oblatum à diabolo , cur Christus in panem mutare noluerit.	83. a.
Largitas fidelium vt non sit pēsanda de muneris pondere, sed de beneuolentiæ quantitate.	9. b.
Latronis in cruce conuersio vnde.	113. b.
Latronum in cruce significatio quæ.	118. a.
Laurētii martyris fortitudo animi quāta fuerit.	193. b.
Lētitia quare omnibus in Christi natiuitate habenda sit.	27. b.
Legem peccati superandam esse lege Dei.	207. b.
Lex vetus in noua impletur.	22. a.
Libertas Christiana qualis sit.	199. b.
Luctus cui eterna cōsolatio promittitur, quis sit.	217. a.
M acedonius hæreticus diuinitatem sancti spiritus non recipit.	38. a.
Machabæorum martyrum imitator quomodo quis existat.	192. b.
Magi tres Christū in regia ciuitate Hierosolyma æstimaauerunt quærendum.	59. a.
Magi tres cur per ortum noui syderis fuerint excitati ad inquirendum Christum.	63. a.
Magi tres vt fuerint primitiæ gentium.	64. a. 61. b.
Magorum munera quid significauerint.	58. b. 63. a.
Malus vt nec sit substantia nec natura.	89. a.
Manichæi vt sint vitandi.	68. a.
Manichæorum impietas quæ.	67. a. 20. b.
Manuetudo vt sit pauperibus amica.	216. b.
Maria Magdalena vt personam gesserit Ecclesiæ.	171. a.
Maria prius mente Deū concepit quàm corpore.	28. a.
Martyres sancti vt imitandi sint.	219. b.
Martyrum cunctorū forma vt in occisione infantium praecefferit.	76. b.
Martyrum eloquentia.	193. b.
Mediator Dei & hominum Christus est.	28. b.
Medicina triplex vulnerum peccatorum.	17. b.
Mens dura & ingrata vt sit sibi ipsa supplicium.	71. a.
Misericordia Dei vt sit causa reparatiōis humane	14. b.
Miseri-	

I N D E X.

Misericordia & benignitas Dei quomodo beneficia inuitet peccatores ad penitentiam	71.a
Misericordiæ Dei operum, sublimissimum quod sit	115.a.
Misericordiæ operum excellentia & retributio quan- ta	13.b
Misericordiæ opera vt saluent hominem	10.a
Modestia religiosorum qualis esse debeat	87.b
Montem Christus ascendens quid significauerit.	216.a
Morborum antiquorum, vt sit curatio difficilis	164.a
Mori peccatis quomodo debeamus	192.b. 109.a
Mors Christi vt sit liberatio nostra, & accusatio Iu- dæorum	113.a
Mors duplex quæ sit	162.a
Mulieres Christo compassæ cur fuerint.	134.b
Mulieres Christus, flere inhihet	134.b
Munera quomodo mystice Christo offerenda	73.a
Mytheria magna reuelata esse à Christo inter resurre- ctionem & ascensionem	168.b
N ascens Christus quomodo in se nouæ creaturæ dederit exordium	47.a
Nascenti Christo congeniti sumus	43.b
Nasci cur Christus elegerit ex virgine	30.b
Natiuitate sua quid Christus humano generi attule- rit	27.b
Natiuitas Christi vt excedat omnia miracula, omnēq; intelligentiæ mensuram	35.a
Natiuitatem Christi corpoream quæ documenta de- clararint	69.a
Natura Christi duplex prædicatur aduersus Eutychen & Nestorium hæreticos	203.b
Natura diuina & humana vt in vna persona subsistat in Christo	33.b. 115.a. 152.b
Arianorum cæcitas quanta	33.b
Naturæ humanæ infirmitas quanta	24.a (82.a
Natura humana vt sit manente mortalitate mutabilis.	
Natura humana quantum per Christum sublimata sit	32.a. 170.a
Naturam suam vtranque vt Christus in deserto ieiun- ans de-	

...ne demonstrauerit	83.a
Negationis reatꝝ quando incuratur à Christianis.	74.a
Negatur Deus aliquando non verbis sed factis.	10.a
Negotiator diues & misericors vt sit Christus	116.b
Neronis furor quantus	188.a
Non vna est causa certaminis	101.a
O bedientia Christi quid nobis attulerit	42.a
Offensiones esse remittendas	105.a
Opera bona necessaria esse filiis Dei	44.b
Opera Christi vt non solum sacramento nobis utilia sint, sed etiam imitationis exemplo	42.b
Operum & laboris commendatio	70.b
Orandum esse pro hæreticis	68.b
Oratio Christi quid significet	126.a
Oratio ieiunantis quam grata sit Deo, & terribilis dia- bolo	196.a
Oratio in ieiuniis & eleemosynis vt sit efficacissi- ma.	19.b
Oratio Iudæ quomodo facta fuerit in peccatum.	121.b
Orationis Christi in cruce virtus quanta	137.b
Orationis Christi in horto primam petitionem fuisse infirmittatis, secundam virtutis	120.b
Orationis instantia quando veram obtineat purita- tem	25.b.
Oratio quantum nos Deo commendet	15.b
Osculum Iudæ vt fuerit sæuius omnibus telis	112.a
Oues dominicas quomodo B. Petrus etiam nunc pa- scat	7.b. 190.a
P acifici filii Dei vocandi, qui sine	119.a
Pacis commendatio	44.a
Pax cum Deo qualis sit	Ibidem
Paruuli quomodo effici debeamus malicia.	76.a
Paschale sacramentum quomodo quis legitimè ho- noret	119.b
Paschale sacramentum vt sit præcipuum in solennita- tibus Christianis	100.b. 103.a
Paschalis festiuitatis exules qui sint.	166.b 167.b
Paschalis festiuitatis proprium quid sit.	94.a
Pascha quomodo interpretetur.	167.a
Pascha	Pascha

INDEX.

Pascha vt dignè celebretur, quomodo preparare se debeat homo.	105. a
Passio Christi cur facta fuerit in festo paschali.	124. a.
Passio Christi vt contineat sacramentum nostræ salu- tis.	118. a.
Passio christi vt fuerit ab initio figurata per multa mysteria.	132. a.
Passionis domini sacramentum quomodo celebra- ndum sit.	87. a.
Passio saluatoris vt inter omnia opera Dei maximè contemplationem mentis oblectet & superet	136. a
Pastores vt assimilentur medicis peritis	210. a
Patientia Dei non esse abutendum,	109. a.
Patientiæ fortitudo vnde accendatur,	24. b.
Pauor discipulorum in christi passione, vt fuerit ex- cusabilis.	131. b.
Pauperes sanctos cur Deus in Ecclesia sua esse volue- rit.	201. a.
Pauperes spiritu quinam sint.	216. b.
Pauperibus subuenire quam sit piū & iustum.	19. a.
Pauperibus verecundis subueniendum.	11. b.
Paupertas christiana vt sit semper diues.	87. b.
Paupertatis spiritus exemplū ab Apostolis nobis da- tum esse.	216. b.
Pax mundi qualis	45. b
Pax spiritualium & catholicorum hominum qualis sit	45. b
Pax vera quæ sit, & quando	53. a 79. a
Peccatorum plenissima abolitio quando obtineatur	198. a
Peccatorum remissionem sine spiritus sancti inuoca- tione non fieri	176. b
Peccatum in spiritū sanctum cur irremissibile	174. b
Peccatum nullum esse sine delectatione.	74. a
Pedes duo spirituales qui	220. b
Pentecostes dies continet magna mysteria	173. a
Periculi non esse minoris, carere desideratis, quā abun- dare concessis	106. a
Persecutionibus Ecclesiam non minui, sed augeri	188. a
Perse-	

INDEX.

Persecutio noua dæmonis in Christianos quæ.	73.b
Petri apostoli prærogatiua quæ.	168.b.7.a 6.b
Petri confessio.	189.a 136.b
Petri negatio cur permissa sit.	133.a
Petri trepidatio & conuersio.	116.b
Petrus Apostolus quomodo nunc glorificatus plenius & potentius exequatur officia sibi commissâ.	4.a
Petrus omnium Episcoporum primus.	4.b
Petrus princeps pastorum à Christo constitutus.	6.a
Petrus quamobrem hæsitare permissus sit.	133.a
Petrus quomodo dicatur petra, super quam fundatur Ecclesia.	6.b 189.b
Photinus Christum Deum esse non credidit.	38.a
Pietatis affectio Christi erga suos interfectores quâta fuerit.	137.b
Pilati scelus & iudicium quanta.	128.a
Pilatus cur Christum diuersis contumeliis affigi per- miserit.	128.a.b.134.a
Pœna eorum qui eleemosynas nō fecerunt, quæ sit.	25.a
Pœnitentia Iudæ infructuosa vt fuerit.	113.a
Pontificatus qualitas secūdem ordinem Melchisedech quæ sit.	2.b
Populus Dei quomodo potentissimus fiat contra dia- bolum.	197.b
Populus Dei quomodo debeat esse sanctus & beni- gnus.	104.b
Postulatio ad exorandum Deum efficacissima quæ sit.	22.b
Potentiam suam cur Christus non semper in passione sua voluerit ostendere.	147.b
Præcepta legalia vt etiam apud nos antiquæ authorita- tis retineant firmitatem.	205.b
Præcepta moralia veteris legis per Christum abolita non esse.	145.b
Præceptorum diuinorum eruditio, quid maximè agat apud corda credentium.	207.a
Præceptorum omnium doctrina quomodo concurrat in duobus.	97.a
Præsumendū nunquā esse de virtutibus propriis.	82.a

INDEX.

Præsumere de non peccanti.	85. a
Primitiæ fidei vocationisq̃ gentilium vt cognoscende sint in magis adoratoribus Christi	61. b
Proficiendum quomodo sit de die in diem.	130. b
Prophetæ locuti sunt futura tanquam præterita.	149. b
Proximus noster quis sit.	14. a
Pugna continua Christianorum.	17. b
Pugnandum esse homini continuè.	24. a
Puritas cordis quomodo acquirenda.	109. b
Q uadragesimali tẽpore cur dæmones acriori astu- tia insidientur fidelibus.	79. b 82. b
Q uadragesimali tẽpore viuẽdũ esse religiosi?	82. a
R atio hominis quomodo ordinatissimum tenere debeat principatum.	79. a
Redemptionis humanæ sacramento quomodo vniuersa præcedentium seculorum mysteria serue- rint.	115. a
Reformari ad imaginẽ Dei quomodo debeamus.	114. b
Regeneratione spiritus sancti adoptantur Christiani ad beatam æternitatem animæ & carnis.	179. a
Regeneratio vt faciat nouos homines.	94. a
Regnum Dei quomodo obrinendum sit.	65. a
Regula qua omnes animæ affectus dirigendi sunt, quæ.	27. a
Remedium duplex nobis ab omnipotente Medico præ- paratum quod sit.	151. b
Reparatio hominis vt maior sit quàm creatio.	141. b
Reparatione vt Deus plus tribuerit humano generi quàm creatione.	36. b
Rerum natura quomodo sit vnicuique fidelium do- ctrina ad colendum Deum.	93. b
Resurgẽdũ quomodo sit spiritualiter cũ Christo.	163. a b
Resurgere cum Christo quomodo debeamus.	109. a
Resurrectionis Christi verus confessor & cultor quo- modo sit.	98. b
Resurrectionis dominicæ documenta quæ.	161. b
Rex quomodo sit quilibet Christianus.	5. b
Romæ vrbis dignitas quanta.	186. a

INDEX.

Romana fides ab Apostolo commēdata vt fuerit.	211.b
Romanorum vperitudo quāto fuerit.	187.b
Romanum imperium cur ad summa prouectum sit.	187.a
S Abellianorum hæresis cuiusmodi.	38.a
Sacerdotium quomodo competat omnibus Christianis.	5 b
Sacerdotium supremum quare beato Petro & eius successoribus collatum sit.	5.a
Sacramēta magna esse cōfirmata à Christo, inter ascensionem & resurrectionem.	168.b
Sacramenta legalia vt per Christum fuerint completa.	142.a
Sacramenti diuini neminem hominum non esse capacem.	61.b
Sacramentum redemptionis humanæ vt latuerit diabolum & Iudæos.	196.b
Saluationi nostræ vt seruiert impietas Iudæorū.	112.b
Salus vt nemini vnquā contigerit nisi per Christū.	111 a
Sanctorum ambienda suffragia.	71.b
Sanguinis Christi virtus quanta.	139.b
Sapientiæ Christianæ disciplina in quo consistat.	75.b
Sapientia mundi vt sit cæcitas.	41.b
Scientia imperita, & doctrina indocta Iudæorum, quæ fuerit.	60.b
Scientiæ mundanæ argumenta exosa domino esse abicienda.	100.a. 157.a
Securus vt nemo esse debeat.	77.b
Semitæ Dei quæ sint.	96.a
Signa facta in morte Christi quæ.	114.a
Simonis Cyrenæi mysterium quod.	129.a
Solennitatum vniuersarum dignitas vt per paschalem festiuitatem consecretur.	102.b
Speculum splendidissimum, in quo homo suæ mentis faciem conspiceret, vt Deus cōdiderit in mandatis suis.	108.a
Spiritus immundi vt atterantur veræ religionis obseruantia.	9.a
Spiritus immundi vt lætentur gentilium errore.	Ibid.

INDEX.

Spiritus sancti diuina	
corporeis oculis in die Pentecostes	173.b
Spiritus sanctus vt etiā ante Pētecostē sit datus.	176.b
Spiritus sanct⁹ vt in tribus Magis operat⁹ fuerit.	66.b
Spiritus sanctus vt sit totius causa virtutis	174.b
Splendor lucis aternæ vt sit Christus	41.a
Stella in Ecclesia viam ad dominum demonstrans, quis sit	64.b
Stella quæ Magis apparuit, quid significauerit.	69.b
Superbiæ spiritus vt sit origo omniū peccatorum.	95.a
Superbia ne homo infletur quid facere debeat	27.a
Superbia quomodo bonis operibus insidietur	88.a
Superbia quomodo destruenda sit	62.a. 95.a
T ela diaboli quomodo blandiantur carni, vt no- ceant animæ	200.a
Temperantiæ virtutem esse sectandam contra o- mnia quæ corporeis sensibus blandiuntur	185.b
Temperantiæ modus ac bonum	13.a
Templum animæ ne immundum aut incompositum inueniatur à spiritu sancto, præcauendum esse.	90.b
Templū spiritus sancti efficitur homo per baptisma- tis sacramentum	29.a
Tentari cur Christus voluerit	79.b
Tentationibus quomodo exemplo & auxilio Christi resistendum sit	79.b
Tentationibus diabolicis ne quis superetur, Quid agen- dum	45.a
Tentationibus vt nulla virtus rectius quam continen- tia opponenda sit	110.a
Tentationis Christi à diabolo ordo explicatur	88.b
Tentationum pericula quæ	106.a
Tentatio quomodo sit omnis hæc vita	101.b
Terra promissa mitibus, vt sit caro sanctorum.	217.b
Terrena esse despicienda Christi exemplo, vt cœlestia apprehendantur	166.b
Testamentum vtrumque vt condemnet impios Iu- dæos	135.b
Thesauri iustitiæ qui sint	206.b
Thus quomodo mysticæ quis offerat Christo.	73.a
Timor	

INDEX.

Timor Dei vt transfigat mentem hominis ne cupiditatibus noxiis contentiat	101.b
Tyrannis diaboli vt iuste destructa per Christi incarnationem fuerit	55.b
Traditionis Apostolicæ autoritas quanta	183.b
Traditiones patrum esse seruandas	12.b
Tranquillitas à tyrannorum persecutione quam sit periculosa	73.b
Traxerit quō Christ⁹ omnia ad se in cruce. 130.a	123.a
Tremendi & metuendi causa sanctis quæ sit	77.b
Tria potissimum ad religiosas actiones pertinentia quæ sint	15.b
Trinitatis sanctæ opera esse indiuisa	179.b
Trinitatis sanctæ mysterium quod	175.b
Tristitiam vt immittat diabolus de labore ieiunii.	17.a
Tristitia religiosa quæ sit	217.b
V allis vt significet mansuetudinē humilium	96.a
Veli templi mysterium quod sit.	154.a
Verbum paternæ maiestatis vt habitauerit in nobis	55.b
Veritatis cognitioni quo quis magis appropiuet.	52.b
Veritatis testificatio quomodo nunquam à sua luce recedat	155.a
Veritas vt illuminauerit tres Magos	63.b
Via ascendendi ad Christum, vt sit charitas	172.b
Via ducens ad vitam quomodo sit ardua & angusta.	106.a
Via domini quæ sint	Ibibem.
Via, veritas & vita, quomodo sit Christus	156.b
Via vt sit Christus, & quomodo quis per illam ambulet.	151.b
Victoria tota saluatoris, quæ & diabolum superauit & mundum, vt fuerit humilitate concepta & consummata	75.a.b
Vigilandū esse sapienter contra insidias diaboli.	172.a
Vigilandum semper esse animæ Christianæ contra diabolum	82.a.b
Vigilantiam communem contra communes hostes habendam esse.	21.b

Virtutes aliz absque <u>miseri cordiæ operibus</u> non pro-	13. b
sunt.	
Virtutes omnes vt sint nudæ sine charitate	104. b
Virtutum omnium summa vt nascatur de amore Dei	
& proximi	193. a
Virtutum semina quâdo in nobis bene nutriâtur.	81. a
Virtutum verarum natura quæ sit	193. b
Virtutum via vt sit quodammodo in abscondito.	106. b
Vita æterna vt per veram fidem obtineatur	39. a
Vita Christianorum vt respondere debeat professioni	
ipsorum	141. b
Vita duplex quæ sit	161. a
Vita hæc nostra vt sit in medio infidiorum, & in me-	
dio præliorum	80. a
Vita hæc quam plena sit periculis	91. a
Vita piorum vt non solû sibi, sed etiam aliis utilis esse	
debeat	70. b
Vita sanctorû quomodo nunq̃ crucis sit aliena.	97. b
Voluntas bona remuneratur	83. b
Voluntatis initium & effectum operis boni vt habeat	
homo semper à Deo	77. b
C Voluptates carnales vt militent diabolo	172. a
Voluptates noxiæ vt sint fugiendæ	71. b
Vox Christi in cruce (Deus meus Deus meus) vt sit	
doctrinæ, non quærelæ.	152. a
Vulnerû nostrorû curatione vulneratur diabolus.	80. b
Z Elus pius contra hostes animarum assumendus	
quis sit.	21. b
Zizania falsitatum quomodo spargat diabolus	
inter semina fidei.	157. a

INDEX SERMONVM.

I nis sue ad pontificatum, sermones	III.
De collectis, sermones	V.
De ieiunio decimi mensis & collectis, sermones	VIII.
In solennitate Natiuitatis domini nostri Iesu Christi sermones	X.
In solennitate Epiphaniæ domini nostri Iesu Christi sermones	VIII.
De quadragesima, sermones	XII.
De passione domini, sermones	XIX.
De Resurrectione domini, sermones	II.
De Ascensione domini, sermones	II.
De Pentecoste, sermones	III.
De ieiunio Pentecostes, sermones	III.
In natiuitate Apostolorum Petri & Pauli, sermones	II.
In octaua Apostolorum Petri & Pauli sermo vnus.	
In natiuitate sanctorum septem fratrum Machabeorum,	Sermo I.
In natiuitate sancti Laurentij martyris, Sermo I.	
De ieiunio septimi mensis, sermones	IX.
Contra hæresim Eutychetis, sermo siue Tractatus I	
De transfiguratione domini,	Homilia I.
In festo omnium sanctorum,	Homilia I.
De martyribus,	Sermo I.

F I N I S.

